SPURGEON

LIBRARY OF CONGRESS.

Chap. 3 R Copyright No.

Shelf BX6495

UNITED STATES OF AMERICA.

Pastor C. H. Spurgeon.

Charles H. Spurgeon,

Hans Tro og Gjerninger

af

Dr. H. L. Wayland.

Oversat fra Engelsk og ledsaget med Forord

af

N. C. Brun,
Norsk Evang. Luth. Pastor.

Illustreret med 30 smukke Billeder.

30665 x 1

WAVERLY PUBLISHING CO.,
CHICAGO, ILL.

1942

BX6495
.S7W35

Entered according to Act of Congress in the year 1892 by
LEWIS W. AUSTERMELL,
In the office of the Librarian of Congress, at Washington, D. C.

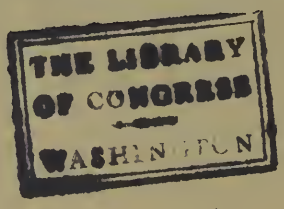

Til Læseren.

Idet vi herved fremlægger for det norske og danske Publikum en Oversættelse af Dr. Waylands bekjendte Værk: Charles H. Spurgeon, His Faith and Works, ønsker vi at ledsage samme med nogle faa Bemærkninger i Anledning Udgivelsen. Vore Bevæggrunde til at bringe Kjendskab om denne næsten enestaaende Mands Liv og Virksomhed mere ud blandt den norsk-danske Befolkning er ikke udelukkende et Forretningsspørgsmaal for os, men den vigtigste Aarsag er, at vi herved opfylder et hyppigt og varmt udtalt Ønske om i det norsk-danske Sprog at kunne faa stifte nærmere Bekjendtskab med en af vor Samtids allerstørste Personligheder. Denne Mand, saa opfyldt af Nidkjærhed for Herrens Sag, saa ren og pletfri fra Karakterens Side, med en saadan eneståaende og altopofrende Kjærlighed til vore i Armod, Fattigdom og Elendighed nedsunkne Medskabninger, denne Mand, der tilsidesatte alt for Guds Sags Fremme, ham og hans Liv og Virksomhed er det, som i denne ypperlige Bog fremlægges for de mange, som vistnok har hørt Navnet omtale, men dog ikke har havt Anledning til at lære ham nøiere at kjende. Hans hele Liv vækker ikke alene Beundring, men er ogsaa en vældig Spore til Efterligning. Det kan ikke slaa Feil, at Beretningen om hans Liv, om hans Barmhjertighedsforanstaltninger, om hans Evner som vækkende Prædikant baade maa og skal være gavnlig og opmuntrende for enhver Læser.

Det bedste Bevis paa, hvilket Indtryk Charles H. Spurgeon, baade som Menneske betragtet og som Herrens Tjener,

har efterladt sig hos alle, selv hos de, som ikke agter Guds Rige og dets Fremgang højest, kan tjene, at inden et Aar fra hans Dødsdag havde man allerede ikke mindre end 25 forskjellige Biografier af ham, tildels skrevne af de mest fremstaaende Forfattere samt intime Venner af den Afdøde. Under disse Omstændigheder at gjøre et Valg var vistnok meget vanskeligt, men da vi ikke alene efter Samraad med flere oplyste og kundskabsrige Mænd, men ogsaa fra mange Hold opfordret fik Anmodning om at udgive den her foreliggende Udgave, besluttede vi os til at fremlægge for de henved to Millioner norsk-dansk talende Indvaanere af de Forenede Stater, Dr. Waylands: Charles H. Spurgeon, His Faith and Works. At vort Valg maa ansees for heldigt kan ogsaa sees af følgende Ord, udtalte af en af de bedste Authoriteter paa dette Omraade, nemlig Sunday School Times, Philadelphia, Pa., som siger: Blandt alle de om dette Emne udkomne ypperlige Biografier maa ubetinget Dr. Waylands: Charles H. Spurgeon, His Faith and Works, sættes som den første.

Med Hensyn til Oversættelsen vil vi blot udtale, at vi har henvendt os til en Mand med aarelang Erfaring baade som Præst og som Forfatter, nemlig Hr. N. C. Brun, den norsk-lutherske Præst ved Bethel Kirken i Chicago, der med Troskab har fulgt Originaludgaven samt særlig lagt Vægt paa, at Bogen er udgivet for de "Tusen Hjem" og ikke blot for de Lærde i Samfundet. Spurgeon var først og fremst en "Guds Mand," dernæst var han en "Folkets Mand."

I det sikre Haab, at Bogen vil blive modtaget med Velvilje af den norsk-danske Befolkning herover, og at Charles H. Spurgeons Navn og Virksomhed i al sin Storhed maatte tjene til at lære, trøste og opmuntre mange, mange til Efterligning, sender vi herved Bogen ud i Verden.

Udgiverne.

Forord.

Naar Gud har en stor Gjerning at udføre, reiser han altid op nogen til at gjøre den. Saavel Verdens som Kirkens Historie er saa fuld af Eksempler herpaa, at det er overflødigt at levere Beviser for denne Paastand.

I en Tid, da saamange, baade i de høiere og lavere Samfundslag, ja, endog af Kirkens egne Lærere, stiller sig vantro eller idet mindste tvivlende lige overfor Guds Ords Sandheder, er det ikke alene forfriskende, men menneskeligt talt, nødvendigt at møde en Mand, som i barnlig Enfoldighed tror og bekjender Sandheden, som han har erkjendt den af Guds Ord, især naar denne Mand er udrustet med saadanne Sjæls- og Aands-Gaver, staar paa en saadan Høide, at saa godt som hele Verden maa se ham. Det styrker mægtigt ens egen Tro, og det samler den troende Skare til mere Mod og større Kraft at kjæmpe for den Tro, der er overleveret de Hellige. Og jo mere denne Mand kan staa ligesom i Midtpunktet blandt et Folk eller for hele Verden, des større Betydning faar hans Virksomhed, og i des større Kredse føles hans Indflydelse.

En saadan Mand var Spurgeon, og paa et saadant Sted havde Gud sat ham.

Udrustet baade legemligt og aandeligt som faa, og ved Guds Styrelse bragt paa et saadant Sted, har han øvet i lang Tid og vil udentvivl i endnu længere Tid øve ved sine Skrifter en stor Indflydelse ikke alene paa det engelsk-talende Folk, men ogsaa paa utallige andre, der dels allerede kjender hans

Navn og Skrifter, dels herefter — maaske ogsaa ved dette Skrift — skal komme i Berøring med ham.

Især for den unge er det godt i vor slappe Tid at blive kjendt med en saadan Mands Liv; thi der er saa meget at lære deraf, og der kan derved i et eller andet Hjerte lægges en Grundretning, der gjennem Livet vil pege mod et høiere Maal og tilsidst føre til Himmelen. Men ogsaa for os ældre vil Betragtningen af Spurgeons Liv være til Velsignelse.

Det kan jo gjerne siges aabent og med engang, at Spurgeon ikke tilhørte vor Kirkeafdeling. Han var nemlig Baptist. Men paa samme Tid bør det ogsaa siges, at han tilhørte fremfor alt Kristi Kirke og var fremfor alt en Kristen. Forekommer det derfor mange Gange i hans Skrifter Udtalelser, som vi ikke kan godkjende, saa er der endog i saadanne Tilfælder ren Opmuntring for os andre i at se, hvor ærligt og barnligt han holder frem det, som han har erkjendt for Sandhed — en Opmuntring for os til at ligne ham, ikke i det, som vi maatte anse afvigende, men i at forsvare den Sandhed, vi har faaet af Gud. Stor Prædikant, verdensberømt Forfatter kan maaske ingen af os blive, deri kan vi ikke ligne ham; men i en mandig Bekjendelse af Guds Ords Sandheder kan vi ligne ham, dersom vi leve det samme Troesliv og lade os lede af den samme Aand.

Naar jeg derfor lod mig af Forlæggeren overtale til at benytte nogle Fristunder til den meget behagelige Beskjæftigelse at oversætte disse Sider, var det i den Tanke, at jeg derved vilde gjøre noget gavnligt for Kristne af alle Bekjendelser og med det Haab, at ogsaa dette Arbeide kunde blive til sand Velsignelse saavel for den enkelte Læser som for Kirken i sin Helhed, idet at vi alle kunde opmuntres ved dette Eksempel til Tro og gode Gjerninger.

Forlæggerne har ikke sparet paa Udgifterne, men søgt at

give Bogen et værdigt Udstyr. Derfor fortjener de baade Tak og Paaskjønnelse ved en stor og hurtig Afsætning.

Maatte da Guds Velsignelse ledsage Bogen paa dens Vandring blandt vort Folk for Jesu Skyld!

Chicago den 18de Juli 1892.

Oversætteren.

Indhold.

Første Kapitel. Side.

Spurgeons Herkomst og Ungdom. Waterbeach 15

Andet Kapitel.

New Park Street 45

Tredie Kapitel.

Metropolitan Tabernakel 64

Fjerde Kapitel.

Spurgeon som Prædikant. Af Dr. Theol. Weston 84

Femte Kapitel.

Fortsættelse. Af Dr. Theol. T. H. Pattison 97

Sjette Kapitel.

Prædikanten og Tilhørerne 112

Syvende Kapitel.

Spurgeon som Ven. Af Dr. Pattison 118

Ottende Kapitel.

Spurgeon som Menneske. Af Dr. Theol. Thomas Armitage ... 130

Niende Kapitel.

Præsteskolen 152

Tiende Kapitel.

Børnehjemmet 176

Elevte Kapitel.

Forfatterskab 196

Tolvte Kapitel.

Spurgeon som jeg saa ham. Af Dr. Theol. W. E. Hatcher 206

Trettende Kapitel. Side.
Spurgeons Jubilæum.....216
Fjortende Kapitel.
Frikirkelighed. Samfundet. Den heldende Skraaplan.....228
Femtende Kapitel.
Spurgeon i Hjemmet.....249
Sekstende Kapitel.
Livets Byrde.....271
Syttende Kapitel.
Længsler efter den fraværende Pastor.....277
Attende Kapitel.
Kjærlighedens sidste Budskab. Enden. Støv til Støv.....293
Nittende Kapitel.
Samtidens Dom.....311
Tillæg.
Foredrag om Talglys.....324
Luther-Prædiken.....359
Anekdoter af og om Spurgeon.....375

Illustrationer.

Side.

Pastor C. H. Spurgeon 2
Spurgeons Fader 17
Spurgeons Moder 18
Spurgeons Forældrehjem 19
Spurgeon ved 21-Aars Alderen 26
Isleham Færge 29
Huset hvor Spurgeon holdt sin første Prædiken 33
Metropolitan Tabernakel 59
Det Indre af Tabernaklet 61
Prædikenudkast i Spurgeons Haandskrift 80
George Rogers 153
Præsteskolen 155
Kolportøren og hans Bibelvogn 173
Børnehjemmet 179
Et af Børnehjemmets Skoleværelser 182
En Del af Pigehjemmet 183
Gutternes Legeplads 186
Sygehuset 188
Fattighuset 193
James A. Spurgeon 220
Indgang til Westwood 250

Side.

Westwood 253
Pastor Spurgeon i sit Studereværelse 257
Mrs. Spurgeon 263
Charles Spurgeon 266
Thomas Spurgeon 267
Pastor Spurgeon og Hr. Houchin 273
Spurgeons sidste Portræt 259
Studenterne bære Ligkisten 299
Spurgeons Lig i Tabernaklet 303
Børnehjemsbørnene synge medens Ligprocessionen passerer ... 307
Ved Indgangen til Kirkegaarden 309

1ſte Kapitel.

Herkomſt, Ungdom. Waterbeach.

Lørdags Eftermiddag, den 10de December, 1853, kom en nittenaars gammel Gut fra Cambridge op til London paa de Østlige Grevſkabers Jernbane, og ſteg af ved Stationen ikke langt fra Banken og tog en Omnibus til det Spiſekvarter, hvortil han var bleven henviſt, i Queen Square, Bloomsbury. Han var rødmuſſet, ſkjæggeløs og havde et afgjort landligt Udſeende, der blev end yderligere fremhævet ved de ſorte Silkeſtrømper — nu heldigvis aflagt — og ved ſit ſtore blaa Silketørklæde med hvide Prikker. Det var hans førſte Beſøg til Staden, og han ſaa udentvivl fra Omnibusſens Tag med Nysgjerrighed ned paa alle de nye Syn, ſom mødte hans Blik langs Cheapſide, Newgate og Halborn.

Derſom nogen havde forudſagt, at den unge Landmand næſte Dag ſkulde begynde en preſtelig Gjerning paa otte og tredive Aar i den civiliſerede Verdens Hovedſtad, en preſtelig Gjerning uovertruffet i Kriſtendommens Hiſtorie, og at han tilſidſt ſkulde bæres til ſin Grav med en kongelig Begravelſe, vilde Ordene viſt have ſyntes lige overſpendte ſom de vildeſte Drømme i Tuſen og en Nat. Men Tiden har ſin egen Maade at ødelægge ſelvbeſtaltede Profeters Berømmelſe og at virkeliggjøre det, ſom maatte ſynes blot en Drøm af Feberſyge.

Fra hvad Gud har gjort, kan vi med Sikkerhed slutte os til, hvad han havde bestemt at gjøre! Og vi bør ikke tvivle paa, at det var hans Hensigt at opreise i dette nittende Aarhundrede i selve Londons Hjerte en Folkets Prædikant, der med Frimodighed og Enfoldighed, med Ligefremhed, Mildhed og Kjærlighed skulde kalde Mennesker til Gud.

Tre Ting bestemmer, hvad en Mand skal blive, eller rettere: der er tre Ting ved hvilke Gud bestemmer, hvad en Mand skal blive: hans Herkomst, hans Omgivelser og ham selv.

Med Hensyn til sin Herkomst udgik Spurgeon fra en Stamme, som ingen har bedre i Verden. Hans Fædre har gjennem mange Slægtled boet i Nederlandene, hvorfra de fordreves ved Forfølgelserne i det sekstende Aarhundrede under Hertug Alba og Filip den anden — Forfølgelsen af den lange Række, hvorved Spanien gjorde sig selv fattig og sine Modstandere rige. I det næste Aarhundrede var Job Spurgeon holdt i tretten Uger i Chelmford Fængsel for Samvittighedens Skyld. Vi kan være ganske sikre paa, at der var Mænd af Spurgeons Navn og Blod i den Hær, som fulgte den største Leder og retfærdigste Hersker, som England nogensinde saa, paa Slagmarken. Det er ganske sandsynligt, at der var nogen Korporal Spurgeon, vel kjendt i Skrifterne, som ved Regimentets Bønnemøde ledede Andagten for en eller anden mindre begavet Oberst og formanede nogen tilbagefalden Major, og som senere efter en dyrt kjøbt Seier laa blødende paa Slagmarken og smilte, idet han saa Oliver Cromwell fare forbi som en Hvirvelvind med sin Flok af "Jernsider" for at tilintetgjøre de "Gudløse" og oprette Frihed og en god Regjering — og saa dø lykkeligt.

"Hvad er Udvælgelsen andet end Guds Hensigt at gjøre, hvad han gjør?" Spurgeons Prædiken over Rom. 8, 28.

Fra den Slægt nedstammede Pastor James Spurgeon, som var Præst til Independentkirken i Stambourne, Essex, fra 1810 til sin Død i 1864 i en Alder af 88 Aar. Ansigtstrækkene i hans Billede med en Mund, der lukker sig fast ligesom General Grants, udtrykker Karakterfasthed, en høi vakker Pande, med Træk af Godhed og Kvikhed.

Hans Søn, John Spurgeon fødtes i Stambourne i 1811 og begyndte sin præstelige Gjerning som middelaldrende

Spurgeons Fader.

Mand i en Independentkirke i Tollesbury, hvorfra han senere flyttede til Cranbrook, Kent, hvor han var Præst i fem Aar. Efterat Sønnen blev berømt, flyttede Faderen til London, hvor han indehavde to paafølgende Kald. Nu (i 1892) bor han i Vest Croydon, idet han har overlevet sin Søn. Han erindres af dem, der kjendte ham i hans Manddom, som en tro, alvorlig Prædikant.

Hans Hustru, som nylig døde, var en Kvinde med udpræget Karakter og hengiven Gudsfrygt, hvis vise og ledende

Fromhed belønnedes med alle hendes Børns Omvendelse. Hendes Mand var engang i Tvil om, hvorvidt han gjorde ret i at være saa ofte fra Hjemmet for at prædike Evangeliet; burde han ikke heller være hjemme og drage Omsorg for sine Børns Frelse? Som han gik forbi sin Hustrus Dør, hørte han, hvorledes hun bad for hvert af Børnene og især for Charles. Manden følte da, at han trygt kunde fortsætte Guds Gjerning og overlade Børnene til Guds og en saadan Moders Omsorg.

Spurgeons Moder.

Der laa dyb Betydning i denne Faders Ord, da han nu hørte om sin Søns Død: "Hvilket herligt Møde der har været mellem Charles og hans Moder!"

Paa den Dag, naar Gud skal give enhver efter sine Gjerninger, hvem skal kunne sige, hvor stor disse Forældres, Besteforældres og Forfædres Løn skal blive, disse, som vilde været ukjendte, var det ikke for det lysende Gjenskin, der kastes tilbage fra den Flamme, de hjalp at tænde?

Af disse Forældre blev Charles Haddon Spurgeon født den 19de Juni 1834, i Kelvedon, Essex, hvor de da boede.

Spurgeons Forældrehjem.

Da han var fjorten Maaneder gammel, drog han paa et langt Besøg til sine Bestefor ældre, som var meget glade i ham. Og nu begyndte Omgivelserne at øve sin Indflydelse. Bedstefaderen var en Mand, hvis strenge Puritanisme viste sig i hans "høie" Lære, i hans Ærlighed, i hans næsten sværmeriske Forkjærlighed for Dr. Watt's Salmer og hans kraftige Protest mod Brugen af andre Salmer. Men alt var stemmende med Mildhed og med det meget venlige Forhold mellem Sognets episkopale Præst, Hr. Hopkins; Prædikanten og Præsten besøgte ofte hinandens Gudstjenester.

Bedstefaderen var en Mand med stor Originalitet og Kvikhed. Han sagde stundom til sin Sønnesøn:

"Charles, jeg har intet andet at efterlade til Dig end Gigten, men efterlader til Dig meget af den."

Kanske arvede Bedstefaderen den fra Job Spurgeon, hvis tretten Vinteruger i Fængslet gjorde ham til Offer for Gigtsmerter. Da han var op i Ottiaarene, kunde han sidde foran Ilden og gnide sine smertende Knæ og kurre:

"Jeg tror virkelig, at denne Gigt vil forkorte mine Dage."

Den sidste Sommer af sit Liv, 1891, tilbragte Tabernaklets Præst nogle Dage, af hvad han haabede var sin Helbredelse, ved paany at besøge sit Barndoms Hjem. I "Minder fra Stambourne," har han givet et fortryllende Billede af Landsbyen, af de almindeligt jevne Omgivelser og af Markerne "prydet med Nøgleblom, Kodriver, Anemone og vilde Hyacinther." Kjærligheden til Naturen næret ved disse landlige Scener berigede hans Liv og præstelige Gjerning og gjorde hver Blomst og hvert Træ i Westwood til hans kjære Ven.

Imidlertid var hans Fader flyttet til Colchester, hvor Gutten gik i Skole hos Mrs. Cook, en Skipskapteins Frue. Senere gik han i Skole hos H. Lewis, og derefter sammen med sin

Broder frekventerede han Skolen i Maidstone. Derfra kom han til Hr. Swindells Skole i Newmarket som Underlærer, hvor han modtog Undervisning i Græsk i Bytte for sit Arbeide. Allerede da var hans Kundskaber saadanne, at hans Hjælp var værdifuld. Efter Sønnens Død læste den gamle Fader et Uddrag fra sin Dagbog dateret 17de August 1849 saalydende: "Charles reiste imorges til Newmarket; hans Moder var med ham; Herren gaa med ham, bevare ham og velsigne ham."

Om dette Tidsrum af hans Liv skriver Prof. J. D. Everett, F. R. S. Queens College, Belfast, dengang Spurgeons Medlærer, til "Christian World" som følger:

"Fra en Hurtigskrift Dagbog, jeg holdt hos Swindells, afskriver jeg nogle faa Uddrag.

"Fredags Aften, 17de August 1849, gik vi ud paa Heden, da Deligensen kom ind, thi vi ventede Hr. Spurgeon, den nye Lærer, med den, Klokken halv seks. Idet Vognen kjørte forbi os, saa vi ingen paa Udsiden og kun nogle Damer og en Gut indeni. Vi antog da, at Læreren ikke var med. Gutten var imidlertid Spurgeon. Han er femten Aar gammel og er en kvik behagelig liden Fyr. Han kommer fra Høiskolen i Maidstone, hvor han erholdt Førstepræmie, men kjender kun lidet til Latin og Græsk og i Mathematik er han kommet igjennem fem Bøger i Euclid og kun til Æquation og Binomium i Algebra.

Søndag den 19de August. Hr. Spurgeon er en snil Gut.

Mandag 20de August. — Efter Klokken 12 gik Hr. Spurgeon og jeg med Hr. Swindells Tilladelse til vort Værelse og læste Horats. Han kan mere Latin, tror jeg, end de andre Gutter, men ikke fuldt saameget som jeg.

Tirsdag, 9de Oktober. — Efter Middag tog jeg Percy og

fire andre Gutter med for at se Kapløbet. Hr. Spurgeon gik ikke med, da han var bange for at gjøre uret.

Vi spiste sammen paa Skolen, delte Sengkammer sammen, spadserede sammen, talte om vore fælles Smaasorger og var de bedste Venner. Han var heller liden og svag med blegt, men fyldigt Ansigt, mørkebrune Øine, livlig Opførsel og havde en nopslidelig Evne til at lede en Samtale. Han var underlegen i Muskelkraft, brydde sig ikke om Lege eller athletiske Øvelser og var frygtagtig, naar han mødte Kreaturer paa Veien.

Han havde været opdraget i en Familje med strenge puritanske Retninger, og var flink i de Emner, som lærtes i den Tids Middelskole. Han kunde lidt Græsk, Latin nok til at samle Meningen af Virgils Æneade uden Ordbog og ligte Algebra. Han havde en stor Bog Æquations Problemer, af hvilke han kunde løse alle undtagen to eller tre. Han var en kvik, dygtig Gut i alle Bog-Kundskaber, og skulde man dømme efter de Beretninger, han gav mig om sine Erfaringer i Faderens Regnskabskontor, var han ogsaa en duelig Forretningsmand. Han var en skarp Jagttager af Mænd og Ting og slu i sine Bedømmelser. Han fandt Nydelse i en god Vittighed, men var ogsaa alvorlig, flittig og meget samvittighedsfuld.

Han havde særdeles god Hukommelse for Veltalenhedsudtryk, som havde fængslet hans Opmærksomhed, og kunde paa vore Spadserture med stor Livlighed gjengive lange Perioder af Friluftstaler med meget rystende Beskrivelser, som han havde hørt ved Colchester Fair, holdt af en Congregationalistpræst, Hr. Davids. Disse Møder havde vist gjort et stærkt Indtryk paa hans Indbildningskraft. Jeg har ogsaa hørt ham gjengive lange Uddrag af Bunyans "Overflødende Naade."

Han var en prægtig Kammerat, munter og deltagende og en god Tilhører saavel som en god Taler. Han var ikke et almindeligt Hverdagsmenneske, men havde sin egen stærkt udprægede Karakter.

Det næste Aar reiste han til Cambridge som Hjælpelærer ved en Skole. Det var, medens han opholdt sig her, at følgende Bekjendtgjørelse forekom i en af Cambridges Aviser:

No. 60, Upper Park Street, Cambridge. Hr. C. H. Spurgeon ønsker at underrette sine talrige Venner, at efter Juletiden agter han at modtage seks eller syv unge Mænd som Dag-Elever. Han vil forsøge til det Yderste at meddele dem en god Forretnings-Undervisning. De almindelige Fag vil indbefatte Regning, Algebra, Geometri, Maaling, Gramatik, Stil, ældre og nyere Historie, Geografi, Naturlære, Astronomi, Skriften og Tegning. Latin og Begyndelsesgrundene i Græsk og Fransk, om ønskes: Betingelser: Fem Pund Aaret.

Dette vil vist gjenkalde i Læserens Erindring en anden Bekjendtgjørelse i "The Gentleman's Magazin" for Aar 1736:

I Edial, nær Lichfield i Staffordshire tages unge Herrer i Kost og undervises i det græske og latinske Sprog ved Samuel Johnson.

I alle disse Skoler var han en tro Elev baade i Sprog og Mathematik. Den almindelige Opfatning, som fremstiller ham som ustuderet er følgelig feilagtig. Frivillig Uvidenhed kan ikke henføre til ham som Eksempel. Gutten havde altid en alvorlig Karakter og hengav sig heller til Bøger end til barnslig Leg. Mange Historier fortælles om hans Samvittighedsfuldhed, hans Frimodighed i at straffe Synd, og om, hvorledes han kaldte sin Tante, der var en anden Moder i øm Omhu og Eftergivenhed, og sine Brødre ud til Laden, satte dem

paa Halmbundter og steg selv op paa en Krybbe og prædikede for dem. Hans alvorlige Tanker mærkedes ikke alene af hans Familje, men endog af Besøgende. Da han var ti Aar gammel, besøgte Pastor Rikard Knill Stambourne for at prædike for Londoner Missionsselskab. At han blev slaaet af det Fremtidsløfte, som laa i Gutten, er ikke saa underligt; Præster ude paa Indsamlingsreiser faar altid et dybt Indtryk af de høie Egenskaber hos Vertens Børn. Men Knills Følelser antog en mere bestemt Form; han talte og bad med Gutten, samlede Familjen sammen, lagde sine Hænder paa hans Hoved og udtalte den Overbevisning, at den unge Spurgeon vilde prædike Evangeliet til mange Tusener. Maaske hjalp Forudsigelsen, som saa ofte, til at frembringe sin egen Opfyldelse.

Et berømt Udtryk forekommer i en af hans tidligere Prædikener og synes at pege paa, at han engang stod i Fare for at henfalde til Vantro:

"Der var en Tid, da jeg slap Troens Anker, jeg afhug Troens Ankertaug, jeg laa ikke længer fortøiet ved Aabenbaringens Kyst, jeg tillod mit Fartøi at drive for Vinden og begyndte en Vantroens Seilads."

Men denne Vantroes Tilstand maa have været af kort Varighed, skjønt det er meget naturligt, at naar han saa tilbage paa den, staar den frem som det dybe Mørkes Rædsel.

Tilsidst kom den Tid, da han blev fuldt vækket til Bekymring for sin Sjæl.

"For seks Maaneder bad jeg, bad med dyb Smerte, med hele mit Hjerte og fik aldrig et Svar. Jeg følte, at jeg var villig til at gjøre hvadsomhelst, blive hvadsomhelst, dersom Gud kun vilde tilgive mig."

Paa denne Tid boede Familjen i Colchester; men Faderen prædikede i en liden Kirke i Tollesbury. Søndagen var

stormfuld, Charles kunde ikke gaa til Tollesbury. Saa sagde hans Moder:

"Det er bedst Du gaar til de Primitive Methodisters Kapel."

Prædikanten i dette Kapel var en jevn Arbeidsmand, som paa Hverdagene plantede og røgtede Kaalhoveder. Saa faa Mennesker var tilstede den Morgen, at Prædikanten havde bestemt sig til ikke at prædike. Men han forandrede sin Beslutning, Charles sad og ventede; tilsidst besteg en mager, bleg Mand Prædikestolen og opgav Teksten: "Vender*

Spurgeon ved 21-aars Alderen.

Eder til mig og vorder frelste, alle Jordens Ender." Idet han fæstede sine Øine paa den skjælvende Gut, sagde han: "Unge Mand, Du er i Nød. Du vil aldrig komme udaf den, indtil Du kommer til Kristus." Saa opløftede han sine magre Hænder og raabte: "Se, se, se, bare se!"

* Den engelske Bibeloversættelse har: "Ser til mig" o. s. v. Oversætterens Anmærkning.

I et Øieblik svandt Mørket. Om Aftenen gik han til Baptisternes Kapel, hvor han hørte en Prædiken over Ordene "Benaadet i den Elskede," og han følte Fred og Forvisning om sin Salighed. Om Aftenen, da alle andre var tilsengs, fortalte han Faderen om Dagens Hændelser.

Beretningen om hans uanklagelige Ungdomsliv, om hans lange Kamp, og om, hvorledes det tilsidst dagedes i hans Sjæl, giver Anledning til mange Tanker. At en maa have været en ryggesløs Synder for at blive en fremragende Helgen; at der er intet saadant Materiale for at danne en Kristen som en frelst Slagsbroder eller en gjenfødt Krovert, eller en reformeret Indbrudstyv — ere alle tilsammen Djævelens Løgne.

Dersom Evangeliet havde lydt i Colchester saa enkelt og enfoldigt, som det var senere prædiket i Tabernaklet, vilde den stakkels Gut have undgaaet flere Maaneders aandelig Nød. Ja, det er ikke engang usandsynligt, at han allerede havde overgivet sig til Gud, og at den herlige Tekst oplæst af den enfoldige Prædikant blot aabenbarede for ham, at Gud alt havde taget ham til Naade i den Elskede.

Unge Spurgeon følte straks, at han maatte bekjende sin Tro paa Frelseren. Hans Forældre og alle hans Forfædre havde været Kongregationalister. Men efter flittig Læsning i det Nye Testamente med Bøn om Aandens Ledsagelse, blev det ham klart, at der var ingen Daab, uden den Troendes Neddyppelse efter at have med modent Forstand bekjendt sin Tro.* I Overensstemmelse med den Forfædrenes Religions-

* Hele dette Afsnit om Spurgeons Omvendelse og Daab er saa helt igjennem i Samklang med de reformerte Kirkesamfunds Lærestandpunkt, at det er vanskeligt for en lutherst Kristen at kunne tilfulde fatte det. Hvorvidt Spurgeon var døbt som Barn og hans senere Daab derfor blev en Gjendaab, har været mig umuligt at opspore. Men da Daaben, som man senere ser, agtes saa ringe, at det kaldes Overtro at tro paa dens gjenfødende, synds forladende Kraft, saa

friheds Aand, som de havde bragt med sig fra Holland, lagde ikke Faderen nogen Hindring i Veien for Sønnens Valg. Fredag den 3die Mai 1850 gik derfor Charles fra Newmarket, hvor han da var Hjælpelærer, til Isleham Færge og døbtes der af Pastor Cantlow.

"Sword and Trowel" for April, 1890 indeholder en Beretning fra Spurgeons Haand om "Daaben ved Isleham Færge," fra hvilken vi gjengive følgende:

"I Januar 1850 blev jeg dygtiggjort ved den guddommelige Naade til at gribe Jesus Kristus som min Frelser. Da jeg ved Guds Forsyn var kaldt til at leve i Newmarket som Hjælpelærer ved en Skole, forsøgte jeg at slutte mig til de Troendes Menighed i den By; men ifølge min Læsning i den hellige Skrift skulde den Troende begraves med Kristus ved Daaben og saaledes begynde sit kristelige Liv. Jeg saa mig rundt for at finde en Baptistpræst, men jeg fandt ingen nærmere end Isleham, hvor en vis Hr. W. W. Cantlow boede, der engang havde været Missionær paa Jamaika, men nu var Præst til Isleham Baptistkirke. Mine Forældre ønskede, at jeg skulde følge min egen Overbevisning, Hr. Cantlow beredte sig paa at døbe mig, og min Principal gav mig en Helligdag i denne Hensigt.

Jeg kan aldrig glemme den 3die Mai 1850; det var min Moders Geburtsdag, og jeg manglede blot nogle Uger i at være seksten Aar. Jeg var tidligt oppe og fik saaledes et Par Timer til stille Bøn og Hengivelse til Gud. Saa maatte jeg gaa henved otte (engelske) Mil for at naa det Sted, hvor jeg skulde neddyppes i den treenige Guds Navn ifølge det hel-

---

kunde hvilkensomhelst Daab for ham og dem ikke være af stor Betydning uden som et ydre Tegn og Lydighedsbevis. Ligeledes mærke vi den reformerte Anskuelse, at den 15 aarsgamle Gut skal med sin Forstand afgjøre hvad Skriftens Lære er. O. A.

Jakobsen Grave.

lige Bud. Dagen var slet ikke varm og derfor saa meget bedre for den tre Timers Spasertur, jeg skulde foretage. Et Blik paa Hr. Cantlows smilende Ansigt var Erstatning nok for den lange Gang. Jeg synes jeg ser den gode Mand endnu og den hvide Aske efter Tørvilden, ved hvilken vi stod og samtalede om den hellige Handling, som foresto.

Vi gik sammen ned til Færgen, for Vennerne i Isleham var ikke nedartet til Brugen af et Bad i Huset efter Menneskekunst, men brugte den rindende Flods større Døbefont.

Isleham Færge paa Larkfloden er et meget stille Sted, en halv Mil fra Landsbyen og sjelden paa nogen Tid af Aaret forstyrret af nogen større Trafik. Floden selv er en vakker Strøm, som deler Cambridgeshire fra Suffolk. Færgehuset, der i Billedet dækkes af Træerne, aabnes frit ved en Daab for Præst og Kandidater. Hvor Baaden er trukket op for Reparation, tager Præsten sin Plads paa en Hverdag, naar der er faa Tilskuere. Men paa Herrens Dag, naar et større Antal er samlet, bliver Baaden fortøiet midt i Strømmen, og Præsten tager sin Plads deri og taler Ordet til Folket paa begge Sider af Floden. Dette kan gjøres saameget lettere som Floden ikke er meget bred. Hvor man ser de tre Mennesker staa, er Stedet hvor man almindelig gaar i Vandet. Den rette Dybde med sikker Bund findes snart, og den herlige Gudstjeneste fortsættes i det stille rindende Vand. Ingen Ulykke eller Optøi har nogensinde forstyrret Forhandlingerne. For en Længde af syv til otte Mil benyttes Larkfloden af ikke mindre end fem Baptistkirker, og de vilde ikke for nogen Ting give Afkald paa sin Daab i det Fri.

Det syntes mig, at en stor Forsamling var tilstede paa denne Hverdag. Klædt, tror jeg, i en Jakke med nedhængende Krave, overvar jeg Tjenesten, der gik forud for Anordningen; men al Erindring derom er borte, mine Tanker var i Vandet,

stundom hos Herren i Glæde, stundom hos mig selv i Angst over, at jeg skulde aflægge en offentlig Bekjendelse. Det var en ny Erfaring for mig, da jeg aldrig før havde seet en Daab. Vinden kom ned Floden i en kold Blæst, idet min Tur kom til at vade ud; men efterat jeg havde taget nogle Skridt og seet Folket paa Færgebaaden og de andre Baade og paa begge Strandbredde, følte jeg som om Himmel og Jord og Helvede gjerne maatte betragte mig, thi jeg skammede mig ikke for da og der at erklære mig som Lammets Efterfølger. Frygten var borte, og jeg har sjelden mødt den siden. Jeg mistede tusinde Frygtagtigheder i Larksfloden, og fandt, at der var stor Løn for dem, som holdt hans Bud. Det var en meget lykkelig Dag for mig; Gud være priset for sin beskyttende Godhed, der endnu efter firti Aar lader mig skrive om den med Fryd.

Om nogen spørger: Hvorfor blev jeg saaledes døbt? svarer jeg: fordi jeg troede, det var Kristi Anordning inderligt forenet med Tro paa hans Navn. "Den, som tror og bliver døbt, skal blive salig." Jeg havde ingen overtroisk Idé, at Daaben skulde frelse mig; thi jeg var frelst. Jeg søgte ikke at faa mine Synder tvættede af i Vandet; thi jeg troede, at mine Synder vare mig forladte ved Tro paa Jesus Kristus. Alligevel ansaa jeg Daaben som Renselsens Tegn for den Troende, som Tegnet paa hans Begravelse med Herren og den ydre Erklæring om en ny Fødsel. Jeg satte ikke min Tillid til den; men fordi jeg satte min Tillid til Jesus som min Frelser, følte jeg mig bundet til at adlyde ham som min Herre og følge det Eksempel, han havde sat os i Jordan i sin egen Daab. Jeg opfyldte ikke den ydre Anordning for at slutte mig til et Parti og blive Baptist, men for at blive en Kristen efter den apostoliske Skik, for de døbte dem, som troede.*

* Man lægge her Mærke til, hvorledes Spurgeon, et Par Aar før sin Død, finder det nødvendigt ligeoverfor den kirkelige Løshed, at forsvare Daaben i det Hele

Kapel voor Spurgeon gehouden in het Parijsche Kerkhof.

Saasnart han følte Omvendelsens Glæde, ønskede Gutten at tjene sin Mester ved at lede andre til Livets Væld. Han uddelte Traktater, han underviste i Søndagsskolen, han skrev Afskrifter for Gutterne og fik saaledes Adgang til deres Hjem, hvor han uddelte Traktater.

Da han kom til Cambridge, forenede han sig med den Kirke, hvor Robert Hall havde været den begavede Prædikant, og som nu har Hr. Torn som sin Præst, en af Spurgeons heldige Elever. Han sluttede sig ogsaa til Lægprædikanternes Forening og hjalp til at lede Opbyggelserne omkring i Landsbyerne. En Aften blev han anmodet om at gaa med en Broder til Landsbyen Teversham, fire Mil borte, da denne Broder, der skulde prædike, var uvant til det Arbeide og vilde blive meget opmuntret ved en kristen Kammerats Nærværelse. Unge Spurgeon lovede at gaa med, idet han tænkte, at han maaske blev anmodet om at holde Bøn eller læse et Kapitel. Paa Veien sagde han til sin Kammerat: "Jeg haaber Du blir meget velsignet iaften i Din Prædiken."

"Aa kjære," var Svaret, "jeg har aldrig prædiket i mit Liv; det er Du, som skal prædike. Der blir ingen Prædiken, om ikke Du holder den."

Da han ingen Udvei saa, raabte han til Gud om Hjælp og talte i Kjøkkenet for en Haandfuld Landsfolk over Peters Ord: "Eder, som tro, tilkommer denne Ære."

Folket saa i Forundring paa Gutten i sin Fakke med den nedhængende Krave. Som han sluttede Talen, raabte en gammel Kone:

"Hvor gammel er De?"

"De maa ikke gjøre Spørgsmaal nu!" svarede han.

---

taget. Vistnok ser han kun dens Betydning og ikke dens Gavn og Nytte; men alligevel kan man ikke andet end beundre hans barnlige Lydighed mod Guds Ord og Befaling, som saa saare mange foragter. O. A.

Efter at Gudstjenesten var over, blev de øvrige Spørgsmaal "Hvor gammel er De?" gjentagne.

"Mindre end seksti."

"Ja, isandhed mindre end seksti; mindre end seksten."

"Det gjør vel ingen Forskjel, hvor gammel jeg er, lader os lytte til Herrens Ord."

Den unge Prædikants Navn blev snart vidt bekjendt. Hans Hjælp blev stærkt efterspurgt i Landsbyerne omkring Cambridge, endskjønt de smaa Menigheders timelige Omstændigheder var saadanne, at hans Arbeide belønnedes kun med en stor Sum Erfaringer. Ofte trak den fattige Menighed Veksler baade paa hans Medlidenhed og hans lette Pung. Han har fortalt, at engang paa en regnfuld Aften, efter at have gaaet tilfods flere Mil til Landsbyen, fandt han, at ingen havde vovet sig ud. Saa gik han rundt i sin Regnfrakke og med sin Lygte fra Hus til Hus for at indbyde og nøde Folket at komme og høre Evangeliet, og saaledes samlede han en liden Forsamling.

Snart efter, i 1851, da han var 18 Aar gammel, blev han kaldt som Præst til en liden Kirke i Waterbeach, en liden Landsby i Essex. Han modtog straks Kaldet. Han ventede ikke efter større Arbeidsmark, men tog den Mark, som Forsynet anviste ham. Folket samledes straks om den unge Prædikant. Det lille torvdækkede Kapel, som nedbrændte i 1861, blev fuldt, Folk stod udenfor Vinduerne. Og det var ikke heller bare Nysgjerrighed. Præsten var ikke fornøiet med bare at trække en stor Forsamling, han vilde have Omvendelser og inden et Aar voksede Menigheden fra 40 til 100 Medlemmer. Virkningerne af hans Arbeide følles gjennem hele Nabolaget: Drukkere bleve ædrue og de løsagtige kydske.

Det Aar han virkede i Waterbeach anfaldt baade hans Fader og Venner ham med Bøn om at indtræde i Regents Park

College, som da var under Opsyn af den berømte Dr. Joseph Angus, hvor han da skulde tage et fuldt literært og theologisk Kursus. Det blev ordnet saa, at medens Skolens Bestyrer var paa et Besøg i Cambridge, skulde Spurgeon møde ham paa en bestemt Time i Forlæggeren, Hr. Macmillans Hus. Begge kom paa bestemt Tid; men ved Tjenerens Feil blev de vist til hver sit Værelse, den ene vidste ikke om den andens Nærværelse. Da de havde ventet et Par Timer, blev de kjed, og hver gik sin Vei.

Den samme Eftermiddag, idet Spurgeon spaserede gjennem Cambridge paa sin Vei til en Opbyggelse i Nabolaget, randt de Ord ham ifinde: "Og du, du begjærer dig store Ting? Begjærer ikke!" Han tog Befalingen som et Budskab fra Gud.

"Jeg erindrede mit fattige men elskende Folk, iblandt hvilke jeg tjente, og de Sjæle, Herren havde sat under mit Opsyn, og endskjønt jeg dengang forudsatte Uberømthed og Fattigdom som Enden paa min Beslutning, afslog jeg dog Tilbudet om Collegeuddannelse, og besluttede at forblive i det mindste for en Tid med min Menighed og fortsætte med Ordets Prædiken, saa længe jeg havde Styrke til at udføre den." Han skrev til sin Fader:

"Medmindre Du udtrykkelig befaler mig at gaa i Skole, vil jeg forblive i Waterbeach Menighed."

Det er saafængt at spekulere paa, hvad der kunde have hændt. Dersom vi tro, at Gud i uendelig Visdom og Kjærlighed leder os, naar vi ærligt og ydmygt søger hans Ledsagelse, kan vi vel ikke antage, at denne Hændelse var udenfor Guds Omsorg. Det er vanskeligt at forstaa, hvorledes et Kursus enten i Regents Park eller paa et af Universiteterne kunde have forøget hans aandelige Magt og Kraft. Men at han ikke foragtede en hellig Sindets Uddannelse og Kundskabers Til-

egnelse, har han vist senere ved Grundlæggelsen af Skolen for Præsters Uddannelse.

Menigheden havde forhen betalt sin Præst fra fem til femogtyve Pund. Fra først af fortsatte Spurgeon sit Arbeide som Hjælpelærer; men han opgav snart alt andet, og Menigheden, hvis Styrke nu var vokset, forhøiede hans Løn til femti Pund om Aaret, eller ikke langt fra nitten engelske Shilling om Ugen. Spurgeon sagde engang til nærværende Forfatter:

"Jeg betalte tolv Shilling Ugen for mine Værelser i Cambridge og havde syv Shilling for alle andre Udgifter; men Folket bragte, naar de kom til Byen, Poteter, Næper, Kaalhoder, Æbler og stundom et lidet Stykke Kjød, saaledes opholdt jeg Livet."

"Men engang," fortsatte han, "var jeg i stor Trang for en ny Hat, og Hatter vokste ikke paa de smaa Agre i Waterbeach. Saa sagde jeg til Herren: "O Herre, jeg maa se ordentlig ud; jeg trænger forfærdelig til en ny Hat." Der var en Mand i Sognet, som var velstaaende for at være i en Landsby, idet han eiede flere Tusen Pund; men han var svært gjerrig. Han viste sin Gjerrighed nogle Aar senere, da han laa for Døden. Han havde ligget i et Kammer i anden Etage; men da han mærkede, at han skulde dø, lykkedes det ham med store Smerter at kravle sig ned til første Etage, saaat han kunde dø der, og ikke hans Bo skulde behøve at betale en Shilling for at faa Liget baaret ned den ene Trappe. Og for at spare Udgifter til Kirkegaarden, forordnede han, at de skulde begrave ham i et Hjørne i Haven.

"Søndags Middag, efterat jeg havde fortalt Herren om min Trang, kaldte denne Mand mig i Stilhed bagom Kirkevæggen. Efterat have seet sig rundt til alle Sider for at se, om vi var ene, sagde han til mig:

"Herren befalede mig, at give Dig syv og en halv Shilling. Og jeg vil, at Du skal bede for mig, at jeg maa blive bevaret fra Gjerrighed."

Saa kjøbte jeg mig en Hat. Den næste Søndag kaldte han mig paa samme hemmelighedsfulde Maade bagom Kapellet. Jeg kunde ikke begribe, hvad han vilde denne Gang. I stor Angest sagde han til mig:

"O kjære, Herren befalede mig at give Dig ti Shilling; men jeg holdt tilbage de to og en halv, og jeg har ikke sovet en Blund hele denne Uge, og her er Pengene. Bed, at jeg ikke gaar fortabt."

Folket var gjæstvenligt og gavmildt. For de to og femti Søndage havde jeg seksogfemti Hjem.

Hver Dør stod ham aaben. Det eneste Spørgsmaal var, hvem skulde have det Fortrin at modtage ham ved hans næste Besøg. Imidlertid svævede Medhjælperne og de mere langsynte mellem Glæde over deres nye Fremgang og Frygt for at miste det menneskelige Redskab for deres Lykke. De følte altfor vel i sine profetiske Sjæle, at en saadan Prædikant kunde ikke blive længe holdt tilbage i Waterbeach.

Hele denne Tid beredte Forsynet Manden for sin Arbeidsmark og Arbeidsmarken for Manden. New Park Street Kirke i London glædede sig ved en særdeles hæderlig Historie. Den havde opholdt Sandheden; den havde baaret Byrder og udstaaet Lidelser for Kristi og Evangeliets Skyld midt i Frafaldet, den havde nydt Velsignelsen af en Række hellige Mænd, en af hvilke, Benjamin Keach, stod i Gabestokken for at have prædiket Evangeliet. Der var en Rigdom af Forjættelser, der endnu var uopfyldte, af Bønner, der endnu var ubesvarede. For nærværende syntes det dog menneskeligt talt, som om Menighedens Fremtid laa i dens Fortid. Kirken laa ikke langt fra Southwark Bro, i en Del af Southwark,

der var blevet et lidet tiltrækkende Nabolag, paa Grund af dets elendige Huse og Bryggerier. Thrales historiske Bryggeri havde været i dette Nabolag. Bygningen, der var opført i en bedre Tid for en Menighed paa 1200 Medlemmer, besøgtes nu sjelden af mere end et Hundrede, endskjønt Menigheden talte 200 Medlemmer. Som med mange gamle Kirker var det ogsaa gaaet her, at mange Medlemmer var kommet tilaars, men havde bibeholdt sin Forbindelse med Menigheden, ihvorvel de boede for langt borte til at møde frem. De faa, som var tilbage, begyndte at blive mismodige. Udentvil talte de gamle Bannerførere, naar de samledes til Bønnemøde i de mørke og uventilerede Værelser, om Sions forsvundne Herlighed og ophøiede Mindet om den hellige Rippon, den længst hedenfarne Keach, den ærværdige Gill og den endnu levende Angus. Hvor lidet de kjendte til Menighedens Fremtid, sammenlignet med hvilken dens Fortid skulde blegne!

Prædikestolen var tom, og de saa sig ængstelig om efter en Mand, der skulde ikke alene fylde den, men ogsaa de 1100 tomme Bænke.

Der var et Søndagsskolemøde i Cambridge. Talerne var to ganske respektable, men meget uinteressante Geistlige og en ung Mand. Den sidste talte med den Fyndighed og den Uforsigtighed, som almindeligt findes hos Mænd, der kommer til at øve Indflydelse paa sin Samtid. Han blev irettesat af de ældre for sine uoverlagte Ytringer. Men der var en Besøgende fra Essex, som vist ikke var ukjendt med den voksende Berømmelse, den unge Prædikant fra Waterbeach havde vundet. Slaaet af hans Tale, siger han til Diakon James Low af New Park Street Kirken, at han troede, de i denne nittenaarige Yngling vilde finde den Mand, de trængte og bad om. Og saaledes hændte det, at i November 1853, da Spurgeon en Søndag satte sig i Alterbænken for at søge op Salmerne

for Dagen, et Brev blev bragt ham. Det var fra Medhjælper Low, og var en Indbydelse om at komme til London paa en eller anden nærliggende Søndag. Spurgeon læste Brevet og gav det til en af sine Medhjælpere med den Bemærkning:

"Det er naturligvis en Feiltagelse; de vilde aldrig komme til at tænke paa mig. Det maa være tiltænkt en anden Præst af samme Navn."

"Nei," svarede Medhjælperen, "det er nok ingen Feiltagelse; jeg vidste, at dette vilde blive Enden. Men det undrer mig, at Londonerne har hørt om Dem saa snart. Dersom det havde været Cottenham eller St. Ives eller Huntingdon, skulde det ikke have forundret mig; men London!"

Spurgeon lagde Brevet tilside og prædikede som sædvanligt. Den næste Dag skrev han til London og forklarede, at Præsten i Waterbeach var kun nitten Aar, og at Brevet uden tvil ikke var ment for ham. Men Svaret kom tilbage og sagde, at Menigheden var fuldt bekjendt med hans Alder; men at Indbydelsen var for ham og herved blev gjentaget.

Og saaledes reiste han til London paa den bestemte Dag. Han tog ind paa et Kosthus, der endnu er kjendt under Navnet Burrs Hotel. Blandt Gjæsterne var flere unge Mænd, der, saasnart de hørte hans Erinde, spøgte med ham og fortalte ham om de store Prædikanter, der var i London, og altsaa viste ham, hvor stor Galskab det var for en ung Mand fra Landet med smaa Kundskaber at drømme om at optage Gjerningen ved Siden af disse. Følgen af denne simple Grusomhed var, at den unge Mand gik tilsengs med et tungt Hjerte. Den næste Morgen, da han kom til Kirken, blev han endmere forfærdet over Kirkens Størrelse og Erindringen om alle de store Mænd, som før havde virket der. Hvorledes kunde han staa paa en Prædikestol, hvor Gill og Rippon før havde staaet?

Men han fattede Mod og prædikede over Jakob 1, 17: Al god Gave og al fuldkommen Gave er ovenfra og kommer ned fra Lysenes Fader, hos hvem der ikke er Forandring eller Skygge af Omskiftelse. Forsamlingen talte omtrent otti, og disse var samlet med megen Anstrængelse. Gjennem hele den foregaaende Uge havde Medhjælperne troppet op Menigheden. Blandt andre var de ogsaa gaaet til Frøken Susanna Thompson, Datter af Hr. Robert Thompson, og havde sagt til hende:

Der er kommen en ung Mand fra Essex for at prædike for os paa Søndag. Kom endelig og hjælp os at opvise en anstændig Forsamling, saa at han ikke ser, hvor faa vi er.

Den unge Dame kom og kom igjen om Aftenen. Hun vil ofte komme til at træde frem i disse Blade; thi hendes Navn vil altid være uadskilleligt forenet med hans.

Folket blev om Morgenen henrykket over den unge Prædikant. Tilsyneladende havde de anvendt det meste af Eftermiddagen til at omtale den forunderlige Prædiken; thi om Aftenen var der adskillige Hundreder tilstede. Det vilde aldrig senere blive nødvendigt at arbeide op en Forsamling for Spurgeon. Han prædikede over Ordene: "De ere ustraffelige for Guds Throne," Aab. 14: 5. Prædikenen forøgede Indtrykket fra Formiddagen. Efter Gudstjenesten nølede Folket i Kirken og vilde ikke lade sig stille tilfreds uden en Forsikring fra Menighedens Embedsmænd om, at han skulde indbydes til at prædike igjen. De bad ham da om at tilbringe en Søndag til i New Park Street snarest muligt. Men han vilde intet Løfte give, før han havde talt med sin lille Menighed i Waterbeach.

Paa Veien hjem sammen med en af Medhjælperne om Aftenen standsede de og hørte Slutningen af en berømt Præsts Tale.

"Kalder de det en storartet Prædiken i London?" spurgte Spurgeon.

"Ja," svarede Medhjælperen.

"Da kan jeg prædike i London."

Tilsidst prædikede han hveranden Søndag i seks Uger i London. Hver Søndag forøgedes Enthusiasmen. En ikke enstemmig Indbydelse blev tilstillet ham om at prædike for seks Maaneder. I sit Svar siger han:

"Med Hensyn til en seks Maaneders Indbydelse fra Eder, da har jeg ingen Indsigelse at gjøre om Tidens Længde, men godkjender hellere Menighedens Forsigtighed i at have en Mand saa ung som mig paa en længere Prøve. Men jeg skriver dette efter at have vel overveiet Sagen, naar jeg siger bestemt, at jeg kan ikke — jeg tør ikke modtage en ubetinget Indbydelse för saa lang Tid. Det sømmer sig ilde for en ung Mand at prædike for en London-Forsamling saa lang Tid, førend de lærer ham og han dem at kjende. Jeg skal love at være der tre Maaneder af den Tid, og hvis da Forsamlingen enten ophører, eller Menigheden ikke kan komme til Enighed, forbeholder jeg mig Frihed uden at bryde nogen Overenskomst at fratræde, og I vilde da paa Eders Side have Ret til at afskedige mig uden at synes at behandle mig uretfærdigt. Skulde jeg imidlertid ikke se nogen Grund til at bruge denne Frihed, eller Menigheden endnu skulde ønske at beholde mig, kan jeg forblive de øvrige tre Maaneder ved eller uden at gjennemgaa den Formalitet at udstede en ny Indbydelse. Jeg respekterer den lille Minoritets Ærlighed og Mod, og forundrer mig kun over, at Antallet ikke var større. Og tilsidst, en Ting er man enhver Præst skyldig, og jeg beder Eder om at paaminde Menigheden derom, nemlig baade offentlig og privat at paakalde Gud i Bøn for mig om at blive styrket til den store Gjerning."

Længe før de tre Maaneder var forbi, var alle Spørgsmaal lagt tilside. Der var ikke længere nogen Minoritet; hele Menigheden havde kaldt ham til sin Præst. Paa Fredagen, den 28de April 1854, modtog han Kaldet, og tiltraadte med engang den Arbeidsmark, som han først ved Livets Ende skulde fratræde.

I al denne Skriftveksling og andre Ting, som staar i Forbindelse dermed og med Beretningen om hans tidligere Liv, er der flere Ting, der burde mærkes. En er den sjeldne Modenhed og Dømmekraft hos en Gut paa nitten Aar. Han var hverken tilbageholden eller alt for fyldt af Selvtillid; men han satte sin Tillid til Gud og saa hen til ham om Fremgang.

Der findes intet Spor af, at han søgte efter en større Plads. For mange unge Mænd i en liden Landskirke paa en Løn af 50 Pund, vilde en Indbydelse til London været aldeles berusende. Det eneste Spørgsmaal vilde været: "Naar afgaar det første Hurtigtog til London?" Men han lagde tilside den første Indbydelse som noget, der ikke angik ham. Der var ingen Ivrighed. Han troede, derfor hastede han ikke. Om han nogensinde havde drømt om en ophøiet Fremtid, ved vi ikke; men vist er det, at han handlede efter den Grundsætning, at den bedste Maade at forberedes for det store „Imorgen" er med Troskab at gjøre den lille Pligt for Idag.

2det Kapitel.

New Park Street Kirke.

Den Enthusiasme, som fortsattes gjennem de tre Prøvemaaneder, aftog ikke. Kirken var altid overfyldt. Om Aftenen, naar Gassen brændte, lignede den "Calcuttas sorte Hul." En Aften i 1854 udbrød Prædikanten:

"Ved Tro faldt Jerikos Mure, og ved Tro maa denne Bagvæg komme ned."

Efter Gudstjenesten udbrød en gammel forsigtig Medhjælper, der var befængt med den Blanding af Selvtilfredshed og Dovenskab, som vi kalde "Konservatisme," i en dominerende Tone:

"Lad os aldrig høre om dette igjen."

"Hvad mener De?" sagde Presten. "De vil aldrig høre mere derom, naar det er udført, saa jo før De gjør det, jo bedre."

Medens denne Tilbygning var under Opførelse fra Februar 11te 1855 til 27de Mai, holdt Menigheden sine Møder i Exeter Hall, i Stranden; denne rummede to Tusen fem Hundrede til tre Tusen Mennesker. Men ogsaa den fandtes at være aldeles for liden. Hele London kom for at se, hvad det var, der drog hele London til sig. Og hvad fik saa hele London se? De saa ikke, som de maaske ventede, en Storpraler. Paa den anden Side saa de ikke en Mand af præsteligt Udseende (endskjønt han i sin tidlige Tjeneste brugte det hvide

Slips, som han senere forkastede som en "kogt Fille.") De saa ikke, — det er unødvendigt at sige det — en Lord. Synet af en Lord, der prædikede Evangeliet, vilde altid have samlet en stor Forsamling i England. Heller ikke saa de en Mand, kronet med Ærestitler fra Universiteterne, men hellere en, som ved sin samvittighedsfulde Tro var udelukket fra Anledningerne og Privilegierne ved Oxford og Cambridge. Heller ikke hørte de udvandede Læresætninger. Ei heller Læresætninger, der kun hændelsesvis blev indflettet. Men de hørte heller den puritanske Theologi fremsat paa den djærveste Maade, og i næsten frastødende Nøgenhed. Og disse Troessandheder udgjorde Prædikenens Rending og Fslet. Efter en af hans berømte Yale-Forelæsninger blev Beecher spurgt om Spurgeons Calvinisme. Han svarede:

"Hr. Spurgeon skylder ingen Ting til sin Calvinisme — ikke mere end Kamelen skylder sin Pukkel." Spurgeon svarede herpaa i "Sword & Trowel" ved at anføre fra en berømt Videnskabsmand, som i Korthed sagde:

"Kamelens Pukkel er uundværlig for ham. Den bestaar af Fedt, som skaffer ham koncentreret Føde paa den lange Ørkenvandring."

Hr. Beecher var mandig nok (fortalte Spurgeon Forfatteren) til at erkjende, at Svaret var slaaende.

Hvad saa da hele London? De saa en ung Mand, enogtyve Aar gammel, der for et Aarstid siden var kommet fra Landet. Han var ubetinget Stillingens Herre, selvbevidst, og anerkjendt af en gammel Menigheds kloge Embedsmænd som deres uomtvistede Leder.

Han betraadte Talerstolen som Nelson sit Dæk. Vidunderlig Fremgang berusede ham ikke. Han følte sig ikke ophøiet og opblæst, endskjønt, om han havde følt saa og vist

Tegn derpaa, kunde man vist have erindret hvad gamle Dr. Samuel Johnson sagde:

"De taler om, at Garrick er opblæst; men de bør komme ihu Omstændighederne. Om jeg var blevet smigret saa meget som Garrick, og havt saadan Fremgang, vilde jeg have leiet Mænd til at gaa foran mig med lange Stokke, naar jeg gik paa Gaden, for at slaa ned enhver, jeg mødte."

De saa en Mand saa tapper som Ney, som selve John Brown, en, som vel kunde have spurgt: "Hvorledes føler en Mand, naar han er ræd?" — en Mand, som ikke var bange for at udtale upopulære Sandheder, som ikke veg tilbage for at paatage sig Ansvar.

Og alligevel forenede han med Ungdommens Mod Alderdommens Visdom. Han gjorde ingen Feiltagelse. Hans Menneskeforstand var storslagen. De kvikke og bitre Udtalelser, der ofte tilskreves ham, var pur Opdigtelse. Man spurgte ham engang, om han virkelig var Fader til det gjængse Bonmot, som Skribenterne tillagde ham.

"Modstaar Djævelen, saa vil han fly fra Eder; men modstaar Diakonerne, saa vil de flyve paa Eder."

"Nei," svarede han, "jeg har aldrig været saa vittigt et Hoved, at jeg kunde frembringe det, og min Erfaring kan ikke retfærdiggjøre det, desuden har det været tilskrevet hundrede andre, mange Aar før jeg var født."

Tvertimod. Han havde store Ting at udføre og ønskede ikke at sætte dem paa Spil ved at skabe sig Fiender for en Vittigheds Skyld, da deres Hjælp var uundværlig. Desuden talte han altid om sine Medhjælpere og Venner med inderlig Kjærlighed: "ingen har nogengang havt saadanne Venner som jeg."

De saa en Mand, som troede hvad han sagde; for hvem alle Ting, han lærte, var afgjørende Virkelighed. Læresæt-

ningerne var levende, han fik dem til at aande og pulsere. De var ikke Vaaben, der oppudsedes alene for sin egen Skyld og saa lagdes tilside; men de skulde styre Livet. Religionen var ikke noget man kunde laase i Kisten sammen med Assurancepapirer og andre Værdipapirer, og saa se paa dem engang om Ugen. Den skulde kontrolere hvert Livets Øieblik. Omvendelse var ikke blot en nødvendig Forberedelse for at forene sig med Menigheden; den betød, at man skulde aflægge alle urette Gjerninger; den betød som i virkelige Tilfælde, at Tyven skulde tilbagegive det Stjaalne.

Bibelen var ikke en Bog til at lægge hen i andægtig og støvet Ubrugbarhed, heller ikke var den en Bog til at læse som Pligtarbeide, kjedeligt, men unndgaaeligt. Men den var en Bog, der skulde læses, troes, adlydes og nydes, en Raadgiver i Forlegenhed, en Trøster i Prøvens Stund.

De saa en Mand, som var en Mester i den store Kunst, klart og enfoldigt at prædike i anglo-saksisk Sprog, som prædikede med det eneste Formaal, at alle skulde forstaa, enten de vilde eller ei. Han prædikede ikke om "Retningen af den gjængse theologiske Tanke," eller om "en Paralel mellem Pauli Epistler og Aristoteles' Dialektik," eller om "Den oprindelige Spire," eller "Om de forhistoriske Racer brugte togrenede Gafler?" Han havde ingen literær eller professionel Æreslyst. Han brugte Bunyans og Abraham Lincolns Engelsk.

De saa en Mand, som talte lige til Hjertet, som syntes at se ind i Hjertet paa hver Person iblandt de Tusener, der sad foran ham, og som talte med denne Ene, som om de to var de eneste i den aandelige Verden. Engang hørte Forfatteren ham afslutte en Prædiken omtrent saaledes:

"Vil Du modtage Kristus?" "Vel, jeg skal tænke paa det." "Det er ikke Spørgsmaalet. Vil Du modtage Kristus?"

"Jeg skal gaa hjem og bede om det." "Nei, det er ikke Spørgsmaalet. Vil Du modtage Kristus?" "Jeg skal slutte med at bande." "Nei! Det er ikke Spørgsmaalet. **Vil Du modtage Kristus?**"

Og han presserede Spørgsmaalet, indtil det syntes, som om ingen i den store Forsamling kunde undrage sig fra at afgjøre paa Stedet, hvorledes han skulde tilbringe Evigheden.

De saa en Mand, som prædikede to og ofte tre Gange om Ugen for sin egen Menighed, og kanske et Dusin Gange udenfor, men aldrig benyttede sig af en gammel Prædiken og aldrig gjentog en Bøn. Der var altid en uendelig Variation.

De hørte maaske den mest forunderlige og virkningsfulde Stemme, en offentlig Taler nogensinde har havt; den hørtes ikke skrigende for dem som sad nær ved, men kunde paa samme Tid høres af fem, ti eller endog tyve Tusen. Den havde en forunderlig Egenskab til at klinge i ens Øre flere Aar efterat man havde hørt den, især naar den var fyldt med dyb, gjennemtrængende Følelse. · Forfatteren erindrer, hvorledes han engang hørte ham gjøre følgende Tillysning:

"I vil i den anden Ende af dette Værelse finde Bønneskrifter mod Opiumstrafiken i Kina og Indien. Jeg haaber, I vil underskrive dem. Det er unødskyldeligt for en Regjering at opholde Brændevinskroger for Fordelens Skyld; men at Regjeringen skal drive Giftudsalg er afskyeligt."

Elleve Aar er henrundne siden den Tid; men som vi skriver dette, synes vi atter at høre Tonerne fra en indigneret, brændende Menneskehed. Og han havde denne Stemme under fuldkommen Beherskelse; han kunde føre, hvad der er vanskeligt for en offentlig Taler, en venlig, men paa samme Tid ophøiet Samtale, en Samtale henvendt til en stor Forsamling.

I sine Bønner viste han tydeligt, at han betraadte en velkjendt Sti. Det var de mest ophøiede Følelser udtalt i det

enfoldigste Sprog. De var Lønkammerets Andagt bragt op paa Prædikestolen, og den opløftede den store Forsamlings Sjæle. Der var ikke meget af den hellige Rædsel, som stundom viser sig i Bønner, endnu mindre af den Frygt, som den fuldkomne Kjærlighed uddriver. Kanske han bad om mere af Guds Kjærlighed:

Nogle iblandt os har staaet kun paa den store Flods Bred; nogle iblandt os har kun berørt Strømmen med vore Fødder; andre iblandt os har vadet op til Anklerne, hos atter andre er Vandet naaet op til Brystet.

Eller, han vilde igjen udbryde:

"O Herre, tag os og dan os som Leret, ihvorvel der er saa meget Stengrus i os, at det maa smerte dine Fingre."

Der var meget, som maatte synes usædvanligt for den, der var vant til Rythmen, Ordningen og Anstændigheden — (skal vi sige Stivheden?) — i Høikirkens Bønnebog. Dog var der vist saa, som følte Trang til nogen Bønnebog, medens de lyttede til Spurgeon.

Naar han læste Skriften, var det ikke en Bog, to tre Tusen Aar gammel, men en ny Bog. Hvert Vers syntes fuldt af Liv. Hans korte Forklaringer var rige og tankevækkende og fortjene ligesaavel at offentliggjøres som hans Prædikener.

At høre ham læse en af Salmerne og udlægge dem, stod som en Tildragelse i Livet. Han havde gaaet gjennem de dybe Vande; han havde baaret Byrder. Saadanne Ting hjælper et Menneske til at forstaa Salmerne og gjøre dem til Virkelighed for ham. Afdøde Frances Wayland sagde engang om Calvins Fortolkning af Salmerne: "Calvin har gaaet gjennem Forfølgelse, Sygdom, Ensomhed, Fare, Landsforvisning. Alle saadanne Ting trykker Salmerne ind i en."

Nyhedsbladene blev naturligvis snart var, at noget gik for sig, og at der var meget som gik for sig. Deres første

Indtryk var, at fremholde ham som en Bedrager og digte latterlige Fortællinger om ham. Lidt efter lidt tvang den Overbevisning sig dog paa dem, at han var en aandelig Magt. Det forandrede dog ikke Sagen stort, de kunde ikke undgaa at omtale ham. Og enhver Omtale forøgede kun Tilhørerskaren.

Naar Bladene berettede, at han lod sig glide nedover Rækværket fra Prædikestolen for at vise, hvor let det er at falde tilbage i Synd, og at han møisommeligt klatrede op igjen for at vise, hvor tungt det er at vende tilbage (og dette var paa en Tid, da der hverken var Rækværk eller nogen synlig Trappe til Prædikestolen, man naaede nemlig til Prædikestolen ved en Trappe bagenfra) kom Folk for at se Trappen og Rækværket, og blev der for at bede og blive frelste.

De humoristiske Blade fandt her en Høst, der ikke maatte forsømmes. De vrimlede med Karikaturer, ihvorvel disse ofte blev en utænkt Anbefaling. En Karikatur fremstiller to Billeder, det ene betegnet "Svovl," det andet "Sirup." Det første foreſtiller en ung Mand af et simpelt og udannet Udseende. Han taler uden nogen Kunst med Armene udrakt, men med stort Alvor. Det andet viser en Geistlig i fuldt Ornat. Haaret er forsigtigt delt og kjæmmet, et hvidt Lommetørklæde ligger paa Puden ved Siden af Prædikenen, og han læser sit Koncept med et let, selvtilfreds Smil.

I et Tilfælde kom Redaktøren af et saadant Blad til Spurgeon og sagde:

"Vi ønsker, at De maa forstaa, at vi har ingen personlig Uvilje mod Dem. Vi trykker saadant bare for at faa en stor Afsætning."

Spurgeon samlede alle disse Karikaturer og havde sig mangen en god Latter over dem.

Den udvidede Kirke i New Park Street rummede atten

Hundrede Mennesker; men at pakke den hurtigt forøgede Forsamling ind i Kirken igjen, var som at forsøge paa at trykke Kyllingen tilbage i Skallet. Det blev nødvendigt at vende tilbage til Exeter Hall. Men Hallens Eiere var uvillige til at leie den for saa lang Tid til en Menighed. Et Fond paabegyndtes til Opførelsen af et nyt Hus, og imidlertid leiede man den netop fuldførte Music-Hall i Surrey Gardens for Søndagsaftnerne, dog med en Del Tvil, paa Grund af Foretagendets Størrelse. Her samledes, Søndags Aften den 6te Oktober, syv Tusen Mennesker, og Presten havde netop begyndt sin Bøn, da der gjordes Alarm, som man antager af nogle Slyngler, der handlede i Fællesskab. Der opstod Forvirring, enhver trængte til Udgangen, der blev overfyldt, syv Mennesker mistede Livet og otteogtyve kom alvorligt til Skade. Spurgeons Nervesystem blev saa rystet, at han for flere Uger maatte afholde sig fra at prædike.

Det er næsten utroligt; men medens han led den dybeste Smerte over den ulykkelige Tildragelse, for hvilken han ikke var mere ansvarlig, end Dronning Victoria var det, var en Del Londoner-Blade uretfærdige og umenneskelige nok til at angribe ham paa den mest skaanselsløse Maade og nedrakke ham, idet de beskyldte ham for Ulykken. Et Blad sagde:

"Vi vilde lægge en Svøbe i hvert rettænkende Menneskes Haand for at forjage fra Samfundet Ophavet til de gyselige Bespottelser, der sidste Søndags Aften overdøvede Raabet fra de Døde og Døende, og høiere end Jammerskriget fra de Knuste og Lidende steg fra Hr. Spurgeons Mund i Surrey Gardens Musik-Hall."

Det er dog glædeligt at tilføie, at dette Blad senere er blevet bedre underviist og har været meget venligt mod Spurgeon.

For at forebygge et saadant Ansvar for Fremtiden, besluttede man at holde Gudstjeneste i Musik-Hall kun Søndags

Morgen, endskjønt Aftenen vilde være langt bedre for en stor Forsamling. Alle disse Omstændigheder gjorde naturligvis Trangen til en ny Bygning saa meget mere følelig. Fondet voksede stadigt ved de frivillige Offere saavel fra de Fattige som de Rige. En Tomt valgtes paa Newingtons Skydevold, saa kaldet, fordi man i gamle Dage her havde sat op Skydeskiver for Øvelse i Bueskydning. Her paa denne selvsamme Tomt var i fordums Tid mange Baptister brændte ved Pælen for deres Tro. Stedet er tvers over for "Elefanten og Kastellet," et velbekjendt eller rettere vidtbekjendt Vertshus.

Det var et stort Foretagende for en Menigbed med ganske smaa Midler at bygge et Hus, som skulde rumme seks Tusen Mennesker, og koste treti Tusen Pund, og at ofre denne gjældfri til Gud. Men ved denne Tid var Folket fyldt med endel af den Tro og Frimodighed, som besjælede Presten, og de havde lært af ham Bønnens Magt. Folkets Bønner kom frem for Gud sammen med deres Almisser. Det gik, som Hr. Stead siger:

"Hver Mand, Kvinde og Barn i Kirken, der havde modtaget Kristi udførte Gjerning, og var blevet et Medlem af den stridende Kirke, blev ikke alene en Deltager med den almægtige Gud, men en Søn, en Broder af Jesus Kristus, som opholdt dem midt i alle det daglige Livs smaa Omsorger og Trængsler, og som, der han havde elsket dem med en evig Kjærlighed, nu vilde lede alle deres Fjed for hver Dag, og som vilde bevare dem indtil Enden."

Saa langt fra at anse Hr. Spurgeon som en stor Prædikant, vil det være nødvendigt for dem, der ønsker at kjende Hemmeligheden til hans Fremgang, at søge den i Kraften af hans Bøn. Det var meget mere Beden end Prædiken, der gjorde Hr. Spurgeon til hvad han var, som gjorde denne

Klods fra Essex til et Navn og en Magt, der staar for Retfærdighed i ethvert Hjørne af den engelsktalende Verden.

Metropolitan Tabernakel staar som et Vidne om Bønnens og Troens Magt.

Det vidste sig igjen og igjen under Bygningsarbeidet, at Menneskets Nød er Guds Anledning. En Ven i Bristol, som aldrig havde hørt Spurgeon, sendte fem Tusen Pund. En anden Ven laante Presten tyve Tusen Pund i Obligationer, som han kunde bruge som Pant, om han maatte laane Penge.

Hjørnestenen lagdes den 16de August, 1859. I December samme Aar sluttede Menigheden at holde sine Møder i Musik-Hall, da Eieren havde bestemt sig til at aabne Hallen paa Søndagsaftener for Fornøielser. Atter maatte Menigheden ty til Exeter Hall med sine Møder, fra den 18de December 1859, indtil Tabernaklet kunde tages i Brug den 1ste Mars 1861.

Det var, medens Møderne holdtes i Musik-Hall, at et besynderligt Brev kom ind i London "Times." Man vidste, at det kom fra en berømt Forfatter, og det tiltrak sig stor Opmærksomhed. Brevskriveren beretter om sine Fordomme, om hvorledes han Skridt for Skridt var blevet lokket til at gaa til Hallen for at høre "Calviniſten, Baptiſten," og fortsætter:

"Forestil Dem en Forsamling paa ti Tusen Sjæle, der strømmer ind i Hallen, søger op paa Gallerierne, summende, surrende, sværmende — en mægtig Biesværm — ivrig fra først af efter at faa de bedste Pladse, efter tilsidst at faa hvilkensomhelst Plads. Efter at have ventet en halv Time — saa længe forud maa De være der idetmindste, dersom De ønsker et Sæde — stiger Hr. Spurgeon op paa Tribunen. Den foregaaende Summen og Støi og Trampen af Mennesker efterfølges nu af en lav samlet Bevægelse, Andagtsbevægelse,

der synes som en elektrisk Strøm samtidigt at gjennemløbe ethvert Bryst blandt dem, som er tilstede, og med denne magnetiske Kjede holder Prædikanten os fast for omtrent to Timer. Det er nok at sige om hans Røst, at dens Styrke og Fylde er stor nok til at række til hver eneste en i den store Forsamling; om hans Sprog, at det er hverken høitravende eller lavt; om hans Stil, at den er stundom ukunstlet, stundom deklamatorisk, altid vellykket og ofte veltalende; om hans Bekjendelse, at hverken Calviniſten eller Baptiſten findes i den første Række i den Krigsfærd, Hr. Spurgeon fører med ubarmhjertig Bitterhed og med Evangeliets Vaaben mod Religionsløshed, Efteraben, Hykleri, Hovmod og disse hemmelige Skjødesynder, der saa lettelig besnærer enhver i det daglige Liv; og for at samle alt i et Ord, er det nok at sige, at Manden selv giver Indtrykket af fuldstændig Ærlighed.

— — — Her er en Mand, som ikke er mere Calviniſt end mange i den engelske Statskirke, der, som gamle Latimer siger, bukker og mumler over sin Messe- og Tekst-Bog; her er en Mand, som siger, at fuld Neddyppelse af voksne Mennesker — eller noget lignende — er nødvendigt for at være en Daab. Dette er hans egentlige Bekjendelsesfeil. Men dersom jeg var den Erkebiskopens Kappelan, der skulde eksaminere Ansøgere, vilde jeg sige: "Maa det behage Deres Naade, her er en Mand, som er duelig til at fylde den største Kirke i England med sin Røst, og, hvad som svarer endnu mere til Hensigten, med Folk. Og maa det behage Deres Naade, her er to Kirker i Hovedstaden: St. Pauls og Westminster Abbey. Hvad synes Deres Naade om at indbyde Hr. Spurgeon, denne kjætterske Calviniſt og Baptiſt, som kan trække ti Tusen Mennesker med sig, for at prøve sin Røst en eller anden Søndags Morgen i en af disse to Kirkers Skib?"

Dersom denne Anmærkning var taget tilfølge, og denne Aand havde været raadende, vilde mange Aar være føiet til Statskirkens Bestaaen, og mange Sjæle have hørt Livets Ord; men den manglede enten Visdom, Kjærlighed eller Frimodighed.

Forsynet bevarede Menigheden fra den Ulykke, som synes at hvile over saadanne Foretagender, nemlig en Bygmester, der ønsker at opføre noget, som "skal være en Pryd for Nabolaget." Uden tvivl havde Spurgeon en Haand i Bestyrelsen. "Spectator" siger med Rette om ham:

"Han kunde give fyrsteligt; men han havde ogsaa den Evne, der ofte saa smerteligt mangler baade i Statskirken og blandt de Uafhængige, at bestyre store Pengeaffærer. Man kunde give ham Tusener og være sikker paa, at han vilde viseligt anvende Pengene, at han ikke vilde bortødsle dem paa nogen Kjæphest, at han kunde vise lige klart Resultat af sine Penge, som naar en Handelsmand kjøber Varer."

Helt igjennem holdt Tro og sund Fornuft paa en forunderlig Maade Skridt med hinanden. Menighedsprotokollen for 6te Januar 1861 indeholder følgende Beslutning underskrevet af Presten:

"Denne Menighed trænger over fire Tusen Pund for at sætte den istand til at aabne sit nye Tabernakel uden Gjæld. Den beder ydmygt Gud om denne timelige Barmhjertighedsgave og tror, at for Jesu Skyld denne Bøn vil blive hørt og Gaver givet."

Hr. Spurgeon vilde ikke indtræde i Huset, saalænge der hvilede Gjæld paa det. Under 6te Mai findes følgende Beslutning:

"Vi, de undertegnede, Medlemmer af den Menighed, som før samledes til Guds Tilbedelse i New Park Street Kirke og nu møder i Metropolitan Tabernakel, Newington, ønsker

med overflydende Hjerter at bekjendgjøre og nedtegne vor trofaste Guds inderlige Barmhjertighed. Vi bad i Tro; men Herren har gjort langt over vor Begjæring; thi den hele Sum var ikke alene givet os, men givet os langt snarere, end vi havde ventet det. Sandelig Herren er god og saare priselig. . . . Fader, Søn og Helligaand være Pris og Taksigelse, og vi besegle, at Gud er sanddru."

Bygningen kostede fuldt færdig enogtreti Tusen tre Hundrede og to og treti Pund fire Shillings og ti Pence, omtrent et Hundrede og tre og femti Tusen Dollars. Den har et større Skib med Rum for seks Tusen Mennesker, uden at være overfyldt, et Læseværelse, der kan rumme ni Hundrede, et Skoleværelse, som kan holde et Tusen, seks Klasseværelser, Kjøkken, Badeværelse, Aftræder, Arbeidsværelse for Damer, unge Mænds Klasseværelse, Værelse for Sekretæren, tre Sakristier, for Presten, Medhjælperne og de Ældste, og tre Oplagsrum.

Ligesom Pengeindsamlingen var en Troens og Bønnens Sag, saaledes raadede samme Aand i Bygningens Opførelse og Indredning. En Aften under Arbeidet, efterat Arbeiderne var gaaet hjem, faldt Spurgeon og Medhjælper Cook paa Knæ mellem Planke- og Murstens-Dyngerne og bad, at Gud vilde give Lykke til Bygningsarbeidet, bevare Arbeidernes Liv og gjøre Huset, naar det var færdigt, til en Velsignelse. Alle disse Bønner blev overflødigt opfyldte. Den første Gudstjeneste, som holdtes i Tabernaklet den 18de Marts 1861, var et Bønnemøde ledet af Presten, ved hvilket mere end et Tusen var tilstede.

Den første Prædiken holdtes af Presten Mandag den 25de Marts. Den følgende Dag holdtes et offentligt Møde, ved hvilket Sir Henry Havelock Allan (Søn af Gen. Henry Havelock) havde Forsædet. Den følgende Dag holdtes et Møde,

hvor de forskjellige evangeliske Samfunds Representanter deltog. Andre Møder fulgte, og ved det ene af disse ledede Pastor John Spurgeon, Prestens Fader, Forhandlingerne.

Med nye Hjælpemidler, nyt Mod og med en fornyet Tro, grundet paa Guds opfyldte Forjættelser, med en Hær af Hjælpere, der var stærke i Tillid til Gud begyndte nu et nyt Tidsrum i Spurgeons prestelige Virksomhed.

For Sammenhængens Skyld har vi gaaet forbi mange Tildragelser, som ifølge Tiden hører til Aarene 1854—1861.

Høsten 1854 vakte en Prædiken om "Høstetiden" megen Opmærksomhed, og da den blev trykt, erholdt den stor Udbredelse. En anden Prædiken om "Guds Forsyn" fulgte. Den Lykke, disse trykte Prædikener gjorde, ledede til den ugentlige Udgivelse i Begyndelsen af Januar 1855 af "The New Park Street Pulpit."

Gjennem syv og treti Aar er Udgivelsen fortsat, idet at hvert Nummer har indeholdt en, stundom to Prædikener. Dette Foretagende forøgede betydeligt Spurgeons Arbeide. Hver Prædiken blev nedtaget af en "Reporter," forsigtigt gjennemgaaet af Spurgeon paa Mandag, og Korrekturen læst paa Tirsdag. Men det forøgede Gavn betalte Arbeidet. Prædikenerne vandt en Cirkulation af fem og tyve Tusen Eksemplarer for Ugen og ofte meget mere. De har været spredte i hver Verdensdel og hvert Land. De har været aftrykte i Bøger, i Blade og Tidsskrifter uden Tal. Beretninger om, hvorledes deres Læsning ledede til Omvendelse, kom fra Amerika, fra Canada, fra Australien, fra Ny Zeland, fra Gruber, fra Havet, fra Fængslet, fra Hospitalet. I mangt et Tilfælde benyttedes Prædikenen af den engelske Kirkes Præster, og de har fortalt om en mærkbar Forøgelse i sine Tilhørerskarer.

I Juli 1855 besøgte Spurgeon Skotland. Hans Navn

Metropolitan Tabernakel.

Det Indre af Tabernaklet.

og Rygte var gaaet foran ham, og man bød ham velkommen med dyb og almindelig Enthusiasme. Her prædikede han det samme Evangelium, der havde lydt fra Knox's Prædikestol.

Den 4de September dette Aar prædikede han i Friluft i Hackney for tolv Tusen Mennesker om "Himmel og Helvede."

I 1857, paa Fastedagen, som afholdtes paa Grund af Ulykkerne i Indier, prædikede han i Krystalpaladset i Sydenham for en Forsamling anslaaet fra tyve til fire og tyve Tusen.

I 1856 var han tilstede og prædikede ved sin Bedstefaders, Pastor James Spurgeons Jubilæ i Stambourne. Dette gav kanske Anledningen til den ærværdige Mands Ord:

"Min Sønnesøn prædiker Evangelium bedre end jeg; men han prædiker ikke et bedre Evangelium."

Den 8de Januar 1856 blev Spurgeon viet til Frøken Susanna Thompson, den Dame, der, som før nævnt, blev anmodet om at gaa til New Park Street Kirke for at hjælpe til at udgjøre den Forsamling, der skulde hilse den nye Præst fra Essex, og der nu, som vi skriver dette, begræder den ømmeste Ægtefælle og ædleste Mand, omgivet af en Deltagelse, som aldrig har været større i Dybde, Ømhed og Enstemmighed.

3die Kapitel.

Metropolitan Tabernakel.

Der var saaledes begyndt en Virksomhed, som, hvad enten vi betragter dens Omstændigheder, dens Resultat, eller dens sædelige og aandelige Karakter, staar uden Sidestykke. Forsamlingen, der fra først af overfyldte Huset, vedblev at bruge det til det yderste. Til Spurgeons Livsende var det eneste Spørgsmaal med Hensyn til Tilhørerskaren: "Hvormange vil Huset rumme? Hvor mange kan høre hans Røst?"

Men vi bør standse her en Stund ved deres Kritik, som tror, at den folkelige Bedømmelse af en Mand er nødvendigvis feilagtig, og at de saaledes har sagt det værste, som kan siges, naar de har erklæret en Virksomhed eller Prædiken for "populær og sensationel." Det vilde have behaget disse, dersom de nye Oversættere af Bibelen ved Ordene: "Folket hørte ham gjerne," havde sat som Randglose denne Bemærkning: "Mange gode Haandskrifter udelader disse Ord." En engelsk Sognepræst sagde til Pastor C. H. Woolston: "Spurgeon har været en Forbandelse; han har været for sensationsvækkende."

Men førend vi fordømmer en Virksomhed, fordi den er populær og vækker Sensation, bør vi spørge: "Hvad er det, som gjør den populær? Afmaalte Prædikanten sine Udtalelser for at de skulde behage Folket? Udvandede eller forfalskede han

Evangeliet? Opofrede han Sandheden? Hvad var Sensationens Væsen? Og bestod den kun i Følelser, eller førte den til Handling? Og dersom den førte til Handling, hvad Slags Handlinger var det saa?

Ingen kan nægte, at Spurgeon prædikede Calvinisme uden at udelade eller forsvage et eneste Træk. Han kaldte aldrig Synden med formildede Navne. Han tildækkede aldrig den bundløse Afgrund. Atter og atter satte han klart og selvbevidst sin Popularitet paa Spil og stod færdig til at bryde med sine bedste Støtter og Venner baade inden og udenom Samfundet for Sandhedens Skyld.

Hans Prædiken vakte Sensation, og sørgeligt havde det været, om den ikke havde gjort det! Al Prædiken, som fortjener dette Navn, vækker Sensation, det har den gjort fra Esaias og Jonas lige ned til Edwards og Whitefield og Finney og Spurgeon. Her ligger Forskjellen mellem en "Afhandling" og en "Prædiken." En Afhandling oplyser Forstanden, en Prædiken oplyser men rører paa samme Tid til Handling. Hr. Spurgeons Taler var alle Prædikener.

De rørte Samvittigheden, de førte Mennesker til Kristus. I 1854 talte Menigheden 313 Medlemmer, næste Aar 595, Aaret derefter 860, i 1857 talte den 1,046, og saaledes blev den ved at forøges, til den i 1875 talte 4,813. Var intet Medlem imidlertid afgaaet ved Død eller af anden Aarsag, vilde Antallet allerede den Gang været 8,000. I 1886 gik Diakonerne gjennem Ministerialbogen og fandt, at deres Antal, som ved Omvendelse og Daab var optaget ved Spurgeon, var 10,809, uden at medregne dem, der var optaget ved Attest.

"Og jeg ønsker blot," sagde Spurgeon, da han engang omtalte Sagen, "at det havde været tyve Tusen."

Ved hans Død var Antallet end yderligere forøget med flere Tusen. Om vi saa dertil lægger den store Skare, der

blev ført til Kristus ved Læsningen af hans Prædikener, eller ved at høre dem læst fra andre Prædikestole, hvor herligt opfyldes saa ikke vor Herres Ord: "Derved forherliges min Fader, at I bærer megen Frugt, og I skulle vorde mine Disciple."

Med Hensyn til deres Karakter, der ved Spurgeons Virksomhed samledes ind i Menigheden, kan intet bedre Bevis gives, end den inderlige, deltagende Kjærlighed, som knyttede Præst og Folk sammen, de vedvarende Barmhjertighedsgjerninger og Selvopofrelser, hvormed de altid besvarede hans Henvendelser til dem, og den Andagtens Aand, der gjennemstrømmede deres Sammenkomster.

Men kanske man ønsker at udtale, at hans Prædiken var kun anlagt paa de Uvidende.

Francis Wayland skriver omtrent 1857 til sin Søn:

"Jeg har holdt paa at læse nogle Prædikener i Spurgeons nys udkomne Bog. Deri er flere Ting, som slaar mig: først Mandens tilsyneladende Sandfærdighed, han har fuld Tro paa, hvad han siger. Religionens Sandheder er ligesaa klar Kjendsgjerning for ham, som hans egen Tilværelse. For det andet hans nøiagtige Bekjendtskab med Bibelen. Dette sprudler frem allesteds, saasnart han begynder at tale. Han benytter dette med stor Styrke til at udtale sine egne Tanker. For det tredie, og paa Grund af de foregaaende Omstændigheder, hans Maade at udarbeide en Prædiken paa. Han trækker ikke en enkelt Tanke udaf Teksten, men udvider og belyser Teksten selv. Teksten aabner for ham en eller flere Tankerækker, som han atter belyser fra de Ting, der omgiver ham. Det er paa Grund heraf, at han raader over saa stor Forskjellighed. Dersom han skulde udlede abstrakte Tanker, maatte han nødvendigvis ofte gjøre Gjentagelser. For det fjerde sætter han sig ind i sine Tilhøreres Tankekreds, derfor

kan de følge ham. Og tilsidst, ihvorvel han beskyldes for Egoisme, synes han mig aldeles at forglemme sig selv og sin Berømmelse, mere end nogen Mand jeg kjender. Han synes ikke at bekymre sig om, hvad Folk siger om ham eller gjør med ham, naar han kun kan omvende dem.

I 1867 besøgte Gen. Garfield, der i 1880 valgtes til Præsident, Tabernaklet og skrev i sit Tidsskrift (Century Magazine, 1883):

Jeg var ikke bestemt paa at lytte til Spurgeon som noget "Naturens Lys," men kun forsøge at opdage, hvad Slags Mand han var, og hvori Hemmeligheden af hans Styrke laa. Klokken halv tolv kom Spurgeon ind og holdt straks en kort, enfoldig og inderlig Bøn, hvorefter han læste og senere hjalp Forsamlingen at synge Watts rørende Sang:

"Der er et Land af idel Lys."

For første Gang i mit Liv kunde jeg føle mig forsonet med den Lære, som forjager instrumental Musik fra Gudstjenesten i Kirken. Der maa have været 5000 Stemmer, som deltog i Sangen. Hele Bygningen var fuld, ja overfyldt af Sangens Styrke. Den følтes som en levende, bølgende Nærværelse, der trængte sig gjennem Nerver, Hjerne og Hjerte og fyldte og drog en med sig paa sin uimodstaaelige Strøm.

Efter Sangen læste han et Kapitel af Job og derefter et tilsvarende Afsnit af Paulus, der begge handlede om Livet og Døden. Læsningen afulgtes af venlige og forstandige, stundom forklarende Bemærkninger. Derefter fulgte en anden Sang, en længere Bøn, en kort Sang og endelig Prædiken over en ud af det læste Kapitel valgt Tekst: Job. 14: 14: "Alle mine Krigstjenestes Dage skulde jeg da vente, indtil min Afløsning kom."

Uden al Tvivl gik han ud fra den Forudsætning, at Bi-

belen, hele Bibelen i hvert dens Ord og Udtryk og Sætninger er Guds Ord, og at den nøiagtigste Undersøgelse af den vil aabenbare mer og mer dens Skjønhed og Velsignelse. Af dette giver han en et Indtryk hele Tiden og ligesaa af den levende Fylde og Styrke af sin Tro paa Guds Nærværelse og af personligt Ansvar til ham. En ualmindelig Troens Fylde i disse Henseender syntes mig at være Grundlaget for hans Styrke. Fra Forstandens Side har han en udpræget Evne til at holde fast og forfølge hvilken Tankerække, han end vælger. Han studerer meget omsorgsfuldt og gjennemgaaende det Emne, han vælger. Hans Held som Prædikant afhænger udentvivl ligesaa meget af hans Arbeide som af hans Forstandskraft. Han har valgt Bibelens Lærdomme og Literatur som sin Mark og lader sig ikke rokke derfra. Han vandrer sjelden ind paa Poesiens Enemærker, undtagen for at finde vækkende Sange forat belyse sit Thema. Han benytter Bibelteksten og dens Tildragelser med megen Lethed og Naturlighed og vender al sin Styrke ikke paa Prædiken men paa sine Tilhørere. Anlægget i hans Prædiken er klart, logisk og fuldkommen fatteligt, og ved Enden af hver Hovedinddeling i Prædikenen gjør han en personlig Anvendelse paa Tilhørerne af den Sandhed, han har udviklet, og beder Gud velsigne den. Hans Maade at være paa er overmaade enkel og uaffekteret. Han synes ikke at være sig bevidst at have gjort noget Stort, og jeg fik ikke den Fornemmelse, at hans Lykke har forvendt hans Hoved. Han besidder den Evne at kunne afmaale med Ord, men benytter den meget sparsomt. Jeg lagde Mærke til disse nervøse Bevægelser i Hænder og Fødder, som alle mægtige Talere har, naar de staar i Begreb med at tale, og ligesaa, at naar han talte, var der mellem hans Legeme og Tanker stærk Sympathi, der beherskede hans Bevægelser og frem-

bragte de smaa Anstrøg af dramatisk Kraft, der er saa virkningsfuld hos en Taler.

Ethvert rettænkende Menneske burde være taknemmelig for den Gjerning, Spurgeon udfører. Jeg kunde ikke undgaa at sammenligne denne Gudstjeneste med den, jeg saa i Westminster Abbey nogle Dage siden. I det stolte gamle kongelige Gravkammer, ærværdig saavel paa Grund af sin Ælde som sin fyrstelige Stolthed, udtonede det mægtige Orgel sine dybe Toner og sukkede og tordnede sin ophøiede Musik blandet med de leiede Sangeres Toner. Foran Forsamlingen, der bestod af rige og med Ærestitler benaadede Tilbedere, sad et Kor paa tyve Personer. Kordrengene i sine hvide Antræk havde havt et lidet Slagsmaal mellem Gravene og Monumenterne i Kirkens Skib, før Tjenesten begyndte. Hvor andægtig og stemningsfuld deres Gudstjeneste end kan være, er den meget kostbar og maa nødvendigvis for en stor Del indskrænkes til de høiere Klasser. Jeg følte, at Spurgeon havde aabnet et Asyl, hvor Massen uden Titler og Rigdom og Eiendom i denne store Stad kan komme og finde Deltagelse i sin Sorg og møde et stort Hjerte og en ubegrænset Tro i sin Ringhed og Længsel efter et bedre Liv. Gud velsigne Spurgeon. Han hjælper til at løse det store Problem — religiøs og borgerlig Frihed for England paa en Maade, han ikke selv forstaar. Saalangt Garfield.

Følgende er Nedtegnelsen af Indtryk modtaget ved et Besøg i Aarene 1881 og igjen i 1886:

Tredie April 1881. Gudstjenesten begyndte Klokken elleve. En Dørvogter sagde til mig, at om jeg vilde vente en liden Stund, skulde han skaffe mig Sæde. I den Hensigt at faa ham paa min Side i Spørsmaalet om Sæde, bød jeg ham en Shilling, som han frabad sig med de Ord: "Vi gjør ikke saa her." Jeg blev meget overrasket. Over hele Eng-

land staar Tjenerne i de rigeste Kirker i Kristenheden med Hænderne færdig at modtage Shillings og Sixpence for at vise Folk Kirker bygget med Folks egne Penge, medens denne simple Arbeidsmand, i en Kirke, betalt med de Fattiges Skillinger, negtede at modtage en Shilling. Den venlige og "uimodtagelige" Dørvogter henviste mig til en ældre Mand (Hr. Edward Bonstead, senere afdød), som venligt gav mig en meget behagelig Plads i sin Bænk paa første Galleri, der er jevnhøit med Prædikestolen. Fra dette Sæde kunde jeg se og høre enhver Ting. Denne Mand, et Medlem og Bænkeier i Kirken, var meget gjæstfri mod mig baade ved dette og et senere Besøg i England og holdt altid Plads aaben for mig saalænge som muligt. Fem Minutter før elleve klappede en af Dørvogterne i Hænderne, og med engang tog alle Fremmede ethvert Sæde, de fandt. Et Øieblik efter elleve kom Hr. Spurgeon ned Trappen fra sit Studereværelse henimod Prædikestolen, idet han gik med nogen Vanskelighed og lænede sig til Bænkeraderne. Medens man neppe vilde udpege ham som en fremragende Mand, var hans Udseende mere indtagende, end jeg havde forestillet mig. Intet Billede af ham gjør ham Retfærdighed; thi der findes intet af den Tunghed, som disse almindelig giver Indtryk af. Det mest beundringsværdige i hans Optræden var den fuldkomne Naturlighed og den ubevidste Selvforglemmelse.

Han læste Romerbrevets 5te Kapitel og tilføiede under Læsningen en løbende Fortolkning.

Bønnen — det er vanskeligt at bedømme en Bøn, men jeg maa sige, at med Hensyn til Behagelighed, Enfoldighed og Deltagelse, Erfaringens Dybde og det nøie Bekjendtskab med Gud saavelsom Forglemmelsen af nogen andens Nærværelse har jeg aldrig hørt dens Lige.

Prædikenen var over Rom. 5: 15: "Men det er ikke saa-

ledes med Naadegaven som med Faldet." Den gamle Lære om Retfærdiggjørelse ved Tro gjordes ny og levende, ikke ved nogen nymodens Opfindelse, men ved en Erfaringens og Anvendelsens Friskhed og Livlighed, hvorved den Sandhed belystes, at dersom Læren synes os gammel og udslidt, er det kun fordi vi har ophørt at erfare den.

Ved Gudstjenestens Slutning spurgte jeg en af Medhjælperne, om Spurgeon vilde tillade, at man talte med ham straks efter Prædikenen. Han sagde, at Spurgeon var almindelig saa træt, at han troede, han ikke ønskede at se nogen. Jeg gav Medhjælperen mit Kort kun som Tegn paa Ærbødighed, for at lade Spurgeon vide, at jeg havde været tilstede; men idet jeg gik ud blev jeg kaldt tilbage og fortalt, at Spurgeon ønskede at se mig. Han modtog mig, en Fremmed, meget hjerteligt. I personlig Omgang var han lige vindende og enkel som paa Prædikestolen. Han sagde meget ligefrem, idet han talte om det som en fastslaaet Kjendsgjerning: "Jeg er næsten udslidt." Jeg sagde, han burde tage sig fri for seks Maaneder eller et Aar, hvortil han svarede: "De holder paa at tale om det; men det er meget vanskeligt at gjøre. Der ligger saa meget i mine Hænder, og naar jeg er borte, kommer der ikke Penge ind." Det gjorde mig ondt at se de mange Mærker paa Overanstrengelse, og at han allerede begyndte at ældes.

Eftermiddagen samme Dag besøgte jeg St. Pauls Kirke. Der var kanske et Tusen Mennesker tilstede, der indtog en liden Del af det store Skib. Aabningsgudstjenesten, som særskildt kaldes, tror jeg, Gudstjeneste, varede en Time. Af denne Del hørte jeg klart seks Ord. Af Prædikenen ved Domprovst Liddon, en gammel Mand med smukt Udseende, hørte jeg kanske en Femtedel, men kun ved den mest spendte Opmærksomhed.

St. Pauls Kirke koſtede oprindelig ſyv Hundre og firti Tuſen Pund, hvilket i det ſyttende Aarhundrede vilde repreſentere en Værdi to til tre Gange ſaameget ſom nu. Tilbygninger og Reparationer har forøget Koſtendet til to Millioner Pund. Jeg kjender ikke til, hvor meget de løbende Udgifter for Aaret beløber ſig til; men det tager en Stiftsprovſt, fire Domherrer, tretti Stiftsherrer, tolv Kaniker, ſeks Vikarer ved Siden af en Armé af Sangere og andre Embedsmænd. Og alt dette for at ſætte et Tuſen Mennesker iſtand til ikke at høre. Tabernaklet koſter treti Tuſen Pund. Jeg vil ikke udbrede mig videre over Sammenligningerne.

Torsdags Aften den 14de April fandt jeg omtrent femten Hundrede Mennesker i Tabernaklet. Prædikenen holdtes over Kolosſenſerne 3, 15: "Og Kriſti Fred herſke i eders Hjerter, til hvilken I og ere kaldte i et Legeme, og værer taknemmelige."

Det var ikke en "Talen," ſom nogen Preſt i en fjerntliggende Verdensdel eller paa nogen Planet kunde holde paa en Hverdagskveld. Det var en ſammenhængende Tankerække og Følelsesrække, ſom ſyntes mig at vise ſtørre Styrke end Søndagsprædikenen. Jeg ſkal gjengive Udkaſtet fra det Papirſtykke, Spurgeon ſenere hen gav mig paa min Anmodning.

Kol. 3, 15:

De vedvarende Trængsler, Strid, Misnøie, Uro. Er det Østenvinden? Er det en forringet Naadeſtand? O, at vi kjendte et Botemiddel! Piller mod Fordſkjælv. Vi har ingen Kvakſalver her, men den ſtore Læge.

I. Vær i Beſiddelſe af Guds Fred.

1. Fred med Gud ved Kriſtus i aandelige Ting.
2. Fred med Gud med Henſyn til alle Forſynets Veie.

3. Fred, saadan som Gud befaler og godkjender den.
4. Fred, saadan som han virker den i Sjælen.
5. Fred, fuldkommen, vedvarende, dyb, guddommelig.

II. Lad den sidde paa Thronen.

1. Der maa være Regjering for at være Fred.
2. Paakald dens Magt for at afvæbne Oprør.
3. Overgiv Dig til dens Afgjørelse.
4. Lad dens Magt være vedblivende.
5. Især over Sindsbevægelserne.

III. Styrk Dig selv med Grunde.

1. Du kan derved have et lykkeligt Hjerte.
2. Blot paa denne Maade kan Kirken trives.
3. Blot saaledes kan Gud æres.
4. Dertil er Du kaldet.
5. I ere et Legeme.
6. Kast Dig paa Gud og erfar den Fred, han virker.

IV. Fyld dit Hjerte.

1. Med Taknemlighed til Gud.
2. Med Taknemlighed til andre.
3. Med altomfattende Kjærlighed.

Prædikenen holdt sig mere til Teksten end til noget Thema, endskjønt den havde lidt af begge Dele. Spurgeon slap sig lidt mere løs, end han gjør paa Søndagen, han gav sine Følelser mere Luft og talte med større Fortrolighed. Et Par Gange forekom hørbar Latter, saasom da han nævnte, at enkelte Mennesker tilskriver Østenvinden sine Trængsler, og da han hentydede til Trangen til Regjering for at have Fred sagde: "Mange Mennesker har havt Besvær denne Uge, da

de skulde udfylde Census-Papirerne, for at afgjøre hvem, der var Familjehovedet."

Uden alt Pedanteri fremlagde han tydeligt, hvad det betyder at **regjere**, nemlig afgjøre **Stridsspørgsmaal**. Guds Fred skal afgjøre alle omtvistede Spørgsmaal i Sjælen. Det var netop paa den Tid, der var Krig med Boerne, og han talte meget skarpt om Kjærligheden til Krig og mange Briters Raab: "Hug istykker Hollænderne, slaa ned Boerne; der er ingen Hæder, uden at vi kan vade op til Beltet i Blod!"

En af Medhjælperne fortalte mig, at da Spurgeon begyndte disse Torsdagsaften Opbyggelser, var de besøgt af nogle faa Hundreder; men at Forsamlingen lidt efter lidt var vokset. Dette Resultat er ikke opnaaet ved at skjænde paa dem, som kommer, fordi andre ikke kommer; men paa en ganske anden Maade, som jeg antager der ingen Patent er paa.

Pastor Brooks Lambert af Statskirken, holdt nyligt paa Søndagsaftnerne i Bishopsgate Kirke en Række Forelæsninger over "Kirken og Dissenterne, eller Dissenterne fra en Kirkemands Synspunkt." Da han berørte Baptisterne, talte han om Bunyan, om Carey, som grundlagde Missionerne, og "om Spurgeon, der, hvad andet man kan sige om ham, dog har revolutioneret Nutidens Prædikemaade."

Sept. 26, 1886. — Denne Dag befandt jeg mig i Tabernaklet. Hr. Spurgeon saa godt ud, og hans Røst var som altid fuld, stærk og rig. Han læste den 30te Salme, og hans Bemærkninger var deilige. Idet han gjør sine Bemærkninger siger man: „Ja, det er sikkert nok i Verset; underligt, at jeg ikke saa det før;" men du saa det aldrig før, ved du. Saaledes over andet Vers: "Jeg vil ophøie dig, Herre, thi du har draget mig op," sagde han: "Naar Gud har ophøiet os,

burde vi ophøie ham; er han vor Læge, burde vi betale ham Lægeløn med vor Pris." Over Vers 4: "Lovsynger Herren, I, hans Fromme" — "en god Mand føler, at hans egen Røst er ikke nok, han beder derfor alle at prise Gud." Vers 6: "Thi et Øieblik varer hans Vrede; . . . . om Aftenen kommer Graad som Gjæst," o. s. v. "Vær taalmodig, du som vandrer i Natten; Morgenen er snart her. Gud udlader stundom sin Vrede mod sine Børn, ligesom en øm Fader mod et vildfarende Barn; men det er ikke en fordærvende Vrede." Vers 7: "Men jeg sagde i min Tryghed: Jeg skal ikke rokkes evindelig." — "Meget uforstandigt af Dig, David; men saaledes gjør vi alle." Vers 8: "Du skjulte dit Aasyn, da blev jeg forfærdet." — "Det Guds Barn, som ikke forfærdes, naar Gud skjuler sit Ansigt, er paa en gal Vei." Vers 9: "Til dig raabte jeg, Herre." — "Bøn kommer vel med til enhver Tid, baade naar du ser Gud, og naar du ikke ser ham." Vers 12: "Du løste min Sørgedragt af mig og omgjordede mig med Glæde." — "Et forunderligt Udtryk. Gud omgjordede ham ikke med Tegn paa Glæde, men med Glæden selv. Vore Sorger er kun tilsyneladende, men vore Glæder er virkelige." Vers 13: "For at min Ære skal lovsynge dig og ikke tie." — "Se hvad Guds Hensigt er med et glad Sind, at du kan prise ham." — "Herre, **min** Gud, jeg vil prise dig evindelig." — "Du maa personligt kjende Gud, ellers vil du ikke prise ham ret."

Saa læste han den 39te Salme Vers 3: "Jeg forstummede og var ganske stille." — "Det er just ligt os, naar vi forsøger at gjøre en Ting ret, gjør vi altid formeget af det, og gjør en uret Ting af det. Det var ret at gjøre som i andet Vers og bevare sin "Mund med en Mundkurv," det var urigtigt at være stum." Vers 5: "Lad mig vide, Herre, min Ende" osv. — "Naar han saa taler, taler han ikke til Men-

neſker, men til Gud." Vers 8: "Og nu, hvad bier jeg paa?" — "Ja, det er Spørgsmaalet; hvad venter og ſer jeg efter?" "Mit Haab er til d i g." "Lykkelige Mand!" Vers 9: "Frels mig fra alle mine Overtrædelſer;" "de er mine værſte Fiender og min ſtørſte Fare." Vers 10: "Jeg forſtummer." — "Stundom er det godt for et Guds Barn at forſtumme; men det er end bedre at ſige: Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet." Vers 13: "Thi en Fremmed er jeg hos dig." — "Ikke en Fremmed f o r dig; Gud og jeg er begge fremmede i denne Verden. Gud er en Fremmed i den Verden, han har ſkabt."

Jeg ſynes, jeg har aldrig hørt nogen anden læſe Skriften og udviklet den ſom han gjør. Man føler, at fra denne Tid vil det Affſnit være et nyt Kapitel for en, at der vil være nyt Lys over det, ſaa ofte man ſlaar det op.

Prædikenen om Morgenen var over Job 30, 23: "Til Døden fører du mig hen" oſv. Blandt Hovedpunkterne var diſſe: Vi har her perſonlig Kundſkab: Dødens Vished; men ogſaa en hellig Kundſkab: D u vil bringe mig til Døden; Gud vil være med os i Døden, og hvis han bringer os til Døden, bringer han os ogſaa atter til Livet. Hvorledes vi kan befries fra Dødsfrygten. Lad os være ydmyge, men flittige. Diſſe er frygtelige Ord, men de er Jeſu Ord, derfor maa jeg anvende dem! "Da han opløftede ſine Øine i Helvede, var han i Pine." Der er intet Vrøvl her om "det ſtørre Haab." Men de er Ord talt af en, ſom elſkede eder mere end diſſe Videnſkabsmænd gjør.

Efter Prædiken gik jeg ind et Øieblik med den ærede Prædikant. Han havde ſeet mig i Forſamlingen og ventede paa mig. Han ſagde: "De er fuldſtændig ſtor nok til at ſees med bare Øiet." Intet kunde være venligere end denne Hilſen. Han havde været i haardt Arbeide nu ſiden i Marts,

men ventede at reise bort i November for at undgaa Londonertaagen. Han fortalte mig den velkomne Nyhed, at Frn Spurgeon nu er meget bedre. Herren havde hørt de mange varme Bønner opsendt af de Tusener, der havde været velsignet af hendes Hænders og Hjertes og Hoveds Arbeide.

Om Aftenen saavelsom om Morgenen tillyste han de kirkelige Møder. Saaledes om et Møde for at takke for en kjær Broders Helbredelse, der havde havt en alvorlig og farlig Sygdom. Et Samtalemøde med Bekymrede under Pastorens Ledelse, et andet ledet af Diakonerne, om den ugentlige Prædiken paa Torsdagsaften, hvorpaa der skulde følge Daab. Dersom nogen tænker, at Menigheden ikke har presteligt Tilsyn, tager han feil.

Om Morgenen havde Bønnen indbefattet mange Emner: Nationen, den store Stad, de Forenede Stater, Missionen. Men om Aftenen blev kun to Emner berørt: Guds Børn og uomvendte Syndere. Bønnerne var meget andægtige, inderlige, opløftende.

Teksten var Dom. 16, 22: "Men hans Hovedhaar begyndte at gro." Væksten af Samsons Haar behandledes som et Billede paa den Affaldnes Omvendelse. Teksten var lidt rar, og hele Prædikenen var skikket til at vække Opmærksomhed. Den var ogsaa forunderligt nærgaaende og ligefrem og aabenbarede Menneskets inderste Sjæl. Det synes mig, at hver eneste en i den store Forsamling maatte føle, som om Talen var personligt henvendt paa ham. Nu og da forekom et lidet humoristisk Glimt, der dog ikke virkede forstyrrende, men kun forøgede Virkningen og befriede en fra Træthed. Der forekom ogsaa indimellem Noget, der fremkaldte Svar fra en eller anden alvorlig Sjæl. Dette havde jeg ikke lagt Mærke til før; men hvor daaragtig dog den Fordom egentlig er, som har imod saadanne Svar. At nogen svarer, er i sin Orden,

naar det er trykt i en Bog; men det skal være udaf Orden, om Svaret fremtrænges fra nogen Sjæl ved dyb Rørelse.

Idet jeg paa Taget af Omnibussen kjørte hjem, interesserede det mig at iagttage Tabernaklets Prædikestols vidtrækkende Indflydelse. Næst til mig sad en skotskirsk Presbyterianer fra Londonderry; næst indtil ham en methodistisk Dame (amerikansk), der virkede som Missionær i Kina og nu var paa Reisen hidhen, og jeg var fra den vestlige Halvkugle.

Et andet Bevis for Magten af hans Personlighed ligger ogsaa i den Omstændighed, at naar man spørger Omnibussens Kjører eller Konduktør, om han kjører forbi "Elefanten og Kastellet"? svarer han: "Vi kjører lige forbi Spurgeons Kirke, sætter Dem af lige foran Døren."

Udkastet til Spurgeons Prædiken paa Søndag den 19de Juli 1885 var mig velvilligt overgivet af Pastor Dr. J. G. Walker, som var tilstede ved den Leilighed, og hvem det overraktes som Gave efter Prædikenen. Vi meddeler det her i ordret Oversættelse og tillige som Prøve paa Spurgeons Haandskrift:

Ezekiel 47, 8.*

Ezekiels Syner opmuntrer under fortvivlede Omstændigheder.

Den voksende Ceder. Dalen med tørre Ben.

I dette Tilfælde skal det døde Hav renses.

I sin Død, Tristhed, Rædsel og Fortvivlelse er den et Billede af denne Verden, af London, af Hjertet.

Alligevel skal Vandene helbredes. Rum for Tro. Anledning at ophøie Gud.

---

* Verset lyder: Og han sagde til mig: Dette Vand gaar ud til Engen i Øst og løber ned til den øde Mark, og saa falder det i Havet; naar det ledes ud i Havet, bliver dets Vand sundt. O. A.

Ezek XLVII. 8.

Ezekiels visions encourage under desperate circumstances
The growing cedar. The valley of dry bones.
In this case the Dead Sea is to be cleansed.
In death, dismalness, dread, & despair it is
a picture of the world, of London, of the heart
Yet the waters shall be healed. Room for faith
Opportunity to glorify God.
The stream is the Gospel Dispensation with Spirit's power
It flows into the Corrupt sea & heals it
It will heal the waters.

I. Consider the Promise. "The waters shall be healed"

1. God himself will fulfil it.
2. He will fulfil it thoroughly
3. He will fulfil it in connection with present methods
4. He will so fulfil it as to arouse instrumentality.

II. Consider the wonder of the waters.

1. Whence they come.
From the secret place of God's throne.
From hard by the altar
From the doorway - threshold. Christ door.
2. How they increase.
Of themselves. Rapidly. Miraculously. Double stream

3. What they produce.
Life. Food, medicine, — this where all was desert
4. Whither they flow and how.
To the desert. To the Sea. Who can diminish or divert
Who can prevent healing' force

III. The efficacy of the waters.

1. The gospel sets forth the sinfulness of sin and abiding force of law.
2. It brings hope to the chief of sinners
3. It reveals Christ as friend, leader &c
4. It has a vital, effectual power in itself.
5. It renews the heart & nature.
6 It binds men in a real brotherhood

IV The Lesson of the waters.

1. God works in ways unexpected.
2. God begins with a day of small things.
3. God by grace links the Dead Sea with Zion.
4. Pray: expect: than fish.
5. Above all avoid the marshes: neither sea nor land: Christians with Christianity.

19 Montgomery
874 Manchester Old
353 Missionary

Strømmen er Evangeliets Husholdning med Aandens Magt. Den flyder ind i det forraadnede Hav og helbreder det. Den vil helbrede Vandene.

I. **Betragt Forjættelsen:** "Vandet skal helbredes."

1. Gud selv vil opfylde den.
2. Han vil fuldkommen opfylde den.
3. Han vil opfylde den i Forbindelse med nærværende Methoder.
4. Han vil saaledes opfylde den, at det vækker Medvirken.

II. **Betragt Vandenes Under.**

1. Hvorfra de kommer.
   Fra det hemmelige Sted Guds Throne.
   Fra nærved Alteret.
   Fra Døren — Dørtærskelen — Kristus Dør.
2. Hvorledes de vokse.
   Af sig selv. Hurtigt. Underbart. Dobbelt Strøm.
3. Hvad de frembringer.
   Liv, Føde, Medicin, — dette hvor alt var Ørken.
4. Hvorhen de flyder og hvorledes.
   Til Ørken. Til Havet. Hvo kan formindske eller aflede. Hvo kan standse helbredende Kraft.

III. **Vandenes Virkekraft.**

1. Evangeliet holder frem Syndens Syndighed og Lovens blivende Kraft.
2. Det bringer Haab til den fornemste Synder.
3. Det aabenbarer Kristus som Ven, Leder, osv.
4. Det har en levende, virkende Kraft i sig selv.
5. Det fornyer Hjertet og Naturen.
6. Det binder Menneskene i et virkeligt Broderskab.

IV. Vandenes Lekser.

1. Gud virker ad utænkte Veie.
2. Gud begynder med en smaa Tings Dag.
3. Gud forener i Naade det døde Hav med Sion.
4. Bed; vent; fisk saa.
5. Frem for alt sky Sumperne; hverken Sø eller Land; Kristne uden Kristendom.

For en, der hørte ham igjen efter en Mellemtid af fem og et halvt Aar, syntes hans Prædiken at have vundet i Dybde, i Ømhed, i Tilegnelsen af Skriftens Aand og i en større Deltagelse. Jeg stemmer altsaa slet ikke overens med dem, som sige, at hans tidligste Prædikener var fuldt saa gode, som de, han holdt i en moden Alder. Endskjønt jeg ikke hørte ham i hans Ungdom, deler jeg dog Anskuelse med Prof. T. H. Pattison, D. D. af Rochester theologiske Seminar, der hørte ham i den længst forsvundne Tid i Exeter Hall, og som skriver:

Com jeg ser tilbage paa den let byggede unge Mand, der bevægede sig hurtigt over Talerstolen, fuld af Selvtillid og velkjendt med enhver synlig og usynlig Ting, kan jeg ikke undgaa at sammenligne ham med Spurgeon af den senere Tid, bestemt, ærbødig, næsten fyldt med Rædsel for Guds Nærværelse i Bønnen og altfor inderligt alvorlig til at lege for et eneste Øieblik.

En af de mærkbare Træk med Hensyn til Prædikenen i Tabernaklet var deres Jevnhed; der var ikke meget at skille den ene Prædiken fra den anden, undtagen at hver var en Forbedring over den, som gik forud. Den 5te Juni 1864 holdt Spurgeon en Prædiken over "Igjenfødelsen i Daaben." Han har rimeligtvis aldrig prædiket under Vægten af en tungere og efter hans Syn mere nødvendig Pligtfølelse. Han troede sig se en beklagelig Vildfarelse, der spredte sig gjennem den

engelske Kirke. At denne Kirke var stærk og rig, kronet med al Hæder og forbundet med Staten, gjorde ingen Forskjel for ham.

Dersom jeg skulde vække noget Fiendskab; dersom jeg skulde ved at tale, hvad jeg tror er Sandhed, miste nogles Venskab og vække fleres Fiendskab, saa kan jeg ikke hjælpe det. Herrens Byrde er paa mig, og jeg maa frelse min Sjæl. Jeg har været træg nok til at paatage mig Gjerningen; men jeg er tvungen til det ved en forfærdelig og overveiende Følelse af hellig Pligt.

Da han gav Manuskriptet for den Prædiken til sin Forelægger, sagde han:

"Denne Prædiken vil kanske helt gjøre Ende paa mine Prædikeners Afsætning."

Men Resultatet blev ganske anderledes. Den naaede den storartede Afsætning af tre Hundrede Tusen. Den fremkaldte et Antal af et Hundrede Svarskrifter. Prædikanten blev paalagt af den embedsmæssige Sekretær af den evangeliske Alliance enten at tilbagekalde sine Ord eller træde ud af Alliancen. Spurgeon gjorde uden Betænkning det sidste. Som han havde frygtet, følte mange af de gudfrygtige, lavkirkelige Præster sig saaret. Men han havde gjort, hvad han ansaa som sin Pligt, og sjelden har en Mand gjort sin Pligt under større Vanskeligheder.

Bortseet fra alle andre Hensyn havde han vundet en stor Seier; han havde befæstet sin egen aandelige Frihed. Dersom han i Svaghed havde tilbageholdt sin Protest, naar Samvittigheden bød ham tale, vilde han ikke længere været Spurgeon. Da havde han ligget i Lænker. Ganske vist vilde han aldrig have en haardere Dyst at bestaa.

4de Kapitel.

Spurgeon som Prædikant,

af Dr. theol. Weston.

Den største Prædikant siden Apostlernes Dage!

Det har i flere Aar været min Dom. Tag Plads paa Galleriet i Tabernaklet, paa Spurgeons venstre Side, og betragt Forsamlingen. Hver eneste Fod Rum er optaget. Gjennem den aabne Dør tversover kan man se en Samling af Tilhørere, der ikke kan komme ind, men staar der taalmodigt under hele Gudstjenesten. Andre Prædikanter har trukket ligesaa store Forsamlinger; men her er en Mand, som har betjent denne Menighed i otte og treti Aar og har ikke seet en Søndag i den Tid, da ikke Forsamlingen kun var begrændset af Bygningens Størrelse. Han har ikke anvendt nogen Kunst for at trække Tilhørere, han er ingen Sensationstaler, der kommer frem med nymodens Ideer, han har aldrig averteret hvad Emne han vilde tale over, han har aldrig bekymret sig om at blive bekjendt; men alligevel har hans Magt og Popularitet ikke fluktueret i en hel Generation, ingen Aftagen i den stadige Tilstrømning, ingen Omskiftelse i den Styrke, hvormed han har holdt Folket. Paa hvilken Side i Kristendommens Historie kan der forevises noget Lignende.

Og hans Fremgang skyldes ham selv. Han kom til London som en ukjendt Yngling forat overtage en udarmet Me-

nighed i et Kirkesamfund, der ikke har nogen Stilling i Samfundet, og Omgivelserne var ikke skikket til at samle eller holde en Menighed. Han fik Berømmelse med engang som en "Gutte-Prædikant" — et ungdommeligt Særsyn. Heri var han ikke eneståaende. Men deri var han eneståaende, at han modstod alle de Fristelser, der stillede sig i Veien for den unge Mands Lykke, saavelsom deri, at han mere end opfyldte Forhaabningerne ved hans Betjenings Begyndelse, saaat hans modne Alder i Enfoldighed, Inderlighed og Andægtighed var ligesaa eneståaende og vidunderlig som hans Ungdom.

Betragt denne Forsamling. Dens Sammensættelse er lige vidunderlig som dens Størrelse. Der er meget faa i den store Skare, jeg kjender; men jeg ser en af de fremragende presbyterianske Lægmænd i de Forenede Stater, han er Trustee i Princeton, derborte en Methodist-Biskop fra Amerika. Der er en fremragende Episkopal, ved hans Side en literær Herre, der ikke tilhører noget Kirkesamfund. Et tilfældigt Spørgsmaal viser mig, at min Sidemand er fra Australien og min Nabo paa den anden Side er fra et af vore vestlige Territorier. Jeg kjender ikke Englænderne. Jeg ser blot nogle røde Trøier af unge britiske Soldater sprede gjennem Forsamlingen, men det blev mig fortalt, at alle Stænder og Klasser findes i Tabernaklets Forsamling. I dette Øieblik erindrer jeg, at Ruskin taler om at "lytte til Spurgeon for et Aar eller to med megen Opbyggelse," at Prof. Tulloch giver i et Brev til sin Hustru en lang og glødende Beskrivelse af en af Spurgeons Prædikener, som "omtrent den bedste Ting, han nogengang er kommet i Berøring med for lange Tider."

Andre Mænd har prædiket for beundrende Tilhørere, men naar disse Prædikener blev trykte, læstes de med Skuffelse eller opnaaede en middelmaadig Afsætning. Denne Mands Prædikener læses i alle Sprog, hvori Kristendommen

forkyndes. Ingen Evangeliets Prædikant har nogensinde talt til saamange af sine Medmennesker om de Ting, som angaar deres Salighed. Andre Mænd døde og blev begrædte af deres Tusen Tilhængere, der tabte sin Leder; andre Mænd døde, og de, som vare bundne til dem i Nationalitet, Tro eller Arbeide har med Sorg beklaget deres Bortgang; men naar er en Prædikant død, hvis Død har berørt Tusener, der hverken ved Nationalitetens eller Troens eller Kirkesamfundets Baand var knyttet til ham? Sidste Sommer havde hvert Dagblad sine regelmæssige Telegrammer om Spurgeons Tilstand. Til Døren hos denne Baptist-Præst — og kun i England kan den fulde Mening af disse to Ord træde frem — til hans Dør kom Efterspørgsler og deltagende Budskab fra Personer i hver Stilling og Klasse i hele Landet, fra de høieste Æresstillinger i Stat og Kirke, der alle bar Vidnesbyrd om den almindelige Deltagelse og Sorg. Paa hvilket andet Sted vil man finde et Tilfælde af saa almindelig og gjennemgaaende Sorg?

Hvorledes skal man forklare alt dette? Hvorledes forklare sig den Plads, han havde vundet i Folkets Hjerte? Det sprang naturligvis altsammen fra hans Prædiken. Hans Prædikestol var det Midtpunkt, den Kilde, hvorfra hans Indflydelse udsprang. Hvad var Hemmeligheden af denne hans Magt? Hvor mangfoldige Gange har ikke dette Spørgsmaal været fremsat! hvor mange af os har ikke sat sig ned for at studere dette Problem! med hvilken inderlig Flid har vi ikke søgt dets Løsning!

Lad os tage vor Plads igjen for at se og høre og tænke. En Ting er med engang klar, Prædikanten stiller alle sine Tilhørere i fuldkommen Ro. Enhver Ting her er saa fuld af Hvile. Han anstrenger ikke sin Forsamling. Hans Røst, der er klar som en Sølvklokke, fylder netop Værelset. Ved

Husets yderste Ende høres alle Ord klart og tydeligt, trods Larmen udenfor af Fragtvogne, Karetter, og Omnibusser. Man anstrenger ikke sit Øre, og han anstrenger ikke sin Røst. Han tiltrækker sig ikke ens Deltagelse ved nogen pinlig Anstrengelse fra hans Side for at faa en til at høre, og man ærgrer sig ikke over den støiende Hob udenfor. Man kunde ikke lytte mere tilfreds, om man sad i en Selskabssal. Dernæst er hans Stil fuldkommen: paa rent, letforstaaeligt, flydende Engelsk taler han saaledes, at man ikke behøver at anstrenge sin Opmærksomhed eller Forstand for at følge med. Man kan ikke undgaa at høre og ikke undgaa at forstaa. Han er langt fra at være en Ordgyder; men paa samme Tid leder han aldrig efter Ord og gjentager aldrig et Ord. Man sidder ikke med den Frygt, at han ikke vil finde netop det rette Ord. Hans Stil er det engelske Sprog i sin Fuldkommenhed.

Han er ingen Stortaler; var han det, vilde han nødvendigvis støde fra sig dem, der ikke fandt sig tiltalt af det Slags Veltalenhed. Men han staar og snakker med en. Der er Tider, naar han paa et helt Kvarter ikke gjør en eneste Bevægelse. Hans Maade ligner en ophøiet let Samtale, en saadan, som med god Smag kunde føres i Stuen, kun afpasset efter Værelsets Størrelse og Tilhørernes Antal. Det er selve Idealet af mundtlig Tiltale.

Talens Indhold er i Overensstemmelse med Udførelsen. Ingen Anstrengelse er nødvendig for at fatte eller fastholde hans Tanke; man ønsker ikke at standse for at overtænke, hvad han har sagt, eller for at undersøge hvilke uventede Slutninger det maaske fører til. Der gjøres ingen Antydninger i hans Tale. Sindet fyldes jevnt fuldt, der er intet tomt Rum, og intet som flyder over. Man holder jevnt Skridt med Taleren, falder aldrig bagenom, saa man maa tage sig sammen

for at følge med, ei heller vandrer Tankerne bort, saa at man maa samle dem tilbage igjen.

Hans mesterlige Ro mærkes især i Talens Indhold. Paa ethvert Tankens Felt vandrer han efter Behag, enhver Ting er klar som Solskin; der synes ikke at være nogen Halvskygge, som gjør det vanskeligt for ham at finde Grændsen mellem det Sande og det Falske. Han overfører med Lethed paa andre sin egen Følelse af Dybden af den Sandheds Rigdom, han forkynder, og han anstrenger sig ikke som saa mange med et Forsøg paa at overføre denne Følelse paa sine Tilhørere. Han prædiker streng calviniskisk Theologi med stor Lethed for sig og sine Tilhørere, en Lethed saa ubekymret, som om en Vanskelighed ved dette Emne aldrig havde fremstillet sig for noget Menneske.

Men bagenom alt dette er hans Personlighed. Denne kan ikke annalyseres eller forklares; vi kan kun se dens Virkninger. Dens Magt viser sig i hans mangfoldige Skrifter, der har en Omsætning saa vid som Verden, i hans Præsteskole, og i hans Børnehjem. Hvad han har udført paa et af disse Felter, vilde være Arbeide og Berømmelse nok for hvilkensomhelst enkelt Mand. Denne Personligheds velgjørende Deltagelse, saa fuld af Følelse og Godhed, tvinger ham ikke alene frem til hans store Arbeide; men binder Tusener til ham i Taknemmelighedens og Venskabets Baand, idet den viser sig i alle Livets Forhold. Dens afrundede Fuldendthed er saadan, at endskjønt han har levet for en Menneskealder i Offentlighedens stærke Belysning, har Sladderet aldrig kastet en Skygge paa hans Berømmelse. Der har aldrig været hvisket en hemmelig Beklagelse over, at han manglede nogen liden men nødvendig Dyd, aldrig hvisket noget Forsvar for hans Skrøbeligheder. Det er en Personlighed med ubegrændset Magt, med uegennyttig og altomfattende Deltagelse,

med en Fuldendthed, der ikke synes at have nogen Skyggeside eller Feil.

Idet man lytter til Spurgeon, bliver man uvilkaarligt slaaet af hvad han ikke siger. Idet man vedbliver at lytte, gjør denne Omstændighed et endnu stærkere Indtryk, indtil hans Fornægtelse af sit eget Jeg synes at være et af hans Karakters mest udprægede Træk. Læg Mærke til, at jeg siger ikke Selvfornegtelse, — det er ikke et Spurgeons Træk. Jeg siger ikke Selvforglemmelse, der ligesaavel som Selvfornegtelse hyppigt har vist sig endog i sin mest ophøiede Skikkelse udenfor Kristendommen, men den Fornegtelse af sig selv, der fremtræder saa betegnende hos vor Herre Jesus, og som er et af Kristendommens tydelige Tegn. Han læser for Eksempel et Kapitel hos Esaias. Hans Anmærkninger, der er ligesaa mægtige og indholdsrige som hans Prædikener, viser umiskjendeligt, at han maa vide en hel Del mere om det Kapitel, end han siger. Enhver tænksom Bibellæser maa se, at han kunde ikke have lært saameget uden at lære meget mere. De fleste af os mindre Mænd, kunde ikke afholde os fra at betræde de lokkende Afveie, fra at give idetmindste et Blik ind i den nye Synskreds, der aabner sig for os, og som vilde være saa tillokkende baade for os og vore Tilhørere. Hvor afgjort han modstaar denne Fristelse! Hvorfor? Af den samme Grund, som Herren afholdt sig fra at tale om saa meget, der dybt interesserede ham, og som vilde have interesseret Disciplene meget. Kristi Taushed er lige undervisende som hans Tale. I denne Henseende er Spurgeons Prædikener anlagte efter det Nye Testamentes Aand. Hvor ofte, naar jeg sad og hørte paa ham, har jeg ikke beundret den Fornegtelse af hans eget Jeg, der holdt ham indenfor Grændserne af det, som var mest nyttigt for hans Forsamling.

Man har klaget over hans Indskrænkethed; men hans

Indskrænkethed var den samme som Niagaras Indskrænkethed, den uundgaaelige Betingelse for Kraft. Udvid Niagara til en Indsø, og man faar en Sandrevle istedetfor en Flod. Det var Spurgeons Fornegtelse af sig selv, som satte ham istand til at fremstille med saa sjelden Styrke, de Sandheder, han i sit Sind havde været kjendt med fra Begyndelsen af sin præstelige Gjerning.

En større Feil kan ikke begaaes (siger "Church Times," Organet for den engelske Høikirke) end at tale om Spurgeon som ulært Mand. I streng Forstand var ikke Spurgeon en studeret Mand. Med meget faa Undtagelser kan ingen Mand være det, hvis Kaldsgjerning er Prædikestolen. Men Spurgeon studerede Bibelen med Flid i Originalsprogene. Han undervistе i Latin og Græsk, før han kom i Præstegjerningen i London, og de, som kjender ham, siger, at hans Kjendskab til den engelske Literatur er sjelden, og at ingen offentlig Mand i England overgaar ham i denne Henseende. At han ogsaa var vel belæst i visse Slags theologisk Literatur er klart for enhver, der læser hans trykte Værker.

Mer end en Gang har jeg taget mit Sæde i Tabernaklet med en vis Følelse af Anger over, at jeg kom til at tabe en glimrende Tale af nogen af den engelske Kirkes store Lys, der var averteret for denne Søndag: Hvorfor kom jeg hid? Her faar jeg intet høre, som jeg ikke allerede ved. Prædikenen i St. Pauls eller Westminster Abbey, eller nogensteds, vil blive en glimrende, tankefuld, original Tale, der burde erindres for en Levetid. Jeg kunde ikke tilbageholde en vis Beklagelse over dette Tab.

Med den første Sætning, Spurgeon udtalte, var denne Følelse borte og kom ikke mere tilbage. Med engang opløstedes jeg i en høiere Kreds og begyndte at aande en ny og velkommen Luft. Jeg droges ud paa den stærke Strømning af

Prædikantens aandelige Følelser og flød paa deres Strøm som en frivillig Reisende. Hans dybe aandelige Alvor kommer tilsyne fra de første Ord i Aabningsbønnen. Det er ikke et legemligt Alvor, finder intet Udtryk i stormende Udtale eller legemlig Bevægelse, det er ikke Stemmens eller Gestikulationens Alvor — se, hvor stille hans Hænder ofte hviler paa den simple Læsepult foran ham — det er ikke Formaningens Alvor. Det er det aandelige Alvor af en Mand, som staar i Samfund med Gud, Bevidstheden om den Kristnes Stilling og Forhold i Verden, den Fryd i Herren, som er vor Styrke. Var jeg kommet til St. Pauls Kirke, vilde Presten have forudsat, at alle nærværende var langt borte fra Faderhuset, hans første Ord vilde været: "Jeg vil staa op og gaa til min Fader," og derpaa vilde have fulgt en Formaning til at bekjende vore Synder.* Men her er jeg i min Faders Hus, jeg sidder ved hans Bord, rundt mig bevæges Luften af Hjemmets søde Musik, og Spurgeons Aabningsord, ligesom Epistlernes, er en glad Taksigelse for Tilbederens Stilling: "Lovet være Gud og vor Herres Jesu Kristi Fader, som har velsignet os med al aandelig Velsignelse i det Himmelske i Kristus og opreist os og sat os med ham." I taknemmelig Erkjendelse af den Troendes Stilling til Gud begynder Gudstjenesten i Tabernaklet. Hvert Ord er fyldt med Alvor. Sange, Skriftlæsning og Bøn er fyldt med en alt igjennemtrængende Inderlighed, som skaber baade Tanker og Udtryk. Blandt andre Maader viser dette sig i en Tankerække, der er sammensøiet som Led i en Jernkjede og gjennemglødet af Fø-

* Man vilde gjøre Spurgeon stor Uret, dersom man forstod den begeistrede Forfatter, som om Spurgeon ikke dvælede ved den Troendes Synds bevidsthed. Tvertimod. Baade denne og Barnerettens Herlighed fremholdt han i helligt Enfold og Klarhed. O. A.

lelsernes Flo, en Strøm af sammentrængt, livlig, glødende Tale, meget klar og velfyldt med Indhold.

Men over alle andre Træk i Spurgeons Prædiken er dens Aandelighed. Han henvender sig til **Mennesket**, ikke til Menneskerne. Hans Prædikener er forunderligt fri for enhver Ting, som hentyder til Tid, Race, Omstændigheder eller Tilstand. Endog i hans Foredrag er der ingen stedlig eller provincial Antydning. Han taler ikke efter engelsk Skik. Han har ikke den engelske Prædikestols Aksent eller Udtale. Ligesom Kristi Taler staar ikke hans Prædikener i noget særskilt Forhold til Tiden, de blev holdt, uden for saavidt som Tidens moralske Tilstand virker paa Menneskets aandelige Helbredelse. Kristi Taler tilhørte ikke mere en Tidsalder end en anden, ikke mere en Samfundsklasse end en anden. Det første Aarhundrede kan ikke sige: "Han er min!" det tiende kan ikke gjøre Krav paa ham, ikke heller det tyvende. Hverken den Rige eller Fattige kan sige "Han er vor;" han er ikke en Asiater og ikke en Europæer. Han tilhører alle Tidsaldere, alle Samfundsklasser og alle Stillinger. Der er intet i hans Lære, som ikke bærer Præg af den Hensigt, hvorfor han kom til Verden, nemlig at frelse sit Folk fra deres Synder. Denne rent aandelige Karakter i Spurgeons Prædikener, gjør dem lige velkomne og lige nyttige i Australien som i London, i Hytten som i den overfyldte Kirke. Jeg traf til for et Par Timer siden at kaste Blikket paa en Prædiken af ham, jeg ved ikke naar den var holdt; men hvert Ord vilde været anvendeligt og havt sin Betydning to Hundrede Aar før. Dersom der bliver et toogtyvende Aarhundrede, og dersom Prædikenen varer saalænge, vil den være ligesaa anvendelig da som nu; thi den er bygget paa den uforanderlige Tilstand i Menneskets Natur, og henvendt til dets aandelige Tilstand. Spurgeon har overlevet den Spot og Latterlig-

gjørelse, som Aviserne gjorde ham til Gjenstand for i Begyndelsen af hans Virksomhed, og hans Kritikere erkjender nu den overveiende Magt, som har vist sig i hans store og vedvarende Dagværk. Men de klager over, at han er ligegyldig for mange af Livets og Tankens Ytringer, hvori mange oplyste Mænd og Kvinder er dybt interesserede, at han har ingen Del eller Lod i den Tidens aandelige og religiøse Bevægelse, som de siger snart skal revolutionere hele Verden. De forstaar ikke, at netop denne hans Adskillelse fra det Jordiske og Timelige er Hemmeligheden i hans Styrke. Hans Kristendom paatager sig ikke at revolutionere Verden ved nogen aandelig eller religiøs Bevægelse, men at frelse Menneskene fra det Onde. Den lover ingen Velsignelse til dem, som ikke annammer Kristus. Dens eneste Formaal er at gjøre Mennesket delagtig i den guddommelige Natur. Spurgeons Evangelium var Evangeliet af den Herre Jesus, som gav sig selv hen for vore Synder, forat frelse os fra den nærværende onde Verden. Den personlige og almindelige Synd, vore Synder og den nærværende onde Verden var de Fiender, han bekjæmpede, og han stræbede altid at vinde Seier over dem.

Forklar det som vi vil, men alle store religiøse Omvæltningers Historie viser, at Maaden at røre Menneskene til det yderste og at virke en blivende og grundig Forandring er ikke at henvende sig til Bevidstheden om deres jordiske Mangler, eller bekymre sig for deres jordiske Tilstand, men at appellere til de store evige Sandheder om Synd og Frelse, hvortil Menneskets Naturs dybeste Grunde giver Gjensvar.

En Præst bestiger Prædikestolen og ser ned paa Forsamlingen, der sidder færdig til at lytte til ham i Taushed for en Time. Hvilket høitideligt Sted. Ingen anden Sammenkomst paa Jorden kan sammenlignes med denne i Kundskabers og Tilstandes Forskjellighed. Han kan ikke kjende dem

alle. Er det muligt i samme almindelige Tale at sige noget, der skal være gavnligt for enhver med sin forskjellige Uviden-hed, Byrde, Forlegenhed, Sorg, Mangel, Glæde? O, at kunne tale noget Ord, der skal kunne fylde deres Trang, disse, som kjæmper mod Fristelser, som er nedbøiet af Omhu og Bekymring, noget Ord, der skal klare Forviklingerne, hjælpe den Modløse, trøste den Sørgende, noget Ord, der skal bringe Haab og Fred og Glæde, noget Ord, der skal være et Ord itide baade til Strid og Pligt! Gives der nogen Maade at tale saa, at alle disse forskjellige Klasser skal faa sit rette Ord, at intet af Kristi hungrige Faar skal gaa bort uden Nær-ing? Spurgeon synes at have fundet denne Maade i et Alvor, der var undfanget ved Kristi glade og udelte Besid-delse af hele Manden, i en Kjærlighed til andre, som in-stinktsmæssig undgaar alt, der ikke kan gavne, og instinkts-mæssigt vælger det, som vil tjene til deres høieste Opbyggelse, og i et fortsat Syn ikke paa det Synlige og Timelige, men paa det Usynlige og Evige, idet han tolker aandelige Ting med aandelige Ord for aandelige Mennesker.

Spurgeons Overbevisnings herskende og gjennemtræn-gende Aandelighed er ogsaa Forklaringen til den tilsynela-dende Forandring, som i de senere Aar fandt Sted, i hans Forhold ligeoverfor det sakramentale Parti i den engelske Kirke. Jeg siger tilsyneladende Forandring; thi hans Stil-ling og Standpunkt var igrunden det samme hele Tiden. Som er velbekjendt, ængstede den i det sidste Tiaar i religiøse Kredse overhaandtagende Fornegtelse af det Overnaturlige ham meget. Det lindrede ikke hans Ængstelse, at Ordet "aandeligt" var bibeholdt i religiøs Tale. Ordet blev be-røvet den Betydning, det havde i Skriften, og Forskjellen mellem verdsligt og aandeligt blev fornegtet. Fordi det na-turlige var helligt og guddommeligt, derfor eksisterede ikke det

Overnaturlige. Hvad der end kan siges om den sakramentale Retning, den tror dog paa en overnaturlig Kristendom. Heri var Spurgeon ogsaa enig. Hvorledes den overnaturlige Naade erholdes, var Punktet, hvor de delte sig og delte sig langt fra hverandre. Den ene sagde: Den erholdes ved Sakramenterne; den anden: Ved Troen paa Kristus *. Den ene sagde: Sakramenterne fører ved guddommelig Indflydelse til Kristus; den anden: Kristus er den guddommeligt indstiftede Vei til Sakramenterne, ligesom han er Veien til alle andre himmelske Goder *. Hvadsomhelst, der syntes at stille Kristus i Baggrunden, angreb og modstod Spurgeon med Heftighed, og saaledes kom hans tungeste Slag at falde paa Læren om Barnets Gjenfødelse i Daaben i hans velkjendte Kamp mod den engelske Alterbogs Daabsritual. Men naar saa Spørgsmaalet blev mellem det Overnaturlige og det Ikke-Overnaturlige, var hele hans Sympathi med det Folk, som med alle sine Feil stod fast paa denne Grundvold. Han anerkjendte den andægtige Karakter og gudfrygtige Alvor hos mange af de fremragende Ritualister. Med kun to Undtagelser havde alle Puseyiternes Ledere havt en evangelisk Opdragelse. De bragte Indflydelsen af sin tidligere Opdragelse med sig ind i de nye Forbindelser, og midt i alle Ceremonier holdt de Prædikener, der kunde, uden at forandre et Ord, været holdt af den mest glødende Vækkelsesprædikant. Læs Puseys, eller Newmans, eller Mannings Biografi, og hvor skal man finde, hvad vi kalde Omvendelse, mere aabent krævet og paastaaet? Læs de Præ-

* Og begge tog feil, idet de ikke gjorde Forskjel paa Middel og Maal. **Midlerne**, hvorved vi kommer til Troen paa Kristus og bliver opholdte i denne Tro til en salig Ende, er Ord og Sakramenter, **Maalet** er, at Synderen skal eie Kristus ved Troen og blive salig ved ham. Forresten vilde vel neppe nogen Lutheraner finde sig tilfreds med det ritualistiske Partis Opfatning af Daab og Nadverd. O. A.

dikener, Arkdiakon Manning holdt, medens han var Præst i Statskirken, og paapeg, hvor man kan finde klarere aandelig Indsigt end i hans Taler over Herrens Fristelser. Spurgeon var forenet med alle Sympathiens Baand med dem, som var et med ham i den store og ledende Kjendsgjerning, at Kristendommen har en overnaturlig Karakter, medens han paa samme Tid skilte sig fra dem i Spørgsmaalet om Maaden, hvorpaa man kan erholde aandelige Naadegaver. Baade hans Overensstemmelse og hans Adskillelse blev ærligt og bestemt udtalt.

5te Kapitel.

Spurgeon som Prædikant,

(fortsat) af Dr. theol. T. H. Pattison.

Naar Dr. Dale af Birmingham sagde, at han kunde ikke mere sige, hvorfor Spurgeon var saa stor Prædikant, end han kunde sige, hvorfor Turner var saa stor Maler, Napoleon saa stor General eller Pitt saa stor Statsmand, saa gav han kun Udtryk for en meget almindelig Følelse. Sandheden er, at naar Spurgeon under almindelige Omstændigheder begyndte at prædike, sluttede hans Tilhørere at kritisere. Saa fuldt ud var Prædikanten et Sendebud fra Gud, med et Ord til hver en, som hørte paa ham, at hver virkelig Mand lod Kritikeren fare og bare lyttede. Dette skyldtes for en Del Spurgeons udprægede Personlighed. Denne solide, selvstændige Mand, med intet Løfte om aandelig Magt i sit ydre Udseende havde maaske mere af, hvad Emerson siger, Verden venter paa, "ophøiet Manddom," end nogen anden Mand i hans Samtid. Ingen Bedømmelse af Spurgeons Evne til at bevæge og danne Mennesker vil være fuldstændig uden at man tager denne Omstændighed med i Beregningen. Jeg vover at sige, at vort Aarhundrede har ikke frembragt en sandere Mand.

Naar vi kommer til at undersøge de særegne Evner, hvorved han blev bemærket, tror jeg, vi skal finde, at disse var de samme, vi almindeligt tillægger Englændere. Idet han talte

om en Dame, som havde oversat mange af hans Prædikener paa Tysk, sagde han paa sin behagelige Maade: "Jeg vil aldrig blive vendt til Tysker selv; men hun vender de fleste af mine Bøger paa Tysk." Under denne Spøg laa en dyb Sandhed. Spurgeon kunde aldrig blive noget andet, end det han var, en engelsk Type med sin Races Fortrin og Indskrænkninger. Han havde de Træk, vi tilskriver den saksiske Karakter. Dr. Parker har bemærket om "hans forunderlige Hoveds og Ansigts Træk og Udtryk, at Hovedet er selve Billedet paa Haardnakkethed, massivt og bredt, Ansigtet stort, ujevnt og selskabeligt, oplyst af Øine, der straaler af Munterhed, og formildet med et meget behageligt og deltagende Smil."

Hoved og Ansigt er rene engelske Typer. Der kan have været hollandsk Blod i hans Aarer, Blod fra de Forfædre, der flyttede til Øst = Anglia fra Forfølgelserne af den grusomme Hertug af Alba; men dette har kun bragt ny og beslægtet Friskhed til den afgjort engelske Stamme. Han havde, forat nævne en Ting, den Tillid til Folket, som lige nedover fra Alfreds Tid til vor, kun har været et Mærke paa Sakserne, Tilliden til den Hæderlighed og Ærlighed, den Sandhed og Klogskab, som ligger i vox populi (Folkets Røst), og som gjør England i denne Stund til saa virkeligt Demokrati, som der findes paa denne Jord. "Massernes Instinkt," sagde han, "kan man med større Sikkerhed bygge paa, end Grillerne hos de faa Rige og Begunstigede."

John Bright kunde ogsaa have sagt dette, og de to Mænd havde meget tilfælles. Bright var i sin Tale mere Kunstner og veiede meget mere end Spurgeon Ordenes Klang og Sætningernes Lyd. Det var Spurgeon, som sagde, "Jeg hader Veltalenhed," og forklarede dette ved at tilføie, "Smukt Sprog synes mig ugudeligt, naar Sjæle holder paa at forgaa."

Men baade Bright og Spurgeon byggede som Talere mest paa det engelske Sprogs Enkelhed og Styrke. For den, som er fortrolig med begge disse store Mænd, fremtræder med engang et andet Træk, der almindeligt antages at skulle udmærke Englænderen. Jeg mener den sjeldne Gave, Daarens Skræk og den Vises Lyst, sund Menneskeforstand. Hvor ofte det i Spurgeons Tilfælde sendte hans Vittigheds Pile lige paa Mærket! Det var med dette han mødte og bragte til Taushed den Larm, der reistes over hans Tobaksrøgning og de Ord, han havde ofret derom. Hans Menneskeforstand afhug den gordiske Knude i andre og mere væsentlige Diskussioner og gjorde med et Ord Ende paa al Trætte. Hør, hvad han siger om Theatret·

"Vor Opgave er at løfte Menneskene aldeles op over alt dette, at løfte dem op paa en høiere Plan, hvor de ikke længere vil føle Trang til det Slags Adspredelse. Vi har altfor ofte seet Theatrets Spor over det kristne Hjem til at nære den ringeste Tvivl om, enten det bidrager til Retfærdighed eller det Modsatte. . . . . Dersom en skulde komme til mig og sige: "Hr. Spurgeon, kan jeg gaa til Theatret?" vilde jeg svare: "Ønsker De at gaa til Theatret? Nuvel saa gaa, men betragt det da som et Bevis paa at De trænger Guds Naade i Hjertet!"

Denne sunde Menneskeforstand var en reddende Bestanddel i hans stærke Uafhængighed, der atter var et af hans Kjendetegn. Han var aldeles uden Frygt. Ingen kunde nogensinde anklage ham for at have vist moralsk Frygtagtighed. Fra det første slog han ind paa en selvgjort Sti og fortsatte tillidsfuldt paa den. Dr. Clifford har henledet Opmærksomheden paa den Kjendsgjerning, at da han blev befriet fra Prædikestolen, var Forandringen derfra og til Platformen et Billede paa den Frihed, han har givet denne sidste

Tids Prestegjerning." Hans første Eventyr i London, hans tidligste Handlinger og Udtalelser beviser hans frygtløse og uafhængige Natur. Han fortalte mig engang, at han forberedte sig for sin første Søndag i New Park Street Kirke ved at kjøbe et stort kullørt Lommetørklæde, som han viste med stor Effekt, medens han prædikede, under det Indtryk, at saa var Skikken i London-Selskaber. Men dette var rimeligvis hans sidste Forsøg paa at formilde Selskabslivets Forskrifter og kunde neppe have svaret til Hensigten. Ligeoverfor Kirkens Medhjælpere var han, da de indbød ham at prædike igjen, lige saa uafhængig, som om hver Prædikestol i London ventede med Længsel paa ham. Han havde et ægte saksisk Had til alt Kryberi.

"En prestelig Spytslikker," siger han, "passer kun som Skrubbekone i Djævelens Kjøkken." Vi sættes ved dette klart udtalte Udtryk tilbage til Bunyans Tider, og naar herefter en kommende Slægt skal danne et Billede af den typiske Engelskmand, bliver Cromwell, Bunyan, Bright og Spurgeon allesammen tagen i Tjeneste. For Cromwell følte han en hjertelig Beundring. Han vilde hellere, sagde han engang, "være nedstammet fra Cromwell end have det "blaaeste" Blod i sine Aarer." I Fællesskab med den store, ukronede Englands Konge satte Spurgeon mest Pris paa Troskab mod sin Overbevisning. Som Hr. Archibald G. Brown har sagt:

"Gud var en forfærdelig Virkelighed for ham, og ligesom Elias stod han foran ham. Gud opfyldte hele hans Synskreds. Kristus var saa ubetinget hans Hjertes Herre, at Taarer kom ham i Øinene, naar han talte om ham. Jesus Kristus havde indtaget hans Hjerte."

Dette gjorde ham meget nidkjær for Gud og for hans Søns Evangelium. Han kunde ikke taale noget Forbedringsforsøg med Hensyn til de Ting, som han ansaa for saliggjø-

rende Sandheder. Der er intet Bevis for, at han for et Øieblik angrede paa sin Handling i Striden om "den heldende Skraaplan." Han udtalte tvertimod, at dersom han ikke havde indtaget den afgjorte Holdning, som han gjorde, "skulde han været nødsagen til at gjøre det et halvt Dusin Gange siden." Han lignede John Bright deri, at hellere end at være utro mod sin dyreste Overbevisning, vilde han skilles fra sine kjæreste Venner. Begge Mænd viste sin Tro ved sine Gjerninger.

"Jeg vil ikke give en hovedløs Knappenaal," sagde engang Spurgeon, "for den Mand, som ikke tilhører det Kirkesamfund, som han samvittighedsfuldt tror er det bedste." Og saa lagde han til med sin betegnende Venlighed: "Men jeg har lært at elske Sandhed mere end nogen Sekt og Kristus mere end nogen Kirke."

Thi medens han var meget fast i sin Overbevisning, og meget afgjort i sin Udtalelse af den, befriede hans skjønne Kjærlighed og hans muntre Godslighed ham fra Bitterhed. Den engelske Kirkes ledende Organ skrev engang om ham:

"Han var ingen Ven af Englands Kirke; men han var, hvad der maaske er sjeldnere, en ligefrem og endog ædelmodig Fiende."

Ei heller mistænkte nogen ham nogensinde med Grund for at søge sig selv. Hans Hjerte og Haand var saa rene som Andrew Marwell, den ubrødelige Patriot. Dr. Maclaren siger med Sandhed:

Hans brændende Andagt og hans inderlige Kjærlighed til den Herre Jesus Kristus glødede gjennem alt hans Værk. Han glemte fuldstændig sig selv og tænkte ikke paa sig selv, men i alle Ting paa sit Budskab. Hans Følelse og hans gode Humør, hans Klogskab og hans Godslighed var lige store. Hans Evne til muntert Arbeide var uden Sidestykke,

og alt, han var, gav han til sin Herre med sjelden og smuk Enfoldighed og Troskab.

Et andet fremtrædende saksisk Træk i hans Karakter var hans Evne til at overvinde alle Vanskeligheder. Saalangt fra at forskrække ham, stimulerede de ham hellere. Han sovnede aldrig ind, som Emerson udtaler det, "paa Fortrinnets Pude." Metropolitan Tabernakel var en Seier over materielle Vanskeligheder, og Seieren skyldtes helt og holdent ham. Han satte Komiteer tilside og blev en Enmandskomite. Han kjøbte Tomten, paa hvilken den store Bygning opførtes, med Penge overgivet ham under meget romantiske Omstændigheder. Han nægtede at opløfte sin Røst i Huset, indtil den sidste Skilling Gjæld var afbetalt. I de Aar, hans Helbred var god og hans Styrke ubegrændset, syntes intet at være umuligt. Han saavelsom Napoleon strøg "kan ikke" ud af sit Ordforraad. Man kan næsten ikke undlade at ønske, at en saadan Mand havde været ombord paa Mayflower eller sidet i den første kontinentale Kongress. Hans Mod og Bestemthed, hans Troskab mod Overbevisning og Enkeltheden af hans Formaal, hans inderlige og paa samme Tid sunde Koncentrering af sin hele Natur mod den Ting, som maatte afgjøres — hvilke Evner har gjort Englænderne til hvad de idag er i Verdens Historie — alle disse besad Spurgeon i en meget sjelden Grad.

Hans Humør var ogsaa afgjort saksisk.

"De er den bedste Medhjælper, nogen Præst nogensinde har været velsignet med," sagde han til en af sine Embedsmænd; "men De bør ikke hovmode Dem; thi De er ikke bedre, end De bør være."

Den sidste Søndag, han levede her, da hans Sekretær mindede ham om, at Forsamlingen i Tabernaklet ønskede at vide, hvorledes han havde det, svarede han paa sin venlige

Maade, "Lad dem saa finde det ud." En maatte nødvendigvis se Smilet i hans Øie og opfange Venligheden i hans Røst, for at forstaa, hvor aldeles fri hans spøgende Ord var for at indeholde nogen saadan Hensigt. Straf anvendtes af ham i sin rette Hensigt, og han misbrugte det aldrig til Bebreidelse. Naar han afslørede Synden, var det ikke gjort med Spøg. Synd var for alvorlig en Ting til at lege med. Og alligevel var det med ham som med Latimer og Bunyan og Thomas Fuller og Rowland Hill, Spøg var saa naturligt for dem som Solskin i Juni. Udentvivl var det vanskeligste at holde den inden de rette Grændser. En velfødt Præst var engang i hans Selskab, da Spurgeon anklagede sine Embedsbrødre i London for at have behandlet ham med Kulde, da han først kom iblandt dem.

"Nei, Hr. Spurgeon," svarede den tykke Herre, "jeg er vis paa, De gjør os Uret; jeg ialfald er en, som aldrig har været andet end venlig mod Dem."

Svaret blev: "Doktor, kommer De ihu, at De anklagede mig i de Dage for at være saa stor Calvinist, at jeg ikke kunde indbyde Syndere til at tro og blive frelste." Den tykke Broder havde aldeles glemt dette Tilfælde. "Jo, Doktor," sagde Spurgeon og vendte sit Skyts helt paa Fienden, "og De har udentvivl ogsaa glemt, hvad jeg gav til Svar. Lad mig tilbagekalde det i Deres Erindring. Jeg sagde, at det var saa langt fra, at jeg aldrig i min Prædiken indbød Syndere, at havde jeg vidst, at De var i Forsamlingen, skulde jeg have været saa særdeles forsigtig at gjøre det."

Disse var da nogle af de Karaktertræk, som findes i den engelske Natur. Spurgeon havde stærke folkelige Sympathier og Tro paa Menneskehjertets Klogskab; han var begavet med mandig, stærk Forstand; han smigrede aldrig for nogen Mands Smil, eller frygtede for hans rynkede Bryn; han forblev tro

mod sin Overbevisning, ihvorvel saadan Troskab kunde koste ham ret meget. Var end hans Slag tunge, var han dog en ædelmodig Modstander, og han holdt mere af at prædike Sandhed, end at nedbryde Vildfarelse.

Han sagde til Pastor Charles Williams: "Jeg er ingen Fiende, ingen Disputant, ingen Kjævler. Jeg ønsker kun at gjøre, hvad der er ret, og om det skulde synes at være haardt, ønsker jeg dog at gjøre det i Kjærlighed og Ømhed."

Egenraadig maatte han nødvendigvis blive saavel paa Grund af Karakter som af Omstændighederne, og dette sit Princip udtalte han paa eiendommelig Maade i en Sætning: "Herre led mig ikke i Fristelse, betyder for mig: sæt mig ei paa en Komite!"

Han var lige ømtfølende, som han var stærk. "Lidt Vrede," sagde han, "koster mig saameget, og jeg vil saa gjerne bryde ud i en stor Flamme, at det er et Uheld for mig at blive opvakt til Vrede af en Tildragelse, og det erindres med Bedrøvelse." Han var i Besiddelse af det fine Humør, der leger paa Overfladen af mægtig Tale og afgjørende Handling og formilder begge Dele. I sit Hjerte elskede han alle fromme Mennesker og vandt deres Kjærlighed igjen. Den hele engelske Nation var kommet dertil, at den saa til ham, som den saa til John Bright, med Stolthed, ikke som om han var i særegen Betydning deres; men som om han var i særegen Forstand dem selv. Det bør isandhed regnes som en af de gode Tjenester, for hvilke Verden staar igjæld til den store Mand, der er vandret bort, at han gjorde saa meget for at forevige alle de skjønneste Egenskaber hos den Nation, som er stolt af at kunne kalde ham en af sine Sønner.

Følgende Uddrag er fra et Brev "om Spurgeon som Prædikant," skrevet af Prof. Pattison i 1884 i Anledning af Spurgeons Jubilæ:

"Ikke en iblandt Hundrede af hans Tilhørere kjender noget til hans personlige Karakter, noget til hans Naturs Skjønhed, eller til hans ualmindelige Begavelse som Leder, ei heller kjender de til hans Børnehjem og Præsteskole. For det store Flertal af dem, som lytter til ham, er Spurgeon ret og slet en Prædikant. Derfor er det ret at studere ham som Prædikant. Jeg skal ikke forsøge at analysere Aarsagerne for hans Styrke som Taler. Det er let nok at paapege visse fremtrædende Bestanddele i Spurgeons Maade at prædike; men ingen saadan Opregning vilde give os Prædikanten. Det er en af Geniets Særegenheder, at det kan ikke videnskabeligt forklares. Spurgeon har forberedt nogle Hundrede Prædikanter; men iblandt alle er der ikke en anden Spurgeon. Der er desværre altfor mange Smaa-Spurgeoner iblandt de unge Mænd i hans Skole; men Verden kommer ikke til at indtages af dem. Saadanne Mænd, som Archibald G. Brown og W. Cuff og E. G. Gange har faaet fra ham ædle og livslange Impulser; men de har ikke mistet sin egen Individualitet. Man kan ikke fabrikere en anden Spurgeon af hans Studenter, mere end man kan fabrikere en anden Gladstone af Medlemmer i dennes Kabinet."

"Prædikanten er født, ikke gjort. Det er især sandt om Spurgeon. Det er sandt, at han kom fra en Præsteslægt; men denne skyldte han lidet eller intet. Man hørte ham først i London som Pastor for en Menighed, der havde talt Gill og Rippon iblandt sine Præster. Men da han overtog den, gjækkede de tomme Bænke i det forladte Kapel blot disse Mænds Minde. New Park Street har vistnok en behagelig Lyd; men Stedet selv er ildelugtende og utilgjængeligt, omgivet af Garverier, Bryggerier og de laveste Hul, og ligger i den ringe Part af London, som gaar under Navnet, "den anden Side af Vandet." Nabolaget syntes for den tilfældige Til-

beder, der forvildede sig hen til den næsten forglemte Kirke, at være "et Sted til at jorde Fremmede udi." Men alligevel havde ikke Gutten fra Essex prædiket der mange Maaneder, førend Gaden myldrede af Folk, og Kapellet fyldtes til Trængsel."

"Det var i 1855, at jeg først hørte ham. Han prædikede da i Exeter Hall, og det var hans anden Søndag der. "Aandelig Frihed" var hans Thema, og jeg antager, at der var meget sagt i Prædikenen, som ikke findes i den trykte Rapport af den. En Ting, som ikke findes i Rapporten, er Prædikanten selv. Han var dengang en spæd, noget livlig ung Mand. De første Ord han talte, fyldte den store Hall og bragte den store Forsamling til Taushed ved sin yndige, klare, søde og gjennemtrængende Røst, der fremfor alt var personlig. Han talte jo til mig. Hans Maade, syntes for den, der var vant til en mere præstelig Optræden, lidt for fortrolig, til enkelte Tider syntes den endog at grændse til det uærbødige. Hans Veltalenhed var mere varm og stormende, end den blev, som Aarene gik. Men den var ogsaa mere original, mere opfindsom og mere løftende. Meget er forandret hos den store Prædikant siden den Tid. Han er blevet, hvad han ikke var dengang, men hvad han udentvil er nu, en stor Mand. Men jeg kan ikke forstaa, at hans Prædiken har forandret sit Indhold. Evangeliet, med hvilket hver Prædiken er ladet lige til Mundingen, er det samme, rigt og fuldt af Tillid og fuldstændigt baade i Væsen og i Maal. Da, som nu, endskjønt ikke i saa høi Grad, forsvandt al Kritik. Man spørger ikke sig selv, om man er tilfredsstillet, om ens Forventninger er opfyldte eller overskredne. De første Bønnens Ord er nok til at bringe frem ens hele aandelige Natur. "Denne Mand," siger man til sig selv, "er Guds Kraft." Enstemmigheden af alles Følelser paa dette Punkt er ikke den mindst vidunderlige af

Spurgeons Egenskaber. Verdslige Blade, hadske professionelle Kritikere, Mennesker uden det mindste Krav endog paa Religiøsitet er lige tilbøielige til at blive overvundne, og sat i høitidelig Stemning, som den mest aandeligsindede er. Jeg har mødt bare en Mand, som var skuffet i Spurgeon. Det var en sensationel Prædikant, og at han ikke kunde sætte Pris paa ham var i sig selv en Anbefaling. Nogle faa Maaneder siden skrev "Temple Bar Magazine:"

"Hr. Spurgeon er blandt Prædikanter, hvad John Bright er blandt parlamentariske Talere. Al Lyst til at kritisere forsvinder, hver Sjælens Evne fyldes med Beundring, naar han ender sin Prædiken med et Udbrud af sin virkelig inspirerende Veltalenhed, og lader Forsamlingen sidde der forundret, det store Flertal fyldt med Angst eller Haab, men i ethvert Fald rystet, som om de havde seet Himlene aabnede."

"Pall Mall Gazette" er ikke et Blad, som kan mistænkes for religiøs Enthusiasme; men ikke længe siden, idet Bladet beskrev Spurgeon som Dagens mest yndede Forfatter, fortæller det denne Historie:

"Paa mange Steder især i Skotland er Spurgeon agtet fremfor nogen anden Mand. En Sydlænder sagde engang til den gamle skotske Dame, som tager Besøgende omkring Ruinerne af Melrose Abbey: "Vi har havt mange berømte Mænd; men vi har aldrig havt nogen John Knox." "Vistnok," sagde den gamle Dame; "men saa har I Hr. Spurgeon!" Hvad Anerkjendelse kunde være større fra en skotsk Presbyterianer?"

"Saadanne Vidnesbyrd er de bedste Bevis for, at Hr. Spurgeon er en Mester i den "Overbevisningens Aksentuation," som med engang fylder alle, der hører ham, med Tillid til Talerens Oprigtighed. Han har den sjeldne Egenskab, som Clarendon tilskriver Sir Thomas Coventry: "en forun-

derlig Magt til at gjøre sig selv troet, det eneste Formaal for Veltalenhed, der kan retfærdiggjøre den." Det glemmes snart, om Taleren mangler de mindre Gaver. Han har ikke Phillip Brooks slaaende Størrelse. Han har ikke Edward Irvings udtryksfulde Hoved. Han mangler George Whitefields fine Bøielighed. En Røst har han, hvis Lige ikke har været hørt siden Whitefields Toner hendøde i Newburyport, Massachusetts. Han har ogsaa en stor Evne til at gestikulere, ihvorvel han nu meget sjelden bruger den; men denne Evne skaffede ham femogtyve Aar tilbage en meget rosende Berømmelse af de franske Kritikere, i hvis Spids stod Provst Paradol."

"Men ingen, som passerer Spurgeon paa Gaden, vilde vende rundt og se paa ham to Gange, eller pege paa ham, som Tidens mest mærkværdige Mand. Den væsentligste Egenskab i hans aandelige Natur synes mig at være hans Dueligheb. Han er meget kvik og snartænkt. Han gjennemskuer en Gjenstand straks eller ogsaa aldrig. Hans Prædikener er som homilitiske Foredrag, stundom, men ikke altid heldige. Afdelinger og Underafdelinger, hvori han synes at glæde sig, vilde være dræbende for alle undtagen ham. Paa intet andet Punkt er han saa puritansk som paa dette. Alligevel synes den gammeldagse Maade at inddele Prædikenen i en hel Del Afdelinger at være væsentlig nødvendig baade for ham og Dr. Maclaren og F. W. Robertson og et halvt Dusin andre af Tidens fornemste Talere. Heri ligger Styrken i deres Taler. De kan saa let erindres af enfoldige Tilhørere."

"Spurgeon skiller sig fra de fleste af de mest beundrede af Nutidens Prædikanter deri, at han ikke bare "antyder." Han giver Føden i velskaarne Stykker, og overlader lidet til Indbildningen. For en meget poetisk Natur kan naturligvis dette synes at være en meget væsentlig Mangel; men for den

store Majoritet er det en stærk Anbefaling. Den mest "antydende" Maler, vi ved noget om, var den, som da han af sin Patron fik i Opgave at male Egypterne drukne i det Røde Hav, bedækkede Lærredet med en udelt Vandørken. Han sagde, at Egypterne var alle der og var druknede. De fleste Tilhørere foretrække Virkelighed for Antydning. Fortolkningen i Spurgeons Prædikener er altid sund. Han vandrer paa de gamle Stier; men hans Sind modtager ogsaa nye Ideer, naar de har den Anbefaling, at de ogsaa er sande. Hans Udlæggelse af Salmerne er ofte endog bedre end hans Prædikener. Den er kortfattet, rig, løftende og ærbødig e bevæger sig paa et Midtpunkt mellem Bøn og Taksigelse.

Jeg har nævnt Spurgeons Naturs Oprigtighed. Det e den som hurtigst gjør ham elsket af sine Tilhørere. Der er ingen Hemmelighed, ingen skjult Hensigt. Han har ingen privat Øks at slibe. Fremmede, der har kjendt ham som Prædikanten, har lagt store Pengesummer i hans Hænder med fuldkommen Tillid. Han er John Bright paa Prædikestolen med gjennemsigtig Ærlighed.

Han har andre naturlige Egenskaber, der er uvurderlig for en stor Taler. Han er fuld af Haab og Livlighed. Jeg har seet, hvorledes han har vredet sig i Smerte den ene Time og prædiket med Varme den næste. Han tror som Whitefield, at en Stunds Prædiken er det bedste Plaster. Som er almindeligt med de bedste Talere for alle Tider, har han et stort Forraad af Vittigheder.

I sine unge Dage manglede han ikke en vis tiltrækkende Freidighed. Denne var aldrig frastødende; men han havde et stort Oplag af den, og den var ham i Begyndelsen til megen Nytte. En uforskammet Fremmed sagde til ham en Dag paa Gaden: "Hr. Spurgeon, tror jeg — Verdens største Humbug." Svaret kom hurtigt: "Jeg beklager, min

Herre, at jeg ikke kan kalde Dem det største Nogenting. God Morgen!"

Hans Vid er kvikt som Lynet; men det er alligevel Lynblink, ikke Lynstraaler. Det brænder ikke. Han har Evne at kunne skjælde, dog bruger han den meget sjelden; men naar han bruger den, er det ikke Spøg. Hans Alvor er forfærdeligt. Men han er en af disse ægte Naturer, der ikke behøver at forstille sig. Ligesom Puritanerne raader han altid over de to Søsterkilder, Taarer og Latter, og anvender sjelden den ene naar det vilde være bedre at bruge den anden. I de senere Aar har hans Taler paa Platformen optaget meget af Vittigheder, som i de tidligere Dage pleiede at flyde paa Prædikestolen. At han stadigt har baaret Sygdom og den rørende Bevidsthed, at hans Liv maaske ikke bliver saalangt, den tiltagende Ansvarets Byrde, og Følelsen af, at han maa virke, medens det er Dag — alt dette har forøget Alvoret i en Natur, der ellers var livlig, jeg kunde gjerne sige, der ellers var som Kviksølvet. Men han har den samme rige Munterhed, som sætter hele Verden i Slægt med Luther, Latimer og Bunyan. Han er fuldkommen naturlig og uaffekteret. Hvorfor forvendte ikke hans Popularitet hans Hoved længe siden? Edward Irving havde bare en Tiendedel deraf, og alligevel faldt han saa hurtigt for Fristelsen. Spurgeon er lige enkel og ydmyg, som om han endnu var den fattige ukjendte Præst i Waterbeach, nei, jeg tror, han er meget mere ydmyg. Hans forunderlige Popularitet har blot drevet ham nærmere til Gud. Han har ikke følt sig tryg udenfor Korsets Skygge.

Det vilde være Uret at negte at hans strengt bekjendelsestro Overbevisning har havt meget at gjøre med hans Sikkerhed fra Skibbrud. Den har ført ham til at give Gud Æren. Den har holdt ham ydmyg i den overveiende Bevidsthed om personlig Intethed. Den har hindret ham fra at tale let om

Synd. Den har opildet ham med en gjennemstrømmende Glæde i den guddommelige Majestæt. Den har saa beherskет hans hele moralske og aandelige Natur, at den lyser igjennem lige meget i hans tilfældige Samtale som i hans Udtalelser paa Prædikestolen. Den giver Salvelse og Fylde til hans Tanker, hans Ord, endog hans Tone. Den aabner Himmelen for hans varme Bønner. Ved Præsteskolens aarlige Konferentse, der er Hvervningstid for hans Studenter, og som holdtes for nogle Uger siden, viste han mer end vanlig Varme i at afsløre de fremmede Stier, paa hvilke nogle af Brødrene forvildede sig, og i at udtale sin uforandrede Troskab mod de gamle Stier. Mange Bønner hæver sig i denne Time for ham. Kanske de fleste har som sit vægtigste Indhold, at femti Aar endnu maatte lægges til Aarhundredets største Prædikants Liv. For min Del vilde jeg heller bede, at hans Tjeneste, saa dyrebar som den er for store Masser over den hele Jord, enten den bliver lang eller kort, ikke for et Øieblik maa overleve Troskaben mod den Tro, som er uendeligt dyrebarere for Prædikantens Hjerte end Livet selv.

6te Kapitel.

Prædikanten og Tilhørerne.

Af Dr. Theol. G. G. Robinson.

Da jeg i Løbet af 1867 var i London, deltog jeg flere Gange i Gudstjenesterne i Tabernaklet. Jeg var ogsaa tilstede ved en Konferentse af Baptistpresster, som, hvis jeg erindrer ret, mødte i et af Værelserne i Tabernaklets Underetage, og der mødte jeg for første Gang Spurgeon. Idet jeg sad næst til ham ved Bordet, samtalede vi om forskjellige Ting og deriblandt ogsaa om hans Skole for Uddannelse af Presster. Men som Svar paa alle mine Spørgsmaal om Undervisningsmaade og Kursus, henviste han mig til sin Broder, som, sagde han, kjender meget mere til dette Arbeide end jeg. Hans korte og ustuderte Tale efter Middagsbordet interesserede mig mere og gjorde et større Indtryk paa mig end nogen Prædiken, jeg hørte af ham. I denne Tale anførte han et Billede, han en kort Tid forud havde seet i Louvre i Paris. I dette Billede var en Helgen fremstillet som aldeles optaget i Bøn, og bagenom Skjermbrættet holdt Englene paa at koge den Helliges Middagsmad. Spurgeon paamindede herved sine Brødre om, at dersom de i trofast Andægtighed forsøgte at opfylde sit Kald, vilde Guds Engle aldrig undlade at sørge for dem.

Spurgeons Prædikener gjorde ikke, af en eller anden for mig ukjendt Grund, det Indtryk paa mig, som jeg havde ventet. Sandheden er, at jeg kan ikke nu gjenkalde hverken Tekst eller Indhold af nogen af dem. Derimod gjorde den utrættelige Nidkjærhed og Varme, og den Aandens Fyrighed, hvormed hver Del af hver Tale var fremholdt, saavelsom hans Evne at fuldstændigt beherske Forsamlingens Opmærksomhed et større Indtryk paa mig, end noget, han egentlig sagde. Han syntes ikke at være sig nogen Forskjel bevidst mellem ganske almindelige Tanker og saadanne, som var originale og friske. Dersom nye Tanker med Hurtighed slog ham, idet han fortsatte sin Tale, indtraadte der, saavidt jeg kunde fatte, ingen Forandring hverken i Tone, Eftertryk eller Gebærder. Han var tilsyneladende saa optaget af at overbevise sine Tilhørere, at al Bevidsthed om ham selv havde ophørt, og derfor blev han heller ikke var nogen Forskjel i Tankernes Vægtighed.

Den sidste Prædiken, jeg hørte af ham, i December 1867, slog mig som især helt igjennem meget almindelig; men den var holdt med saadant aandeligt Alvor, ikke alene Forstandens Varme, at den tog alle med sig. To amerikanske Præster, en Lutheraner og en Presbyterianer, var paa Dampbaaden. Disse havde begge hørt den samme Prædiken, og den ene var bleven gratuleret af et Medlem af Spurgeons Menighed for sit store Held i at have hørt den berømte Prædikant paa sit bedste. Den eneste Ting, jeg kommer ihu af Prædikenen, var den Bemærkning, at Prædikanten og samtlige hans Tilhørere vilde aldrig mødes mere sammen. Det var nemlig godtgjort ved udarbeidet Statistik, at gjennemsnitligt døde en af Forsamlingen hver Uge.

Naar jeg siger alt dette, er intet fjernere fra mine Tanker end at nedsætte Spurgeons Storhed som Prædikant; det Modsatte er Hensigten. Hans største Fortjeneste var, at han

kunde holde hver eneste Tilhørers Opmærksomhed, saasnart Lyden af hans Røst kunde naa Tilhørerne, en hjertelig Røst, som neppe en af ti Tusen er i Besiddelse af. De uvidende og enfoldige lyttede til ham med utrættelig Fornøielse. Han var først og fremst en Prædikant for almindelige Folk, og derfor blev han lyttet til med spendt Opmærksomhed af Prædikanter paa ethvert Stadium af Dygtighed og Kundskab og af enhver Troesbekjendelse, og af disse var der altid et større Antal i Forsamlingen.

Sammenlignet med andre store Prædikanter paa hans Tid, fremtræder hans særskilte Evner mere tydeligt. Mellem ham og Domprovst Liddon, den engelske Kirkes mest fremragende Prædikant, er der ingen Lighed; men en fuldstændig Modsætning saavel i Indhold som i Form og Udførelse. Han skiller sig vidt fra Maclaren, en Baptistbroder, idet han ikke besidder Maclarens Evne til at fint analysere Tankerne i Skriftens Tekst, og idet at han ikke formaaede at gjøre Brug af dennes sammentrængte og skarpt betegnende Sprog; men paa den anden Side benyttede han sig af et djærvere og mere letforstaaeligt Sprog og brugte mere almindelige Udtryksformer. Med Hensyn til Henry Ward Beecher, med hvem han saa ofte blev sammenlignet, saa er Forskjellighederne flere end Lighedspunkterne. Endog naar Beecher naaede sine høieste Punkter, tabte han aldrig Bevidstheden om sig selv og passede altid paa at sige noget træffende. Spurgeon fortabte sig aldeles i sit Emne, og naar han sagde noget rigtig slaaende, syntes dette at komme aldeles utænkt og som af sig selv. Beechers Prædikener smagte altid af hans sidste Læsning, videnskabelig, historisk eller kritisk, og var fyldt med Dagens levende Aand. Spurgeons Prædikener derimod smagte altid af det syttende Aarhundredes puritanske Litteratur eller af det gamle Testamentes Historie og stillede Maalet

for kristeligt Liv saa høit, at det til sine Tider syntes uopnaaeligt i Hverdagslivet. Mellem ham og Phillips Brooks, med hvem han sjelden eller aldrig er sammenlignet, synes det mig, trods den store Forskjel, at være flere Lighedspunkter, end mellem ham og nogen anden af hans berømte Samtidige. Ulig i personlig Uddannelse, i Lærepunkter, i Smag og i Udtryksmaade, er de dog forunderligt lige deri, at de aldrig anførte nogen Authoritet for at give sine Udtalelser Vægt, deri, at de afholder sig fra al Hentydning til sin Læsning, deri, at de er tilsyneladende ubevidst om sig selv under sin Prædiken, deri, at de besidde en fælles Evne til at stille sig i nært Forhold til enhver iblandt sine Tilhørere og bringe ham et personligt Budskab, og fremforalt deri, at de har en ophøiet, uhyklet, men umiskjendelig Troskab mod Kristus.

Jeg har allerede hentydet til Spurgeons velbekjendte Popularitet iblandt det almindelige Folk — hans fuldstændige Beherskelse over de ulærdes og uvidendes Sind og Hjerter. Intet har saa høit interesseret mig i den store Forsamling, der mødte for Tilbedelse i Tabernaklet, som Fattigfolkets andægtige og udelte Opmærksomhed. Jeg fandt Leilighed til at bemærke denne under forskjellige Omstændigheder.

Da jeg om Sommeren traf til at være i London paa en Søndags Aften, gik jeg til Tabernaklet med den Bestemmelse at komme did, efter at Gudstjenesten var begyndt, i den Hensigt at faa se Forsamlingen fra Bagsiden. Jeg saa for et Øieblik indigjennem Hovedindgangen paa første Gulv, ligesaa gjennem Indgangen paa andet Gulv, hvor der fra det Sted, Gallerierne løb sammen, var et storartet Syn udover den uendelige tilbedende Forsamling nedenunder; tilsidst klatrede jeg op en meget trangere Trappe for at se, hvad der fandtes ovenfor. Paa dette tredie Gulv var to aabne Døre, der gik ind til to trekantede Værelser, saaledes at Triangelens Basis

blev aaben ligeoverfor Prædikanten, saa at alle i Værelserne kunde klart se ham og han dem. Disse Værelser dækte Indgangene paa de to lavere Gulv og var saaledes langt borte fra Prædikanten; men alligevel hørtes hvert Ord tydeligt. Hver Siddeplads var optaget tilsyneladende af unge Tjenestefolk. I den trange Gang til et af Værelserne stod en af de mest forlorne og elendigt udseende Menneskeskabninger, en Mand i urene og fillede Klæder, ukjæmmet, sammenfiltret Haar og med en forslidt Hat i Haanden, ubemærket og uden at mærke nogen; men han lyttede, som om han var fastnaglet til Gulvet. Det var det mest rørende Syn, jeg har seet i noget Gudshus. Et mere afgjort Bevis paa Prædikantens Magt kunde der ikke gives.

Ved en anden Anledning, da jeg en Aften var i Tabernaklet, sagde et af Menighedens Medlemmer til mig, at der efter Gudstjenestens Slutning vilde blive Altergang i en af Værelserne paa første Gulv, og at om jeg ønskede at deltage, vilde det glæde ham at give mig Adgangstegn. Hans venlige Tilbud blev modtaget; men da jeg ikke ønskede, at Spurgeon skulde se mig og saaledes indbyde mig til Sæde med sig, passede jeg paa at komme ind i Værelset midt i den tykkeste Trængsel og fandt mig en Plads, hvor Folket sad tættest. Det var en Bænk uden Rygstød, og derfor ikke det mest behagelige Sæde. Tiltrods for Anledningens Høitidelighed var det mig umuligt at ikke blive paamindet om et Vaskerhus om Aftenen efter en stor Klædesvask, naar de rene Klæder med stærk men ikke netop ubehagelig Sæbelugt er samlet sammen fra Snoren. Godtfolk, ringe men rene, var alle kommet til Kirken i sine nyvaskede Sommerklæder. Den Altergang og Tilhørerne paa det øverste Galleri havde givet mig et bedre Indblik baade i hvad Slags Arbeide og i Udstrækningen af det Arbeide, Spurgeon udfører som Evangeliets Prædi-

kant, end jeg kunde have faaet ved et Aars Erfaring blot som Tilhører. Gud opvakte ham for et stort Arbeide, og han udførte det paa en herlig Maade.

7de Kapitel.

Spurgeon som Ven,

af Dr. Pattison.

Ubevidst malte Spurgeon sit eget Billede, da han sagde: "Det er ikke enhver Prædikant, vi vilde ønske at tale med; men der er nogle, man vilde give en Formue at samtale med for en Times Tid. Jeg holder af en Præst, hvis Ansigt indbyder mig til Venskab, en Mand, paa hvis Trappe man læser: Salve — Velkommen! og føler, at der er ingen Nødvendighed for den pompeianske Advarsel: Cave Canem! — vogt Dig for Hunden. Giv mig den Mand, rundt hvilken Børnene samler sig som Fluer om Honning, de kan bedst bedømme en god Mand." Isandhed, dersom nogen Mands Ansigt indbød til Venskab, saa var det hans. Øiet var fuldt af Godslighed, og hans Stemme, som mange har anklaget for at mangle Sympathi og Følelse i offentlig Tale, var saa venlig som hans Blik.

Endog som Barn maa han have havt den lykkelige Gave at gjøre sig Venner. Denne Gave drog først Pastor Richard Knill til ham, en Mand med en meget elskværdig Karakter. Han vækkede den lille Gut Klokken seks om Morgenen for at faa sig en Tur med ham i den gammeldagse Have, hvor han talte med ham om Jesu Kjærlighed. Spurgeon fortæller herom i sin sidste Bog, "Erindringer fra Stambourne," "at han knælede ned i Lysthuset og bad for mig med sine Arme

om min Hals. Han syntes ikke tilfreds, uden at jeg var hos ham i Mellemtiden mellem Gudstjenesterne. Han lyttede til mit barnslige Prat med taalmodig Kjærlighed og betalte det med venlig Undervisning." Det var først da Præsten, der besøgte Stambourne Præstegaard som Missionsudsending, have vært sammen med Barnet i tre Dage, at han stod frem med den bekjendte profetiske Udtalelse: "Dette Barn vil en Dag prædike Evangeliet, og han vil prædike det for store Skarer."

Fra hans Embedstids Begyndelse gjorde denne Hjertets Venlighed et godt Indtryk paa enhver, som kom i nogen Forbindelse med Spurgeon. Jeg har hørt, at en alvorlig Delegation fra Baptisternes Missions-Selskab besøgte Waterbeach (de havde nemlig en Aften tilovers under sit Ophold i Cambridge), og før Gudstjenesten begyndte, sendte de Bud efter den unge Spurgeon og anmodede ham om at tilbringe en Stund med sig i Byens Værtshus. Hans Samtale, som var frygtløs og livlig, var ikke den Gang saa ærbødig som senerehen, og endskjønt den indtog dem, stødte den dog i ikke liden Grad deres Sømmelighedssands. Da Tiden for den offentlige Gudstjeneste kom, samraadede de to Besøgende sig med hverandre om, hvilken Del, de med nogenlunde Tryghed kunde overlade til Spurgeon. At anmode ham om at tale, syntes uvæsentligt, og tilslut enedes de om at sætte ham til at holde Bøn, uden at resikere, at deres Gudstjeneste skulde blive forstyrret af nogen Usømmelighed. En meget kort Tid efter denne Tildragelse var han i London, og Tusener af ivrige Tilhørere overfyldte Gaderne, som førte til New Park Street Kirke, der saa hurtigt var kommet i Ry. De Venner, han vandt sig ved sit første Besøg til Kirken i London, beholdt han til Enden. Der var Mistanke at stille tilfreds, der var Stivhed at nedbryde; men en halv Time af hans aabne og

venlige Selskab jagede det alt forstedse paa Flugt. I de lykkelige Øieblik, da han lagde Arbeidet fra sig, var han aldeles uimodstaaelig, Spøg og Alvor, Ironi og Vid blandedes sammen i hans Samtale, der ikke havde et uvenligt Ord eller en ukjærlig Insinuation mod nogen. Hans aabne og ligefremme Uegennyttighed afvæbnede alle Fordomme og skaffede ham Venner allesteds.

Han fortalte mig engang, at en Mand, dengang nylig afdød, havde testamenteret ham hele sin Formue, der forresten ikke var stor. Pengene var kommet til Testator ved at gifte en Enke, hvis to Døtre var overladt aldeles afhængig af Stedfaderens Godhed, og som nu ved hans Testamente stod aldeles hjælpeløse, naar Alderdommen kom paa. Spurgeon undersøgte straks Sagen og overgav den lille Formue til dem og frelste dem saaledes fra Fattighuset. Deres Hjerter fyldtes naturligvis med taknemmelig Kjærlighed til ham. "Den Skurk," sagde han med retfærdig Vrede, "tænkte han ved en uretfærdig Handling som denne at klyve ind i Himmelen paa mine Skuldre? Nei, jeg vilde isandhed ikke hjælpe den gamle Kjæltring til nogen saadan Plads." Endog i denne lille Fortælling findes meget af hans betegnende Godmodighed. Ved denne feiede han ofte Modstand tilside, naar mere alvorlige Argumenter kun havde været saamegen bortkastet Tale, og dette var udentvil en meget mægtig Bestanddel i hans Karakter. En Referent sendtes for mange Aar siden fra "Pall Mall Gazette" for at faa en Samtale med ham som med andre "Berømtheder." Men han bekjendte, at han straks blev overvunden af hans lette, gode Humør, og ihvorvel han kom i et rent professionelt Anliggende, som han vilde komme og undersøge ethvert andet "Emne," forlod han ham med den Overbevisning, at Spurgeon ikke blot var en stor Mand, men ogsaa gjennem hæderlig og en meget ønskelig Kammerat.

Denne aabne og ofte humoristiske Egenskab maa man erindre, naar man skal danne sig et Begreb om hans Karakter. Udtalelser, som synes raa og fripostige, forandres mærkeligt, naar man gjør fuld Retfærdighed mod den Tone, hvori de udtaltes, og det smilende Øie, som gav dem saamegen Betydning. I denne Aand tog han fat paa de mange Vanskeligheder, som truede ham ved hans Tiltrædelse i New Park Street, og i denne Aand mødte han sine Medhjælpere og andre Tillidsmænd saavelsom de mange trættekjære og umedgjørlige Medlemmer i Menigheden, de Brødre i Embedet, som undrede paa, "hvor dette vilde bære hen," saavelsom en hel Hær af Kritikere og Modstandere. Den ene efter den anden overgav sig, ikke saameget paa Grund af, hvad han sagde, som paa Grund af, hvad han var. Ingen kan vurdere nok denne Evne hos den unge uerfarne Præst, der kom fra en ubekjendt Landsby i Cambridgeshire, og skulde stille sig i det stærke Lys, som i London falder paa Øieblikkets "Løve."

Jeg erindrer, at Pastor Charles Vince af Birmingham engang bemærkede i min Nærværelse, at ingen Mand har nogensinde i London steget til saadan Popularitet, medmindre det skulde være Edward Irving, og han kunde ikke bære den. Men Hr. Spurgeon kunde bære den. Muligtvis knyttede hans første Erfaringer i New Park Street ham til disse første Venner i et inderligt Venskab. Vist er det, at de klyngede sig meget nær til ham til det sidste og var altid særdeles nær til hans Hjerte. Jeg skrev engang til ham paa Begjæring af den Menighed, jeg da betjente, nemlig Newcastle on Tyne, og anmodede ham om at prædike for os. Det forekommer mig, det var den første Gang, jeg havde nogen personlig Skriftvexel med ham, og den gav mig et Blik ind i hans Natur, hvis Indtryk aldrig bliver udslettet. I sit Svar forklarede han vidtløftigt i et egenhændigt Brev, hvor-

for han ikke kunde komme, nemlig fordi en af hans intimeste Venner paa den Tid var Præst i en Nabomenighed. "Som De ved," skrev han, "er Hr. Carr i meget særegen Forstand min Ven, og jeg har i mit Hjerte besluttet, at han skal have Eneraadighed over min Hjælp, indtil de Interesser, som er under hans Omsorg, er blevet forenet. 'Ikke at jeg elsker Cæsar mindre; men jeg elsker Rom mere.' . . . . Det skulde gjøre mig ondt, om de fik den Tanke, at jeg følte den mindste Uvenskab eller Mangel paa Vilje til at tjene Dem, og jeg frygter ikke for, at De vil tænke værre om mig for mit Ønske i første Rum at tjene en længe kjendt og meget høit anseet Ven, som i de forsvundne Aar har lagt mig under stor Taknemmelighedsgjæld, der er saameget mere følelig for mig, som han neppe synes at vide af den. Dersom Hr. Carr overgiver mig til Dem er det godt; men i dette Tilfælde er jeg ikke min egen." Jeg hørte paa denne Tid, at Hentydningen i dette Brev var til den frygtelige Tildragelse i Surrey Musik Hall paa den første Søndag, Spurgeon prædikede der, en Tildragelse, der rystede hans Nerver og nedbrød hans Selvtillid saa alvorligt, at han for flere Uger var aldeles sat udaf Stand til at gjøre noget Arbeide, og for mange Aar — kanske til Livets Ende — følte Følgerne af den. Hr. Carr havde været med ham gjennem denne tunge Prøve, da Løgn og Forhaanelse havde været dynget paa hans Hjerte, der allerede var saaret ved Ulykken, og han glemte aldrig sin Vens store Tjeneste. Da Hr. Carr forlod Newcastle, vendte han tilbage til sin forrige Forretning og til Tabernaklet og tjente som en af Menighedens mest værdifulde Embedsmænd indtil sin Død.

Medens han var saa trofast mod sine Venner og klyngede sig til dem med næsten en kvindelig Kjærlighed, var ikke Spurgeon mindre mærkelig — synes det mig — for sin kri-

stelige Venlighed mod dem, der var forholdsvis fremmede for ham. Travelt som han havde det, saa at han hver Dag maatte passe Klokken, fandt han alligevel Tid til at besøge dem, hvis Omstændigheder især krævede hans Deltagelse. En presbyteriansk Præst fra dette Land fortalte mig for flere Aar siden, at da han var opholdt i London ved sin Hustrus Sygdom — en Sygdom, der senere viste sig at være dødelig — bragte han et Anbefalingsbrev til Spurgeon og ventede blot et tilfældigt Ord eller to som Erkjendelse; men istedet derfor, saasnart Spurgeon hørte om hans Stilling, tog han ham ind i sin personlige Vennekreds og behandlede ham, som om han havde ethvert Krav paa hans Tid og Opmærksomhed og besøgte endog den døende Dame, en Fremmed i et fremmed Land, som om han havde været hendes Sjæleſørger. Han besad i en sjelden Grad den Evne at kunne gjøre en Tjeneste, som om det var ham selv, der fik Tjenesten. "Alt, som jeg føler, at jeg kan sige," skrev han engang til mig med Hensyn til en Prædiken, jeg ønskede ham at holde i Lancashire, "er, at om jeg lever, er frisk, i England, og i andre Henseender istand dertil, skal jeg gjøre, som De ønsker og takke for Anledningen."

For mange, som læser disse Ord, vil de vist tjene til at tilbagekalde i deres Erindring korte Samtaler, som det blev tilfældige Tilhørere forundt at føre med Spurgeon efter Gudstjenesternes Slutning. Kun nogle faa Ord blev vekslet, men alligevel fik man det Indtryk, at enhver af disse mangfoldige Besøgende var mere nødvendige for den storhjertede Prædikant, end han var for dem alle. Ved Enden af en Nadverdstjeneste i Tabernaklet, erindrer jeg hvorledes han bad mig vente lidt, indtil Trængselen var over og med hvilken Fryd han fortalte, hvor mange fra de Forenede Stater, der havde været repræsenteret i Forsamlingen den Morgen; og jeg, som

havde været tilstede ved forskjellige Sammenkomster, blev forundret over den Lethed, hvormed han hilsede hver, som kom, satte sig ind i deres Omstændigheder og talte med enhver, som om han var en gammel Ven. Et Hjerte med sjelden Ømhed og Venlighed, et Sind hurtigt til at opfange og færdigt at gjøre Brug af enhver ny Stilling, en Hukommelse, der kunde opbevare enhver Ting bedre end nogen anden fremragende Mand, kanske undtagen Gladstone, og alle disse Evner gjennemglødet af en helliget Naturs Herlighed — hvo kan saa undres over, at Spurgeon gjorde saa dybt Indtryk paa dem, han tilfældigvis mødte i sit travle Embede? Et andet Træk i hans Karakter var hans Erkjendtlighed for enhver liden Tjeneste, gjort mod ham. Jeg frygter for, han ofte overdrev denne. Flere Bønner opsteg paa hans Vegne hele Aaret igjennem end for nogen anden Mand af hans Samtid, og han syntes altid at være ivrig efter at forøge deres Antal. "Tænk paa mig," bad han, "naar De har Kongens Øre." Jeg har ofte været forundret over, hvor taknemmelig han var for saadan Erindring. Jeg formoder, at Solen i det sidste Fjerdedels Aarhundrede aldrig gik ned over de Bønner, der opsteg paa hans Vegne til Himmelen, og han satte stor Pris paa dem og nævnte ofte endog ubekjendte Mennesker, som var vant at bede for ham. Jo nærmere han kom Naadens Throne, jo flere fandt han sine Venner at være.

Han var ikke mindre taknemmelig for anden Hjælp, som han modtog fra sine Bekjendte. Ved den første Leilighed jeg traf ham, kom han op til mig og takkede mig for visse Henvisninger, jeg havde gjort til ham i offentlige Blade, og som jeg havde aldeles forglemt. Men det havde ikke han. Det var ikke hans Længsel efter Pris, det er jeg vis paa, ei heller den Forfængelighed, der stundom hænger ved de bedste Naturer; men det var heller hans Længsel efter Venskab og Er-

kjendtlighed over enhver Ytring deraf. Han var ikke lykkelig, om saa kun en Hund eller en Hest vendte sig fra ham. Han elskede alt, som havde Liv, og idet han var saa fuldstændig menneskelig selv, syntes intet, der angik Menneskeheden, ligegyldigt for ham.

Hans Redebonhed til at hjælpe andre var meget mærkelig. Nogen Tid siden, da jeg skrev til ham ved Aarsskiftet, anmodede jeg ham om en Nytaars Tekst, der kunde tjene som Motto for en større Ungemænds Klasse for de kommende tolv Maaneder. Han svarede straks:

"Kjære Ven: Det gjør mig oprigtig Glæde at høre fra Dem gjennem Bladene, og endnu mere at faa nogle Linjer fra Deres egen Haand. Gud velsigne Dem og lade Deres Gjerning altid lykkes.

Jeg havde en lang Smertens Maaned, og jeg frygter for, at jeg ikke har vundet saa meget fra dens Erfaring, som jeg burde have gjort; alligevel kan jeg føie mit Vidnesbyrd til, at Gud er trofast. Her er en Nytaars Tekst: 'De, som forlade sig paa Herren ere som Zions Bjerg, der ikke rokkes, men staar evindelig. Salm. 125, 1.'"

Jeg skal ikke her forsøge at analysere Spurgeons Venskab. Det er nok at henlede Opmærksomheden paa enkelte af dets Træk, og at belyse disse ved smaa personlige Erindringer. Dette tror jeg vil være saameget mere værd almindelig Opmærkomhed, som Modtageren af disse Venskabstegn ikke havde det mindste Krav paa ham, og de bliver derfor Prøver paa utallige andre af samme Slags. Det mærkelige er, at under det store Forretningernes Tryk Spurgeon nogensinde fandt Tid til at knytte Venner og Bekjendte til sig ved saadan rent personlig Opmærksomhed.

Jeg har hørt det sagt af en skarp Jagttager, at Spurgeon ikke gjorde Indtryk ved sin Storhed paa dem, han

mødte, og at han i denne Henseende var forskjellig fra f. Ex. Robert Hall. Det vilde kanske være nok som Svar at sige, at Robert Halls nærmeste Venner aldrig tænkte over, enten han var en stor Mand eller ei. Den ringe Skomager, som han for mange Aar siden valgte sig til Søndagsgjæst paa Grund af hans inderlige Fromhed, tog lidet Hensyn til, at han sad tilbords hos alle Aarhundreders største geistlige Taler. Han elskede ham for høit til at plage sig med Tanker, der, om de fik raade, kun vilde skille ham fra den Sjæleførger, han havde valgt sig. Og Robert Hall saavel som Charles Spurgeon havde en hjertelig Modbydelighed for ethvert Slags Anmasselse og allermest for det Slags, som visse Præster lægger an paa.

I en Forelæsning til Studenterne i Præsteskolen sagde engang Taleren: "I kommer til at indbydes og gaa ind i adskillige Selskaber, især naar I først bliver ansat paa et Sted, hvorhen alle er indbudt, fordi den nye Præst skal være der. Denne Stilling minder mig om de kostbareste Statuer i Vatikanet. Et lidet Værelse er delt af. Naar Forhænget trækkes tilside, se! der staar den store Apollo. Dersom det nogensinde bliver eders førgelige Pligt at agere Apollo i det lille Selskab, saa gjør en Ende paa saadan Dumhed. Dersom jeg skulde være Apollo, skulde jeg ønske at stige ned fra Fodstykket og haandhilse rundt omkring, og det er bedst, I gjør det samme; thi før eller senere vil al den Støi, de gjør over Eder ende, og den viseste Maade at ende den paa er, at I ender den selv. Herotilbedelse er et Slags Afguderi og burde ikke opmuntres."

Jeg har allerede hentydet til det velgjørende Indtryk hans enkle og ligefremme Godhed, hans Munterhed og Venlighed gjorde paa en London-Referent. Han havde en oprigtig Modbydelighed for hvad han kaldte "den forfærdelige

prestelige Stivelse." Jeg faar vist Forladelse, om jeg anfører, hvad han selv har sagt om dette Emne, baade fordi han har sagt det bedre end nogen anden kan, saavelsom fordi det gaar langt paa Vei at vise, hvorfor Folket i det store og hele følte en saa lidenskabelig Kjærlighed til ham:

"Jeg er overbevist om, at Grunden, hvorfor Arbeiderne saa almindelig skyr Præsterne, er fordi de afskyr deres opstyltede og umandige Opførsel. Dersom de saa os baade paa Prædikestolen og udenfor opføre os som virkelige Mænd, der talte naturligt og som ærlige Mænd, kom de nok rundt os. Baxters Bemærkning er sand endnu: 'Mangelen paa en fortrolig Tone og Udtale i de fleste af vore Taler er en stor Feil, og en, som vi med stor Omhu skulde rette paa.' Præsteskabets store Synd er, at Præsterne 'præsteficerer' Evangeliet (gjør det altfor præsteligt.) Enhver kan se igjennem al denne Affektation, og Folket vil ikke lade sig narre ved den. Kast bort eders Stylter, Brødre, og gaa paa Benene, kast af eders Præstelighed og klæd eder med Sandhed."

Jeg har hentydet til Spurgeons Hukommelse. Han havde til en ualmindelig Grad den Evne at erindre Navne og Ansigter, en Evne, som alle offentlige Mænd saa inderligt ønsker. Et forhenværende Medlem af Tabernaklets Menighed, der ikke havde været i Kirken for flere Aar, fortalte mig, at han havde været i Kirken Søndagen forud. Da han ikke ønskede at forstyrre ham efter Morgengudstjenesten, og da han vidste hvormange der var, som ventede paa ham, forlod han Kirken uden at tale med Spurgeon; men om Aftenen standsede han for at hilse paa sin gamle Sjæleſørger og mødtes med denne venlige Irettesættelse:

"Jeg saa Dem imorges i Forsamlingen og ventede paa, at De skulde komme til mig. Hvorfor kom De ikke?"

Et kjendt Ansigt havde ikke undgaaet hans Blik iblandt de fem Tusen, som den Dag var tilstede.

Der er et almindeligt Indtryk iblandt Folket, at Spurgeon især i sin senere Tid ikke gik rundt i sin Menighed og hilsede paa, og jeg hørte ham en Dag udtale sin Bekymring over, at det ikke var ham muligt at være saameget for sit Folk, som han ønskede. Men iblandt de Syge og Døende fandt han det nødvendigt at være. Det var nødvendigt for ham selv. Hvor meget af hans modnere Alders Ømhed han skyldte Pleien i Fru Spurgeons Sygeværelse, behøver vi ikke at sige; men efter forskjellige Maal var alle andre saadanne Sygebesøg af umaadelig Betydning for ham. En Ven, der var meget i hans Selskab siger:

"Men den dybeste Hemmelighed i Spurgeons Styrke var Troen paa en levende Gud og Evangeliets Magt. Han havde lige virkelig Tro paa Evangeliet, som en Handelsmand har paa sine Varer. Jeg fulgte Spurgeon tilbage fra sit sidste Besøg til Hr. Duncan i Skotland. Han var meget udtrættet; men han tog sig sammen og sagde muntert: 'Efter Gudstjenesten igaaraftes gik jeg og saa to af mine Folk. Konen var døende i Tæring og Manden svag efter et Anfald af Nervefeber. De havde hverken Tvil eller Frygt, og ventede Døden lige lykkeligt, som om det var deres Bryllupsdag.' Med Graad i Stemmen sagde han: 'Det faar mig til at prædike som en Løve, naar jeg ser, at mit Folk dør saaledes.'

Iblandt de sidste Breve, jeg modtog fra Spurgeon, er et Postkort, og jeg trænger vist ikke være tvilraadig med Hensyn til dets Offentliggjørelse trods dets personlige Hentydninger; thi bedre end noget, som jeg kunde sige, belyser det den Naturens Elskværdighed, der skaffede ham saa mange Venner, og ved Siden deraf vilde det været vanskeligt at finde, tror jeg,

i al Brevskrivnings Literatur et kort Brev, i hvilket ærlig Hjertensgodhed fandt Udtryk i saa heldige Ord:

"Kjære Ven: Det bedste Aar være Deres. Deres Kort var meget kjært. Jeg er meget syg, træt og medtaget, men alligevel er jeg i saa ømme Hænder, at jeg ikke er ulykkelig. Lad ham gjøre med mig, som det synes godt i hans Øine.

Jeg er isandhed velsignet med mine Brødres venlige Omtanke. Jeg beder om at blive mere værdig til at æres ved deres Kjærlighed.

Jeg glæder mig i deres og deres Faders Kjærlighed. Han synes at vokse mest til den vestlige Side — alle gode Ting gaar den Vei. Det vil ikke være en ulykkelig Dag for mig, naar jeg i en fuldere Forstand faar gaa til den nedgaaende Sols Land.

Altid hjerteligt Deres

C. H. Spurgeon."

De, som finder sig besøiet at klage over, at med Postkortenes Dag er Brevskrivningens Kunst og Tid forbi, kan maaske finde Grund til at forandre sin Dom, naar de har læst denne yndige Prøve paa sammentrængt Korrespondance. Alt, jeg i dette Kapitel har lagt an paa, er at give nogle faa Eksempler paa Spurgeons Venskab for en, som ingen Grund har til at tro sig foretrukket fremfor et Tusen. Dersom enhver af disse, der har modtaget saadanne Tegn paa hans Venlighed og Hensynsfuldhed, hans skjønne og vindende Godhed og hans uegennyttige Opmærksomhed, skulde efter den gamle Høilandets Skik kaste en Sten paa hans Grav, vilde Mindet, der reistes, udtale mere herligt end menneskeligt Sprog Æren og Hæderen af den sjeldne og skjønne Aand, der nu har forladt os.

8de Kapitel.

Spurgeon som Menneske,

af Dr. theol. Thomas Armitage.

Naar Gud opvækker en Tjener for et særskilt Arbeide, udruster han ham med en særskilt Begavelse og giver ham de Karakterens Evner, som er uundværlige for en ret Udførelse af dette Arbeide. Han vilde ikke være skikket til at udføre dette, dersom han havde faaet andre Egenskaber, eller dersom hans Evner var forenede efter en anden Plan. En stor Skribent har udtalt denne Tanke, naar han siger, at medmindre en "Mand er født Digter, vil han aldig opnaa den sande Digtningens Aand." Wellington vilde aldrig blevet en Maler eller Billedhugger. Han havde ikke den skabende Idealitet, den glødende Indbildningskraft, hvormed Penselen eller Meiselen maa føres. Napoleon kunde aldrig blevet en Menneskeven eller en moralsk Reformator eller en Handelsfyrste. Af de samme Grunde gjorde netop Spurgeons naturlige Forkjærlighed, Vaner og Smag ham skikket til at være Londons eneste store Prædikant. Med sin gode Forstand, sit afmaalte Liv, sin hurtige Indsigt, sin Bestemthed, Seighed, Mod, Virksomhed og Foretagsomhed kunde han blevet en respektabel Handelsmand, en duelig Statsmand, en betydelig Advokat eller en god Kriger. Han var i Besiddelse af mange af de Egenskaber, der skaber Dygtighed i disse Stillinger. Men Gud huggede ham ud af den haarde Klippe for at fylde en

anden Niche blandt Mennesker, og de af Gud givne Egenskaber dannede ham alene for sin fremragende Stilling. I Løbet af det sidste halve Aarhundrede har han ikke kastet noget Lys over sit Fødelands Love eller Regjeringssystem, som Cavour, Bismarck eller Gladstone har gjort; han har ikke afgivet noget videnskabeligt Bidrag til sit Modersmaals Bygning, som Max Müller gjorde; han har ikke givet Verden nogen geografisk Undersøgelses Resultat, som Livingstone og Stanley gjorde. Hans Virksomhed laa ikke i nogen af disse Retninger. Han var dannet til Prædikant og født til Prædikant, han har gjort et særskilt Arbeide i en særskilt Tid og under særegne Omstændigheder, saaat han staar alene i Kristendommens Historie. London havde en mere fuldkommen Taler paa Prædikestolen i George Whitefield, en mere dannet Kunstner i Veltalenhed i Henry Melville, en mere fuldstændig Fortolker i Dekan Trench, en stærkere Logiker i Thomas Binney, en skarpere Metafysiker i Howard Hinton, en mere uddannet Tænker i Domprovst Liddon — men alle disse formaaede ikke at røre Londons Millioner fra Prædikestolen som Spurgeons Budskab fra Gud.

Derfor vil disse Beretninger om Spurgeons Virksomhed blive af ringe Værd for Læseren, med mindre han er klarsynt nok til at trænge ind i hans Hjertes indre Liv og der læse den levende Udrustning, Gud havde givet ham for sin Gjerning. Denne kan føles og sees af den sande Aand; men det er vanskeligt at føie den ind i en Beretning. Kun som Historien kaster Lys over den, kan Læseren forstaa, hvad Slags Mand Spurgeon var, og Prædikanten Spurgeon kan aldrig blive forstaaet, førend man lærer at kjende Manden Spurgeon.

Meget af hans Mandighed kan letteligt føres tilbage til hans Slægt, der var bekjendt for sin Ydmyghed, Alvor, Tillid og Ligefremhed. Endskjønt han var saa stærk en Mester i

anglo-saksisk Sprog, var han dog ikke af anglo-saksisk Stamme, men nedstammede, som nævnt, fra hollandske Flygtninger, der flyede fra Holland, da Hertugen af Alba i det sekstende Aarhundrede lagde Nederlandene øde. En Del af Familjen bosatte sig i Norfolk, og den Gren af den, fra hvilken Charles nedstammede, slog sig ned i Essex. Fattig, ringe og forfulgt, arvede de dog en herlig Arv af høiere Beskaffenhed: Renhed, Oprigtighed og Troskab mod Gud. Gjennem flere Slægtled havde Familjen frembragt en Række standhaftige Præster af Nonconformisternes Bekjendelse, der igjen havde undervist sine Børn i de strenge puritanske Lærdomme. De tilhørte Congregationalisternes Samfund, var strenge Calvinister, og bar Oprigtighedens og Sandhedens Mærke. Omgivne af disse Indflydelser fra sin spædeste Barndom, havde dette mest fremragende Medlem af Familjen allerede udvist en sjelden tidlig Modenhed i alt, som angik den kristne Religion. Den Luft, han aandede, var fyldt af de Bestanddele, som senere betegnede hans hele Liv. De Bøger, han læste i Familjen, var Fox's "Bog om Martyrer," "Robinson Crusoe," "Pilegrims Vandring" og den engelske Bibel. Idet han blev næret af denne stærke Føde og lyttede dagligt til de mest brændende Bønner af alle sine Omgivelser for hans personlige Gjenfødelse ved den Helligaands Magt, fik Gutten den mest udprægede kristelige Karakter og fandt sig at være en legemliggjort Bekjender fra det sekstende Aarhundrede, plantet ind i den senere Halvdel af det nittende. Han havde indsuget fra sin Ungdom af det mest afgjorte Had til al religiøs Forfølgelse og hadede Biskop af Bonners Minde ligemeget som Albas og af den samme Grund. Hans Moder og Tante Anna var Helgeninder, og naar disse mærkede hans bestemte Vilje, hans stærke Lidenskaber og hans afgjorte Karakter, forøgedes

deres Omsorg for hans Fremtid, og deres Bønner blev mer og mer alvorlige for hans tidlige Omvendelse til Gud.

I sin Fattigdom havde hans Familje strævet haardt for at skaffe ham saa god Undervisning, som de kunde naa, og ihvorvel hans Undervisning ikke naaede langt, var den dog rimelig for Folk i deres Stilling. Han tilbragte fire Aar i Hr. Lewis's Skole i Colchester og erholdt Begyndelsesgrundene i Latin, Græsk og Fransk. Ved Siden heraf var han et Aar ved Skolen i Maidstone og blev senere Underlærer i respektable Skoler i Newmarket og Cambridge. I Alderen mellem det fjortende og sekstende Aar var hans Sind forfærdeligt vaklende om Kristendommens Guddommelighed. Han siger om dette Emne:

"Der var en ond Time, da jeg slap min Troes Anker, kappede Troens Ankertaug og laa ikke længere fortøiet tæt ved Aabenbaringens Kyst. Jeg lod mit Fartøi drive for Vinden og begyndte paa Vantroens Seilads. Jeg sagde til Fornuften: Vær du min Fører; jeg sagde til mit eget Hjerte: Vær du mit Ror, og jeg begav mig paa den vanvittige Reise."

Før dette havde han en haard Kamp med Antinomismen som dengang var meget udbredt i og omkring London, og medens han saaledes laa i en indre Kamp med Vantroen paa den ene Side og Hyper-Calvinisme paa den anden, skrev han i sit femtende Aar til sin Onkel, som følger:

"De har udentvivl hørt om mig som en fuldvoksen Antinomist. Jeg haaber at De kjender mig saa, at De ikke tror dette. Det er et af mine Livsmaal at modbevise dette Sladder. Jeg sukker daglig under dette Syndens og Forkrænkelighedens Legeme. O, at den Tid maatte komme, da jeg kan aflægge dette Kjød og være fri for Synd! Jeg bliver mer og mer overbevist om, at Forsøget paa at blive frelst ved en blandet Pagt mellem Tro og Gjerninger, er som Berridge

siger, "at forene Sneglen og Elefanten". Jeg ønsker at trænge frem for min Mesters Befaling i alle Ting; men jeg skulde være værre end en Daare og ti Gange værre end et affindigt Menneske, om jeg skulde forlade mig paa min egen Lydighed og Retfærdighed."

Da han nu havde gjennemgaaet denne dobbelte Kamp for at faa et fast Troesstandpunkt, følte han den dybeste Anger over Synden og han begyndte at søge Gud i Evangeliet og hvilede ikke, førend hans Sjel havde fundet Fred. Den første Del af hans sekstende Aar tilbragtes i dyb Anger over hans Synd imod Gud. Han ønskede over alle Ting at finde Frelsens Vei og syntes at søge forgjæves. For ham stod ikke Synden som en Svaghed, der fortjente Medlidenhed, en Skrøbelighed, hvortil han var blevet forført, eller i det Høieste kun en Daarskab. Den var tvertimod en Gru, et Slag rettet lige mod Guds Hjerte, et Forsøg paa at nedstyrte Gud fra sin Throne, en frygtelig Forhaanelse saavel mod hans Natur som mod hans Styrelse, og han følte dens hele Bitterhed. Da han ikke mere vidste, hvor han skulde vende sig hen, mødte Gud ham med Forladelse i en uventet Time, og paa et Sted, hvor han ikke søgte. I Colchester, hvor han boede, havde de primitive Methodister et lidet Kapel, der tjente som Missionsstation i Ipswich Distriktet. Pastor Robert Eaglen, en af deres reisende Prædikanter, hvem Spurgeon beskriver som "bleg som Døden og mager som en Benrad," prædikede i dette Kapel Søndag den 15de December 1850. Veiret var bitterlig koldt med en svær Snestorm, saaat Spurgeon ikke kunde gaa til sit eget Gudshus, men vendte ned ad en Sidegade og gik ind i dette Kapel. Han siger:

"Jeg var elendig, jeg kunde næsten ingen Ting gjøre. Mit Hjerte var sønderknust. Seks Maaneder havde jeg bedet, bedet smerteligt med hele mit Hjerte og havde aldrig

faaet Svar. Jeg besluttede mig til at besøge enhver Kirke paa det Sted, jeg boede, for at finde Frelsens Vei. Jeg følte, at jeg var villig til at gjøre hvadsomhelst, dersom Gud kun vilde tilgive mig. Jeg satte ud med den Bestemmelse, at jeg skulde besøge alle Kirker, og endskjønt jeg høiagter de Mænd, som fylder disse Prædikestole, og agtede dem allerede dengang, tvinges jeg til at sige, at jeg hørte ingen af dem nogen Gang forkynde et helt Evangelium. . . . . Tilsidst, en snefuld Dag fandt jeg en noget ukjendt Gade og vendte ned i et Gaardsrum, og der var et lidet Kapel. Jeg ønskede at gaa noget Sted; men jeg kjendte ikke denne Gade. Det var de primitive Methodisters Kapel. Jeg havde hørt om disse Folk af mange, og hvorledes de sang saa høit, at det gav Folket Hovedpine; men det gjorde intet for mig. Jeg ønskede at vide, hvorledes jeg kunde blive frelst, og om Hovedet værkede aldrig saameget, gjorde det ingen Forskjel for mig. Jeg satte mig altsaa ned, og Gudstjenesten fortsatte, men ingen Præst kom. Tilsidst kom en meget magert udseende Mand paa Prædikestolen. Han aabnede Bibelen og læste disse Ord: 'Se til mig og bliver frelste alle Jordens Ender.' Han satte sine Øine paa mig, som om han vilde se mig lige ind i Hjertet og sagde: 'Unge Mand, Du er i Nød!' Ja, det var jeg, og det var sandt nok. Saa siger han: 'Du vil aldrig komme ud af den, uden Du ser til Kristus.' Saa løftede han sine Øine op og raabte, som blot en primitiv Methodist kunde gjøre: 'Se, se, se!' Jeg saa med engang Frelsens Vei. O, hvor mit Hjerte hoppede af Glæde i dette Øieblik! Jeg ved ikke, hvad mere han sagde, jeg var saa opfyldt af denne ene Tanke. . . . . Jeg saa, indtil jeg saa næsten Øinene ud af Hovedet, og i Himmelen vil jeg se endnu bedre i usigelig Glæde."

Der er en mandig Styrke i alt dette, forenet med alt, som

er barnligt, ikke barnagtigt, men stort og ophøiet. Straks efter, i det samme Aar, finde vi den bestemte Handling, udført paa Grund af hans Overbevisning, der tvang ham til at tage det Skridt, som skildte ham fra sine Fædres Kirke og forenede ham med Baptisterne. Ved Undersøgelse i Skriften kom han til den Slutning, at han var tvungen til at følge Frelseren ved Neddyppelse. Det er meget sandsynligt, som Søn af en fremragende Præst, der troede paa Barnedaaben, at han blev døbt i sin Barndom; men dersom saa er, forkastede han denne Handling som en ufuldstændig Lydighed ifølge Evangeliets Lys. Han saa, at alt i det moderne Kirkeliv er anlagt paa Grundlag af det modne Sinds Dueligheb og henvendt til den Troendes Samvittighed og Forstand * og derfor sagde han: "Jeg maa følge Overbevisningen ved Daaben. Dersom nogen spørger: Hvorfor blev jeg saaledes døbt? Svarer jeg: Fordi jeg troede, det var Kristi Anmodning, inderligt forenet med Tro paa hans Navn. Den, som tror og bliver døbt, skal blive salig. Jeg havde ingen overtroisk Ide om, at Tro skulde frelse mig; thi jeg var frelst. Jeg søgte ikke at faa mine Synder aftvættede i Vandet; thi jeg troede, at mine Synder vare forladte ved Troen paa Kristus Jesus. Men alligevel anfaa jeg Daaben som Tegn for den Troende paa Renselse, som Tegnet paa hans Begravelse med sin Herre og den ydre Bekræftelse paa hans nye Fødsel. Jeg forlod mig ikke paa Daaben; men fordi jeg forlod mig paa Jesus som min Frelser, følte jeg mig tvungen til at adlyde ham som min Herre og følge det Eksempel, han har sat os ved sin Daab."

Han boede paa den Tid i Newmarket, og der var ingen

* Dersom den ærede Forfatter her maler med Sandhed Tilstanden i den engelske Kirke, er det en sørgelig Indrømmelse, at alt i den moderne Kirke er anlagt paa den menneskelige Forstand og paa dens Dueligheb. Vi faar dog vel helst haabe, at det er Overdrivelse. A. O.

Baptistkirke nærmere end syv Mil. Der var en i Isleham, og han gik tilfods did og blev offentlig døbt ved Neddyppelse i Floden Lark ved Pastor W. W. Cantlow, Præst til Pound Lane Kapel, den 3die Mai 1851. Datoen for hans Omvendelse er her givet efter Hr. Eaglens Dagbog, der viser, at han prædikede over Esaias 45, 22 i Kapellet i Colchester den 15de December 1850, og Datoen for Spurgeons Daab er taget fra Ministerialbogen i Isleham.

Det, som vi kalder sand Mandighed af det høieste Slags, fører med sig det, som er passende, stærkt, modigt, ophøiet og vedvarende. Med alle disse Egenskaber var Spurgeon overflødigt begavet, og denne Begavelse jagede bort fra ham alt, som var svagt, feigt, elendigt og krybende. Manddom er for Karakteren det samme, som en stor Grundvold er for en prægtig Bygning. Fra Guttealderen tilfaldt der ham høie og hellige Tillidshverv, og Gud gav ham en udviklet Natur til at udføre dem paa en passende Maade, ja endog med Lethed, som det sømmede den høieste Manddom. Hvert Skridt, han tog ved sin Omvendelse, sin Daab, sin Indsættelse i Pastoratet i Waterbeach og tilsidst ved sin Overtagelse af New Park Street Kirken i London, var frit for det, som var smaaligt, klynkende og flæbende — det var værdigt Manden fra Nazareth, hvem han tilhørte, og hvem han tjente.

Enhver sand Retfærdighedens Prædikant maa besidde en personlig Grundvold af Aandsstyrke og moralsk Kraft, som er medfødt og oprindelig, ligesom ethvert Træ maa give sine egne Egenskaber til sin Frugt, og hver Stjerne sin egen Herlighed til sit Lys. Hvor naragtigt, for ikke at sige daaragtigt, er det ikke derfor, for nogen at spørge efter, hvori Spurgeon havde sin Styrke, og endnu mere at forsøge at afbilde dens Væsen, Beliggenhed eller Omfang. Spurgeon kunde ikke besvaret det dumme Spørgsmaal selv, uden at laane

Pauli Ord: "Det er Guds Kraft." For alle Livets praktiske Hensyn vilde det være lige fornuftigt at spørge, hvori Kristi Kraft bestaar, som det er at undersøge hvori nogen af hans store Tjenere har sin Kraft. Faa Mænd i noget Aarhundrede har fyldt saa stor Indflydelses Kreds, som denne store Mand, fordi faa har opnaaet en saadan Karakterens Styrke. Lad enhver Vismand, der spekulerer over Spurgeons Kraft, vide dette, at naar han bliver, hvad Spurgeon var, vil han ogsaa gjøre, hvad Spurgeon gjorde. Først Manden, saa Arbeidet.

Mange forfængelige Mænd skulde ønske at skinne i hans Lys; men de Mænd er faa, som enten kunde eller vilde betale den Pris, for hvilken han kjøbte sin Mandigheds Fuldkommenhed. Naar de betragter ham kun gjennem Skinnet fra hans Prædikestol, kan de ikke opdage de dybe Vande og brændende Prøver, hvorigjennem han blev ledet af den kun lidet mindre end Martyriets Aand, han havde faaet med sig fra sine berømte, opofrende Forfædre, og uden hvilken han vilde bukket under og sunket sammen. Fra hans Embedes Begyndelse i London var hans Liv en fortsat Kamp mod forskjellige Trængsler. Den Menighed, han overtog, var sønderrevet af den ene Strid efter den anden, indtil dens fordums Ære var forsvunden. Sandt nok, den havde i Løbet af 225 Aar havt kun ni Sjæleførgere; men i 1853 syntes dens Fremtid at være uden Haab, den syntes at staa ved Dødens Port. Efter at have hørt den unge Evangelist fra Waterbeach nogle Gange, ansaa saamange hans Prædiken for tvivlsom, at Diakonerne vovede at indbyde ham kun for nogle Maaneder at prædike for Menigheden, medens andre bestemt satte sig imod, at han i det Hele taget skulde komme. Han gik alligevel ind paa at komme for tre Maaneder, og da han

modtog Indbydelsen at betjene dem for tre Maaneder, sagde han til dem:

"Jeg respekterer den lille Minoritets Ærlighed og Frimodighed, og undrer mig kun over, at Antallet ikke var større. Jeg beder Gud, at dersom han ikke anser det ret, at jeg skal forblive hos Eder, Majoriteten da ved Enden af de seks Maaneder maa blive saa stor paa den anden Side, at jeg ikke maa blive Aarsag til Splittelse iblandt Eder."

Da han modtog Menighedens Kaldelse for at blive dens Præst, udtalte han sin Erkjendtlighed for deres "enstemmige Indbydelse," og indlagde denne rørende Bøn i sin Svarskrivelse:

"Jeg føler, at det er en stor Ære at være Præst for en Menighed, der kan paavise saa mange berømte Navne, som mine Forgjængere, og jeg bønfalder Eder om at komme mig ihu i eders Bønner, saa jeg tilfulde maa fatte min Stillings Ansvar. Kom min Ungdom og Uerfarenhed ihu, bed at disse Ting ikke maa forhindre det Gavn, jeg ellers maatte gjøre. Ligesaa haaber jeg, at Erindringen om disse Ting maa gjøre, at I tilgive de Feil, jeg kommer til at gjøre, og de mindre vel overveiede Ord, jeg maatte sige."

Det er underligt nok, at da John Gill kom til denne Menighed i 1720 i en Alder af treogtyve Aar, var der Uenighed om hans Tiltrædelse; men alligevel forblev han dens Præst i en og femti Aar. Dr. Rippon fulgte Gill i 1763 i en Alder af en og tyve Aar, og efterat have tjent Menigheden et Aar paa Prøve, forblev han der tre og seksti Aar. Spurgeon tiltraadte i sit tyvende Aar og betjente den i otte og treti Aar, og disse tre Mænd kom alle fra ubekjendte Landsbyer — Gill fra Kettering, Rippon fra Tiverton og Spurgeon fra Kelvedon.

Efterat Spurgeons Forsamlinger var blevne saa store, at

hans Kirke i New Park Street ikke kunde holde dem, flyttede de i 1856 med sine Gudstjenester til Royal Surrey, Gardens Musik-Hall, der rummede omtrent syv Tusen Mennesker. Den store Prædikants første Sygdom havde sin Grund i den Panik, som opstod i Forsamlingen i Hallen, medens han prædikede der den 19de Oktober 1856, ved hvilket Tilfælde fjorten Personer blev traadt ihjel, og et større Antal alvorligt beskadiget. Denne Tildragelse tilsammen med det Misbrug London-Aviserne gjorde af den nedbrød ham og lagde ham paa Sygesengen for en længere Tid. Derefter kom hans store Anstrengelse for at bygge det nye Tabernakel, hvilket udførtes under store Vanskeligheder og megen Modstand. Da han blev Præst i London, var der vistnok nogle faa ivrige Baptist-Menigheder i og omkring Staden; men Flertallet af disse var fuldstændig hyper-calvinistiske, og forskrækkedes ved, hvad de kaldte "Pligt-Tro" — det er: en Synders Pligtighed at tro paa Kristus. De opholdt et Blad, der hedte "Lerkarret," og Spurgeon var en staaende Gjenstand for dets Angreb for Kjætteri, fordi han drev paa, at det var ethvert Menneskes Skyldighed at annamme Kristus. Han laa derfor i uafbrudt Kamp med disse "jernbeklædte" Brødre. Ved Siden heraf var den traktarianske Bevægelse netop da paa sit Høieste, og fordi han bekjæmpede den med hele sin Styrke, blev han saagodtsom den mest forhadte Mand i Landet. Et Par Aar senere traadte han for Skrankerne imod Puseyismen, og offentliggjorde sin brømte Tale: "Øksen ved Roden, et Vidnesbyrd imod Puseyismens Afguderi." Denne Tales Udbredelse var stor, og den skarpe Strid, som paafulgte, gjorde, at han trak sig tilbage fra den Evangeliske Alliance. En anden Prædiken holdt i Crystal Palace for to og tyve Tusen Mennesker om "Oprøret i Indien" rystede hele det engelske Folk, og en senere om "Indiens Ønder og Englands Sorg" vakte

stor Indignation paa Grund af Bebreidelserne for offentlige Misbrug. Mere end et hundrede Tusen Eksemplarer af hver af disse solgtes. Han greb et fast Tag i sin Tids store Spørgsmaal.

Det er ligegyldigt, i hvilket Lys vi betragter Spurgeons aandelige eller moralske Karakter, han staar altid for os som en velbalanceret og enestaaende Helt. I al hans Omgang finder vi en streng og ensartet Individualitet, som gjør ham saa fuldstændig, at intet mangler. Da han var begavet med en skabende Kraft, der næsten nærmer sig Geniets, tabte hans Sjæl aldrig sin Aarvaagenhed og Styrke. Den var istand til den inderligste Koncentrering, og hans Originalitet, der flød som en Kilde, gjorde alle hans Bevægelser livlige. Gjennemgaaende finder vi, at hans gode Humør, uden hvilket ingen er fuldstændig, kastede sit Lys over al hans Sjæls Virksomhed. Paa den anden Side, og lige naturligt, kom der over hans Aand et mørkt Tankevæld, der til sine Tider berørte ham med Melankoli. Fin i sine Følelser og stærk i sine Lidenskaver stod han vekselvis over, eller sank han under Midtpunktet paa samme Tid, som hans strenge Selvbeherskelse sjelden forstyrredes. Han lignede heri mere Abraham Lincoln end nogen anden Mand, Forfatteren har truffet. Spurgeon var sig denne sin Tilstand fuldt bevidst og anvendte den til sit bedste. Derfor sagde han: "Nedstemthed kommer over mig, naarsomhelst Herren forbereder en stor Velsignelse i mit Embede. Nedstemthed er nu bleven mig en Profet i grove Klæder, en Johannes den Døber, som forkynder min ankommende Herres rigere Velsignelse." Saalangt tilbage som i 1857 i en af sine nedtrykte Sindsstemninger vendte han sig til mig, idet vi spadserede i hans Have paa Nattergal-Veien, og med Taarer paa Kinden spurgte han: "Er jeg faren til Veirs som en Raket, saa at jeg nu skal falde ned som

dens Stikke?" Endog hans Popularitet fyldte ham med Angst. Han siger herom: "Mit Held forfærdede mig. Det var saalangt fra, at Tanken paa den Bane, det syntes at aabne for mig, ophøiede mig, at den tvertimod kastede mig ned til de laveste Dybder, udaf hvilke jeg nynnede mit Miserere, men fandt intet Rum for Gloria in Excelsis."*

Renheden af Spurgeons Hensigter gjorde ham til en af de troeste Mænd i Verden, og det var et af hans skjønneste Træk. Ikke hvad han syntes, men hvad han var slog hans Fiender med Stumhed. Hele Manden blev gjennemstraalet af Hjertets Renhed. Ingen tvivlede paa hans ædle Tro paa Guds Ord, og saaledes fandt ingen nogen Anledning til at sætte sig imod ham, medmindre den samme vilde sætte sig op mod Guds Lov. Hans Lærdom var en Inspiration, ikke en Theori. En saadan Tanke vilde for ham have svækket hans Authoritet. Praktisk kjendte han intet til en Inspiration, der kun var for aandeligt Tidsfordriv eller en hellig Spekulation. Han holdt Skriften for Guds Budskab, der krævede den dybeste Lydighed. Under al Menneskenes Spot og Foragt beholdt han sin Tro paa de haandskrevne Bibeleksemplarers verbale Inspiration. Intet kunde rokke denne hans Tro, og han blandede ikke menneskelig Visdom med Evangeliets Forkyndelse. Hans staaende Thema var den frie Naades Fylde, og han lagde sine Planer for at frelse Mennesker efter dette guddommelige Raad. Hans oplyste Samvittighed og kristne Bestemthed, hans ublandede Kjærlighed til evangelisk Arbeide og hans Ærefrygt for den guddommelige Bog, bragte ham til ikke at fæste Lid til andet end bibelske Methoder for at udføre bibelsk Arbeide. Dette gjorde ham til en Ildslue, løftede ham op over al Stivhed og Formalitet i sin Prædiken,

* "Herre, miskunde dig" istedetfor "Ære være Gud i det Høieste."

O. A.

fordi det samlede alle hans Grundsætninger, alle hans Hjertes Sorger og Glæder, drog hele hans Væsens Styrke ind i de hverdagslige Gjerninger med en uimodstaaelig Beslutning. Hans fyrige Aand tillod intet andet end den Helligaands helliggjørende Indflydelse til at beherske sig. Da Guds Ord boede saa rigeligt i hans egen Aand og dannede hans egen Karakter, foreskrev han intet andet Lægemiddel for andre Menneskers Sjæle. Han ansaa Synden ikke som blot en Svaghed, men som "overvættes syndig" og stridende mod Gud, og kjendte kun til den guddommelige Maade for dens Forladelse. Følgelig var Kristus i Ordets fuldeste Betydning for ham "en Forsoning for vore Synder," og Menneskesjælens Gjenfødelse tilveiebragtes kun som Følge af hans Forsoning. Som en Følge deraf bragte Menneskets gjenstridige Forkastelse af denne Forsoning den evige Fortabelse. Den tilkommende Straf var derfor for ham ikke en Spekulation, men en evig Sandhed og en fundamental Troesartikel. Ligesom det var hans Mesters, var det ogsaa hans Livsformaal at søge og frelse det Fortabte, derfor ophøiede han ogsaa sin Herres tornefulde og forbandede Kors som den eneste Vei til Frelse, og bandt aldrig Kranse forat hænge paa det i den Hensigt at borttage dets Daarlighed og forøge dets Herlighed.

Hans Livs stærkeste Egenskab var Kjærlighed til Sandheden. Naar det engang stod ham klart, at Gud og Sandheden krævede noget af ham, kjendte han ikke til nogen Vaklen. Hans Mod besluttede først det Rette, og derefter stod den besluttede Hensigt ved Pligtens Side uden Hensyn til Følgerne. Kristelige Grundsætningers Uforanderlighed overvandt al Vaklen. Han saa med et Blik, at intet sandt og vedvarende Maal kunde naaes uden en fast Bestemmelse. Han overveiede nøie, besluttede uigjenkaldeligt og udførte ubøieligt, og som en Følge heraf blev Alper og Pyrennæer jevne Sletter for ham.

Naar noget stort Arbeide for Herren var udlagt, kunde ingen Tillokkelse forføre ham, intet Nederlag gjøre ham forsagt, ingen Modstand holde ham tilbage. Dersom Trudsler udslyngedes mod ham, følte han dem vistnok smerteligt; men de tjente ligefuldt til at øge hans Nidkjærheds Flamme. Dersom Storme brød løs over ham, stillede de kun hans Tvivl. Dersom hans bedste Venner vaklede i sin Hensigt, befæstede kun deres Vaklen ham. Naar hans Fiender vilde narre ham med, at han gik for fort og for langt, fæstede han kun sit Stridsbelte tættere, indtil Jorden rystede ved hans Fremskridt. Hans hele indre Natur kunde nok skjælve under store Anstrengelser; men han opgav ikke Kampen. Han standsede aldrig for at spørge den offentlige Mening tilraads i høie og hellige Hverv, men stod den ofte imod, naar han saa den havde Uret. Heri fulgte han Kristi herlige Eksempel, saavel naar det var som Svar paa dens Hosanna og Palmesving, som naar de samme Læber med et rasende Hyl raabte: "Korsfæst ham!" Han var for ydmyg til at bryste sig af Mængdens Ros, og vidste, at det vilde senere hen lønnes med Foragt. Ligesom det Nye Testamentes Børn var han altid rede til at tjene Mængden ved at strø sine Klæder paa Veien for saadanne, hvis Fødder var ømme. Ligesom Apostlerne kunde han give sit Legeme til Fakkel for at lyse Pøbelen paa dens mørke Vei. Ligesom Latimer og Ridley kunde han tillade, at hans Aske strøedes paa Oxfords Gadestene for at den svinske Hob, der kviede sig for den ujevne Vei til Himmelen, kunde finde en blødere Sti for sine Hover. Han turde modsætte sig den urette offentlige Mening og stille sig som en Kobberstøtte mod dens Udslyngelser, og Lyset fra den himmelske Stad oplyste altid hans Aasyn, naar han var omringet af Skaren fra "Forfængeligheds Marked."

Meget har været sagt om Spurgeons Røst og Maade at

være paa, og overfladiske Jagttagere har tilskrevet disse tilfældige Hjælpekilder meget af hans Styrke. Førend hans Legeme blev nedbrudt ved tunge Lidelser, var hans personlige Udseende meget tiltalende. Han var ikke høi, men tyk og velbygget, hans Ansigt var rundagtigt med smaa gjennemtrængende Øine, hans Mund stor, men ikke som de bedste Taleres. Hans Overlæbe var krummet og begge Læber var tykke; men i Stilhed dækkede de ikke aldeles Tænderne, saa at ved Udtalen af visse Ord kunde et øvet Øre opdage en halvlispende Lyd. Hans Haar var sort og tykt. I Ungdommen brugte han ikke hverken Mustacher eller Skjæg. Hele Udtrykket i hans Ansigt var godsligt, Farven bleg, og et meget vindende Smil legte i hans Træk. Hans hele Ansigt vidnede om Varme, Frygtløshed og ærlig Overbevisning. Hans Røst var fyldig, afrundet og rig, ikke saa sølverklar som Dr. Cones, ikke saa følelsesfuld som Beechers, men den var holdt under fuldkommen Beherskelse og havde mere Omfang end deres. Paa samme Tid, som den gjennemtrængte enhver Forsamling, raabte han aldrig, langt mindre skreg; men hver Stavelse blev klart udtalt. Ved en Anledning prædikede han for en stor Forsamling af Gadekræmmere, der i London gaar under Navnet "Costermongers;" men hver eneste en i den store Hob hørte ham, og Tusener rørtes til Taarer. Da Hoben tilsidst opløste sig, var det med det fælles Udraab: "Hvilken Røst, hvilken Røst! Ak, hvilken 'Coster' han vilde gjøre!" Føi hertil hans korte og hjemlige Engelsk, forenet med hans stille Maade og Mangel paa voldsom Gestikulation, og vi kan let se, hvorledes hans Foredrag forøgede hans Styrke som Prædikant. Hans Evne at annalysere, hans hyppige Brugen af Billeder, hans Dygtighed til at beskrive, alt udtalt i den korte, sammentrængte Stil, gjorde ham til den mest fængslende Taler, man kan tænke sig. Enhver Tilhører

kunde føle, om han ikke kunde se hans forbausende Kvikhed i at gribe en Tanke og hans instinktsmæssige Behændighed til at gjøre Brug af den. Skuespilleren Foote sagde om Whitefield, at han kunde altid afgjøre hvilken Bog, Whitefield havde læst sidst, ved at lægge Mærke til hans Prædiken. Spurgeon havde den samme Sindets Modtagelighed, den, som han beundredede, optog han i sig. Han havde stor Agtelse for sine Forgjængeres Navne, og ubevidst drak han i sig deres udprægede Træk som Prædikanter. Han besad Keach's ordsproglige og billedlige Stil, Gills theologiske Omfang, Rippons poetiske og praktiske Aand og den rene Klang, der karakteriserer Angus's Engelsk, saaat han forenede i sig selv sin Prædikestols hele Historie.

Men i sin høieste Betydning var alt dette kun Stilladset for hans Prestegjerning. Hans virkelige Styrke laa, saalangt Forfatteren kan se, i det Overnaturlige. Han anfaa sig som Jesu Kristi Sendebud, udsendt for at behandle den ubegrændsede Sandhed, som han følte sig tvungen til at forkynde i sin Herres Fravær, "i Kristi Sted," og da han ønskede at fylde Kristi Sted, maatte han som Predikant prædike, som Kristus vilde have prædiket, om han havde talt i egen Person. Blot fra dette Synspunkt kan et tænkende Sind forklare sig den grændseløse Vidde, der aabnede sig for ham, og Høiden og Bredden af hans Forraad. Strækning efter Strækning af Sandhed aabnede sig for hans Blik, hvilke han saa undersøgte og udtrykte i det afgjørende og flydende Sprog, der ved den letteste og naturligste Følgerække forklarede de Aabenbaringer, som fyldte hans Sjæl. Den sløveste Tilhører følte, naar Taleren blev beaandet, at han talte under det Overnaturliges Indflydelse. Hans hele Væsen blev gjennemtrængt af en Fyrighed, en Ild, en stille gjennemglødet Salvelse fra Gud. Argumenter, Opdagelser og Følelser

flød fra hans Hjerte og Forstand, og tydede paa den dybe Følelse, Prædikanten havde om Guds Nærværelse. Uden at tabe sin Selvbeherskelse eller sin Ligefremhed, uden Kunst, Rhapsodi eller Sammenblanding kastede han sig frit og dristigt i Tankernes og Følelsernes Bølgegang, men drev aldrig for et Øieblik hid og did. Han syntes at glemme Røst og Gebærder, Tid og Sted og i sin Aands Frugtbarhed, der kun søgte et Maal, frembar han Sandheden fra Gud til Menneskets. Snart frembragte hans Livlighed en spøgefuld Satire, snart en Tankernes Høihed; snart en kjælende Ømhed og snart igjen en forfærdelig Trusel, en lidenskabelig Henvendelse eller en usigelig Glæde, der rev Tilhørerne med sig. Og ved hver Prædikens Slutning, hvad den end indeholdt eller manglede, sagde hvert tænkende Menneske: "Han er en Mand, sendt fra Gud!"

Spurgeons Menneskelighed og Menneskekjærlighed aabnede Vei for den Tanke, at hans Manddom havde fanget John Howards frigjorte Aand og paany sat den ind i Kjødet. Elendigheden blandt de Tusener af Londons hjemløse Børn trykkede hans Hjerte i den Grad, at han i 1866 indrykkede en Henvendelse om Gaver i "Sword & Trowel," og Fru Hillyard sendte ham tyve Tusen Pund som en Begyndelse. Hans Børnehjem har siden forøget sig i den Grad, det ene efter det andet, at de nu udgjør det eneste Hjem for fem Hundrede Gutter og Piger, der intet andet Tilflugtssted har paa Jorden. Den Maade, hvorpaa dette kristelige Værk begyndte og er blevet opammet, er fuldstændigt omtalt her i Bogen, og alt, som med nogen Nytte kan tillægges, er at sige, at alene dette smukke Foretagende var værdt Spurgeons eller hvilkensomhelst Mands hele Liv.

Naar man skal værdsætte Spurgeons Manddoms Kraft og Virksomhed, tager kun faa Mennesker Hensyn til den dan-

nende og styrkende Indflydelse, der udgik fra Fru Susanna Spurgeon, "den udvalgte Frue," som Gud gav Spurgeon til Hustru, da han var i sit to og tyvende Aar. Hun var Datter af Robert Thompson af Falcon Square, London, og Medlem af Hr. Fletchers Kirke (kongregational.) Hun har altid været ham et Juvelskrin, en Naadens Tjenerinde, en Barmhjertighedens Engel. Hun har været ham, som Biskop Taylor udtrykker det: "Ikke en Veninde, men en Hustru." En god Kvinde er i sin Sjæl det samme, som Manden er, og hun er kun i sit Legeme en Kvinde. Der har ikke været paa Jorden, fra det første skjønne Daggry to Sjæle, der har passet mere fuldstændigt for hinanden, end Hr. og Fru Spurgeon. Han var dristig, hun var tilbageholden. Han var stor i Handling, hun i Lidelse. Han var stærk, grov og stundom barsk, han naaede alt, som er hæderligt trodsigt i Manden; hun var alt, som er blødt og ømt i Kvinden. Han havde ophøiede Gaver, hun den fineste Følelse. Hun elskede ham med hele sit Hjerte. Næsten gjennem hele deres Ægteskab var hun en Lidende og en Fange i Sygeværelset, saa hun ikke var istand til at kaste sig offentlig ind i hans store Foretagender; men hun gav Sødme til hver Fornøielse og Understøttelse for hver Modgang. Hvilke Storme han end maatte møde udenfor, ved sin Arne fandt han altid Solskin og Trøst. Hun var mere omsorgsfuld for hans Helbred, end hun var for at gjenvinde sin egen. Endskjønt en stille og elskende Kammerat, var hun dog en forsigtig Bestyrerinde af huslige Anliggender. Da hun var saa fuldstændig oplært i og høit begavet med enhver ædel og skjøn Dyd, omgav hun ham med en anden Luft i Hjemmet, end han kunde finde andetsteds. Han forstod tilfulde, hvad Salomon mente, naar han sagde: "Som Solen, naar den gaar op i de høie Himle, saa er en god Hustrus Skjønhed, naar hun ordner sit Hus." Hun holdt

af hans boglige Sysler og var hans værdifulde Hjælperinde deri. Naar han var hos hende, var hun for ham som Stjernen om Natten, som Dugdraaben, der glinser paa Tornebusken. Hun bøiede sig over hans Sygeseng med en Elskerindes Ømhed og en Vens Bestemthed og viste sit Mod som en tjenende Engel, der forbandt hans Saar og gjød Lindring af Balsam og Olje i den Lidendes Sjæl, medens hun tørrede Sveden af hans Pande. Og naar han var borte fra hende, var hun urolig; thi hans Fravær fra hende var for hende som et smerteligt Stød, som naar man nedbryder en Støtte. Besjælet med den inderligste Ømhed, begræd hun Savnet, naar Sygdom holdt ham borte fra hende, og nogle af de Breve, hun skrev til ham i saadanne Stunder, er iblandt de inderligste Frembringelser i det engelske Sprog. I saadanne Stunder var hun ikke alene omtumlet af sine egne Lidelsers Storm; men hun var trøstesløs, fordi hun ikke kunde være tilstede og lindre hans. En Dag, da hun var dybt nedstemt, laa hun i sit Sygeværelse, idet en mørk og tung Nat indbrød, og spurgte:

"Hvorfor handler Herren saaledes med sit Barn? Hvorfor sender han saa ofte bitre Lidelser paa Besøg til mig? Hvorfor tillader han denne langvarige Skrøbelighed at hindre mig fra at udføre de kjære Tjenester, som jeg længes saa efter at gjøre hans stakkels Tjener?"

Snart hørte hun en blød, sød Lyd ligesom en Rødkjelkes Triller ved Vinduet. "Det kan da visselig ikke være nogen Fugl, der synger ved Vinduet paa denne Tid af Aaret og saa sent om Natten," sagde hun. Da hun straks efter opdagede, at Lyden kom fra et Stykke Egetræ paa Ildstedet, sagde hun: "Ilden fremtryller den fængslende Musik fra den gamle Egs inderste Hjerte."

Sandheden er, at Fru Spurgeons Hjælp og Sympathi

var uvurderlig i at danne sin Mands Karakter og Liv, saaat han aldrig uden hende kunde blevet, hvad han var. Hans Sind var vel balanceret, saa var ogsaa hendes. Hans Forstand var stor, hendes var ligesaa. Hans Hjerte slog varmt i Kjærlighed til Gud og Mennesker, hendes glødede med lige hed Flamme. Han var istand til at ordne og udføre al Slags Velgjørenhed, og heri bar hun trofast Byrden med ham for hvert Skridt. Medens han for hver Vending i sit offentlige Liv var Skydeskive for mangt et raat Angreb, var hun, næst Gud, hans Skjold og Hjælper. Uagtet hendes svage Helbred, var hun dog den virkelige Grundlægger af Kvindens Missionsselskab i Menigheden, og af det Bogfond, som har udbredt omtrent tohundrede Tusen Bind af værdifulde Bøger iblandt Englands fattige Præster af alle Sekter, Præster, der var trykket af Fattigdom og Boghunger. Hendes modnende og stilnende Indflydelse paa hans barske Natur var næsten englelig. Da Forfatteren har kjendt hende fra hendes andet Aar i Ægteskabet, kan han med Bestemthed sige, at hun var en Dame med ualmindelig literær Færdighed, inderlig Fromhed, stor Energi og bestemt Karakter. Spurgeons Historie vil fra denne Tid være en aaben Bog; men uden et velskrevet Kapitel om hendes Indflydelse paa hans Liv, vil den i bedste Tilfælde give et ufuldstændigt tegnet Billede af ham. Lad alle hans Venner alvorligt bede, at en dobbelt Del af hans Aand maa hvile over hendes tomme Hjem i Norwood og over hendes to dyrebare Sønner.

Den store og fromme Mand er vandret bort, og vi priser alle Gud for ham. Det er anderledes med ham end med Whitefield, idet hans Skrifter vil give Efterslægten en bestaaende Maalestok for at opgjøre sin Mening om hans aandelige og moralske Karakter, bedre end nogen Levnetsbeskrivelse, der kan frembringes. Han var en lærd Mand, skjønt

ikke netop videnskabelig; men alligevel vil hans Værker overskygge de bedst studeredes Arbeide i Israel. Trods helstøbt Baptist, var han dog en Verdens Prædikant. Trods radikal Calvinist, bragtes han dog til Kristus ved Prædikenen af en ligesaa radikal Arminianer. Trods stærk Engelskmand, prædikede han dog i Holland. Schweiz og Italien, og da hans Værk var endt, for han op til sin Gud og vor Gud fra fransk Jordbund.

Han er ei død, hvis ærefulde Aand
Opløfter din.
At leve end i Hjerters ømme Baand
Er ei at dø.

9de Kapitel.

Presteskolen.

Iblandt dem, der blev omvendt i den næsten uafbrudte Vækkelsestid fra hans tidligste Virksomhed i London, var der flere unge Mænd, som klarligen var kaldt af Gud for den Gjerning at prædike Evangeliet. Men som Regel var de ulærde og ligesaa almindeligt meget fattige, og ikke istand til at gjennemgaa nogen af de daværende Skoler. Ligesaa syntes det Spurgeon, at hine Skoler satte Lærdommen over det aandelige Liv, og at Calvinismen var ikke bestemt og umiskjendelig nok. Han følte, at her var en Mangel.

Han handlede efter sin sædvanlige Grundsætning at hellere end at vente paa store Ting, tog han de smaa Ting og gjorde dem store, og besluttede derfor at aabne en Skole for disse Studenter. Som ellers, brugte han sine egne Midler, før han henvendte sig til andre. Han begyndte med en Student og en Lærer, Hr. George Rogers, der modtog Studenten til Overhøring i sit eget Hjem. Snart voksede dog Antallet saa, at det blev nødvendigt at flytte ind i et Værelse i Tabernaklets Underetage. Flere Lærere blev ansatte. Alle Udgifter (endog for Elevernes Kost og Logi) bares af Presten selv. Han kunde af sin egen Indtægt afse otte Hundrede Pund eller mere for Aaret, paa Grund af sin hengivne Hustrus forsigtige Husstel. En Tid efter kom en Formindskelse i Indtægterne, idet Salget af hans Prædikener aftog i de sydlige Sla-

vestater i Amerika, grundet paa hans Udtalelser imod Slaveriet. I denne Nødens og Bønnens og Troens Tid modtog han Efterretning fra en Bank, at to Hundrede Pund var blevet indlagt for ham hos den, og at disse skulde anvendes for unge Mænds Undervisning. Snart derefter kom et Hundrede Pund fra samme Kilde. En af Diakonerne gav ogsaa en aarlig Middag, hvorved store Summer tegnedes.

Ganske snart viste der sig øiensynlig Trang til en Bygning, og Pengene kom. Men først maatte Land sikres, og

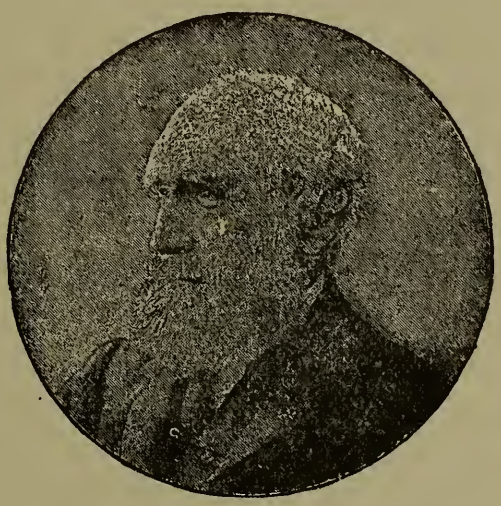

George Rogers.

det laa i de kirkelige Komissærers Hænder, som aldrig sælger Land. At antage, at de enten vilde sælge eller leie bort Land til en Baptistskole, var, som om nogen skulde have anmodet Pius den Niende at opholde Fader Gavazzi. Men Spurgeon levede i det Usandsynliges Atmosfære. Han skrev til Komissærerne. Straks sendte de sin Sekretær til Spurgeon for at sige ham:

"De ved, vi har aldrig solgt noget Land; men vi vil gjøre for Dem, hvad vi aldrig gjorde for nogen anden, vi vil sælge Dem Landstykket."

I denne Forbindelse kan ogsaa siges til Komissærernes Ære, at senere, da han ønskede at kjøbe det Landstykke, som laa bag Tabernaklet, for at forebygge, at nogen høi Bygning skulde opføres derpaa og saaledes udelukke Lyset fra Tabernaklet, var Svaret det samme. Ifandhed, naar en Mands Veie behager Herren, gjør han endog de kirkelige Komissærer til hans Venner.

Spurgeon erholdt ikke dette Venskab og denne Hensynsfuldhed ved at slaa noget af paa sine Anskuelser. Det var tildels en Anerkjendelse, der ikke kunde negtes hans Karakter, dels skyldtes det den Kjendsgjerning, at han var en Magt, der ikke kunde tilsidesættes.

Stundom ytrede denne Hensynsfuldhed sig paa en latterlig Maade. En Præst af den engelske Statskirke pleiede hvert Aar at sende Spurgeon Lændestykket af et Svin med den Bemærkning: "Jeg læser en af Deres Prædikener hver Dag i Aaret og sender derfor min Tiende. Sandt nok, tilhører De ikke det aronitiske Præsteskab; men De tilhører Melkizedeks Orden, til hvem Abraham gav Tiende."

Men ikke alle tog det samme Standpunkt. Spurgeon saa, at der var Trang til et Kapel i Beckingham, nær Croydon. Næsten alt Landet der tilhørte en rig Mand, som paa samme Tid var en ivrig Statskirkemand. Da Spurgeon skrev med Forespørgsel om at faa kjøbt en Lot, svarede denne i Korthed:

"Dersom Bradlaugh ønskede at bygge et Hus for at prædike sine Anskuelser, vilde ikke De sælge ham det. Nu anser jeg Dissenterne som Kjættere og Schismatikere og kan ikke med god Samvittighed sælge Dem en Tomt."

Spurgeon skrev tilbage i Korthed:

"Min Herre: Det glæder mig at erfare, at De har en Samvittighed; men jeg beklager, at De ikke har en bedre."

Skolebygningen kostede fuldt færdig femten Tusen Pund og blev aabnet gjældfri i Overensstemmelse med Grundlæg-

Presteskolen.

gerens strenge Ærlighed. Dens Kursus indtager de almindelige engelske Lærefag, og især Bibelen. Formaalet er fremfor alt andet, at gjøre unge Mænd skikket til at prædike Evangeliet, at gjøre dem til alvorlige Prædikanter, bibelske Præ-

dikanter, saadanne som prædiker den sande Lære, tiltrækkende Prædikanter, der skal kunne samle og holde en Forsamling.

Paa samme Tid, som der har været andre dygtige Lærere, har Skolens store Træk været Spurgeon, hans Eksempel, hans Inspiration, hans Godhed, hans Opmuntring. Den var med Rette kaldet "Pastorens College." Det er ikke for meget at sige, at han var Colleget. Og han elskede Skolen, og ansaa den som sit Hjertes og Hoveds Førstefødte. Han omfattede Studenterne som sine yngre Brødre, og fulgte dem, efterat de drog til sin Arbeidsmark, glædede sig over deres Fremgang, bekymredes ved deres Trængsler og sørgede over de Uheld, der sommetider traf dem.

En af hans mest bekjendte Studenter er Archibald G. Brown, der som Præst til Øst-London Tabernakel har udført et Værk, der staar kun næst efter ham, som han saa gjerne kaldte "Mester." Søndagen efter den sørgelige 31te Januar fortalte Hr. Brown i sin Prædiken under megen Rørelse Beretningen om sit Forhold til Spurgeon. Han fortalte, at ved Trettenaarsalderen gik han med sin Fader for at høre den unge Prædikant i Surrey Musik-Hall, at han da hilste paa den store Mand, at han blev omvendt og døbt, og senere, da han gik til Spurgeons Kontor for at tale med ham om at indtræde paa Skolen, blev han ved sin Indtrædelse mødt med de Ord:

"Vel, unge Brown, jeg har seet efter Dem."

"Fra det Øieblik er 1 Kong. 19, 21 bleven min Erfaring; thi der læse vi om Elisa, at han forlod alt og fulgte Elias og tjente ham."

En anden af hans Elever, der elskede ham lige høit, og ved sin Virksomhed har bevist Ypperligheden af den Opdragelse han fik i Præsteskolen, er Pastor William Cuff, Præst

til Shoreditch Tabernakel. Ved Spurgeons Jubilæ den 19de Juni 1884 skrev Hr. Cuff:

"Som Grundlægger og Bestyrer for Presteskolen er Spurgeon enestaaende. Hans Indflydelse over hver Mand, som indtræder der, er uforklarlig. Det er et Slags magisk Fortryllelse, som vinder deres livslange Kjærlighed saavel som deres ubegrændsede Tillid. Det er rørende at høre de ældre Mænd tale om ham efter fem og tyve Aars intime Kjendskab til Manden selv og alle hans Veie og Virksomheder. Kjærlighed undfanger Kjærlighed, og det er allesteds og altid synligt, at Spurgeon elsker Skolens Mænd. Han gjorde Skolen til sit kjæreste Arbeide, han kjæler med den og nærer den som en vis og omhyggelig Moder sin Familie. Kjærlighedens Flamme brænder gjennem alle Aar, formindskes ikke, trættes ikke. Det er en skjøn og stærk Fortryllelse, der binder hver Mand iblandt os nær til ham. Om hele Verden imorgen skulde forlade ham, vilde de Mænd, der er opdragne i Skolen, som en stærk samlet Hær visselig staa med ham og kjæmpe hans Kamp med brændende Enthusiasme.

Eftersom Aarene skrider, vokser vor Kjærlighed til Bestyreren og kjender ingen Grænse. Vi er ikke længer raa Studenter, der kommer umodne fra ethvert tænkeligt Haandværk og Arbeide, fra at holde Plogen og Ljaaen til at indtage alle Slags Stillinger i de store Huse i Staden og Byerne. Nu er vi Mænd, vel øvet og modnet i al Slags presteligt og offentligt Liv. Men Skolen er os kjærere end nogensinde og den ærede Bestyrer er vort høieste Ideal af Prædikant, Pastor og Skytshelgen. Jeg skriver saa stærkt, fordi jeg ser Ansigterne og føler Berørelsen af mere end seks Hundrede Brødre, der vilde som en Mand underskrive mine Udtalelser med et høit Amen!

Hr. Spurgeon er nu (1884) femti Aar gammel, og trods

hans mange Lidelser, er han saa livlig, ung og munter som nogensinde, naar han er under de rette Omstændigheder. Som jeg lyttede til dette Aars Aabningstale til Konferentsen, sagde jeg ved mig selv: "Vel, uagtet Smerten, Trætheden og alle disse Aars Arbeide er Deres Tunge og Hjerne saa stærke som nogensinde." Det var isandhed et vidunderligt Foredrag. Dets Virkning paa de seks Hundrede Mand kan ikke beskrives. Det var overfyldt med Følelse og Fylde, Bøn og Argument. Kjærlighed og sund Tanke brændte paa hans Tungespids, der kastede udover os varme og velvalgte Ord, som flød musikalsk fra hans klangfulde vidunderlige Røst. Vi græd og lo vekselsvis. Han talte i halvanden Time, og hele den Tid sad vi fortryllet og gjennembævet og brændte af Rørelse og Enthusiasme, indtil Bønnen til Gud gav det bedste Udtryk for vore brusende Følelser.

Da Troesbekjendelser er saa udskregne i vor Tid, vil et Ord om Læren, som foredroges paa Skolen være paa sin Plads. Enhver ved, at Spurgeon hylder den gammeldagse calviniſtiske Lære. Vi skulde derfor ganske naturligt formode, at denne Lære foredrages der for de unge. Det gjør den, og det meget bestemt. Skolens ypperste Mænd staar fast paa den puritanske Theologi og ikke paa, hvad der er kaldt "Nytheologi." Der er naturligvis Undtagelser; men de er faa, og da de ikke er af os, gaar de snart fra os og finder mere passende Selskab for sin høie Tale om den "moderne Tankes Fremskridt," og om, at "den dogmatiske Lærdom aftager."

Det siges ofte, "at Spurgeons Mænd er de værste Fyre til at holde sammen i Verden. De er som sammensvorne og hjælpe hverandre altid og allesteds." Ganske vist. Det gjør vi. Vi har altid gjort det. Vi agter at gjøre det herefter.

Vor aarlige Konferentse er en stor Faktor i at frembringe dette Samhold og Broderskab. Bestyreren er vor fælles Broder og Ven. Vi faar den Aand og Følelse, og er forenede med tusen stærke Baand og kjære Erindringer, der udspringer fra og har sit Samlingspunkt i Bestyreren. Vor Konferentse var oprettet væsentligt forat fostre og nære denne Enheds og Broderskabs Følelse. Den første Konferentse mellem Bestyrer, Vicebestyrer, Lærere og nærværende og fordums Studenter holdtes i Marts 1865. Siden den Tid er en bleven holdt hvert Aar. Jeg er stolt af at kunne sige, at jeg har været tilstede ved alle undtagen en, og jeg kjender vel til deres Magt og Velsignelse for os alle. Vi kommer sammen til Konferentsen fra alle Landets Kroge og Hjørner. Somme af os er Martyrer under vor Stilling, idet vi tjener Kristus under Fattigdom, Forborgenhed og Ensomhed. De er Korsets Kjæmper, tapre og trofaste for Kristus. De kommer for at hilse paa sine Kammerater fra enhver Del af Slagmarken, og Hilsningen er vidunderlig. Jeg har seet Taarer paa mangt et mandigt Ansigt, idet Haand trykte Haand igjen og Ord fulde af kjærlig Opmuntring atter lød. Vor Konferentse er en virkelig, levende Ting, og gjør, at vi alle er et, hvorsomhelst vi end bor.

Konferentsens Konstitution er enkel. Dens væsentlige Træk er disse tre Ting: Først om Læren om Naade; andet, den Troendes Daab; tredie, om alvorligt Forsøg paa at vinde Sjæle for Kristus. Det aarlige Møde holder disse tre Ting stadigt frem for os. Konferentsens Møde varer en Uge, saa at vi faar Tid til at behandle alle Ting, der angaar vor Forening og Livsvirksomhed. Hvert Møde synes at have været bedre end det foregaaende intil iaar, da enedes vi alle om at sige: "Dette overgaar dem alle. Det er det bedste."

Fra først af saa mange ned paa Skolen. De vidste, at

den maatte gaa under. Da Mændene kom ud derfra og overtog Menigheder, kaldtes de "uvidende og raa". Det var jo sandt, vi var ikke som den gamle Sort Præster med hvide Slips, fint Klæde og optørkede Foredrag paa Prædikestolen. Men enten vi var "raa og uvidende" eller ei, kommer vi nu fra vort Arbeide og Stillinger for at sige: Vore Mænd er nu Præster for mange af vore største og bedste Menigheder, fra Pastor E. G. Gange af Broadmead, Bristol, og nedover.

Naar det har været sagt til mig: "Eders Mænd efterligner Spurgeon saameget," har jeg altid svaret og svarer saa nu: "Find os saa en bedre Model." Udentvivl har vi optaget hans Maade at optræde paa ligesaavel som hans Aand; jeg skammer mig ikke ved at sige, at jeg har meget omhyggeligt studeret ham i alle Ting, og jeg takker Gud, forat jeg kjender ham saavelsom alle hans Methoder saa godt.

Jeg vil slutte mine Bemærkninger over et Emne, som jeg elsker saa høit, med nogle Ord om Skolen fra Hr. Spurgeons egen Pen. De blev skrevet for flere Aar siden, men er lige sande nu som da:

"Angaaende vort Formaal i Skolens Ledelse, glæder vi os over, at vi har været heldige langt over Forventning. Vort første Øiemed var at opdrage Mænd med medfødte Gaver og gode Taleevner, saadanne som troede sig kaldte til Præstegjerningen. Vi har gjentagende negtet at optage Mænd, der kommer til os anbefalet som Personer med god Karakter og Læselyst, saalænge de ikke virkeligt har forsøgt sig som Talere. Vi m a a have Talere; vi kan give dem Undervisning, men det vilde være unyttigt at sige, at vi kan give dem Talegaver. Vi venter, at Mændene maa have havt i det mindste to eller tre Aars Erfaring som Talere og medføre Bevis for, at deres Arbeide har baaret Frugt. Da er det vor Hensigt at høvle af Uvidenhedens Raahed og give dem

de Kundskaber, de særskilt trænger. Kundskab hverken foragter eller forsømmer vi; men vort væsentlige Maal er heller at uddanne praktiske, end lærde Mænd. Vi ønsker med Guds Hjælp i første Rum at sende ud gode Prædikanter, gode Pastorer, gode Evangelister, og dernæst gode Studenter — men gode Studenter efter det Hensyn, at de skal blive dygtige Prædikanter. Vi tror, at Gud bruger alle forskjellige Slags Gaver; men at den Broder, som har Klogskab, Forstand og Udholdenhed, naar han paa samme Tid er salvet med hellig Nidkjærhed, og enten han er lærd eller ei, er almindeligt den Mand, der har Held med sig. Saadanne Mænd søger vi, og saadanne Mænd søger efter os."

I det sidste Afsnit af sidste Aars Rapport (1884) siger Spurgeon:

"I Løbet af de otte og tyve Aar af vor Bestaaen er seks Hundrede og fem og sytti Mænd, foruden dem, der nu studerer, optagne ved Skolen; af disse staar den største Part med os indtil nu, men nogle (seks og firti) er hensovede. Efter at have fradraget alle, som er borte, er der nu i Herrens Gjerning i en eller anden Afdeling af Tjenesten, omtrent fem Hundrede og seksti Brødre. Af disse er fem Hundrede og fem i vort eget Samfund som Prester, Missionærer eller Evangelister."

Følgende Belysning af Spurgeons Indflydelse over unge Mænd skyldes Pastor Geo. E. Rees af Philadelphia, en fordums Student ved Bristol College, England:

"I 1868 holdtes Baptist Foreningens Høstmøde i Bristol. Det var ikke vanligt at sende besøgende Venner til Hoteller, fordi hvert kristeligt Hjem var aabnet for at modtage Gjæster. Gjæstfrihed var Dagens Lov. Medlemmer af ethvert Samfund forenede sig i at opvarte, endog den engelske Kirkes høie Dignitairer. Studenterne ved Baptistkolleget var besjælet

ligesaavel som alle andre af Lysten til at beværte, og det blev besluttet at indbyde Spurgeon og totre andre til Frokost i Collegebygningen. Det var en stor Anledning for Studenterne, og Hædersgjæsten indgjød en munter Aand i alle. Hans gode Humør og Munterhed smittede alle og enhver og forjagede aldeles den Tilbageholdenhed og Frygtagtighed, der er saa naturlig for de fleste af os i fremragende Personers Nærværelse. Der var ingen lange, trykkende Taushedsstunder, naar Spurgeon sad tilbords, Huset gjenlød af Munterhed og Latter fra det Øieblik, han kom ind. Da Frokosten var over, forsamledes vi i Læseværelset, hvor Dr. F. W. Gotch pleiede at holde Forelæsninger for sine Studenter. Mange af Skolens Venner var samlet for at høre Spurgeon tale til de unge Mænd. Aftenen før havde han telegraferet til London efter nogle af de Forelæsninger, han havde holdt for sine egne Studenter. De var endnu ikke ankomne, og hans Broder, James, gik til Jernbanekontoret efter dem.

I Ventetiden begyndte Spurgeon at tale paa en fri Maade om almindelige Ting. Han hvilte en Fod paa en Stol og holdt en Haand i Lommen, og hans Ansigt havde den smittende Venlighed, som var saa almindelig i hans tidligere Aar. Snart blev Læseværelset Stedet for baade Latter og Taarer. Vi glemmer, hvad han sagde, men Hjertets Rørelser kan vi ikke glemme. Intet, som vi hidtil havde hørt om Spurgeon, havde givet os en saa sand Forestilling om hans elektriske Magt over unge Mænd. Den korte Time var nok til at forklare, hvorfor alle Studenter fra hans Skole havde faaet saameget af hans Aand, havde fanget hans Røst og efterfulgte hans Maade at tale og virke paa.

Vi havde ofte hørt dem kritiseret for deres spurgeonske Tone og forat de for Landet op og ned som den berømte Prædikants Efterabere. Det maa nok siges, at de Mænd, som sty-

rede de ældre Baptistskoler, var ikke villige at se med nogen Venlighed paa Spurgeons Studenter. De trængte sig ind i næsten alle vakante Menigheder og fyldte Trangen til Præster og, som nogle sagde, sænkede Maalet for Baptistpræsternes Kundskaber og Uddannelse. Vi havde hørt meget herom og var mere eller mindre berørt af den almindelige Følelse. Men efter at have været i Spurgeons Selskab en halv Time, betoges vi enhver Lyst til Klage over hans Studenter, fordi de fulgte sin Lærers Methode og efterlignede hans Røst og Stil. Vi kunde ikke indse, hvorledes unge Mænd kunde undgaa dette, da han var en Mand med saa udpræget Personlighed og saa overmaade tiltrækkende, at enhver modtog nødvendigvis og ubevidst i sit eget Sind Spurgeons Billede og Karakter. Fra hin Dag til denne har vi ikke havt Lyst at klage over hans Studenter, fordi de bær hans Mærke paa sig. Det er et godt Mærke at have. Ingen Røst, som vi nogensinde hørte, kunde efterlignes med saamegen Nytte som hans.

Efterat han havde talt til os i tyve Minutter, kom hans Broder tilbage med Foredragene, og efter at Spurgeon havde seet over Pakken, lagde han et paa Bordet og gav os et fuldstændigt Uddrag deraf. Foredraget blev senere offentliggjort i hans første Bind af "Forelæsninger for mine Studenter." Han læste ikke, men lod Øiet glide nedover Siden, som det laa paa Bordet foran ham. Det var "Foredrag over Røsten," kanske det klareste og mest underlige i hele Samlingen. Det var opmuntrende i høieste Grad. Engelskmænd, underligt som det kan høres for os paa denne Side af Atlanteren — Engelskmænd, flegmatiske og selvtilfredse, som de ofte er, er alligevel kvikke til at se et Point, og hele deres Sjæl giver Bifald til en liden Vittighed eller en god Fortælling. De gjør langt mere Brug af Bifaldsudtryk og Latter, end vi

gjør. Det kan let forstaaes, hvorledes Studenter og unge Præster (de villigste Mennesker i Verden til at le og applaudere) mødte hver Sætning med stående Bifald, idet Taleren beskrev de forskjellige Slags Stemmer, man hører paa vore Prædikestole. Han beskrev den højtidelige, belærende, opstyltede, bombastiske Stil i Prædikener med en rullende, fyldig Røst, saa med en smigrende kvindelig, ligesaa med en langtrukken, og alt med uforligneligt Humor. Hans Karikatur af den affekterede Tale var maaske bedst. Ingen har hadet den unaturlige Maade at tale paa med et mere fuldkomment Had end han. Faa Ting, som Spurgeon har skrevet, er mere friske og underholdende, eller mere fulde af Hjælp i religiøs Henseende, end disse Foredrag til Studenterne. De er naturligvis ikke literært afpudset, ei heller naar de op til det samme Maal som Brooks og Dales Forelæsninger ved Yale, men i visse Henseender er de de bedste, mest praktiske og mest egnet til at røre Sjælen af alle Forelæsninger, der nogen Gang var holdt for theologiske Studenter. Efter disse kommer hans Foredrag for Studenterne ved deres Aarskonferentse ved Præsteskolen. Et af de sidste er et vældigt Indlæg for den gamle Theologi under Titel "Den største Kamp i Verden," hvilken Titel synes at være taget fra Drummonds "Den største Ting i Verden." Selv sagde han, da han omtalte sine Foredrag til Studenter: "Jeg byder ikke her det, som intet koster; thi jeg har gjort mit bedste og været meget omhyggelig."

Ugen, som begyndte med Søndag den 1ste Mai 1881, holdtes en aarlig Konferentse for Studenter og Graduenter fra Præsteskolen. De forrige Studenter kom fra alle Steder i England, dragne sammen med det kjære Ønske om igjen at faa sidde ved deres Bestyrers, Pastors og Vens Fødder. Mandag optoges væsentligt ved Bønnemøde. Tirsdag holdt

Spurgeon sin Aarsadresse. I denne Tale udlod han sin Kjærligheds og Erfarings Rigdom. Det synes mig, hans høieste Egenskaber kommer ikke mere klart frem nogetsteds end ved disse Anledninger og i Foredragene til Studenterne. Af og til løftedes Tilhørerne til en næsten overvældende Grad af Begeistring.

Onsdag var Konferentsens Samtaleemne: "Hvorledes man kan vinde Sjæle og evangelisere England." Seks eller otte af de forhenværende Studenter, der nu er Præster, talte. Fra Tid til anden flettede Spurgeon ind et Ord til Advarsel, Opmuntring, Undervisning eller Erfaring. En Gang sagde han:

Vi maa vogte os for at foragte smaa Anledninger. Jeg havde været meget syg for en Tid siden. Søndagsmorgen følte jeg lidt bedre, og, skjønt jeg var meget svag, kravlede jeg mig ned Trappen. Min Hustru sagde til mig:

"Tror Du, at Du kunde læse et Kapitel i Bibelen for Tjenerne og dem, som kunde komme ind."

Jeg sagde, jeg kunde forsøge. Omtrent tyve kom ind, og jeg læste et Kapitel og forklarede det, endskjønt i stor Skrøbelighed. Min anden Gartner gik hjem og sagde til sin Kone:

"Jeg kan forstaa Bibelen, naar Herren læser den." Konen sagde:

"Tror Du, han vil gjøre det samme næste Søndag?" "Kanske, dersom han ikke bliver frisk." I Løbet af Ugen blev han omvendt. Søndagen efter kom hans Kone, og hun og en af hendes Veninder blev omvendt.

Om Aftenen var den aarlige Sammenkomst med Aftensmaaltid, hvor Lordmayor og Sir William Mac Arthur havde Forsædet. Idet Spurgeon udtalte sin Taknemmelighed for, hvad der var blevet udrettet ved Skolen af Studenterne, sagde han: "Det synes mig, at ingen har nogensinde havt saadanne

Venner som jeg. Jeg har Venner, der skriver til mig og siger, fortæl mig kun, naar De trænger Penge."

En af de unge Mænd læste en Afhandling over "Afhold i dets Forhold til Religion." Efter Afhandlingen sagde Spurgeon: "Jeg har været en Afholdsmand i flere Aar."

Det kan kanske her siges, at Pastor W. J. Mayers af Bristol, en fordums Student ved Præsteskolen, fortalte Forfatteren, at han i 1884 hængte det "blaa Baand" paa Hr. og Fru Spurgeon. Der er intet Emne (undtagen Frelsen i Kristo), over hvilket Spurgeon oftere og med mere Alvor har talt, end over Drikkeondet. I den mest udbredte af sine Bøger "John Plogmands Snak" og "John Plogmands Billeder," har han med Johns hjemlige, kraftige og personlige Tale advaret og tigget imod Skjænkestuen og har vist den Mands Daarskab, der "har et Hul under Næsen, hvori han render ned al sin Fortjeneste."

En Kolportør af Kolportørernes Forening vidner, "at Bogen 'John Plogmands Billeder' har ført en Mand fra Drukkenskaben. Han har sluttet sig til Kongregationalisterne og ønsker, at jeg skal fortælle Spurgeon, at hun skylder denne Bog sin Omvendelse."

I sin Aarsrapport som Bestyrer (1881) siger Spurgeon, idet han omtaler de forskjellige Foreninger blandt Studenterne:

"Afholdsforeningen gjør ogsaa et godt Arbeide og tjener til at holde ilive Mændenes brændende Had til Englands største Forbandelse." En Dame, høit agtet i Philadelphia, Fru C. E. Moorhead, sagde engang til Forfatteren:

"For tyve Aar siden var jeg i det samme Hotel i Paris som Hr. Spurgeon, og ved det lange Spisebord var han den eneste Herre, som ikke nød Vin."

Paa samme Tid maa vi erindre, at næsten alle Klasser i

England bruger Vin og Øl, Præster ikke undtagne. Forfatteren hørte Hr. Gladstone i sin Tale om Budgettet (1881) udtale:

"Hr. Bass (nu Lord Burton) har givet os den herligste Drik, der nogensinde kjendtes, siden Nektar gik af Moden."

For en ung Mand paa seks og tyve Aar at grundlægge en Presteskole var et vidunderligt Eksempel paa det Mod og den Tro til Gud, som vilde været anseet for Dumdristighed, dersom ikke Resultatet havde retfærdiggjort det. Men Spurgeon følte sig ledet og næsten tvunget dertil ved Guds synlige Forsyns Ledelse. Foretagendet overskred hans lyseste Haab. Ni og nitti Tusen er blevet døbt ved Præster, der udgik fra Skolen. Spurgeon bevisste engang, at havde det ikke været for dem, der var døbte ved hans forhenværende Studenter, vilde der det Aar have været en virkelig Tilbagegang i Samfundet.

Skolen gav ham det bedste Middel til Fremgang; han ligesom multiplicerede sig selv (vi siger det med dybeste Agtelse), ligesom Mesteren gjentog sig selv i sine Disciple og Apostle. Hvorsomhelst der var en andægtig, alvorlig Student, der var ogsaa en mindre Spurgeon. De er ikke Redaktører, de er ikke Literater, de er ikke Professorer; men de er Prædikanter. Og er det saa underligt, at de nu og da i sin Tale og Adfærd viser Træk af den Mester, som de i Fællesskab med hele Verden beundrede? Er det nalmindeligt i Amerika at gjenkjende noget af Læreren i Studenten? Der er blot en Maade at undgaa al Mulighed for at blive efterlignet, det er ved at være fri for enhver Evne, der er værd at efterligne.

Ikke saa at Spurgeon gjorde Smaa-Spurgeoner, eller grundlagde en "Nyskole," Spurgeonismens Skole. Det er hans Ære, at han ikke frembragte nogen ny Læreartikel. Han

fralagde sig bestemt en saadan Hensigt. Dersom Menneskene blot kunde faa mere af Jesu og Pauli Lære, var han tilfreds. Som altid ellers, var Fremgangens Straf kun større Byrder. Naar Studenterne drog ud og prædikede paa forsømte Steder, hvilte der saadan Velsignelse over deres Gjerning, at nye Menigheder grundedes og nye Kirker maatte opføres. Til hvem anden skulde da de unge Mænd vende sig, undtagen til den trofaste Ven og stærke Hjælper? Og han besvarede deres Anmodning først og fremst fra sin egen Lomme. Hans sidste Brev til sin forrige Elev, Hr. Cuff, indeholdt femti Pund for et nyt kirkeligt Foretagende. Siden blev ogsaa Menigheden anmodet.

Nogle af Studenterne gik som Missionærer til Hedningelande, eller did, hvor døbt Overtro herskede. Disse raabte ogsaa efter Hjælp. Men som Raabene formeredes, voksede ogsaa hans Tjeneres Tro, og Herrens Trofasthed blev mere øiensynlig. Hjælp kom fra uventede Hold. Mennesker, som han aldrig havde kjendt, men som alligevel kjendte hans Visdom og Godhed, lagde store Summer i hans Hænder. Og i mangfoldige saadanne Tilfælde mødte netop disse Gaver den trykkende Trang. De gamle Undere syntes at fornye sig.

Saadanne Tilfælde som nedenstaaende indtraf hele Tiden. Idet Spurgeon var ude og kjørte en Tirsdag, saa han et Sted, hvor der burde bygges et Kapel. Han bad Herren om Hjælp. Da han kom hjem paa Torsdag, sagde hans Hustru:

"Der var en Herre her forat se Dig, og han lagde igjen nogle Penge, som Du kunde bruge efter eget Valg. Hvormeget tror Du, det var?"

"Fem Hundrede Pund?"

"Nei, det var et Tusen Pund."

Saa kjøbte Spurgeon Tomt for Kapellet for fem Hun-

drede Pund, solgte igjen nok af Tomten til at bringe Prisen ned til to Hundrede og femti Pund og byggede Kapellet.

Man anmodede ham om at komme til en Landsby, hvor en fattig Broder ønskede at bygge en Kirke. Han reiste og prædikede for dem. Saa sagde han:

"Det vil koste seks Hundrede Pund at opføre et lidet Kapel. Hvormeget kan I samle iblandt Eder selv?"

De regnede efter og troede, at ved at tage et tungt Løft kunde de samle tyve Pund. Saa sagde han til dem:

"Nu ønsker jeg, at I skal love mig, at I alle vil bede for denne Ting."

En kort Tid efter kom en Herre og hilste paa Spurgeon og sagde:

"Jeg skylder Dem en god Del. Jeg havde en smuk Eiendom, men mistede alt ved at kautionere for en. Jeg var aldeles fortvivlet, men saa hørte jeg Dem prædike, og De gav mig saadan Tro og Mod, at jeg begyndte paany, og Gud velsignede mig. Jeg ønsker at give Dem hundrede Pund til at benytte, som De vil."

"Det er en god Begyndelse for den lille Kirke," sagde Spurgeon og fortalte ham om det.

"Vær saa venlig at sige til Folket," sagde Herren, "at jeg vil ikke alene give dette Hundrede; men jeg skal ogsaa give det sidste Hundrede af de seks."

"Og nu," lagde Spurgeon til, "ser jeg efter de øvrige fire Hundrede Pund."

Engang, da Børnehjemmets Bestyrere kom sammen, var der tre Hundrede og seksti Pund i Kassen og ubetalte Regninger til det samme Beløb. Da dette vilde efterlade Kassen tom, sagde han:

"Vi maa vende os til Gud; men først, hvormeget er vi villige til at give selv? Jeg har fem og tyve Pund, som jeg

kan afse for de Forældreløse. Her er seks af os; jeg formoder, enhver vil give ligemeget."

Og med en Gang samledes hundrede og femti Pund. Da, uden at forlade sit Sæde, bad Spurgeon Gud om Hjælp. Inden en meget kort Tid modtog han otte Hundrede Pund for Børnehjemmet og sexten Hundrede Pund for andre Øiemed. Snart efter kom en Herre og sagde:

"Kjender De mig, Hr. Spurgeon?"

"Nei, min Herre."

"Vil De love mig aldrig at gjøre noget Forsøg paa at faa mit Navn at vide?"

"Ganske vist."

"Da er her et Hundrede Pund for Presteskolen, et Hundrede for Deres Kolportører og fem Hundrede for Børnehjemmet."

Vi skylder at takke Hr. Cushing H. Cuttings Godhed for følgende Skrivelse, adresseret til hans Fader, Hon. S. S. Cutting, Dr. theol., Sekretær for den amerikanske Baptist-Undervisningskomission, hvilken Skrivelse giver os Spurgeons Tanker om en Skole for almindelige Præster. Den udtrykker paa en karakteristisk Maade Forfatterens store Forstand:

1. Grund en Skole, i hvilken Mænd med almindelig engelsk Undervisning kan optages uden at føle sig underlegne ved Sammenligningen med Graduenter fra de verdslige Universiteter.

2. Stil ikke frem for dem nogen Ærekjærhed efter Kundskab kun for dens egen Skyld; men hold frem for dem det ene Maal, at vinde Sjæle og opbygge de Hellige — læg derfor ikke an paa Grader og Titler.

3. Skaf de Fattige alle Nødvendigheder — Kost, Logis, Klæder, Bøger, med et Ord, alt, de trænger.

4. Skaf alt dette for den billigste Pris, saaat Mændene ikke faar Livsvaner, de siden ikke kan fortsætte.

5. Foren Skolen med en stor, levende Menighed. Vent af Mændene, at de bliver Medlemmer, og for de første seks Maaneder Arbeidere i Skolerne o. s. v.

6. Gjør Skoletiden kort, sig to eller tre Aar. Aldrig mere. Mænd, som ikke viser Anlæg i den Tid er ikke til stort Gavn for grovt Arbeide.

7. Giv enhver de første tre eller seks Maaneder som Prøvetid, og udeluk alle, som er dovne, forfængelige, uduelige og ingen Nidkjærhed har.

8. Vedligehold en kristelig Aand ved at afsætte en halv Dag i Ugen til Bøn. Begynd hver Lektie med Bøn.

9. Lad dem bo hos kristelige Familjer, og send en kristelig Mand rundt for at undersøge deres Vaner, baade huslige og moralske o. s. v.

10. Gjør det bekjendt i eders Tidsskrifter og Blade, at Mænd modtages og ønskes. Se min aarlige Almanak.

11. Indskrænk ikke Bestyreren med Komiteer o. s. v.

12. Sorter Mændene og giv ikke alle de samme Studier. Nogle lærer aldrig Klasikerne, andre gjør det med Lethed.

13. Lad dem ofte øve sig i at prædike, diskutere o. s. v., og opmuntre dem til at tale ekstemporært.

14. Lad en Mand, som er virkelig god, faa være, indtil der er Plads for ham, og lad ham faa vende tilbage, dersom det ikke gaar ham godt i hans første Menighed. Hold ham hos eder en Termin til og lad ham saa forsøge igjen.

15. Faa istand et Leiebibliothek for de Fattige, for at holde dem med Bøger, og hjælp dem at undervise sig selv.

16. Lad Lærerne være Studenternes Brødre, ikke deres Herrer. Jo mere fortrolig Omgang, des dybere Kjærlighed og sandere Agtelse.

17. Kald ind Præster, Missionærer og andre heldige Arbeidere for at tale til dem og fortælle dem sin Erfaring.

18. Sæt Mændene til Frilufts-Prædiken og opmuntre dem til at vinde Sjæle, medens de studere.

19. Giv Naturvidenskaberne en fremskudt Plads, de skaffer Eksempler, letter Studiets Haardhed og forøger Tankerne. Forandring i Arbeide giver Hvile.

20. Faa Menigheden til at bede for dem. Væk Folkets Interesse for dem ved Møder, hvor Mændene kan tale. Lad Nybegyndere tale, saa vil Folket mærke nogle Maaneder efter, hvad Fremgang de har gjort, og se deres virkelige Uddannelse.

21. Tro paa Dr. Francis Waylands "Baptisternes Grundsætninger" og udfør dem i det Praktiske.

22. Herren, den Helligaand ledsage eder og velsigne eder med sin Ledsagelse. Følg hans Ledelse og ikke mine Anbefalinger, der de er mangelfulde.

C. H. Spurgeon.

Hr. Spurgeons Vurdering af Komiteer træder frem i ovenstaaende saavelsom i hans Udsagn: "Den bedste Komite er en Komite af tre, af hvilke en er borte og den anden syg hjemme."

Beslægtet med Skolens Aand er ogsaa Kolportør-Foreningen, som har sit Hovedkvarter i Skolen og opholdes af Menigheden. Den har omtrent nitti Kolportører i Arbeide. Disse sælge hvert Aar henved tohundrede Tusen Bøger, det dobbelte Antal Tidsskrifter, og giver bort Traktater og Prædikener i millionvis.

Pastor R. Shindler giver i sin meget interessante Bog, "C. H. Spurgeons Liv og Virksomhed," en Fortegnelse over de forskjellige Missioner og Skoler, der staar i Forbindelse

med Tabernaklet. Ved Siden deraf er der By-Missionærer, Bibelkvinder, Kvinde-Møder, Børnehjemsmøder, arbeidende Kolportør-Foreninger o. s. v. Efter Spurgeons Mening var

Kolportøren og hans Bibelvogn.

Frelse og Tjeneste uadskillelig; han kjendte ingen Frelse, der ikke ogsaa betød Tjeneste.

Følgende Fortegnelse vil give en Ide om det Missionsarbeide, som udførtes af Metropolitan-Menigheden:

Almissehusenes Søndagsskole.
Dunns Institute.
Boddys Bridge.
Portobello Road, Notting Hill.
Battersea Park Road.
Lavinia Road, Kings Cross.
Little George Street, Bermondsey.
Bedfont, nær Hounslow.
North Cheam.
Waltham Abbey.
Townsend Street, Old Kent Road.
Centenary Memorial.
Richmond Street, Walworth, Søndags- og Fattig-Skole.
Haddon Hall, Bermondsey.
Surrey Gardens, Memorial Hall.
Stockwell Børnehjem.
Lansdowne Place.
Rock Mission, Camberwell.
Jireh Mission, Garden Row, S. E.
Bermondsey Fattig-Skole.
Boundary Lane, Camberwell.
Ebury Street, S. W.
Great Hunter Street.
North Street, Kensington.
Snows Field, Bermondsey.
Palmers Green.
Wansted.
Surrey Square, Old Kent Road.
Townley Street, Walworth.
Vinegar Ground, Old Street.
Ormside Street, Old Kent Road.
Scovill Road, Borrough.

Metropolitan Tabernakels Søndagsskole.

Ti Bibelklasser: en for Mænd alene, en for Kvinder alene, en for Mænd og Kvinder og de øvrige for unge Mænd og unge Kvinder.

Metropolitan Tabernaklets kristne Brødres Velgjørenheds Selskab.

Metropolitan Tabernaklets Evangelist-Forening og Landsmission (med Øvelsesklasse for Arbeiderne.)

Metropolitan Tabernakels Blomstermission.

Metropolitan Tabernakels evangeliske Afholdsforening.

Metropoliton Tabernakels Kvinders Velgjørenheds Selskab.

Metropolitan Tabernakels Kvinders Mødreforening.

Metropolitan Tabernakels Traktat-Laane-Selskab (for at uddele Spurgeons Prædikener fra Hus til Hus i Tabernaklets Nabolag.)

Spurgeons Prædikeners Traktat-Selskab (for at uddele Spurgeons Prædikener i Landdistrikterne.)

Metropolitan Tabernakels Forening til Uddeling af Klæder til fattige Præster.

By-Missionærer, Bibelkvinder, Kvinde-Møder, Børnehjemmets og Kolportørernes Foreninger og mange andre Virkegrene.

Ved Mindefesten i Tabernaklet, Onsdag den 10de Februar, var der et Møde for Medlemmer og Arbeidere, ved hvilket der var mange og varme Anmodninger om Hjælp for Menighedens Indremissionsarbeide, og Hr. William Olney nævnte, at paa Søndagsaftener var over et Tusen Medlemmer borte, optagne af dette Missionsarbeide.

10de Kapitel.

Børnehjemmet.

Sandelig Gud leder sine Tjenere paa Veie, som de ikke kjende. Spurgeon grundlagde Præsteskolen, da han saa den skrigende Nød, endskjønt han ikke vidste, hvorfra Midlerne skulde komme. Børnehjemmet derimod kom for en stor Del istand, fordi Midler pressedes ind paa ham. Han havde nævnt i "Sword & Trowel" forskjellige Opgaver for kristelig Velgjørenhed og iblandt disse et Børnehjem. Ikke længe derefter, i September 1866, skrev Mrs. Hillyard, en Baptist-Dame, Enke efter en Præst i Statskirken, og foreslog, at hun vilde give ham tyve Tusen Pund til Grundlæggelse af et Hjem for forældreløse Gutter. Spurgeon, som allerede var overlæsset med Arbeide, ønskede ikke at begynde paa dette nye Foretagende og bad hende at give Pengene til Müllers Børneasyler i Ashley Downs, Bristol. Men hun havde fattet sin Beslutning, og efter nogen Diskussion paatog Spurgeon sig at virkeliggjøre hendes Plan. Et Baard af Trusties dannedes med Spurgeon som Formand. Byggetomt blev udseet i Stockwell og Underhandlinger begyndte om Kjøbet. Af en eller anden Grund kunde dog Landet ikke kjøbes, men kun leies. Børnehjemmet staar altsaa paa leiet Grund. Leiekontrakten indeholder den Betingelse, at om det benyttes til Vertshus,

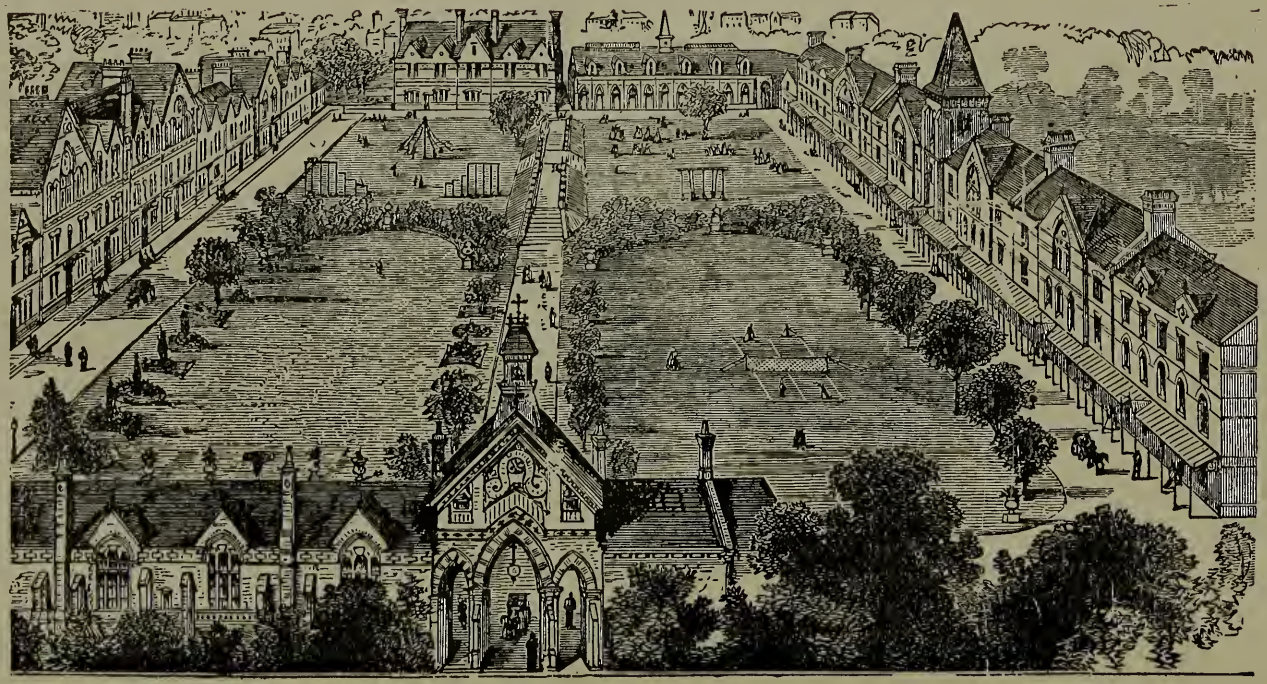

Børnehjemmet.

Handel men Kjødaffald, religiøse Møder eller noget andet, som kan besvære Nabolaget, skal Kontrakten være brudt. Et Bønnemødes Afholdelse vilde altsaa bryde Leiekontrakten.

Da man imidlertid stod færdig at gaa tilværks, indtraadte det tilsyneladende Uheld, der dog senere vidste sig at være Forsynets Styrelse, at de Jernbaneaktier, som udgjorde Mrs. Hillyards Gave, faldt saa i Pris, at det vilde foraarsage stort Tab at sælge dem.

Man besluttede derfor at beholde dem som Grundfond og indsamle Midler paa anden Maade til Kjøb og Bygning. Tabernaklet blev anmodet om Forbøn og Understøttelse. Svarene var vidunderlige. En Rigmand gav sin Hustru som Sølvbryllupsgave fem hundrede Pund. Damen, som ofte før havde været Spurgeons Hjælper, gav ham Pengene til et Hus. En Herre gav Spurgeons Sekretær en Konvolut, hvis Indhold var sex hundrede Pund, men vilde ikke have sit Navn nævnt. Denne Sum anvendtes for det andet Hus. Historien om det tredie Hus er meget rørende. Arbeiderne, som havde opført de to første Huse, tilbød sig at give sit Arbeide til det tredie, og Arbeidsherrerne gav Materialierne. Saaledes byggedes Sølvbryllupshuset, Kjøbmandshuset og Arbeidernes Hus, og paa mindre end et Aar fra den første Gaves Modtagelse blev Hjørnestenene lagt, den ene af Mrs. Hillyard, den anden af Spurgeon og den tredie af Hr. Higgs paa Arbeidernes Vegne. Den Dag indsamledes 2,400 Pund.

Da Trustierne saa, hvor forunderligt trofast Gud var til at holde sine Løfter, besluttede de at opføre otte Bygninger. Medhjælper Olney, en af Tabernaklets Piller, gav sammen med sine Sønner den fjerde Bygning til Mrs. Olneys Minde. Baptistforeningen af England og Irland besluttede at give to, Tabernaklets Søndagsskole gav en, Studenterne ved Præsteskolen gav den ottende, hvortil Mrs. Spurgeon lagde

Grundstenen. Den Dag syntes hun forunderligt styrket, endskjøndt hun stedse var en lidende Invalid.

Arbeidet fortsattes under næsten daglige Mærker paa Guds Naade. Pengegaven, som overraktes Spurgeon paa hans firogtredivte Fødselsdag, anvendte han med sin sædvanlige Liberalitet paa Børnehjemmet. Inden to Aar fra den Tid Foretagendet var først paabegyndt, var hele Summen til Husenes Bygning og Indredning samlet, ialt titusen og tohundrede Pund.

Den samme guddommelige Ledsagelse og Velsignelse som vidste sig saa tydeligt i den oprindelige Bestemmelse og ved Tilveiebringelsen af Midler, har ikke været mindre synlig i Valget af Bestyrer. Hr. Vernon J. Charlesworth, Medlem af Tabernaklet siden 1874, har udvist alle de forskjellige Egenskaber, som gjør ham til en god og vis Fader for sin store Familie. Udentvil maa det tilskrives hans administrative Dueligheb ved Siden af Grundlæggerens vise Omdømme, at den aarlige Udgift til hvert Barns Ophold er kun 14½ Pund, medens i andre lignende Anstalter den beløber sig til 29 Pund. Paa samme Tid ofres intet af Hyggen, Tilfredsheden og Helbreden for Sparsommelighedens Skyld. Stundom har Sparsomhed været nødvendig, men der har aldrig været Trang. Børnehjemmet er et Hjem, Børnene behandles ikke som smaa Dele af en Institution. De bærer ikke det gammeldagse, udenlandske Præg, som Gutterne, hvis blaa Trøier omsluttet med gule Læderbelter og altid bare Hoveder udpeger paa Londons Gader som "Blaatrøiegutter." De klædes som andre Gutter i deres Alder. Charlesworth sagde:

"Til visse Tider i Aaret har Handelsmændene Stumper af udmærket Tøi, som de er glad at faa solgt for halv Pris. Om Vinteren er der mange Skræddere, som gaar ledige, og som er glad at faa Arbeide til meget lav Dagløn. Saaledes

faar vi Klæder af godt Tøi syet paa bedste Maade til de laveste Priser og til Gavn for alle, som deltager i det. Vi har fundet, at det Bedste er altid det Billigste."

Gutterne besøge dagligt Skolen og faar en god engelsk Undervisning. De oplæres ikke til noget særskilt Haandværk,

Et af Børnehjemmets Skoleværelser.

men til at gjøre netop, som de bliver tilsagt. Der er altid Efterspørgsel efter dem fra Boder og Fabrikker, og de forfremmes ofte af deres Arbeidsherrer. De elske Børnehjemmet og giver ofte sin første Fortjenste til det.

Det er almindeligt i England, at der tages Hensyn til Indflydelse, naar nogen ønsker Optagelse i en Barmhjertighedsanstalt. En Person har nemlig en Stemme for Ansøgerens Optagelse for hver Guinea,* han betaler i aarligt Bidrag. Naar en Person altsaa søger om Optagelse for sig eller sit Barn, gaar man fra den ene Bidragsyder til den anden og faar Stemmer, og kan saaledes komme til at bruge de Skillinger, som inderligt vel trængtes i Hjemmet, og maaske gjøre dette forgjæves, dersom nogen anden kan faa flere Stemmer og mere Indflydelse. Altsaa, jo flere Venner en har — det er: jo mindre trængende og fattig man er — des bedre Anledning er der for at blive optagen. Alt er anderledes i Stockwell, der tages intet Hensyn til andre Krav end Trangen. Det vækker visselig Medynk, at se en Enke med tre Børn gaa bort efter frugtesløs Ansøgning, fordi en anden med seks Børn er mere trængende; men hun har da ikke ødelagt sine smaa Midler ved at løbe rundt efter Stemmer.

Børnehjemmet er aldes usekterisk i at meddele sine Velsignelser. I Løbet af de første tolv Aar var to Hundrede og fire fødte af Forældre, der tilhørte den engelske Kirke, af det samlede Antal af fem Hundrede og fem og otti, og blot et Hundrede og fire og tretti tilhørte Baptistkirken

Mange af Gutterne er blevne Kristne og er blevne døbte. Nogle er indtraadt i Præsteskolen.

Enhver forstandig og ærlig Jagttagers Dom er udtrykt i Udtalelsen af de to Tilsynsmænd, der af Byregjeringen sendtes for at besøge Børnehjemmet: "En beundringsværdig Anstalt, god i sin Hensigt, og om muligt, endnu bedre i sin Udførelse."

Fremgang undfanger Fremgang. Den logiske Fortsæt-

---

* En Guinea er 21 Shilling, 1 Pund = 20 Shillings eller $4.80. O. A.

En Del af Rigsfængslet.

telse af Gutternes Børnehjem var Pigernes Børnehjem. Ethvert Argument, der kunde fremføres for det første, var i det mindste lige vægtigt for det andet. Gaver begyndte i 1879 at komme ind for en Række af Bygninger for Piger, idet Spurgeon som almindeligt stillede sig i Spidsen. Et smukt Stykke Land, der laa i Nærheden, blev kjøbt for fire Tusen Pund og betalt for. Saa kom der Gaver for "Reading-Huset," "Liverpool-Huset" og andre. Otte Huse opførtes paa den modsatte Side af Firkanten fra Gutternes Række.

Vi anfører fra et Brev af en Besøger i Oktober 1886:

"Mandag skrev Spurgeon til mig:

"Fredag er min Hviledag, vil De gjøre den til en Spurgeonsdag?"

Jeg var naturligvis kun alt for glad at gjøre det, og jeg lovede at møde ham i Børnehjemmet Klokken elleve. Han havde tilføiet:

"Sæt en Tid, men vær sikker paa at komme til den Tid; thi jeg er forfærdelig punktlig selv."

Han havde lidt meget af Besøgende, med hvem han havde sat Tid, og de intet Hensyn havde taget dertil. Saa var jeg nogle Minutter fortidlig. I Børnehjemmet fandt vi Pastor Charles Spurgeon, hans Søn, der var Præst til Greenwich, og Hr. Charlesworth, Bestyreren. Spurgeon kom snart og hilsede os venligt. Da der var meget at se, lod han ikke Græsset vokse under vore Fødder. Som han gik fra Kontor til Legeplads, lød det ene Glædesraab efter det andet fra Gutterne, der gjenkjendte sin Vens tykke Skikkelse — Børnehjemmets Fader.

Først gik vi til Vaskehuset, hvor Maskineriet er af det bedste. Spurgeon tror, at hvadsomhelst der gjøres for Gud, skal være fuldkommen gjort. Pigerne holdt paa at stryge. Spurgeon havde et venligt Ord for enhver.

Den næste lille Bygning er Bestyrerens Hjem, dernæst Bygningen for de forskjellige Tilsynsmænd. Jeg behøver vel ikke at minde om, at der er ikke en stor Bygning, men en

Gutternes Legeplads

Række af mindre Bygninger. Dette koster vistnok mere i Begyndelsen, men saa er det mere ligt et Familjeliv. Børnene er lettere at styre, og i Tilfælde af Ildebrand eller smitsom

Sygdom kan denne lettere begrændses, og saa har hver Bygning sin Historie. En er bygget ved Indskud fra Venner i Liverpool, og en Indskrift bekjendtgjør dette, saavelsom at Hjørnestenen var lagt af Pastor Hugh Stowell Brown fra Liverpool. En anden Bygning var opført forat feire Spurgeons Sølvbryllup (det har dog været et Guldbryllup lige fra Begyndelsen,) og den har en Indskrift derom. Hjørnestenen til en tredie var lagt paa hans en og femtiende Fødselsdag.

Saa gik vi ind i en af Pigernes Bygninger, der kunde rumme femti til seksti. Alt var net og hjemligt. Derfra til Pigernes Skoleværelser, som udgjør den øvre Etage af to eller tre tilstødende Bygninger. Idet vi kom ind, modtog Pigerne Spurgeon med Smil og Haandklap. Det bragte Taarer i mine Øine flere Gange. Spurgeon talte til Børnene og indbød den Besøgende at sige nogle Ord i hvert Værelse. Han var selv lykkelig og fuld af Munterhed. I et af Værelserne holdt Pigerne paa med Regning. Saa, sagde Spurgeon:

"Sæt nu, at jeg skulde skjære Doktor — i to (Besøgende traf til at være af Naturen meget stærkt begavet i legemlig Henseende) lige nedover efter Længden, hvad vilde det være i Regnekunsten?"

Da der intet Svar var, sagde han:

"Division, naturligvis; og sæt, at jeg skar ham i en hel Del Smaastykker, vilde ikke det være Brøk? og sæt, at jeg gik bort med Hr. og Fru Williams (Besøgendes Svigersøn og Datter), hvad Regel vilde det være lig? Vilde det ikke være Reguladetri?"

Bygningerne ligger paa hver Side af en aflang Firkant. Partiet nærmest til Gaden er optaget af Kontorer, Vaskehus og Spiserum, ved den modsatte Ende er Sygehjemmet, Badehuset og Legesalen. Naar man kommer ind paa Gaardsrum-

met, er Pigernes Bygninger tilhøire, Gutternes tilvenstre, der ligger ogsaa Gymnasiet.

Der er ikke meget syge Børn i Sygehjemmet; men mange sættes ind her, strax de bliver optagne, indtil de er ganske fri

Sygehuset.

for Hudsygdomme og saadanne Plager. Ingen syge Børn optages, dog har de ikke sjelden arveligt Anlæg for Tæring.

Saa gik vi ind i Gymnasiet, hvor tretti til firti Gutter under en Lærers Opsyn gjennemgik Legemsøvelser med me-

gen Livlighed og Kunstfærdighed. Gutterne var klædte i Gymnastik-Beklædninger, som fremviste deres Muskler og Legemets Udvikling.

Spurgeon tror paa at gjøre Guds Gjerning godt, som jeg før har sagt, og dersom Gutterne da er stærke, sunde og kvikke, er det let at faa Plads for dem; ja, der er endog stor Efterspørgsel efter dem. Gutter oplæres ogsaa i Tegning og forskjellige andre nyttige Haandværk. Men det bedste af alt er, de opdrages til at være nøiagtige, muntre og flittige. Gjennem hele Børnehjemmet gaar der en underlig Blanding af den mest ophøiede Tro og udpræget sund Fornuft.

Nogle af Gutterne gav en Prøve paa Klokkespil. De spillede en Marsch, "Blue Bells," "Westminster Chimes" (der endog indeholdt "Store Ben's" fyldige Klang) og "Hjem, mit kjære Hjem." Børnenes Underholdninger er meget populære. Paa en Festdag, saasom Spurgeons Fødselsdag, da der gives en Underholdning mod en liden Indtrædelsesafgift, kan der være op til tretten Tusen tilstede, og Gutterne fortjener ved saadanne Forevisninger gjennem England op til ti Tusen Dollars Aaret.

Ofte holder Landskirkerne en Fest, saasom Høstfest eller lignende, og samler et lidet Offer til Hjemmet. En liden Menighed havde netop sendt ind nogle Sække Poteter, Næper, Nødder, Æbler, Kaalhoveder, Pærer osv. Men Æblerne var ikke saadanne store, røde, udmærkede Æbler, som kommer fra Ny Englandsstaterne, nordlige New York, Pennsylvania, Michigan og Ohio. Jeg undrer paa, om ikke nogen af mine Læsere skulde ønske at sende en Tønde eller to af de bedste Vinteræbler, haandplukket, uden at være stødt, hvert Æble gjort op for sig selv i Papir, til Stockwell Orphanage, Clapham Road, London, S. W. Men Fragten maatte være

betalt, og der maatte ikke være et tvivlsomt Æble iblandt dem! Kun det bedste til Herren!

Vi gik til Bageriet. Meget af Arbeidet gjøres af Gutterne. Et fire Punds Brød gjøres saa, at det skal koste fire Pence. I Madboden laa netop en Faareskrot sendt (frossen) som Gave fra Ny Zeland.

Pigerne spiser sine Maaltider i sine forskjellige Bygninger, hvor de ogsaa koger og gjør sit Husarbeide med blot de almindelige Redskaber.

Gutterne tager sine Maaltider i det store Spiseværelse. Ved Enden af hvert Bord sidder en Matrone. Efter at de havde indtaget sine Sæder, sang de: "Lad os nu med glade Sind," o. s. v. Det var mig kjært at se, at det første Fad, som bares ind (det kommer forresten to Gange i Ugen), var stegte Bønner. Det viser, hvorledes Boston-Ideer spredes.

Jeg har nævnt om Børnenes sunde, stærke Udseende. Dette er saa meget mere mærkeligt, naar man tager den Omstændighed i Betragtning, at ikke faa af dem har havt daarligt Tilsyn, før de kom did. Jeg har aldrig seet en Flok Gutter, der saa bedre ud.

Til 1ste Oktober 1886 er der modtaget: 857 Gutter, afgaaet 617 Gutter, tilstede i Anstalten 240 Gutter. Piger modtagne 273, afgaaet 41, igjen 232. Samlet Antal i Hjemmet 472. Samlet Antal Børn modtagne 1,130.

Et af de mest interessante Træk er Indskrifterne paa Væggene. En af disse minder om en Gut, der blev Missionær og døde i Tjenesten. Fem Gutter er blevne Præster, og af disse gik tre til Missionsmarken.

Idet han pegte paa en Inskription, sagde Spurgeon: "Der er vor Bank."

Jeg læste Ordene: "Herren er vor Forsørger,"*

* Engelske Bibel: The Lord will provide. O. A.

og nær ved Ordene: "Min Gud skal fuldeligen give Eder alt, hvad I behøve, efter sin Rigdom i Herlighed i Kristo Jesu."

Spurgeon sagde:

"Hele dette Børnehjem er et Bevis for Gud. Jeg siger ofte til Fritænkere: Vil I tage denne Anstalt og fortsætte den i en Maaned?"

Der var tre Bevæggrunde, der ledede Spurgeon til at begynde med Børnehjemmet: Ønsket at lindre Nød, Haabet at drage Gutter og Piger ind i Guds Gjerning, og Nidkjærhed for Guds Ære, hvis Magt og Trofasthed vilde vise sig ved Fremgangen i det Værk, som var begyndt i Tillid til ham. Idet han omskriver Ordene af Jehovas gamle tapre Profet, har han ofte foreslaaet denne Prøve: "Den Gud, som svarer ved Børnehjem, lad ham være Gud!"

Arbeidet har bragt ham sin egen overvættes store Løn Sandsynligvis har han intetsteds udenfor sit eget Hjem været saa lykkelig som inden Børnehjemmets Vægge. Intetsteds er hans Ømhed kommet saa klart tilsyne. Vi anfører i Korthed fra Hr. Goughs Beretning om sit Besøg.

"Da vi kom ind paa Gaardspladsen, satte Gutterne i et Glædesraab ved at se ham. . . . Han var en stor Gut mellem Gutterne. . . . . Han spurgte mig: "Vil De gaa med til Sygehjemmet? Vi har en Gut, som er meget syg af Tæring, han kan ikke leve; han vilde blive meget skuffet, naar han hørte, at jeg havde været her og ikke seet til ham." I det kjølige, rene Kammer laa Gutten. Han blev meget oprømt, da han saa Spurgeon. Idet han holdt Guttens Haand, sagde han:

"Nu min kjære Gut, Du har mange herlige Forjættelser rundt hele Værelset. Mit kjære Barn, Du kommer til at dø, Du er træt af at ligge her; snart vil Du være fri for alle

Smerter og faa Hvile. Jesus elsker Dig, han kjøbte Dig med sit dyrebare Blod, og han ved, hvad der er til dit Bedste. Det synes haardt for Dig at ligge her og høre paa Støien fra de friske, legende Gutter udenfor. Men Jesus vil snart hente Dig hjem, og da vil han forklare for Dig, hvad Grund han havde, og Du vil blive saa glad."

Saa lagde han sin Haand paa Guttens og uden den Formalitet at knæle ned, sagde han: "Kjære Herre Jesus, dette kjære Barn rækker ud sin spæde Haand for at finde din. Lad ham føle, kjære Frelser, dit varme Tryk. Løft ham, idet han gaar over Floden, saa at hans Fødder ikke bliver kolde af Dødens kolde Vande. Tag ham hjem, naar din behagelige Tid kommer. Trøst ham og kvæg ham, indtil den gode Stund kommer. Lad ham se Dig, som han ligger her, lad ham se mer og mer af Dig, sin kjære Frelser." Efter et Øieblikks Taushed: "Nu, kjære Barn, er der noget, Du skulde ønske Dig? Vilde Du synes om en Kanarifugl i et Bur for at høre den synge om Morgenen? Pleierske! se til han faar en Kanarifugl imorgen tidligt. Farvel, min kjære Gut; kanske Du faar se Frelseren før mig."

Jeg havde seet, at Spurgeon havde holdt seks, syv Tusen Mennesker i aandeløs Stilhed, jeg kjendte ham som en stor Mand, allesteds agtet og elsket; men som han sad der ved det døende Barns Leie, var han større og skjønnere for mig, end naar han bevægede den store Forsamling."

Sandheden er, at hans Styrke laa for en stor Del heri. Det kom for en ikke liden Grad af den Aand, der førte ham til at sidde og bede med det fattige, døende Barns Haand i sin, at han var istand til at bevæge Tusener. Kold Fornuft vilde aldrig have gjort ham til Aarhundredets store Prædikant. Kundskab opblæser; men Kjærlighed opbygger.

At Spurgeon ikke glemte de Gamle ved at sørge for de

Rathhaus.

Unge, viste sig ved Almissehusene for gamle og trængende Medlemmer af Tabernaklets Menighed, til hvilket han gav fem Tusen Pund af den Sum, som gaves ham ved hans Sølvbryllup. Disse Huse er blevne flyttede fra deres gamle Tomter og ombyggede i Nærheden af Tabernaklet, og Antallet forøget fra seks til elleve.

Børnehjemmet og Almissehusene, saavelsom mange beslægtede Foretagender, vidner om den gamle puritanske Læres Menneskekjærlighed og Velgjørenhed. Den, som elsker Gud, elsker ogsaa sin Broder.

11te Kapitel.

Forfatterskab.

Det vil rimeligvis vække Forundring, naar vi siger om en Mand, der var en af Aarhundredets frugtbareste og mest læste Forfattere, at han blot tilfældigvis var Forfatter. Fremfor alt var han Prædikant. Han var Forfatter, fordi han var Prædikant. Mange af hans Værker er opgjort af hans Prædikener, enten helt og holdent eller i en anden Form. Og alle har samme Maal som Prædikenerne: Deres Hensigt er at føre Mennesker til rettere Tro og høiere Liv.

Charles James Fox's Epigram: "Lyder Talen godt, naar den læses? Da var det ei en god Tale," maa som alle andre Epigrammer tages med Forsigtighed. Fox selv, Webster, Choate lød godt, naar de læstes, alligevel hørtes de paa med Begeistring, og til denne Liste kan vi ogsaa føie Spurgeon.

Det er vistnok sandt, hans Livsarbeide var, "Metropolitan Tabernakels Prædikestol," et Tidsskrift, der indeholdt hans ugentlige Prædikener og begyndte med Januar 1855. Det løbende Bind er Aargang 38. Til Marts 1892 indeholder Rækken to Tusen to Hundrede og atten Prædikener. Ved Siden deraf er der i Forlæggernes (Passmore & Alabaster) Hænder over et Tusen Prædikener, der ikke er offentliggjort, saaat Rækken kan fortsætte endnu i flere Aar, dersom der er almindelig Efterspørgsel efter dem, efterat den store Personlighed har forladt os.

Man siger ofte: "Ingen læser en Prædiken," og mange har troet, at Spurgeons Styrke som Prædikant alene laa i Røsten og den personlige Tiltrækningskraft. Men denne Paastand bevises ingenlunde af Kjendsgjerningen. Prædikenerne begyndte med en Cirkulation af 10,000 Eksemplarer, naaede op til 25,000 og til sine Tider meget høiere. Vi tænker os ofte en trykt Prædiken som meget tung og tør; men Spurgeons Prædikener indeholdt paa den trykte Side meget af den Kraft, hvori de var iklædt, naar de hørtes i Tabernaklet. For at bruge Biskop W. Boyd Carpenters Ord:

"Den store Tilhørerskare, som samledes i Tabernaklet, og den endnu større Skare, som i enhver Verdensdel læste hans Prædikener, bevidner den Flid og Udholdenhed, hvormed han holdt sine Udtalelser friske og træffende i mere end treti Aar." (Contemporary Review, Marts 1892.)

Om Prædikenernes Popularitet og Styrke er det vanskeligt at tale fyldestgjørende. Kjendsgjerninger overgaar her, hvad der fra først af synes at være Overdrivelse. Dersom vi sætter den gjennemsnitlige Cirkulation til 25,000, kan den samlede Cirkulation til Dato ikke være mindre end fem og en halv Million. Hvorsomhelst det engelske Sprog naar, paa Steder, hvor man ikke har hørt om Beaconsfield og Gladstone, Grant eller Harrison, har man hørt om Spurgeon. I Amerika og i alle de engelsktalende Kolonier har Prædikenerne naaet en Cirkulation, som kanske overgaar den oprindelige Udgave. Dersom Loven om Forlagsret var traadt i Kraft firti Aar før, er der ingen som kan sige, hvormange Børnehjem Spurgeon kunde have bygget. Prædikenerne har været oversat paa Hollandsk, Tysk, Velsk, Italiensk, Fransk, Svensk, Dansk, Græsk, Spansk, Irsk, Russisk, Lettisk, Serbisk, Ungarsk, Maorisk, Arabisk, Telugu, Urdu, (Hindustansk) Syrisk, og vi ved ikke hvilke andre Sprog. Vi ved ikke til hvor-

mange Tusener af Sjæle disse Blade er kommet med Helbredelse, det kan kun Evigheden vise.

Ti Bind af udvalgte Prædikener over særskilte Emner er udkomne, saasom "Sjælevindende Prædikener," "Slaaende Prædikener," "Juleprædikener," "Forbilleder og Emblemer," "Basun-Raab," "Stormsignaler," "Tidsmæssig Sandhed," "Det kongelige Bryllup." Der har ogsaa været udgivet adskillige Bind med Uddrag fra Prædikenerne: "Efterskrift mellem Regene" og andre.

Næst i Størrelse efter "Metropolitan Prædikestol" er "Sword & Trowel ("Sværdet og Murskeen,") en Beretning om Kamp mod Synden og Arbeide for Herren" (Maanedsskrift), som begyndte i 1865 og er nu udkommet i syvogtyve Aargange. Hvert Nummer indeholder en eller flere Artikler af Spurgeon, og hvert Nummer er gjennemlæst af ham. Det var for en stor Del brugt til at fremlægge for Kirken den Gjerning, som udførtes af Tabernaklet og de forskjellige Virkegrene, der udgik derfra. Et af dets fremtrædende Træk var Afdelingen for Boganmeldelser, i denne er Spurgeon aldeles sig selv. Alle Anmeldelser er ærlige, klare og skarpsindige, og man er aldrig i Tvivl om, hvorvidt han anerkjender eller forkaster en Bog. Stundom er de sarkastiske, ofte humoristiske, altid siger han meget i faa Ord. Læseren maa forundres over, hvorledes Spurgeon kunde overkomme at læse saa meget med alle de øvrige Byrder, som hvilede paa ham, da nemlig enhver af disse vilde optaget endog en ualmindelig Mands baade Tid og Kræfter.

Herom siger Dr. theol. William Wright af London, Sekretær for det Britiske og Udenlandske Bibelselskab, i en slaaende Udtalelse i "The Sunday School Times:"

"Han var kjendt med al Literatur. Hans Evne at læse var kanske neppe overtruffet. Han kunde sidde ned med fem

seks store Bøger foran sig og gjennemgaa dem, førend han reiste sig. Han sad med den venstre Haand til Bogens venstre Side, idet han førte sin høire Haand op over Bogens høire Side, indtil Bladet stak frem, saa vendte han det om og fortsatte paa næste Side. Han tog ind Indholdet næsten ved et Blik, og hans Hukommelse var saadan, at hvad han havde læst, sad fast. Han havde gjort det til Regel at læse et halvt Dusin af de tungeste Bøger i Ugen, for, som han sagde, at hvæsse sin Aand paa de stærkeste, og der var ingen Forbigaaelse. Jeg forsøgte ofte hans Læsnings Grundighed.

"Naturens Lov i Aandens Verden" naaede ham og mig omtrent samtidigt. Jeg hilsede paa ham, medens jeg havde Bogen i friskt Minde. Han havde netop læst den og fire fem andre Værker den Dag. Ved Aftensbordet samtalede vi om Bogen. En Tredie, der var tilstede, modsagde hans Hukommelse med Hensyn til visse Partier af Bogen, hvorpaa Spurgeon citerede en Side for at vise, at den naturlige og aandelige Lov sagdes at være "identiske," og en anden væsentlig Side for at vise, at Bogen havde den Feil at være ufuldstændig. Jeg saa over Siderne igjen, da jeg kom hjem, og jeg tror, at han neppe havde udeladt et Ord ved Gjengivelsen. Hans Evne at læse var en af hans største Gaver."

Der var Mænd, som sagde, at han var ustuderet, ligesom der var Mænd, der kaldte Wilhelm den tredie en "hollandsk Bonde," og som der var Mænd, der kaldte Abraham Lincoln en Idiot.

Dr. Wright siger:

"Jeg overraskedes først ved at finde, at Spurgeon undersøgte baade den græske og hebraiske Tekst. "De siger," sagde han, "at jeg er uvidende og ulærd. Aa ja. Lad dem sige det, og lad Gud blive æret baade ved min Uvidenhed og Lærdom."

Næst i Størrelse og i det Arbeide, den tog, var "Davids Skatkammer," en Udlæggelse af Salmerne i syv store Bind. Ihvorvel den kostede otte Shillings (omtr. $2.00) Bindet og var for en stor Del anlagt for simple Folk, Præster og Lægmænd, naaede Afsætningen i England et hundrede og tyve Tusen Eksemplarer, og ved Siden deraf ved vi ikke, hvormange i Amerika.* Denne Bog var et Kjærlighedsværk; han elskede Salmerne. I Løbet af tyve Aar havde han ofret sin Tid og sin Sekretærs Tid til Undersøgelser og Afskrivninger i det britiske Museum og andetsteds af enhver Udtalelse, der kunde belyse Salmerne, af gamle og nyere Forfattere. Han overveiede disse, gjorde dem til sine og sammensøiede dem med Fortolkninger, ofte dragne af hans egne rige aandelige Erfaringer. Naar tilsidst Værket var afsluttet bød han Farvel til denne kjære Kammerat i saamangen Time med oprigtig Bedrøvelse:

"En Bedrøvelsesskygge hviler over min Aand, nu da jeg afslutter "Davids Skatkammer," fordi jeg aldrig her paa Jorden vil finde et rigere Oplagssted, ihvorvel hele Aabenbaringens Palads staar mig aaben. Velsignet har de Dage været, som jeg har anvendt til at anstille Betragtninger, sørge, haabe, tro og juble med David."

Denne Bogs Indhold, Omfang og Fuldstændighed viser hans udmærkede Evne for haardt Arbeide.

Kanske det Værk, som overgaar alle andre i Popularitet og Udbredelse, var de to Bind: "John Plogmands Snak" og "John Plogmands Billeder," eller "Simpelt Raad for simple Folk." Deres Cirkulation oversteg fire Hundrede Tusen Eksemplarer. Vi ved ikke, hvor i Verden man kan finde saamegen Visdom udtalt med saa stor Kvikhed. John Plog-

* En Udgave udkom nemlig ogsaa her i Landet til $2.00 Bindet og maa have havt en stor Afsætning, hvilket det storartede Værk ogsaa vel fortjener. O. A.

mand er langt bedre end "Fattig Rikard," som ogsaa Spurgeons Karakter var bedre end Franklins. Plogmanden staar i sin Bluse med Svøben under Armen ved sin Hests Hoved og snakker med sine Naboer med gjennemsigtig og fortrolig Enfoldighed om Sparsomhed, Flid, Afhold, Gjæld, Giftermaal, Hjemmet, om Sladder, Kroen, om Gud og Sjælen. Ikke saa Omvendelser og mange Forbedringer tilskrives John Plogmand. Vi tvivler paa, at nogen af Spurgeons Bøger vil leve længere end Plogmanden.

I nært aandeligt Beslægtskab med John Plogmand er "John Pldgmands Almanak," en stor Plakat for at hænge paa Væggen. Den har korte Tankesprog for hver Dag i Aaret, med sammentrængte Raad, verdslige, moralske og religiøse, alle ledsagede med Billeder, der vilde gjøre dem kjære for Folkets Hjerte.

"Saltkarrene" i to Bind giver i blivende Form de Ordsprog, som havde staaet i John Plogmands Almanak gjennem flere Aar med fortrinlige Forklaringer dertil. Forfatteren siger:

"At finde et Ordsprog for hver Dag i tyve Aar har voldt mig meget Arbeide, og jeg føler, som om jeg ikke kan taale at miste den store Samling af Sentenser, som jeg saaledes har plukket sammen."

Naar man aabner disse Bind hvorsomhelst, finder man Side efter Side med skarpe, besynderlige og stærke Ordsprog. Vi ved ikke, hvor vi skulde begynde at anføre, og endnu mindre, hvor vi skulde slutte. Vittighed og Visdom findes paa hver Side, saasom: "Lugt ikke paa Flasken, som havde Brændevin i ifjor." "Hver Gris kan grynte." "Den, som har liden Naade, synes hver Prædiken er lang." "Om et Æsel begiver sig paa Reise, kommer det ikke hjem som Hest." "Dersom enhver vilde forbedre en, blev alle forbedret." "Blev

alle Narrer kronte, blev vi alle Konger." "Knappen paa sin Plads er Ægtemandens Stas." "Vær ren, om Du ei kan være rask." "En tam Tiger er dog en Tiger." "En Haandfuld af helligt Liv er værd en Ton høit Snak."

Et andet Værk, der er fuldt af samlet Kvikhed og Visdom, blev udgivet af ham under Titelen: "Glatte Stene fra gamle Bække." Det er en Samling Sentenser fra Pastor Thomas Brooks Skrifter. Han var en puritansk Forfatter i det syttende Aarhundrede og Præst ved St. Marias Kirke i Fish Street, London.

I "Spurgeons Skillingshefter" taler Forfatteren paa en enkel, ligefrem Maade om meget alvorlige Ting. De indeholder: "Ledetraad til Labyrinten," "Alt af Naade," "Ifølge Forjættelse," "Et Menneske i Kristo," "Guds Krav," "Den første Ting først," "En Katekisme med Beviser."

Iblandt hans Opbyggelsesskrifter er: "Den Troende og hans Frelser," hans først udgivne Bog.* "Morgen efter Morgen og Aften efter Aften," eller "Daglig Læsning for Familjens Lønkammer;" "Fortolkeren, eller Skriftlæsning for Familje-Andagt;" "Det gyldne Alfabet af Lovsang og Skriftlæsning;" "Veksler paa Troens Bank," en Samling af Guds Forjættelser for hver Dag, og "Lysenes Prædikener."

Rimeligvis anvendte ikke Spurgeon saamegen Forstand og Følelse paa noget, som paa det Værk, der var egnet hans Studenter. "Foredrag for mine Studenter" er fyldte med de viseste Raad for unge Præster, ofte opfyldte med Vittigheder, altid gjennemtrængt af Gudsfrygt. Han anser intet Emne for lidet eller for stort, dersom det kun kan gavne de unge Mænd. Fra de høieste Emner gaar han ned til de

---

* Det viser paa en smuk Maade Spurgeons Ydmyghed, at han solgte Forlagsretten til denne Bog for 50 Pund, naar 1000 Pund vilde været billigt.

mindste Smaating med Raad om Røst og Gestikulationer og Advarsel mod en urigtig Optræden.

Bogen om "Fortolkning og Fortolkninger" indeholder korte Udtalelser om 1429 forskjellige Fortolkere. Naar vi læser disse korte Bemærkninger, forundres vi paanyt over, hvorledes Forfatteren fandt Tid til at læse disse Fortolkninger grundigt nok til at sætte ham istand til at dømme om, hvorvidt de havde Fortjeneste eller ei. Men han havde den Gave at kunne gjøre Minutterne til Timer. Bogen begynder med to Foredrag over "Fortolkninger og Fortolkning" og slutter med et Foredrag over "Rare Prædikanter."

"Mine Prædiken-Udkast" (fire Bind) vil udentvivl være meget nyttige, dersom de bare ikke fristet unge Præster til at bygge paa Spurgeon istedetfor at arbeide selv. En berømt Skribent offentliggjorde i "The National Baptist" et Opsæt over "Den daarlige Indflydelse af godt Eksempel" og viste, hvor tilbøielig man er til at overdrive sin Efterligning af dem, man beundrer. Et Ord til den Vise er nok.

Spurgeons sidste Bog, "Erindringer fra Stambourne," indeholder Erindringer fra den lille Landsby i Essex, hvor han i sin Barndom tilbragte mange glade Dage med sin Bedstefader. I Forordet siger han:

"Jeg har gjort mit Bedste for at lade Læseren se, at endog en ubetydelig Landsby har sin Historie, og at denne er vel værd at nedtegne." Men det er med Bedrøvelse, at en læser denne lille Bog. Han siger:

"Ved Enden af Mai 1891 led jeg meget af den ondartede Influenza, som da rasede. Men alle troede jeg var i Bedring, og ansaa det fornuftigt, at jeg skulde faa Forandring af Luft. Jeg reiste for nogle Dage til Stambournes Omegn og glædede mig i, hvad jeg kaldte "Bedstefars Land" ... Men Torsdag den Uge fik jeg en overvældende Hovedpine,

og jeg maatte skynde mig hjem Fredag forat gaa til det Værelse, hvor jeg maatte holde mig i tre Maaneder, og led uden Maade, ja, jeg var ofte i Dødens Gab. Nu haaber jeg, at jeg er i virkelig Bedring, og jeg fordriver Tiden med at ordne, hvad før var forberedt, og faa det fra Pressen."

Men ak, det Haab var forfængeligt! Ved Siden af de nævnte Bøger og et Bind med "Taler hjemme og borte," er der utallige Traktater og korte Stykker iblandt hvilke hans "Indledning til Norcott om Daaben" ikke maa glemmes.

Ingen kan læse endog en Fortegnelse over hans Bøger uden at blive opmærksom paa, at han havde en Uendelighed af Resourcer og holdt dem alle i sin Haand, og forundres over den Mængde Arbeide, han kunde udføre. Og denne Forundring stiger, naar man betænker, at dette Arbeide var udført i ledige Øieblikke, saadanne, som var til overs fra Prestegjerningen i Tabernaklet, fra "Omsorgen for alle Menigheder," fra Skolen og Børnehjemmet, og endelig fra de mange Smertesanfald. Næsten den sidste Gang Forfatteren hørte ham, var hans Tale til London-Konferentsen, Oktober 1886; allerede den Gang sagde han:

"Ved Tretiden i Eftermiddag vil Gigtsmerterne angribe mig med saadan Voldsomhed, at jeg maa lægge fra mig alt og gaa tilsengs."

At han udførte saa meget, skyldtes hans ubøielige Vilje, der styrkedes ved Guds Naade.

Det er kun rigtigt at sige nogle Ord om Spurgeons Forhold til Salmedigtning. I 1866 samlede han "Vor egen Salmebog," bestemt især for Tabernaklet. Dr. Burrage i sit værdifulde Værk om "Baptisternes Salmedigtere" siger:

"Spurgeons egne Bidrag til denne udmærkede Samling er fjorten Salmer og ti Sange, samt tre, som han har forandret. Af Sangene er den særskilt afholdt, som begynder:

Sødt lyder hellig Sang
I stille Morgenluft.
Før Verden end af Røg er sort,
Opstiger Bønnens Duft.

Men den Sang, som Spurgeon elskede mest, og som er bleven mest kjendt er følgende:

Den Helligaand er her,
Hvor udi fælles Bøn
Guds Børn i Troen samlet er,
En Gave fra Guds Søn.

12te Kapitel.

Spurgeon som jeg saa ham.

Af Dr. theol. W. E. Hatcher.

Det interesserede mig ofte, da jeg var sammen med Spurgeon, at se, med hvilken Agtelse og Ærbødighed han altid blev behandlet. Der var intet, der tydede paa en støiende Hyldest. Enhver syntes at bøie sig i hans Nærværelse og viste ham en Agtelse, der grændsede til Dyrkelse. Jeg sad med ham i Vognen en Søndag, og idet den rullede hen over Clapham Road syntes de Skarer af hans Folk, som vi mødte paa Veien instinktsmæssig at standse og blive usigelig lykkelige ved det mindste Tegn paa Gjenkjendelse. Jeg skal aldrig glemme den inderlige Velvilje, hvormed han hilsede dem. Jeg fulgte paa somme af hans Reiser og traadte ind med ham i mangt et Hjem. Allesteds mødtes han af den samme hensynsfulde Ærbødighed. Til sine Tider syntes jeg at mærke, at han ubevidst følte sig trykket af denne Opmærksomhed. Han besad et Barns Troskyldighed og ønskede ikke at hilses som den Store.

Uden egentlig usømmelig Fortrolighed optraadte jeg ganske frit ligeoverfor ham, og paa en oprigtig Maade modsagde jeg ham, satte mig imod hans Bedømmelse af Ting, gav saadanne Svar, som jeg kunde til hans humoristiske Bemærkninger, og behandlede ham, som jeg vilde behandle en mindre ophøiet Ven. Han ikke blot tog dette forgodt, men syntes

endog at finde Behag deri. Han havde min fuldeste Kjærlighed, og jeg vidste, at jeg ikke med Vilje vilde saare ham. Tilsidst kom jeg til den Slutning, at han gav mig saa meget af sin Tid idetmindste for en Del af den Grund, at han syntes om at have fundet en Mand, der behandlede ham, som om han var et almindeligt Menneske.

Næsten enhver Fremmed, som nærmede sig ham, var ivrig til at bevidne i de taknemmeligste Udtryk det Gode, han havde modtaget af Spurgeons Betjening. Ofte, naar jeg kom ind i Kontoret bagenfor Prædikestolen efter Gudstjenesten, var der Fremmede tilstede. Hvilke Skarer der trængte sig ind i Værelserne og Gangene og ventede paa den Ære, at faa trykke hans Haand! Der var en lang Række, der passerede forbi ham to Gange hver Søndag. For nogle var det et Øieblik af aabenbar Ære og Stolthed, som de længe havde søgt; de udtalte dette og gik. En elegant og tiltrækkende Herre fortalte ham med taarekvalt Stemme, hvorledes hans Moders sidste Dage var blevne forskjønnet ved at læse hans Prædikener. En anden udtalte i faa Ord, hvorledes han stod i evig Taknemmelighed til ham, fordi han ved en af sine Prædikener hjalp ham til at finde Frelseren.

Spurgeon arbeidede hele Tiden, og det under tunge Byrder. Det er tvivlsomt, om han et eneste Øieblik i sine senere Aar var aldeles uden Smerter.

Gigtsmerter var hans Livs høieste Lidelse. Jeg formoder de tiltog efterhvert. Jeg erindrer meget klart den første Søndags Morgen, i August 1888, da jeg kom ind i Tabernaklet. Jeg følte en næsten barnagtig Nysgjerrighed efter at se ham. Mit første Indtryk blev formørket ved de Lidelsens Mærker, som var synlig i hans Ansigt, og den Bekjendelse om Svaghed og Smerte som lød i hans Bønner. Sidenefter, iblandt de mange andre Ting, han betroede mig, fortalte han,

at han led meget af Hævelse i Hænder og Fødder. Naar han forlod Sengen om Morgenen, var det ham meget vanskeligt at staa paa Fødderne. De var hovne og meget ømme, naar man berørte dem, og han maatte gnide og bevæge dem lidt efterhvert, indtil han kunde staa paa dem. I Virkelighed gik han meget langsomt og vaklende, og det var ikke sjelden, han havde farlige og smertelige Fald.

Han vidste ikke, hvor ondt det gjorde mit Hjerte, naar han beskrev for mig Smerterne i sin høire Haand. Naar han vaagnede om Morgenen, var ofte hans høire Haand stivt lukket, som om den var forstenet. Ikke et Led kunde bøies med dens egne Muskler. Han maatte tage Finger for Finger og Led for Led og arbeide med dem og opmygne Senerne for at sætte dem i Bevægelse. Erindringen om den Haand kan vistnok styrke lidende Guds Børn til ikke at forsage over sine Trængsler.

Paa Grund af denne Gigtsygdom maatte han være meget omhyggelig for sin Helbred. Han blev let angrebet af daarlig Luft eller upassende Mad. Forat undgaa Londons Damp og Taage maatte han hver Høst for flere Maaneder reise til det sydlige Frankrige. Han var en streng Plantespiser. En Søndag spiste jeg Middag med ham hos en af hans Medlemmer. Han sad ved Siden af Husets Frue. Hun havde foran sig et Fad med Fasaner, og under Maaltidet saa jeg et lidet Stykke deraf paa hans Tallerken. Uden at se til hans Side gjorde jeg den Bemærkning, at af alle Folk paa Jorden maatte Amerikanerne være de dummeste.

"Hvorfor det, Broder?"

"Jo de lever i den falske Formening, at Fasaner ikke hører til Planteriget; men naar her i Landet Vegetarier spiser Fasaner, maa de altsaa videnskabelig betragtet være langt efter sin Tid."

"Almindeligt har Amerikanerne Ret; men denne gode Dame har lagt et Stykke Fasan paa min Tallerken, og jeg tror virkelig, at det er den første Gang paa to Aar, at jeg har smagt Kjød." Han maatte nøie vogte sig for alt, der kunde gjøre ham fed, og han maatte af den Grund bruge "Saccharine" i Kaffeen istedetfor Sukker. Bordets Nydelser blev altsaa for ham meget begrændset.

Der var intet mærkeligt ved hans Udvortes, undtagen Hovedet. Han var omtrent fem Fod otte Tommer høi, havde Anlæg for Fedme og var slet ikke indtagende. Engang, da jeg spiste til Aftens med ham, gratulerede jeg ham med, at jeg fandt Fru Spurgeon saameget stærkere, end jeg havde ventet. Hans Svar var:

"Min stakkels Hustru har kun Liljer og ikke Roser." Derefter omtalte han, at der var en Ting i Forsynets Styrelse, hvorover han intet Lys kunde finde, og det var, hvorfor Gud havde skabt ham saa styg. Han sagde, hans Fader var anseet som en smuk Mand, og med Hensyn til hans Bedstefader, da var han "en Mand mellem Mænd."

Hans Sjæl var vel balanceret og alle dens Kræfter under hans fuldkomne Beherskelse. Enhver Evne var fuldt udrustet og altid i Arbeide. Hans Sind vaklede aldrig under nye Anstrengelser. I den Række, som paa Søndag gik forbi for at trykke hans Haand, gav en sit Navn som Dr. J. R. Kendrick. Øieblikkelig opklaredes hans Ansigt.

"Har jeg den Ære at trykke Haanden paa den Dr. Kendrick, der gav os den skjønne Levnetsbeskrivelse af den sidste Fru Judson?"

Doktoren tilstod oprigtigt, at han ikke var Forfatteren; men det var hans Broder, Dr. A. C. Kendrick, hvorpaa han blev hilset med mange venlige Ord, broderlige Hilsener og Venlighed.

En Ven i New York havde godhedsfuldt sendt Spurgeon et Brev om, at jeg kom til at være i London i Løbet af Sommeren. Flere Brødre var med mig, da jeg en Søndagsmorgen nærmede mig ham midt i den lange Række. Den Broder, som gik umiddelbart foran mig, nævnte mit Navn. Straks sagde han:

"Jeg har læst om Dem og skulde ønske at stifte Deres Bekjendtskab." Han manglede aldrig et Ord eller glemte et Navn.

Hr. Spurgeons Godhed var ualmindelig indtagende. Han vilde aldrig blevet den Prædikant, han var, havde han ikke været saa ren, troskyldig og gjennemskuelig. Han havde intet Paahæng af jordisk Herlighed. Han hadede Skin med ubegrændset Afsky og elskede Sandhed, som Øiet elsker Lys. En Luft af hellig Andagt syntes at omgive ham.

Et Selskab af amerikanske Herrer tilbragte Dagen med ham i Westwood. De saa ham i hans livligste og bedste Lune og hørte ham tale i timevis angaaende Striden om den "heldende Skraaplan," som da rasede paa det værste. Han vidste godt, at han stod i den store Strids Midte, og kunde vist ikke skjule for sig, at flere af hans Venner forsøgte at spille en dobbelt Rolle. Hvad der end maatte være ret eller uret i Striden, en Ting er sikkert, at han led forfærdelig Uret. Det var en gribende Erfaring at høre ham paa sin egen begeistrede Maade tale om Stillingen. Han var ikke en Herrens Stridsmand iklædt Silkehandsker. Med sin høire Haand slog han Modstanderne mange frygtelige Slag, og hans Forsvar for, hvad han ansaa at være Sandhed, førtes med levende Veltalenhed.

Men i al hans Lidenskabers Glød og Udtalelsers Styrke var der ingen Gift; han var fuld af Kjærlighed og bar ikke Bitterhed til nogen. Den Aand, han bar tilskue, var saa

ophøiet, ædelmodig, lig Kristi Aand, at da Amerikanerne Klokken seks om Aftenen forlod Westwood, var deres eneste Samtaleemne Spurgeons usigelige Mildhed og Ædelhed. De vidste før, at han var stor, men hidindtil ikke, hvor barnlig og god han var.

Ved vore mange Sammenkomster og ofte forlængede Samtaler lagde jeg aldrig Mærke til noget, som tydede paa den mindste Bevidsthed om Storhed. For Herren var han et lidet Barn, der bævede i sin Svaghed og priſede blot ham. For Mennesker var han altid rede til at hjælpe den Svageste og elske dem, som gjorde ham Skade. Hans Natur var at herske; men han herskede med en Ret, som faa vilde gjøre ham stridig. Han besad Magnetisme nok til at være tiltrækkende, Visdom nok til at forstaa, Takt nok til at kunne samle og Styrke nok til at drive dem fremad.

De, som kjender Spurgeon bedst, beklager, at saa meget har været sagt om "Nadverdsspørgsmaalet." Det kan neppe siges, at han indtog noget Standpunkt i det Emne som Stridsspørgsmaal. Hans Sind var saa optaget af andre Sandheder, at han aldrig gjorde "Nadverdsstriden" til Gjenstand for kritisk Undersøgelse. Idetmindste udtalte han aldrig nogen autoritativ Anskuelse om den.

Efter hans Død har alvorlige Forsøg været gjort for at bruge ham til Skade for amerikanske Baptister. Jeg ved, at dette ikke er i Harmoni med hans Aand.

Ved mit Ophold i London havde jeg mange oprigtige og utvungne Samtaler med ham. Ved to Anledninger talte vi frit om "Nadverdsspørgsmaalet." Da disse Samtaler intet indeholdt af en privat Natur, vil jeg omhyggelig gjengive deres Indhold.

Den første Samtale fandt Sted i hans Studerværelse i Westwood, hvor jeg den elevte August 1888 sammen med Dr.

Henry McDonald af Atlanta, Georgia, og Pastor L. R. Tornhill af Manchester, Virginia, tilbragte fem Timer i hans Selskab. Han syntes at være ualmindelig fri for Smerte og viste mere end sædvanlig Lethed og Munterhed. "Nadverdsspørgsmaalet" bragtes paa Bane paa den Maade, at en af os gjorde den Bemærkning, at ved Altergangen nogle Aftener før i Tabernaklet ingen Udenforstaaende blev indbudt ved Navn. Han svarede, at det var sandt med Hensyn til denne Gang; men at han til andre Tider gav Indbydelser, som ogsaa indbefattede saadanne, der ei var Baptister. En af os udtalte ogsaa vor Beklagelse over, at de engelske og amerikanske Baptister ikke var enige i dette Spørgsmaal, og vi bad ham at udtale sine Grunde for at indbyde saadanne til Nadverden, som efter hans Syn var udøbte. Han forstod fuldt ud, at Spørgsmaalet ei var fremsat for at vække Strid; men kun af et oprigtigt Ønske at forstaa hans Anskuelser saavel som hans Praksis.

Det vilde ikke være muligt for mig at glemme hans Svar, fordi det kom over mig som noget aldeles nyt i det omstridte Spørgsmaals Historie. Han sagde, at han udstedte Indbydelsen "for en stor Del af Gjæstfrihed." Han maa have mærket den Overraskelse, hvormed dette Svar blev modtaget, for han skyndte sig at forklare, hvad han mente. Han sagde, at mange Fremmede besøgte Tabernaklet, og, da mange af dem var langt borte fra Hjemmet, følte han, at det var gjæstfrit fra hans Side at indbyde dem til Nadverden. Det Indtryk, jeg fik af denne Udtalelse, var omtrent den samme, som om han havde sagt, at, om nogen var i hans Hus, naar Middagsklokken ringede, vilde han føle det som sin Pligt at indbyde den Besøgende tilbords; men at han ikke af den Grund holdt aabent Hus.

Han var ogsaa meget forsigtig i at forklare de Bestemmel-

ser, Menigheden havde fattet med Hensyn til udenforstaaende Personer, der kom til Nadverden. Ingen kunde komme, uden han havde faaet Adgangstegn. Dersom nogen kom mer end en Gang, blev han spurgt, om han ikke ønskede at blive forestillet for Presten. Naar han kom tredie Gang, blev han formanet til at søge Optagelse andensteds, dersom han ikke ønskede at tilhøre Menigheden.

Han lagde til med meget Eftertryk, at det ofte hændte, at de som kom til Herrens Bord, med Glæde modtog Indbydelsen at møde ham, og efter at have talt med dem om Daaben, havde han den Fornøielse at døbe dem.

Intet fremgik klarere ved denne Samtale, end hans inderlige Tro paa Neddyppelse, som det eneste, der udgjorde kristelig Daab. Ja, jeg har aldrig hørt nogen Mand tale, der har givet mig Indtrykket af at have en mere oprigtig og ueftergivelig Tro paa Neddyppelse. Prester og andre, der er saa hurtige til at bruge ham for at slaa Baptisterne paa "Nadverdsspørgsmaalet" burde være ærlige nok til at lade Folk vide, hvor han stod i Daabsspørgsmaalet.

Spurgeons Menighed optager ingen, som ei har været neddyppet. Det er deres Pligt, som anfører ham, at sige, om det er mere ufordrageligt at udestænge den Udøbte fra Herrens Bord end det er at nægte dem Medlemskab i vore Menigheder.

Spurgeons "Gjæstfriheds"-Argument maa vistnok slaa andre, som det slog os, der var tilstede ved denne Anledning, som aldeles utilfredsstillende. Det var kun en Følelsestvang, og berørte slet ikke de store Spørgsmaal, som samler sig rundt Nadverden. Det viser ogsaa, at han aldeles tilsidesatte de almindelige Grunde, hvorfor "Aaben Kommunion" praktiseres.

Den følgende Oktober, da jeg atter var i London, blev jeg

indbudt til at følge med Spurgeon til Leytonstone, hvor han indviede en ny Kirke, og standsede i Nærheden deraf sammen om Natten. Naar vi fratrækker den Tid, vi sov, var vi sammen uafbrudt i over fire og tyve Timer, og for det meste af den Tid var ingen anden tilstede. Det gav mig Anledning til at udforske ham angaaende flere Emner, og ved mange oprigtige Spørgsmaal, ethvert af hvilke han besvarede med barnlig Troskyldighed og Forekommenhed. Medens vi reiste sammen paa Trænet udtalte jeg noget spøgende det Ønske, at jeg maatte faa se nogle strenge helstøbte Baptister, inden jeg forlod England, og spurgte ham, om der var saadanne i London. Han svarede hurtigt:

"Ja da, en Mængde af dem."

Naar jeg spurgte videre, om de havde sine egne Kirker, sagde han:

"Jeg formoder, at de har idetmindste hundrede Kirker i denne Stad og lagde til, at han nødsagedes til at sige, at mange af dem gjorde ikke stort Fremskridt; men at de bestod af virkeligt snille Folk.

Det var ham en tilsyneladende Fornøielse, at give mig saadanne Oplysninger, som vilde sætte mig istand til at finde nogle af de ledende "Close-Communion" Baptister i London. Nogle af disse Brødre havde jeg den Ære at møde, og fandt dem at være iblandt Guds ædleste Folk. De talte i de mest rosende Udtryk om Spurgeon og sagde, at hans Hjerte var virkeligt med dem. Dr. Edward Parker, Bestyrer for Manchester Baptist College, sagde, da han var i Amerika i 1889, at de betragtede neppe Spurgeon i England som en "aaben Communionist." Spurgeon sagde om sig selv:

"Sammenlignet med Flerheden af de engelske Baptister er jeg en streng Communionist, da min Menigheds Medlemmer bestaar strengt kun af dem, som er døbte."

I Løbet af Samtalen paa vor Vei til Leytonstone, henty-dede jeg til det Rygte, at han havde udtalt sig meget bittert imod "Close-Communion" Baptisterne i Amerika. Han sagde, at han vidste af, at det slette Rygte var udbredt mod ham og erklærede, at det var aldeles umuligt for ham nogensinde at have sagt nogen saadan Ting. Han medgav, at det var umu-ligt for ham at kunne erindre alt, som han havde sagt; men, lagde til, at han vidste, hvad der boede i hans Hjerte, og at der var intet, der skulde have bragt ham til at udtale saa haard en Dom over nogen. Det gjorde ham overmaade ondt, at hans amerikanske Brødre skulde blive saaret ved en For-vrængelse saa forsætlig falsk og uden Grund.

"Jeg har," sagde han, "ikke et Ord af væsentlig Kriti-sisme at udtale imod Baptist-Brødrene paa den anden Side af Atlanterhavet. . . . Om jeg skulde komme til Amerika for at bo, vilde jeg forene mig med en 'Close-Communion' Me-nighed og handle i Overensstemmelse med dens Praksis med Hensyn til Nadverden."

Han sagde, det var umuligt for en Udenforstaaende til-fulde at fatte Baptisternes Stilling i England. Endog det lille, som jeg saa og hørte, overbeviste mig om, at de ameri-kanske Baptistbrødre burde øve Kjærlighed og Fordragelighed mod sine engelske Brødre. De har Forfølgelser og Forviklinger, som er fremmed for os; om de ikke har alle de adskillende Anskuelser, som er særegne for os, burde vi idetmindste glæde os over det Vidnesbyrd for Sandheden, som de saa ædelt frembær.

13de Kapitel.

Spurgeons Jubilæum.

Ofte tillader Herren sine Tjenere at anvende en hel Levetid i Arbeide uden at se nogen Løn eller Opmuntring, men opholdt kun ved Jehovas Ord og Forjættelse. Saaledes handlede han med Mackay i Uganda og med mange andre hellige Mænd, "som døde i Troen og ikke havde naaet Forjættelserne, men saa dem langt borte." Men stundom tillader han sine Tjenere at drikke af Bækken ved Veien, at se deres Sjæls Lyst, at skue Herrens Herlighed i de Levendes Land Denne glade Erfaring gav Herren i rigt Maal sin Tjener Spurgeon.

Torsdag den 19de Juni 1884, Spurgeons femtiende Fødselsdag, høitideligholdtes af Menigheden og af hans mange Venner, som Spurgeons Jubilæum. Da det var umuligt at samle paa en eneste Dag alle de Udtryk for deres Glæde og Kjærlighed, begyndte de Tjenesten paa Onsdags Aften. Vi finder rimeligvis ingen bedre Maade at indlede Beretningen om disse to Dage end ved følgende Udklip fra "Pall Mall Gazette" for 9de Juni:

"Der er en Essex Klods," sagde engang en af de mest fremragende af vore literære Mænd, der isandhed ikke kan beskyldes for nogen theologisk Sympathi med Presten af Metropolitan Tabernakel, "han kom op fra Landet for tretti Aar siden og har alene ved sin egen personlige Energi gjort mere for at civilisere og kristne Sydlige London end alle Statskirkens

Erkebiskoper og Biskoper." Det er intet almindeligt Arbeide, som har fremkaldt en saadan Lovprisning, ei heller er det en almindelig Mand, hvis femtiende Fødselsdag feires denne Uge som et Slags religiøst Jubilæum.

Den mest forbausende Ting vil for de fleste Folk blive den Opdagelse, at Spurgeon er bare femti Aar gammel. Han har været saa uafbrudt for Offentligheden i saa mange Aar, at det første Indtryk paa de fleste Sind, naar de hører om hans Jubilæum, er, at det er Feirendet af hans femtiende Embedsaar, ikke af hans Livsaar. Men Spurgeon er i Virkeligheden kun femti Aar gammel, ihvorvel han i tretti Aar har været en af Tidens bedst kjendte Mænd. Fra først af var han en Raritet, senere en Berygtethed; men han er for længesiden bleven anerkjendt som en af sin Tids første Berømtheder.

Hans Stilling er aldeles eneståaende. Af alle Hovedstadens Præster, i Statskirken eller Frikirken, hvis Navne var bekjendt, da Spurgeon kom op fra Landet, er der nu ingen, som overlever, og der er ikke paa denne Dag en Mand, der enten ved almindelig Popularitet eller ved solid Arbeide kan stilles ved Siden af "Essex-Klodsen." Sjelden har noget Liv med mere mærkværdigt Held været levet for tretti Aar for alle Menneskers Øine med saadan uafbrudt Lykke. Andre Mænd har havt Omvekslinger, Modgange, Ulykker. Hr. Spurgeons eneste Omveksling er opstaaet fra hans uafbrudt tiltagende Indflydelse. Han har udentvivl havt sine Ængstelser som andre Mænd; men det har kun været Vækstens Ængstelser, aldrig Aftagelsens Elendighed. Hans Menighed har vokset og forøget sig, og Anstalt efter Anstalt er vokset op under dens nærende Skygge, et Foretagende efter det andet har krævet hans Tjeneste, og intet har slaaet feil. Enhver Ting, enten det har været et Børnehjem eller et Tids-

skrift, et Tabernakel eller et College, har havt Fremgang under hans Hænder. Paa samme Tid, som han er Syd Londons virkelige Biskop, er han ogsaa en af de mest voluminøse og populære Forfattere af vor Tid; paa samme Tid, som han er Hoved for et College, der har sendt ud fem Hundrede Studenter i Prestegjerningen, er han ogsaa Grundlægger og Opholder af et Børnehjem, i hvilket fire Hundrede Børn finder et hyggeligt Hjem, Direktør for en Kolportør-Forening, Redaktør af et Tidsskrift og den ledende Ingeniør for alle de sammentrængte Kræfter i en Menighed paa fem Tusen voksne Medlemmer. Læg saa hertil den personlige Popularitet, der er saa stor, at den kun maales ved den Forhaanelsens Bitterhed, over hvilken han har triumferet, og vi trænger ingen anden Forklaring over Begeistringen ved det Jubilæum, som idag feires."

Da han i 1853 kom til London, havde London Baptist-Forening to og tretti Menigheder med fire Tusen et Hundrede og ti Medlemmer. Der var i England et Tusen et Hundrede og fire og tretti Baptistkirker med et Hundrede og seks Tusen fire Hundrede og otte og firti Medlemmer. I 1884 var der i Metropolitan Forening der, som vi forstaar det, er den samme som Londons, to Hundrede og en og tretti Menigheder med to Hundrede og en og otti Kirker og seks og firti Tusen fire Hundrede og syv og nitti Medlemmer, og i hele England var der to Tusen ni Hundrede og seks og tyve Menigheder med to Hundrede og nitti Tusen fire Hundrede og fjorten Medlemmer. Man kan ganske trygt sige, at dette store Fremskridt skyldes for en stor Del det Stød, som Samfundet har modtaget fra Spurgeons Virksomhed og Fremgang.

Ei heller var det kun over hans offentlige Gjerning Guds Velsignelse hvilede. Den var ikke mindre synlig over hans Hjem. Hans Giftermaal, der allerede har været omtalt,

bragte kun udelt Velsignelse for ham saavel som for alle, der bragtes under hans vidstrakte Indflydelse. Sjelden har en Hustru mere fuldt ud realiseret det næsten inspirerede Ideal:

Et Væsen, der trækker en tænkende Aand,
En Reisende, ledet i Livets Baand;
Fornuften stærk og Viljen mild,
Taalmodighed, Fremsyn, Kraft dertil;
En fuldkommen Kvinde, stor i Dyder,
Hun maner og trøster og venligt byder;
Men endda en Aand saa stille og skjøn
Med noget af Englenes Glands i Løn.

Den Omstændighed, at Fru Spurgeon endnu lever, hindrer os fra at tale, som vi gjerne vilde om hendes Karakters Ynde, hendes kvindelige Mildhed, om hendes rene Kjærlighed, om alle de høie Egenskaber, som gjorde hende til hans Gjenpart og Hjælper. Den eneste Skygge, som hvilede over hans Hjem var Fru Spurgeons yderlige og vedvarende Svaghed. Men som Svar paa inderlige Bønner opsendt ifølge hans udtrykkelige Begjæring er hendes Lidelser nu i mange Aar betydeligt lindret, og hun var til sine mange Venners Forundring og Glæde istand til at være tilstede ved Jubilæet.

Spurgeons to Sønner, Charles og Thomas, født i 1856 blev begge døbt i sin Ungdom og paa samme Dag, og har viet sig til Prestegjerningen. Charles blev en meget heldig Præst til Menigheden i Greenwich, London. Thomas, der ikke har saa stærk Helbred, kan ikke taale Londons Taage og Damp, og har derfor nu i mange Aar boet ved Antipoderne. Han virker nu med megen Fremgang paa Ny Zeland og har kun for korte Stunder været istand til at besøge Hjemmet, hvorfra han snart har været nødsaget til at vende tilbage til sit Virkefeldt.

For flere Aar siden, i Overensstemmelse med Spurgeons inderlige Anmodning, idet han var trykket af den altid tiltagende Byrde af Omsorg og Arbeide, der fulgte den tiltagende Fremgang, kaldte Menigheden som Hjælpepræst hans Broder, Pastor James Archer Spurgeon, der viede sin store administrative Dueligheb til at lede Tabernaklets og Skolens Forretninger, og som ved Pastorens tilfældige Fraværelse meget tilfredsstillende fyldte hans Plads, og gav saaledes den ældre Broder en velkommen og høiligen tiltrængt Hvile.

James A. Spurgeon.

Paa Onsdagsaften, Dagen før Jubilæet blev Tabernaklet fyldt til Trængsel. Da Hr. og Fru Spurgeon kom paa Tribunen, hilsedes de med uimodstaaelig Begeistring, idet Fru Spurgeons sjeldne Nærværelse forøgede Aftenens Glæde. Den umaadelige Forsamling reiste sig som Tegn paa Ærbødighed, Kjærlighed og Velkomst. Spurgeon fulgtes ogsaa af sin ærværdige Fader, Pastor John Spurgeon, af sin Broder

og Hjælpepræst, Pastor James A. Spurgeon, og af sin Søn, Pastor Charles Spurgeon. Paa Spurgeons Anmodning, holdt to Brødre, der repræsenterede Diakonerne, Bøn om Guds Velsignelse over de to Dages forskjellige Gjøremaal.

Idet Spurgeon stod op, blev han paanyt applauderet.

Han talte da med inderlig Følelse og paa sin egen hjemlige og fortrolige og til sine Tider humoristiske Maade og sagde:

"Jeg føler mig aldeles overvældet af Taknemmelighed til Eder og formedelst Eder til Gud. Jeg kan ikke sige meget, især efter de venlige Ord, som mange af Eder har sagt mig. Jeg har stor Anstrængelse for ikke at græde, ja jeg føler lidt Fugtighed i Øinene; men jeg forsøger at holde mig ordentlig."

Derpaa udtalte han meget eftertrykkeligt, at al Tabernaklets Fremgang maatte tilskrives "den Helligaands herlige Virksomhed," og fralagde sig al Ære for "den store og langvarige Fremgang." Vore amerikanske Venner er almindeligt skarpe Dommere. De siger atter og atter: "Han er da ingen Taler. Vi har Snese af bedre Prædikanter end Spurgeon i Amerika; men han prædiker Evangeliet saaledes, som mange af vore berømte Mænd ikke prædiker det." Jeg har forsøgt at gjennemtrænge Eder, kjære Venner, med Naadens Lære, og jeg trodser Djævelen selv at faa den ud af Eder, dersom Guds Helligaand engang faar indpode den.

"Død over smuk Prædiken; den gjør ingen Nytte. Al Ordenes Herlighed og Menneskets Visdom vil visselig blive til intet. Men det enfoldige Vidnesbyrd om Guds Velbehag i Menneskene, og om hans kongelige Udvælgelse af sit eget Folk, vil staa Prøven ikke blot for de faa Aar, jeg har prædiket, men for alle denne Verdens kommende Tider, indtil Kristi Gjenkomst.

Jeg tror ikke, at nogles tørre, døde Lære nogensinde kunde

have vakt saadan Deltagelse i Menneskers Hjerter, som mit Evangelium har vakt i Eders. Jeg finder intet hos mig selv, hvorfor I skulde elske mig. Jeg vilde ikke gaa over Gaden for at høre mig selv prædike. Men jeg tør ikke sige mere om dette Punkt; thi min Hustru er her. Det er det eneste Punkt, hvorpaa vi afgjort skiller os. Jeg takker Eder af hele mit Hjerte for Eders venlige Agtelse."

Hr. J. W. Harrald, Spurgeons Privatsekretær, oplæste en Fortegnelse over Anstalterne, der havde sit Midtpunkt i Tabernaklet, ialt fire og seksti.

Spurgeon kaldte derefter paa Moody, og takkede Gud, fordi "han havde opvakt ham og sendt ham til England for at prædike Evangeliet med saa stor Klarhed og Kraft."

Hr. Moody, der var meget rørt, omtalte den Gjæld, han stod i til Spurgeon.

"Medens jeg var her, fulgte jeg bestandig Spurgeon allesteds. Naar Folk hjemme spurgte mig, om jeg havde været i denne eller hin Domkirke, maatte jeg svare nei; men jeg kan fortælle dem noget om Spurgeons Møder."

Diakon D. W. Carr læste en velskreven Adresse til Spurgeon paa Menighedens Vegne. Spurgeon sagde:

"Det er da en stor Velgjerning, at jeg ikke behøver at tale hereefter."

Pastoren introducerede derpaa sin ærværdige Fader, Pastor John Spurgeon, tre og sytti Aar gammel, som sagde:

"Guds Kjærlighed har gjort mig meget lykkelig; og han har isandhed virkeliggjort sin Kjærlighed mod mig ved at opvække mig to saadanne Sønner, som jeg har. Gud velsigne denne Menighed, Børnehjemmet og Skolen og alle disse Anstalter."

"Jeg valgte ham ikke oprindelig til min Fader," sagde Spurgeon; "men om det havde været overladt til mig, vilde

jeg ikke have valgt nogen anden. Og nu kommer min Broder. Dersom der er en god Mand paa Jorden, saa tror jeg, det er min Broder."

Pastor James A. Spurgeon sagde:

"Der er ingen paa Jorden, som har saa god en Broder, som jeg har. Den Agtelse, jeg nærer for ham, har kun sit Sidestykke i den Kjærlighed, jeg nærer til ham. Jeg anser det for den største Ære, Gud kunde have lagt paa mig at gjøre mig til Medarbeider i min Broders Gjerning. En større Leder kunde ingen paa nogen Maade ønske. Hemmeligheden ved min Broders Held, saavidt jeg har forstaaet den, er Bøn. Jeg maa ogsaa lægge til, at jeg kjender ingen, som arbeider saa haardt, som min Broder gjør. En stor Del af min Broders Fremgang skyldes ogsaa hans Venlighed."

Spurgeon introducerede derpaa sin Søn, Pastor Charles Spurgeon, der sagde:

"Kjære Venner, jeg er her iaften for at tale for to; thi vi er som en, Charlie og Tommie. Jeg er ofte gaaet ind i min Faders Studerværelse og har siddet ved hans Fødder for at lære af ham; men jeg har aldrig kunnet aabne min Mund til at tale i hans Nærværelse. Naar han spurgte: "Charlie, hvad har Du tænkt at prædike over," ønskede jeg at kunne gaa paa den anden Side af Døren saa snart som muligt; thi jeg var saa bange. Dersom jeg fortalte ham Teksten, vilde han maaske ønske at vide Inddelingerne og vilde sige, at den midterste var gal."

Derpaa forestillede Spurgeon for Forsamlingen sin Elev og Ven, Pastor Archibald G. Brown, som henthydede til den Spurgeons Prædiken, hvorved han førtes til Kristus.

"Tre og tyve Aar siden imorgen blev jeg døbt her af Spurgeon. . . . . Spurgeon har givet alle ved Skolen en sand Lidenskab for at vinde Sjæle. Fremfor alle andre Ting øn-

sker vi, at Gud maa gjøre os til Redskaber for at vinde mange over til Frelseren."

Adresser læstes fra Skolens Studenter, Tabernaklets Søndagsskole og Frankrigs Baptistpræster.

Aftenens Fest afsluttedes med Bøn af Spurgeon: "Dine Tjenere erindrer mørke Dage og Nøds og store Vanskeligheders Tider, da vi intet andet havde at støtte os til end vor Gud, og vi havde aldrig bedre Støtte. Aldrig var vi lykkeligere, aldrig var der inderligere Glæde i vor Aand, end da vi følte, at Vandene var os for dybe; men at vi dog ikke kunde drukne, men kunde svømme til Frelse."

Torsdagsaften den 19de Juni, havde Hertugen af Shaftesbury Forsædet. En Fortegnelse oplæstes over de forskjellige Selskaber, som var repræsenterede, og over Adresser, Breve og Telegrammer, som var modtagne.

Shaftesbury talte da om "vor beundringsværdige og uvurderlige Ven, Charles Haddon Spurgeon .... I ser ham nu, som da han begyndte: Den samme sande, ligefremme Mand, som han var, ikke opblæst ved sit Held, men heller ydmyget derved .... Hvilken mægtig administrativ Dygtighed, vor Ven har, vises ved den Fortegnelse, som har været læst over Selskaber og Foreninger, der er frembragt ved hans Geni. En venligere, bedre, ærligere, ædlere Mand har aldrig levet paa denne Jord. Vi ønsker og beder, at Resten af hans Liv maa blive ligt Begyndelsen, at han maa fortsætte at vokse i Tjeneste, i Følelsernes Dybde og i at vinde Sjæle for Herren."

Domprovst Basil Wilberforce (den gamle Wilberforces Sønnesøn) var den næste Taler og fulgtes af Dr. J. W. Todd, der talte paa Londons Baptist-Forenings Vegne. Dr. O. P. Gifford fremlagde en Adresse fra Bostons Baptistpræster.

Rt. Hon. Sir William MacArthur, M. P., forhenværende Lord Mayor, holdt en Tale og fulgtes af Pastor Newman Hall.

Hr. Olney af Tabernaklet overrakte Spurgeon et Jubilæfond paa fire Tusen og fem Hundrede Pund, som Spurgeon atter delte mellem Tabernaklets forskjellige Anstalter, hvilket han havde gjort før med den Gave paa seks Tusen to Hundrede og otte og firti Pund, som blev givet ham i 1879, da han havde været der i fem og tyve Aar.

Og saaledes sluttede Jubilæet under gjensidig Kjærlighed og gjensidige Velsignelser uden Tal, under Forsikring om Saligheb og Nydelse af midlertidig Glæde.

Paa dette Punkt, efter at have været Vidne til de store Resultater, som de første en og tretti Aar i Embedet havde bragt, er det kanske rimeligt, at paany fremsætte det ofte gjentagne Spørgsmaal: "Hvad var Hemmeligheden ved hans Held?" Det er sandt, Livet er væsentligt en Hemmelighed. Vi kan forklare Dampmaskinens Kraft ved Dampens Udvidelse. Vi ved, hvormange Volter er nødvendig for at opnaa et forønsket Resultat ved en elektrisk Maskine; men Livets, baade det naturlige og aandelige, Udspring og Opholdelse overgaar vor Forstand. Og alligevel er det ikke forgjæves at fremsætte Spørgsmaalet. Selv om Svaret bliver kun tilnærmelsesvis og ufuldstændigt kan det have sin Lærdom.

Først maa vi finde Forklaringen, hvor Spurgeon selv satte den, i Guds Velsignelse. Denne Guds Velsignelse bestod især deri, at han gav den Helligaand. Og denne Gave erholdtes som Svar paa Bønnen. Han levede i Bønnens Atmosfære, han var altid i en Aandstilstand, som ikke var uforenelig med Bøn, men naturlig for den. Idet han en Dag gik gjennem Skoven sammen med Dr. Hoyt, kom de til et nedfaldt Træ. Spurgeon sagde: "Lad os bede her," paa samme

Maade, som han vilde sige, lad os sætte os her og hvile. Og hans Bønner havde en Mand bag sig. Gud anser ikke anonyme Bønner, mere end en forstandig Mand anser anonyme Breve. Det var en Mand, som var aandelig, helliget, selvopofrende og alvorlig. Han var velkjendt med Gud. Han kjendte Gud ubenad, som en Mand kjender sin Ven. Han vidste, hvorledes han skulde tiltale ham, hvorledes han skulde overvinde ham.

Alt dette var paa den guddommelige Side, eller paa den guddommelig-menneskelige. Men naar Gud handler formedelst et Menneske, er det fordi han er en Mand, ved hvem Gud kan handle, fordi han besidder visse Egenskaber enten ved naturlige eller guddommelige Gaver.

Vi har allerede talt, ja enhver har talt om hans mærkværdige Røst. At han havde en umaadelig Arbeidskraft, ser enhver, som har læst disse Blade, hvis vi ikke har skrevet forgjæves. Han var et Under i klar Stil og ligefrem Tale. Han havde det moralske Mod, som satte ham istand til at staa alene med hele Verden imod sig. En Mand, der har overvundet al Frygt, er en Mand, man ikke maa glemme at medtage i Regningen.

Han troede. Enhver Ting var en Virkelighed. Naar han var i Studerkammeret, naar han var paa Prædikestolen, var enhver Ting Virkelighed. Han stod som Guds Representant for Menneskene og som Menneskenes Representant for Gud. Den Mand, som tror hvert Ord, han siger, er en Magt. Gud virker stundom ved indskrænkede Mænd, stundom ved svage Mænd, men altid ved Mænd, som tror.

Han havde den Magnetisme, som sendte sin Strøm gjennem en Forsamling; dette er ofte en Kraft for Ondt; men naar den er helliggjort, er den en af Himmelens største Gaver. Han elskede, og Kjærligheden er en Magt i Verden.

Han havde Evnen til at organisere, hvilket satte ham istand til at forøge sine Kræfter, og faa udaf enhver, som var forenet med ham, alt, der var i Vedkommende.

"En hvilkensomhelst Daare," sagde Dr. J. A. Boadus, "kan selv arbeide; men det tager en vis Mand til at faa Arbeide ud af andre Folk."

Hans Øre var altid aabent til at høre, hvad Gud sagde i sit Ord. Bogen var ikke Aarhundreder og Aartusener gammel; den var ny. Hans Forklaringer var hans egne.

Enhver Soldat kjender Forskjellen mellem en samlet Ild og en spredt Ild. Alle hans Kræfter var øvet og rettet mod et eneste Punkt, ikke hans egen Berømmelse, ikke nogen attraaet Stilling, men Menneskers Frelse. Han vandt den Seier, som saa mange begavede Prædikanter ikke vinder og derfor slaar feil. Det hørtes i hvert Ord, at han glemte sig selv, og det fremgik af hver Tone. Han var aldrig veltalende. Han var aldrig deklamatorisk. Hans Tone var altid en meget alvorlig Samtaletone, stille, men alligevel gjennemtrængende og vidtrækkende.

Og hele Manden — Kræfter, Tilbøieligheder, Fornuft, Følelse, Humør — alt var overgivet som et levende Offer, som om han vilde forsøge, hvad Gud kunde gjøre af en Mand, der var fuldstændigt og uigjenkaldeligt hengivet til hans Tjeneste.

Og han prædikede gamle Lærdomme, der, lad end Menneskene sige hvad de vil, har Kraft til at naa Mænds Hjerter og danne deres Liv — de gamle Sandheder, hvis Kraft har vist sig paa Dødsleiet, i Manddommens Styrke paa Slagmarken, i det ensomme Fængsel, ved Martyrens Pæl, de Sandheder, som skabte Bunyan og Cromwell, Whitfield og Wesley, Knox og Havelock, Luther og Coligny.

14de Kapitel.

Frikirkelighed. Samfundet. Den heldende Skraaplan.

Det religiøse Spørgsmaal i Britanien er at faa Religionen frigjort fra Statens Understøttelse og Statens Kontrol. Det er slet ikke Spørgsmaal om Statens Præsters personlige Karakter, ei heller med Nødvendighed om Beskaffenheden af den Religionsundervisning, som gives af dem. Spørgsmaalet er: Skal Staten lægge Skat paa alle sine Borgere for at opholde Præsterne af en Religionsform, en Form, som bekjendes kanske af Halvparten af Folket, kanske af en Minoritet, muligvis endog af en ubetydelig Minoritet? Og endvidere er Spørgsmaalet: Skal Staten gjøre den Kirke, som er saaledes oprettet, til et Redskab for at øve social og politisk Undertrykkelse over og umuliggjøre Undervisning for alle, som har Manddom nok til at fremholde deres samvittighedsfulde Afvigelse fra denne Kirkes System, Form og Lære, der saaledes ved Lov er bestemt?

Det har intet med Hensigten at gjøre, at man kan sige, at iblandt det Præsteskab, der saaledes er opholdt af Staten, er mange dannede Gentlemen, mange oplyste Videnskabsmænd og mange andægtige Kristne. Og det er tilbøieligt at vække Følelser, der ei staar i Overensstemmelse med evangelisk Ydmyghed, naar Staten og Kirkens høie Embedsmænd først udelukker Nonkonformister fra de store Universiteter og fra sociale For-

trin og fra Hoffets Naade og saa siger: I er ikke oplyste, I er ikke dannede — I er ikke Gentlemen!

Nedstammet, som han var fra flere Slægtled af Nonkonformister,* og da han havde i sine Aarer Blod af de Mænd, der kjæmpede sammen med de gamle "Jernsider," og i sin Sjæl Puritanernes Troeslære, begavet med en stærk Uafhængighedsfølelse, havde det været ham umuligt at bøie sig for noget uretfærdigt Diktamen; da han var bestemt paa at studere Bibelen for sig selv, besjælet af den Retfærdighedsfølelse, som tvang ham til at yde alle andre de samme Rettigheder, han krævede for sig selv — saa kunde der ikke blive Spørgsmaal, om hvilken Stilling Spurgeon vilde indtage til Spørgsmaalet om Frikirkelighed. Han var jo isandhed selv saavelsom ogsaa hvert Skridt paa hans Bane et Argument. Ihvorvel han var udelukket fra Oxford og Cambridge, havde dog Gud gjort ham til sin Tids første Prædikant. Under hans Ledelse havde en Menighed, der var uden Rigdom, opført en Kirkebygning, som var Midtpunktet for kristelige Indflydelser, uendeligt større end de, som udgik fra St. Pauls og Canterbury og Rochester, og vi betænker os ikke paa at sige: fra alle Domkirker i Kongeriget. Spurgeon, Tabernaklet, Præsteskolen, Prædikener og Bøger, der gik ud i millionvis til hele Verden — disse var alle i sig selv tusenfoldige Vidner om Magten og Storheden i Frihedsprincipet, og alle erklærede, at Sandheden alene er langt mere virksom for det Gode end Sandhed og Magt forenet. Der laa megen Betydning i den Omstændighed, at lige til 1891 holdt Frigjørelses-Selskabet sine Aarsmøder i Tabernaklet.

---

* Nonkonformist kaldes i England, enhver som tilhører et andet Kirkesamfund, end den ved Lov bestemte (episkopale) Statskirke. Naar dette for os noget tunge Navn her i Bogen ombyttes med "Frikirke," bedes man at mærke, at intet Hensyn tages til Samfundets indre Ordning, men kun til dets Forhold til Staten.

O. A.

Spurgeon havde en storartet Forstand, der bedømte enhver Foranstaltning ikke efter dens Evne at tiltale ens Smag, men efter dens praktiske Værd for Menneskeslægten. Det er deiligt at se, naar man kjører henad Landeveiene i Englands Landdistrikter, hvorledes nu og da Spiret fra Sognets Stenkirke hæver sig op over Træerne, og rundt om Kirken ligger den lille Kirkegaard med sine skinnende Gravstene. Alle disse Ting danner smukke Partier i Landskabet. Vi ved, at paa Søndagen er Musikken upaaklagelig, at alt er udført med feilfri Smag, at Lyset strømmer ind gjennem de farvede Vinduer og falder paa Herremandens ærværdige Skikkelse og paa Prestens klassiske og klare Træk, Presten, hvis røde Hætte forkynder, at han har studeret ved et af de berømte Læresæder. Men naar man saa kommer ihu, at af den landlige Forsamling faa har nogen Kundskab om, hvad det hele dreier sig om, at kanske hele Gudstjenesten messes saaledes, at den bliver i et fremmed Tungemaal, naar man ser over Agrene og betænker, at den Tiendedel, de stakkels Gaardbrugere maa betale af sin Avling, gjør hele Forskjellen mellem at have dagligt Brød og ikke at have det, da kanske man siger, at der er to Sider til Spørgsmaalet, eller rettere, at der er bare en.

Spurgeon indsaa, at en Statskirke ingen Garanti giver for den sande Lære eller for Gudstjenestens oprindelige Enkelhed. I Oktober 1886, da Spurgeon kjørte sammen med en Besøgende, hvem han venligt havde indbudt for den Dag, gik de ind i Beckenham Sognekirke, hvor fordum Dr. Marsh var Sognepræst, hvis Datter skrev "Captein Hedley Vicars Levnet," "Lys over Slaglinjen" og mange andre tiltrækkende religiøse Bøger og gjorde meget godt mod Jernbanearbeiderne. Da Dr. Marsh var Præst der, var Prædikenen meget evangelisk og lavkirkelig. Men senere kom en ny Præst, som har gjort Kirke, Gudstjeneste og Prædiken yderlig rituali-

stisk. Der er to Altere, hvilket er imod Loven, men som alligevel tillades. Der er ingen Ende paa Lys, smaa og store. Der er et Kors, et "Agnus Dei," og Bannere til at bære rundt Kirken i Processioner. Her ser vi, hvad der kan hænde, naar Presten ansættes af andre uden Folkets Samtykke. Folkets Ønsker har ingen Vægt. De maa overvære en Gudstjeneste, der er afskyelig for dem, men som lidt efter hvert tiltrækker og gjennemsyrer deres Børn, indtil Ritualismen sidder i Højsædet.

Denne Menigheds bedste Støtte var den Mand, der nægtede at sælge Spurgeon Tomt for et Kapel, fordi at Dissenterne er "Kjættere og Schismatikere," men som paa samme Tid ser Englands Lov hver Søndag overtraadt i sin Sognekirke ved ritualistiske Forandringer.

Hr. Spurgeon saa ogsaa, at en Statskirkes Tendents var at nære hos Presterne en Tilbøielighed til at forbigaa sin Samvittighed. Her var han ikke tilfreds med blot at aflægge et stille Vidnesbyrd. Vi har før sagt, at han den femte Juni 1864, da hans Kræfter havde naaet sit Højdepunkt, holdt sin berømte Prædiken om Gjenfødelsen i Daaben, som var et Basunraab til alle Statskirkens sandhedskjærlige Mænd, der holdt mere af sin Samvittighed end af sin Stilling og Forfremmelse. Vi anfører et Stykke for at belyse Spurgeons Stilling og Talens Aand.

"Her er en Kirke, som hver Søndag lærer alle Børn i Søndagsskolen, og skulde ifølge Alterbogen lære det aabent i Kirken, at Børnene blev Kristi Lemmer, Guds Børn og Himmeriges Arvinger, da de blev døbt. Her er en Kirke, som bekjender sig at være protestantisk, og som hver Gang, Presten gaar til Fonten, bekjender at hver Person, som modtager Daaben, bliver der og da gjenfødt og indpodet i Kristi Kirkes Legeme."

"Men," raaber mange fromme Folk, "der er mange gode Præster i den Kirke, der ikke tror paa Gjenfødelse i Daaben." Til dette har jeg et bestemt Svar: "Hvorfor tilhører de saa en Kirke, der hylder en saadan Lære i de klareste Udtryk?" Man fortæller mig, at mange i den episkopale Kirke prædiker imod dens Lære. Det ved jeg, de gjør og glæder mig over deres Oplysning, men jeg drager deres Moralitet høiligen i Tvivl. At aflægge den Ed, at jeg giver mit oprigtige Bifald til en Lære, som jeg ikke tror paa, vilde for min Samvittighed synes at være lidet mindre end Meneed, om ikke absolut og fuldstændig Meneed; men de, som gjør det, maa dømmes af sin egen Herre. For mig at tage mod Penge for at forsvare, hvad jeg ikke tror paa, for mig at tage mod Penge af en Kirke og saa prædike imod, hvad der klarligen er dens Lære — jeg siger for mig at gjøre dette, (jeg dømmer ikke andres særegne Anskuelser) for mig eller nogen anden enfoldig, ærlig Mand at gjøre det, var en Forbrydelse saa stor, at om jeg havde begaaet en saadan Handling, skulde jeg anse mig som udenfor Sandheds, Ærligheds og den almindelige Morals Skranker. For Præster at sværge, eller sige, at de giver høitidelig sit Bifald og Samtykke til, hvad de ikke tror paa, er en af de groveste Moralitetsbrud, der kan udføres og er forfærdeligt dræbende i sine Virkninger, da det ligetil oplærer Mennesker til at lyve, naarsomhelst det synes dem nødvendigt for at faa et Levebrød eller at forøge sin Brugbarhed; det er i Virkeligheden et aabent Vidnesbyrd fra præstelige Læber, at idetmindste i kirkelige Sager kan Falskhed udtrykke Sandhed, og at Sandheden selv er intetsigende. Jeg kjender intet, der er mere skikket til at fordærve Offentlighedens Aand end Mangel paa Oprigtighed hos Præsterne, og naar verdslige Mænd hører, at Præsterne fornægter de selvsamme Ting, som deres egen Bønnebog lærer, indbilder de sig at

Ord har ingen Betydning for Kirkens Mænd, og at vigtige Forskjelligheder i Religionen er blot Sager saa lette som Buestrøg, og at det gjør ikke stor Forskjel, hvad en Mand tror, naar man blot er overbærende mod andre Folk. Dersom Daaben gjenføder Folk, lad da den Sandhed prædikes med Basunrøst, og lad ingen skamme sig for sin Tro paa den. Dersom dette er deres Tro, da lad dem paa alle Maader have fuld Frihed til at udbrede den.

Mine Brødre, de er ærlige Kirkemænd i denne Sag, der, naar de har underskrevet Alterbogen, tror paa Daabens Gjenfødelse og prædiker det klart. Gud forbyde, at vi skulde laste dem, som tror, at Daaben frelser Sjælen, fordi de tilhører en Kirke, der lærer samme Tro. Saalangt er de ærlige Mænd, og i England, om noget Sted, lad dem have fuld Tolerance."

Denne Prædiken fremkaldte hvasse Svar fra flere evangeliske Lægmænd og Præster i den engelske Kirke. Hertugen af Shaftesbury sagde i "Kirkens Pastorale Hjælpe-Forening:"

"Jeg tænker, at om det vi har hørt, var blevet sagt til mig i min Stilling som Lægmand, skulde jeg ikke have taget nogen Notis af det, eller jeg vilde kun have sagt til Anklageren: "Min Herre, jeg tror, at De er meget uvidende. For at sige Sandhed, er De en meget uforskammet Fyr, og dersom De tror, at De representerer de store og fromme Frikirkemænd fra gamle Dage, Mænd, som Bunyan, Howe, Flavel, og Watts, eller at De har noget tilfælles med de gode og sunde og isandhed religiøse Frikirkemænd af idag, da tager De lige storligen feil, som om De troede, at De var vel bevandret i Historie, eller at De var indført i Begyndelsesgrundene for god Opdragelse eller kristelig Kjærlighed."

Og alligevel kan det drages i Tvivl, om Spurgeon havde

talt mere uforbeholdent end Lord Shaftesbury selv gjorde to Aar senere, da han skrev, 23de Juli 1866:

"Søndag til St. Albans Kirke i Holborn. I ydre Form og Ritual var det en Dyrkelse af Jupiter og Juno . . . . . En Mængde Tjenere i den romerske Dragt. . . . . Derefter indtraadte en Scene af theatralske Øvelser, af Syngen og Skrigen og Bøininger, saadan Række af forunderlige Bevægelser af Presterne, næsten altid med Ryggen til Folket, hvis Lige jeg aldrig har seet før endog i et romersk Tempel. En Time og tre Kvarter gik med til denne dramatiske Del. Nadverdgjæsterne kom frem under Toner af blød Musik, som om det var et Melodrama, og man blev ved Enden skuffet ved at se, at ikke Tæppet gik ned. . . . Bliver vor velsignede Herre adlydt ved saadanne Anordninger og Ceremonier? Leder vi paa denne Maade Sjæle til Kristus eller til Ba'al?"

En anden Stridsmand, Domprovst til Rippon sagde:

"Men Hensyn til den unge Præst, som nu raser imod den evangeliske Præstestand angaaende dette Punkt, maa det beklages, at saa megen Opmærksomhed er blevet skjænket hans Skrig. Man burde ynkes over ham paa Grund af, at hans mangelfulde Bekjendtskab til theologisk Literatur gjør ham aldeles uskikket til at afgjøre et saadant Spørgsmaal, et Spørgsmaal der ikke bare dreier sig om Lære, men som man maa kalde historisk Theologi."

Det var Skade, at ikke Domprovsten fortalte, netop hvormeget "Bekjendtskab til theologisk Literatur," der var nødvendig, for at en Person kan afgjøre enten det er ret eller uret "for Præster at sværge paa, at de giver deres høitidelige Bifald og Samtykke, til hvad de ikke tror," og hvorvidt "i kirkelige Sager Usandhed kan udtrykke Sandhed og Sandhed er mere end et uvigtigt Intet."

I samme Aand handlede Spurgeon med Absolutionsformen, som den bruges i den engelske Kirke.

"Her er Absolutionen, og jeg ønsker ydmygt og ærligt at faa et "Saa siger Herren," for den. "Vor Herre Jesus Kristus, som har givet Magt til sin Kirke at absolvere alle Syndere, der isandhed gjør Bod og tror paa ham, tilgive Dig af sin store Barmhjertighed alle Dine Overtrædelser, og ved hans Myndighed, som han har overdraget mig, absolverer jeg Dig fra alle dine Synder, i Faderens, Sønnens og den Helligaands Navn."

Paa et andet Sted i Prædikenen talte han om "Ordningen for Dødes Begravelse."

"Hvilken forargelig Farce er det ikke som udføres ved den aabne Grav, naar en "kjær Broder," som døde i Fylderi, begraves i "sikkert og vist Haab om Opstandelse til evigt Liv" og med Bøn om, at, "naar vi skal forlade dette Liv, vi da maa hvile i ham (Kristus), som det er vort Haab, at denne vor Broder gjør." Her er en Broder, som har besmittet Byen med sin uafbrudte Lidderlighed og bestialske Drukkenskab og dør uden et Tegn paa Omvendelse, og alligevel giver en, som siger sig at være Guds Tjener ham Begravelses-Ceremonier, der nægtes udøbte Børn, og lægger den Forskudte i Graven "i sikkert og vist Haab om Opstandelse til evigt Liv."

Synes Spurgeons Ord at være haarde? Lad os undskylde ham. Kanske han har netop læst Lord Eburys* Tale

* Denne meget agtværdige Adelsmand, nu i sit en og nittiende Aar, det ældste Medlem af Lordernes Hus, har i hele sit Liv været en varm Ven af Missionen og den evangeliske Religion. Baade som Medlem, først af Underhuset, og senere, siden 1857, af Lordernes Hus og som Formand for Foreningen for Alterbogens Revision, har han virket utrætteligt for at faa ud af det engelske Ritual alt, som ikke stemmer med aandelig og bibelsk Kristendom. Den netop udkomne Bog, "Lord Ebury som kirkelig Reformator," er vel værd omhyggelig Opmærksomhed af alle som studerer Englands religiøse Tilstand.

i Lordernes Hus, den 1ste Juni 1863, og at han havde i friskt Minde den Hentydning, som Lorden gjorde til en virkelig Hændelse. I December 1849 blev en berygtet ugudelig Person sent om Natten kastet ud af et Værtshus i Cambridge saa fuld, at da han faldt i en Grøft, blev han liggende der og kvaltes. Hr. Dodd, Sognepræsten, da han "handlede helt igjennem med stor Visdom og Sømmelighed," nægtede at læse Begravelsesliturgien over ham, da denne erklærede, at den Afdøde, "vor kjære Broder," "hvilede i Kristo." Han blev indkaldt for Konsistoriet, blev mulkteret Sagsomkostningerne og suspenderet for seks Maaneder.

Fra den samme Tale lærte han vel ogsaa (dersom han ikke vidste af det før), at "sytten fremragende Beboere i Universitetet i Cambridge," udsendte til den "høiværdige biskopelige Domstol" en Skrivelse, der senere underskreves af tre Tusen otte Hundrede og fjorten Præster, og som fremsatte, at "den uden Forskjel foretagne Læsning af Ordningen for Dødes Begravelse, saaledes som denne i det Praktiske blev gjennemført ved de daværende Love, lægger en tung Byrde paa Præsternes Samvittighed og giver Anledning til sørgelige Forargelser for mange kristne Mennesker."

Han havde selvfølgelig ikke læst Lord Eburys Tale, som holdtes den 23de Juli 1863, hvori Lorden foreslog, at "efter dette Huses Anskuelse kræver de Onder, som opstaar ved den tvungne og hensynsløse Læsning af Begravelses-Liturgien i den engelske Kirke, Lovgivernes hurtige Opmærksomhed;" men han havde maaske hørt om et Tilfælde, der er anført af Lord Ebury, og som havde hændt i Colyton, Devonshire. Hr. Gueritz, daværende Præst, havde, som Loven paalægger, læst tretten Gange om Aaret den athanasianske Troesbekjendelse, der overgiver til evig Fortabelse blandt andre Unitarierne," imod hvem han troede, denne Troesbekjendelse særskilt var

blevet rettet." Efter at have læst denne Troesbekjendelse paa Søndag fortæller Kirketjeneren ham, om et af hans Sognebørns Død — en Unitarier. Da han nu havde sagt, at denne Mand vil "evindeligen fortabes," blev han atter paalagt at sige om denne samme Mand for den samme Forsamling, at han "overgav denne kjære Broders Legeme til Jorden i det visse og sikre Haab om hans Opstandelse til det evige Liv i den tilkommende Verden." Hellere end at bryde med Samvittighedens Bud, nægtede han at læse Begravelses-Liturgien; han blev fremkaldt, advaret og dømt til at betale Sagsomkostningerne. Lorden tilføiede: "Al videre Omtale af en saadan Tingenes Tilstand er simpelthen overflødig."

Udentvivl havde Spurgeon læst i en anden Tale af Lord Eburh i Lordernes Hus følgende:

"Hvad er det vi klager over? Vi ser en Kirke, hvis Bekjendere og Martyrer led og blødte for at grundlægge den paa den største Renhed i Lære og Enkelhed i Gudstjeneste, lidt efter lidt nærme sig i sin Lære og Ritual til den romerske Kirke. Vi har Transubstantiation i alle Henseender undtagen i Navnet, vi har Ørebigt, Bod, prestelig Absolution, Bønner for de Døde, prydede Klæder, sindbilledlige Faner og Processioner, Kors, Røgelse og Lys tændte ved det klareste Dagslys."

Da Spurgeon følte varmt for sine evangeliske Brødre i den engelske Kirke, ønskede han udentvivl at hjælpe dem i deres Frigjørelsesarbeide. Han vilde ikke, at han og hans Brødre i Frikirkerne skulde have Eneret til Selvopofrelse og Troskab mod sin Overbevisning.

Paa samme Tid, som der ingen Forandring var i Spurgeons Anskuelser, var dog i de senere Aar hans personlige Forhold til mange af den engelske Kirkes Medlemmer meget venligt.

Det er sandsynligt, at Præsteskanden af alle de forskjellige Afskygninger lærte at agte hans sande Mandighed, hans aandelige Magt og Storheden af det Arbeide, han holdt paa at udføre for England. Og muligens har nogle iblandt dem i Tidens Løb erfaret, at hans stærke Udtalelser ikke var unødvendige. Og paa samme Tid kom han, som Dr. Weston i et foregaaende Kapitel med Rette bemærker, til at sætte Pris paa Ritualisterne i deres levende Virkeliggjørelse af det Overnaturlige, medens han med Hensyn til den lavkirkelige Retning kanske følte glad over, at den var inkonsekvent ret, istedetfor at være konsekvent gal.

Men er ikke den stedfindende Tilbagegang i Statskirkens evangeliske Retning det naturlige Resultat af, at dens Præsteskand saa længe har bekjendt og forsvaret Lærepunkter, mod hvilke deres Hjerte og Samvittighed gjorde Oprør?

Det er ikke nødvendigt at paaminde Læseren om, at Spurgeon var et Medlem af det store Baptist-Broderskab, og holdt dets væsentlige Lærepunkter, saa som de Troendes Daab, den Herre Jesu Anordninger, som han overleverede de Troende, en aandelig og gjenfødt Menighed, Bibelen og især det Nye Testamente som den eneste Regel for Tro og Liv, fuldstændig Adskillelse mellem Stat og Kirke, og Kristus som det eneste Hoved for sin Kirke.

Med Hensyn til Nadverden, var Spurgeon og hans Menighed i Praksis langtfra det som er kjendt under Navn af "aaben Kommunion." En Besøgende, der havde Atteſt for at være Medlem af en evangelisk Kirke fik et Adgangstegn til Nadverdsbordet for et Tidsrum af tre Maaneder, efter den Tid blev det ham sagt: "De har nu havt Anledning til at se vor Fremgangsmaade. Det vil glæde os at kunne døbe Dem og lade Dem forenes med os, hvis ikke, er det bedre, De gaar did, hvor De føler Dem mere hjemme." Spurgeon

sagde i Korthed til Dr. Hoyt og andre Herrer, det samme, som han skrev til "Baptist Weekly" 26de Marts 1884: "sammenlignet med Flerheden af engelske Baptister, er jeg en streng Kommunionist, da Medlemskab i min Menighed er strengt betinget af at være døbt."

Med Hensyn til Spurgeons Forhold til Baptist-Samfundet i England er vi beæret med følgende Skrivelse fra Pastor Charles Williams, den høit agtede Præst til Accrington i Lancashire, President for Baptist-Foreningen 1886—87, Forfatter til "Baptisternes Principer og Praksis":

"Spurgeon var meget mere end en Baptist. Han tilhørte Kristenheden, ligesom Carey, Livingstone, Bainerd og Judson, Wesley og Maclaren. Disse Mænd er ved fælles Samtykke ikke noget Samfunds udelte Eiendom; men er givet ligesom Paulus og Apollos og Kephas til alle, som hører Kristus til. Ikke destomindre har enhver af dem havt sit Navn paa en Menigheds Medlemsliste og har været henregnet til et særskilt Samfund. Paa samme Tid, som han var saameget mere end en Baptist, var han dog en meget bestemt, helstøbt og udpræget Baptist.

Er der noget Baptist-Samfund? Britaniens Baptister er ikke et organiseret Hele. De er anderledes end Methodister og Presbyterianere i næsten enhver Ting med Hensyn til Styrelse. Baptist-Foreningen har ingen lovgivende og kontrolerende Magt. Medens Konferentsen kan lede, eller tilbageholde Wesleyanerne i deres kirkelige Liv og Handlinger, og General Assembly er for Presbyterianerne deres høieste Ret, har Baptist-Foreningen ingen Myndighed indenfor en Menighed eller over dens Præst. Hver Menighed er selvherskende og uafhængig af al udenforstaaende menneskelig Magt. Enhver Menighed behandler sin egen Eiendom, foreskriver alle Betingelser, for hvorledes Eiendommen skal bru-

ges og ingen Distrikts-Forening eller National-Selskab har Røst eller Stemme i Sagen. Ved Prestevalg er ingen Bekræftelse af omboende Præster nødvendig. Menigheden ansætter, og denne Ansættelse anses jevngod med Ordination, for det er al den Myndighed en Præst faar for at prædike Evangeliet, at forvalte Anordningerne, at røgte de Troende. Nærboende Præster kan indbydes til at være nærværende ved den Gudstjeneste, hvor den Ansatte anerkjendes; men der behøves ingen officiel Sanktion for at gjøre den enkelte Menigheds Handling gyldig.

Vort Baptist-Missionsselskab styres ikke af Samfundet, men af sine egne Medlemmer (saadanne som subskriberer en halv Guinea aarligt og Præster, som optager aarlig Kollekt.) Disse ansætter Komiteer, og vilde frabede sig enhver Indblanding i sin Overhøihed. Baptist-Foreningen af Storbritanien og Irland er kun et Selskab af visse Baptister, der ikke har mere konstitutionel Ret til at ansees som Baptist-Samfundet eller tale i dets Navn, end hvilkensomhelst anden Samling af Baptister. Det er denne Særegenhed ved de britiske Baptister, som gjør, at jeg spørger: Er der noget Baptist-Samfund?

I mange Aar var vor Ven saa tro mod Samfundet, som jeg er. Det faldt i min Lod at blive den første Sekretær for Fondet til at forøge Indtægterne for Præsterne i vore fattige Menigheder og for Fondet til at skaffe Pension til vore gamle og udslidte Præster og Præsteenkerne. I begge disse Stillinger kom jeg i hyppig og venlig Berørelse med Spurgeon. Han var iblandt de første og liberaleste af mine Understøttere. Fra først af subskriberede han til Forøgelses-Fondet og bad mig ofte at ansøge om yderligere Hjælp. I 1875 var han paatrængende om, at vi skulde beholde Forøgelses-Fondet som et særskilt Selskab for at forebygge, at det

blev inddraget i Baptist-Foreningen. Min Medarbeider i hine Dage var H. C. Leonard. I Anledning denne sin Begjæring at opholde vort Fonds Uafhængighed, skrev Spurgeon til mig paa følgende karakteristiske Maade: "Naar jeg betragter Dem og Leonard, siger jeg, "Der gaar Skibene;" men naar jeg ser paa Baptist-Foreningen, siger jeg: "Der er Leviatan, som Du har gjort for at lege deri." Men han hjalp mig indtil det Sidste med stor Gavmildhed. Ligeledes med Pensions-Fondet. Han gav fem Hundrede Pund til vort Reserve-Fond (femti Tusen Pund) og holdt et Møde blandt sine Venner paa sin Gaardsplads ved Nightingale Lane til Fordel for det.

Nogle Aar senere undersøgte jeg Cumberland for Baptisterne, og opdagede i Carlisle en halvt udsultet Baptistpræst, der oprindelig kom fra Spurgeons Præsteskole. Jeg skrev til vor Ven. Han bad om, at Lancashire-Foreningen skulde tage sig af Carlisle. Vi gav femti Pund om Aaret, og han føiede femti Pund til for Carlisle i flere Aar. Igjen anmodede jeg ham om at hjælpe os i Workington, hvor, trods mange Vanskeligheder, Baptisterne kjæmpede for Tilværelsen. Han svarede og gav for flere Aar femti Pund til Workington, som ogsaa er i Cumberland.

Spurgeon vedblev indtil det Sidste at subskribere til og prædike for vort Missionsselskab. Hans Skole arbeider for Samfundet. Vore Skoler er i denne Henseende, idet de følger alle andre britiske Baptist-Anstalters Eksempel, ikke mere under Baptist-Foreningens Kontrol, end Rochester Seminarium er. Spurgeon uddannede Præster for Præstegjerningen i Baptistmenigheder. Sikkert er, at indtil 1883 var Spurgeon saa fuldt et Medlem af Baptisternes Samfund som jeg.

Det staar Baptisterne frit for, uden at skade deres Ret til Medlemsskab i det som kaldes Baptisternes Samfund, at ud-

træde fra eller nedlægge sit Medlemsskab i Baptist Foreningen. Spurgeon var indtil 1883 en trofast Ven af Baptist Foreningen. Han var aldrig dens Leder. Jeg erindrer aldrig at have seet ham ved noget Møde i Komite eller Raad. Men han var tilstede ved de halvaarlige Sessioner især om Høsten i Landdistrikterne. I Liverpool i 1882 var han den gamle kjære Spurgeon baade i Prædiken og Samtale og aldeles lig sig selv. I Leicester i 1883 var en Unitarier med mange Baptister indbudt som Gjæst til en offentlig Modtagelse hos Borgermesteren. Dette forargede Spurgeon. En Diskussion, der opstod om "Forandringerne, som nu gaar gjennen den religiøse Tanke," frembragte klart nogles forskjellige Anskuelse om Ting, som Spurgeon ansaa som meget væsentlige for den evangeliske Tro. Resultatet blev, at Spurgeon aldrig mere deltog i Baptist-Foreningens Møder.* I 1886, da jeg var President i Foreningen, haabede jeg at opnaa en Sammenslutning mellem de adskilte Baptister. Derfor skrev jeg mit Bønskrift for Forening ved Vaarmødet, paa hvilket Spurgeon svarede meget venligt. Om Høsten skrev Spurgeon til mig:

"Jeg glæder mig høiligen ved enhver Ting, som angaar Møderne. Jeg kan ikke forstaa, hvorledes de kunde være bedre. Jeg gratulerer Dem med Deres Aar i Embedet. Intet har givet mig større Tilfredsstillelse end Bristol-Mødet. I dette ser jeg, at enhver Grund taler for, at jeg burde været der; mit Fravær havde sin Grund i foregaaende Sorger, for hvis Skyld jeg ikke kunde undlade ved min Fraværelse at vise, at jeg ingen Delagtighed havde i dem."

---

* Det synes underligt, at en saa forstandig Mand som Spurgeon skulde blive saa forarget over Diskussionen ved et Middagsselskab og over, at en Unitarier var der tilstede, at han skulde trække sig tilbage fra en kirkelig Forening for den Skyld.
O. A.

Femtende April 1887 skrev han mig til og bad mig at besøge hans aarlige Konferentse:

"De er, formoder jeg, President for Baptist-Foreningen indtil næste Mandag. Jeg indbyder dem i denne Stilling; men jeg skulde ogsaa have gjort det som Charles Williams uden Stillingen."

Og saa erklærer han, at han "tjener alles Bedste ved at blive udslettet med Hensyn til offentlig Omtale;" men han tillægger: "men jeg vil gjøre, hvad jeg kan i virkelig Forening med enhver god Gjerning, som Foreningen foretager." Hans nøiagtige Stilling paa den Tid til Foreningen fremgaar af følgende: "Det skulde glæde mig, at de talte" (til hans Studenter) "om Foreningen og dens Virksomhed ved Konferentsen, uden at gjøre nogen Antydning til mig. Jeg er glad ved, at alle Brødre skulde følge deres Samfundsledere saalangt, de paa nogen Maade kan. De indtager ikke det meget trykkende Standpunkt, som jeg maa indtage, og da de ikke har mine Skrupler, skal jeg ikke forsøge at indpode dem disse.

Dette var i April 1887. Ved Enden af April blev vor "englelige Doktor," den venlige, moderate Dr. Culross, der i saa høi Grad lignede Johannes, min Efterfølger som President. I Løbet af hans Aar i Embedet, uden nogen forargerlig Handling eller Fornærmelse fra Foreningens Side, efter April 1886, rasede Striden om "den heldende Skraaplan," der tilsidst førte til, at Spurgeon endeligt og formelt hævede sin Forbindelse med Foreningen. Jeg ved ikke, hvad der fremkaldte denne Forandring i Spurgeons Forhold mellem April 1887 og Oktober samme Aar. Han tog mig slet ikke i disse betydningsfulde seks Maaneder ind i sin Fortrolighed. Stridens hemmelige Historie vil en Dag blive kjendt. Jeg er vis paa det, at, naar den Dag kommer, vil ikke Spurgeons

Ære lide ved det. Med Hensyn til hans Motiver og Hensigt findes der ikke Tvivl. Han gjorde sit Bedste for at være forbragelig og samvittighedsfuld og handlede uden tvivl efter den Oplysning, han fik. Hvad Slags Oplysning, der fremkommer, kommer ham ikke tilskamme."

Med Hensyn til "Striden om den heldende Skraaplan" og Spurgeons Udtrædelse af Foreningen tilkommer det en Amerikaner, der er skilt fra England med et 3000 Mils Hav, at tale med en moderat Følelse af Feilbarhed og med Erkjendelse af Vanskeligheden i at sætte sig ind i alle de fromme og store Mænds Sted, hvis Navne meddeler Værdighed til Diskussionen. Det Indtryk vokste mer og mer hos Spurgeon, at der var dem iblandt Foreningens Medlemmer, som holdt og udtalte vildfarende Meninger om væsentlige Troessandheder. Denne Frygt blandet paa samme Tid med Haab kan læses mellem Linjerne i et Brev, dateret 25de Februar 1886, efter hans Tilbagekomst fra Mentone:

"Takket være Gud, der var ingen Mangel paa Pengemidler, som jeg havde frygtet for. Jeg har den Tillid, at vi maa alle i Fremtiden modtage mere fra Gud, gjøre mere for Gud og give Gud mere Ære. Med Undtagelse af vore fuldkomne Brødre har vi alle Rum nok for at tiltage i det Gode, og jeg anser det for en iøinefaldende Ufuldkommenhed ved dem, at de ikke har Rum for Naaden til at virke i. Lad os, forat bruge vort eget Idiom "gaa frem,"* og maa vi især være istand til at gjøre Fremskridt imod vor Tids tiltagende Vantro. Maa vi alle være "faste, urokkelige, altid rige i Herrens Gjerning, indtil Enden kommer."

Det var med Smerte og Modvilje, at han tænkte paa at

---

* Et uoversætteligt engelsk Ordspil. "Go ahead" betyder baade at gaa fremad og at gaa fremst. O. A.

skille sig fra sine Brødre. Den 27de September 1886, efter en lang og fortrolig Samtale med en Besøgende, skrev han:

"Vær snil og skriv; men sig intet om mig og Baptist-Foreningen, indtil jeg ser Dem og kan forklare alt. Jeg ønsker intet at have sagt, som kan volde vore Venner Ubehagelighed og afstedkomme Uenighed. Nogle faa ligegyldige Personer vilde glæde sig ved at se Strid; men jeg kan have forskjellige Meninger og ikke trætte.

Alvorlige Forsøg gjordes for at rydde af Veien alle uheldige Indtryk; men det lykkedes ikke. I Augustnumeret af "The Sword and Trowel," 1887, offentliggjorde han det berømte Indlæg, "Den heldende Skraaplan," hvis Aand kan bedømmes efter det følgende:

"Forsoningen forbigaaes, Skriftens Inspiration forhaanes, den Helligaand nedsættes til en Indflydelse, Syndens Straf gjøres til en Fabel og Opstandelsen til en Mythe. Og alligevel venter disse Fiender af vor Tro af os, at vi skal kalde dem Brødre og staa i Forbindelse med dem."

Dette Indlæg fulgtes i September af: "Vort Svar til forskjellige Kritikere og Spørgere," og i Oktober af "Sagen kan bevises," og i November af: "Et Fragment over Striden om den heldende Skraaplan."

Imidlertid var Spurgeon i 1887 formelt udtraadt af Foreningen. Ved Bekjendtgjørelsen om hans Udtrædelse blev en Komite af Foreningen udnævnt, der bestod af Dr. John Aldis, Dr. og Præsident Joseph Augus og Dr. Alexander Maclaren, som siger:

"Vi har hørt med stor Bedrøvelse, at vor kjære Ven og Medarbeider, Pastor C. H. Spurgeon, har trukket sig tilbage fra Medlemsskab i Baptist-Foreningen. Vi stemmer hjerteligt overens med Spurgeon i at betragte Utroskab mod Kristus og hans Evangelium som uforenligt med Medlemsskab i

Foreningen. . . . Medens vi skiller os fra Spurgeon i det Skridt, han har taget, er vi et med ham i hans Troskab til Kristus, i Kjærlighed til Evangeliet og i inderlig Hjertets Længsel efter, at det maa prædikes i Enfoldighed, Renhed og Kraft fra alle Landets Prædikestole adfulgt af den Helligaand fra Himmelen. Og vi glæder os over, at ihvorvel han har trukket sig tilbage fra Foreningen, vi dog skal fortsætte at nyde hans Samfund og deltage med ham i Gudstjeneste som Medlem af den samme Kirke."

Dette Stridens Tidsrum var en Ængstelsens Tid for Spurgeon. Han skrev den 22de Mai 1888:

"Herren kjender den Vei, jeg tager, og til hans guddommelige Afgjørelse overlader jeg Sagen. Jeg har fremlagt min Protest og lidt Tab paa Venskab og mit gode Rygte saavelsom Paaførelsen af Pengetab og bitter Bebreidelse; jeg kan ikke gjøre mer. Min Vei ligger herefter langt fra deres Vei. Men den Smerte, det har kostet mig, kan ingen maale. Jeg kan aldrig gjøre noget Kompromis om Guds Sandhed. Det er ikke et Spørgsmaal om Personligheder, men om Principer. Og hvor to Skarer af Mænd staar i afgjort Modsætning angaaende deres Anskuelser om væsentlige Punkter, kan ingen Ordenes Form gjøre dem til Et."

Den 18de Juni 1888 skrev han:

"Jeg er saa glad ved at kunne glemme alt dette, naar jeg skriver til Dem. Jeg sender min hjertelige Tak til Fru A. (en amerikansk Dame, som netop havde sendt ham tyve Pund for hans forskjellige Anstalter.) Jeg bliver opmuntret, naar jeg trænger Opmuntring. Se, hvilke Storme, jeg har gjennemgaaet:

1. Disse Forenings-Ubehageligheder.

2. Saa har min Hustru været meget syg i syv Uger og er fremdeles daarlig.

3. Dernæst døde min Moder.

4. Den Dag, hendes Begravelse fandt Sted, blev jeg truffen meget graadigt af min gamle Fiende og har gjennemgaaet en Smertens Daab. Endnu kan jeg ikke gaa, neppe staa. Alligevel glæder jeg mig i Gud. Mange Amerikanere her; udvalgte Exemplarer. Hjertelig Kjærlighed."

"The Sword & Trowel" for August 1891 indeholdt "Den heldende og den opadgaaende Skraaplan; eller Sandhedens Magt," hvori Spurgeon viser ved Eksempler, tagne fra den nyere Religionens Historie, hvad Livskraft og hvad Seiersmagt der er i Sandheden, naar den bliver forkyndt. I alle sine Taler til Præsteskolens Konferentser indtil den allersidste Tid om "Den største Kamp i Verden," formanede han sine Studenter med den mest begeistrede Veltalenhed til at stride alvorligt for Troen. Da han indsaa, at den gamle Præsteskolens Konferentse ikke var aldeles fri for de frygtede Vildfarelser, opløste han den og dannede en ny Konferentse paa en inderlig og umiskjendelig evangelisk Basis.

Der er ikke mindste Grund til at formode, at Spurgeon nogensinde i mindste Maade forandrede sine Anskuelser eller angrede paa den Stilling, han havde indtaget.

Der kan ingen Tvivl være om Spurgeons fuldkomne Oprigtighed, hans absolute Overbevisning og fuldstændige Uegennyttighed. Han opofrede sine egne Følelser og sit Venskab for sin Pligtfølelse, ligesom han gjorde i 1886, da han skilte sig fra Gladstone, en hædret personlig Ven, fordi han troede, at "Home Rule" var fuld af Fare for Riget og Protestantismen. Udentvivl var han sig ogsaa bevidst, at han udsatte, menneskeligt talt, Indtægterne til Anstalterne under sit Opsyn for Fare. Han havde enhver Grund for at være taus, dersom Samvittigheden vilde tillade Taushed.

Det har været antydet, at Spurgeons Handling var for-

aarsaget ved hans svækkede Helbred og paafølgende aandelig Nedstemthed, og ved hans Tilbøielighed til sygelig Pessimisme. Forfatteren kan ikke dele denne Anskuelse. Høsten 1886 var Spurgeon munter, freidig ofte endog humoristisk, venlig i sin Bedømmelse af Mænd, hvor ivrigt han end kunde protestere mod Vildfarelser i Læren. Det var den "heldende Skraaplan," som angreb hans Helbred, heller end hans daarlige Helbred, som fremskyndte den "heldende Skraaplan."

Paa samme Tid maa vi vistnok erkjende den Kjendsgjerning, at Mænd med stærk Karakter, Mænd, der er skabt for at være Ledere, Mænd med Dygtighed og inderlig Overbevisning, er tilbøielig til ikke at vise stor Tolerance mod dem, som er forskjellige fra dem, ligesom ogsaa at det er store og fremragende Mænds Ulykke, naar de kommer frem i Aarene, mere og mere at blive omringet med saadanne, der ser hen til dem med et Slags modificeret Afguderi, og som ikke længere spørger og disputerer, men bare giver et Ekko og Gjenskin.

Der kan ingen Tvivl være om den uskriftmæssige og farlige Karakter af de Vildfarelser, mod hvilke Spurgeon protesterede. Hvorvidt de havde gjennemtrængt Foreningen, enten Foreningen kunde lettere reformeres indenfra eller udenfra, det er Spørgsmaal, hvorom fromme og vise Mænd kunde have forskjellige Meninger. Og det er visselig muligt i den høieste Grad at erkjende den Kjærlighed til Sandheden og den selvopofrende Tapperhed, som drev Spurgeon, uden at kaste en Skygge af Anklage paa Dr. Angus, Dr. Maclaren og Dr. Landels.

Spurgeon forlod aldrig Samfundet. Baptist-Foreningen er ikke Samfundet, men et frivilligt Selskab, ligesom vort eget Missionsselskab. Spurgeon og Tabernakel Menighed forlod London Baptist-Forening, men forenede sig straks med Surrey og Middelsex Baptist-Selskab.

15de Kapitel.

Spurgeon i Hjemmet.

Aldrig kunde Spurgeon have udholdt sit uforlignelige Arbeide, dersom han ikke havde fundet Hvile og Forfriskelse i Hjemmet og i en tapper, ædel og elskende Kvindes Kjærlighed.

Da en af hans Diakoner tidligt i hans Embede saa, hvorledes Spurgeon gav bort alt, og ikke lagde noget tilside, overtalte han ham til at kjøbe et Hus med en smuk Gaardsplads ved Nightingale Lane, Clapham, som paa den Tid var en stille og ikke overfyldt Forstad. Her tilbragte Spurgeon tre og tyve lykkelige Aar med sin Hustru. Men Staden vokste udover, hvad der engang var et tomt Rum. Det blev unngaaeligt nødvendigt for hans Helbred, at faa landlig Ro og ren Luft. De samme Grunde, som gjorde Nightingale Lane mindre ønskelig for Bebyelse, havde ogsaa forøget Eiendommens Handelsværdi. Denne Forøgelse tilsammen med hans Hustrus fornuftige Sparsomhed satte ham istand til at kjøbe en Eiendom ved Westwood, netop en engelsk Mil fra Sydenhams Station, til hvilket Sted Spurgeon gav Navnet Beulah. Den var dengang, i 1880, i meget mindre Værdi end nu.

I August 1880 skrev Fru Spurgeon om Flytningen fra det gamle Hjem: "Hver Krog og Hjørne baade i Hus og Have er overfyldt med søde eller bedrøvelige Erindringer.

Endskjønt baade Mand og Hustru her har maattet lide frygtelige Smerter og Maaneders Sygelighed, har dog vort Hjem oftere været for os et Bethel end et Bokim." Paa Væggen i det gamle Hjems Studerværelse blev der paa de Indflyttendes Begjæring sat følgende Indskrift:

Farvel, skjønne Sted, til en Ven jeg Dig giver,
Fred bo her hos ham og hans Slægt, som her bliver.
Maa Engle bestandigt hans Hjem nu bevare;
Thi ofte var Herren her selv med sin Skare.

Indgang til Westwood.

"Ved det første Syn af vort nye Hjem," skriver Fru Spurgeon, "mindedes vi Bunyans Beskrivelse af de "Behagelige Bjerge:" En deilig Udsigt paa alle Sider. Disse

Bjerge er Immanuels Land, og herfra kan man se hans Stad; Faarene er ogsaa hans, og han har ladet sit Liv for dem."

Beulah Høi er omtrent syv Mil syd fra London. Man kan se St. Pauls Kirkes Kuppel og ved sjeldne Anledninger endog Windsors Taarne. Luften er ren og deilig, og nu og da kan man ogsaa se, hvorledes Solen (dersom det Navn kan gives til det Luftfænomen, der stundom viser sig i England) ligger varmt og blødt paa den græsrige Bakkeside. En Ven gav Spurgeon en vandtæt Matras, hvorpaa han af til laa ude paa Græsset og søgte at indbilde sig, at han var i det sydlige Frankrig. Den fuldkomne Ro og rene Luft gjorde meget ikke alene for hans Helbred, men ogsaa for hans Kraft til Arbeide og til hans Livs Forlængelse.

"Pall Mall Gazette" for 19de Juni 1884 siger:

"Kjøkkenhavens Omkreds gløder med Nelliker og andre hjemlige engelske Blomster, der hver Uge giver en stor Avling for Southwarks Afkroge. Blomstermissionen, som staar i Forbindelse med Tabernaklet — der er næsten alle Ting i Forbindelse med Tabernaklet undtagen et Theater og et Værtshus — sender sine Samlere regelmæssigt til Westwood, og deres fyldte Kurve glæder mangt et Hjem i Londons mørke og triste Alleer. Landlige Lysthuse og bekvemme Sæder skaffer behagelige Siddepladse.

Idet man gaar gjennem Gitterdøren, der tilbagekalder i ens Erindring Bunyans Laage i Pilegrimsvandringen, befinder den Besøgende sig i en liden Gang, fra hvilken Spisestuen aabner sig tilhøire og Spurgeons Studerværelse til venstre, medens mellem begge ligger Fru Spurgeons Værelse, hvorfra hun dirigerer Uddelingen af de Bøger, som Bogfondet skaffer, og er forenet med et lidet Værelse, hvor utallige Bind samles, indtil Vognen fra Globe Pakke-Ekspress engang hver

to Uger kommer og fører dem afsted fra Westwood til alle Verdens Kanter.

Spurgeon modtog mig i Studerværelset, netop som han kom ind fra Haven, til hvilken Studerværelsets Vinduer aabner sig. Fra Vinduerne vandrer Øiet over Kjøkkenhaven, der gjenlyder af Biernes Summen, til Thornton Hede med Croydon i det Fjerne. I sit Studerværelse holder Spurgeon to Privatsekretærer uafbrudt i Arbeide. Han har to til i Tabernaklet, en eller to ved Skolen og andre andetsteds. En af dem, som er i Westwood er en Hurtigskriver, og sammen med sin Staldbroder er han i travl Virksomhed indtil Klokken seks. Alle Penge for Skolen, Børnehjemmet o. s. v., sendes direkte til Spurgeon, som er General-Kasserer.

"Det er mit stadige Arbeide," sagde Spurgeon, "at skyde endel af mit Arbeide over paa andres Skuldre; men det kommer altid tilbage paa mig. Jo mere jeg gjør, jo mere er der at gjøre.

Studerværelset er et Arbeidsværelse, Væggene er bedækkede med Bøger, og det store Bord i Midten bærer mange Mærker paa Arbeide og Slid. Hr. Spurgeon, klædt i en hvid, bredremmet Filthat og en let Alpakkafrakke, talte meget behageligt. Han er en venlig, hjertelig Mand, fuld af Klogskab og Vittighed, og hans Karakter har erholdt baade Bredde og Dybde, efterhvert som han har banet sig Vei gjennem Livet. Og, da han nu har levet ned alle de Forhaanelser, hvoraf han i Førstningen var næsten overvældet, undrer han sig nu mest over den altomgivende Atmosfære af Ærbødighed og Kjærlighed, i hvilken han tilbringer sit Liv. Spurgeon er ogsaa bleven modnet af Tiden.

Hans Bibliothek er et rummeligt Værelse, fra Gulv til Loft omgivet af Bøger i den bedste Tilstand og udmærket Orden. Det mest interessante Hjørne er det, i hvilket findes

Westwood.

hans egne Værker i forskjellige Sprog — hans Samling af Pamfletter, hans Udklipsbøger og sidst, men ingenlunde mindst hans meget fornøielige Samling af alle de Portrætter og Karikaturer af ham selv, der har været offentliggjort siden han begyndte i sit Embede. Spurgeon-Pamfletterne udgjør flere Bind, efterhvert som Tiden gaar, falder Bebreidelserne bort, og tilsidst bliver Lovtalerne næsten ligesaa ensformige som Dadelen.

Iblandt hans mange Skatte er en Erindring efter Dr. Livingstone. Det er en af Spurgeons Prædikener, som den store Opdager førte med sig gjennem Afrika indtil sin Død. Den har en Indskrift i Livingstones egen Haandskrift: "Meget god. D. L."

Ind i deres Hjem kom ved Guds Forsyn baade Glæde og Sorg til at opløfte og rense. Den 2den Oktober 1879 skriver Fru Spurgeon:

"Overgivet til sin Faders Guds trofaste Omsorg, seiler vor dyrebare Søn (Thomas) for anden Gang til Australien. Vore engelske Vintres Kulde og Taage gjorde os ængstelige for hans noget svage Konstitution. Giv Vindene og Boverne Befaling om ham, o Herre!"

I 1884 vendte Sønnen tilbage, endskjønt nogle Uger for sent for Jubilæet. Torsdagsaften den 10de Juli skriver atter Fru Spurgeon:

"Omtrent Klokken ti iaften laa min kjære Søn i mine Arme. Smerten over fem Aars Adskillelse blev næsten tilintetgjort. Seksten Tusen Mil for at komme hjem og se Fader og Moder! Mange Bønner opsteg til Himmelen fra begge Sider af Kloden, at en sikker og heldig Reise maatte forundes den elskede Reisende."

Og Sønnen beretter om et særskilt Tilfælde, da disse Bønner blev besvarede. Det gode Skib Iberia laa ved Ade-

laide fra Søndag Morgen til Mandags Middag, og Thomas Spurgeon blev forundt at tilbringe Herrens Dag med Herrens Folk. Paa Mandag kom han paa Grund af feilagtig Underretning til Bryggen forsent til at naa den sidste Baad, der for ud til den store Damper. Snart saa de, at den lettede Anker og borte var den. Imidlertid var en Ven gaaet til Semaforen for at signalisere Skibet.

"For alting stands! En Søn af de bedste Forældre i hele Verden ønsker at gaa hjem til dem og kan ikke vente i hele to Uger!"

"Sønnen havde leiet en Dampslup og forfulgte nu Iberia, der hele Tiden blev mindre og mindre. Slupens Skipper fortalte dem, at det var en Postdamper, at en liden Stund før havde den nægtet at stanse for femten Passagerer, der vilde ombord, at den ikke vilde vende om for Guvernøren selv. Men hurtigt lød Raabet: "Hun vender!" Speilet skiftede Plads med Bougen, og den kom Slupen imøde. En Understhrmand havde seet Signalet, endskjønt det ikke er sædvanligt at se efter Signaler, naar Skibet forlader Havnen.

"Og Herren havde lagt sin Haand paa Kapteinens Hjerteror og faaet ham til at give Befaling til at vende."

Da Westwood eller Beulah netop ligger langt nok borte fra London til at være ude af Lediggjængeres Vei, og netop nær nok til at kunne naaes af dem, der elskede Spurgeon eller havde Ærinde til ham, modtog den inden sine Porte mange af Herrens Folk, snart Prælater, snart Studenter fra Skolen, snart meget ringe Arbeidere paa Herrens Ager. En af Spurgeons Evangelister siger:

"Hvor han glædede sig til at samle rundt sig en liden Skare af Brødre og efter Aftensmaden foreslaa nogle faa "Barmhjertigheds-Fortællinger!" Med hvilken Opmærksomhed han lyttede til den ene efter den anden, og en udbrydende

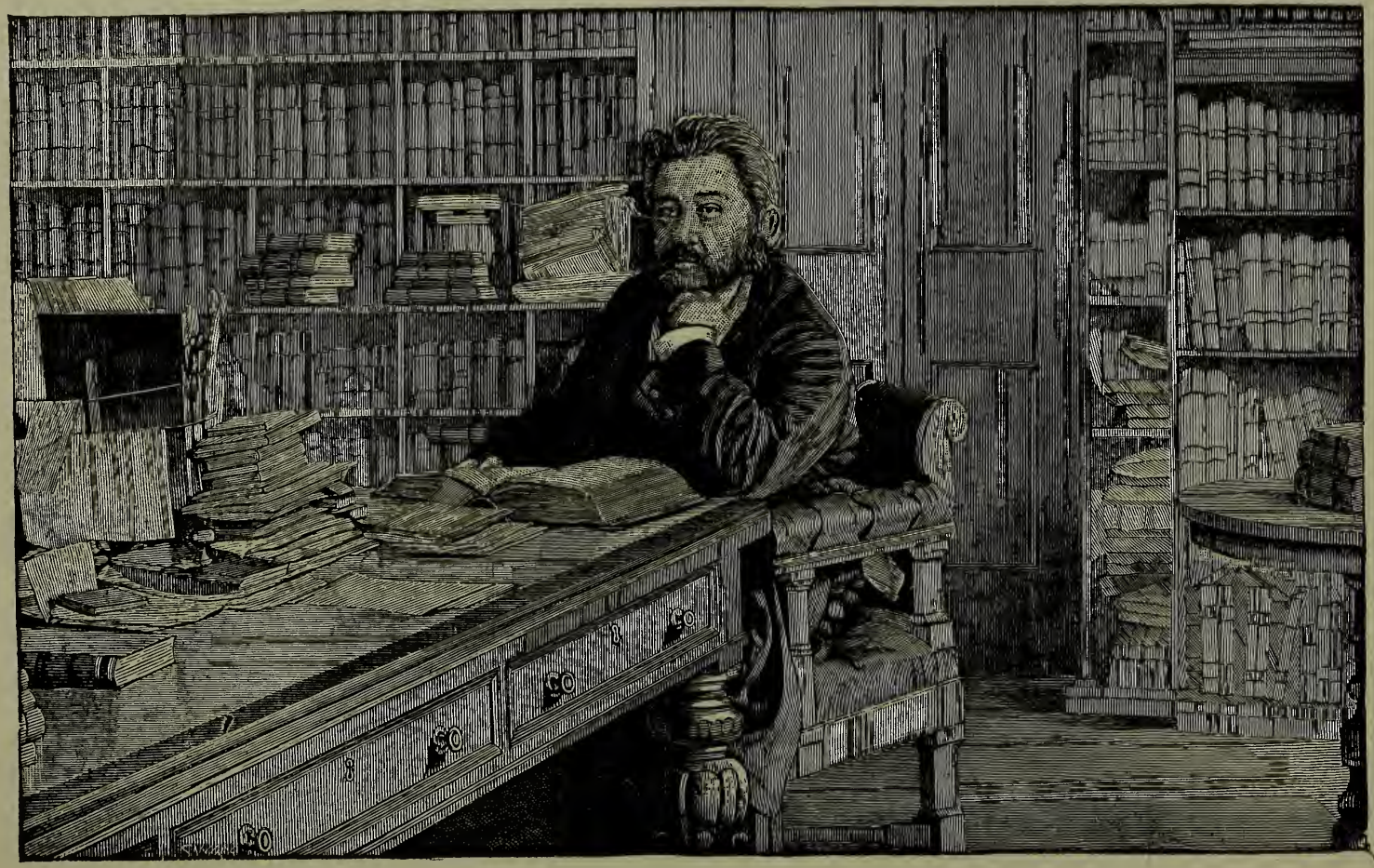

Pastor Spurgeon i sit Studerværelse.

Spurgeons sidste Portræt.

Taare vilde snart fortælle, at hans ømme Hjerte var rørt. Hvilke "Barmhjertigheds-Fortællinger," han selv kunde fortælle! Kan vi nogensinde glemme dem? Hvor de trænger sig frem i Erindringen!"

Til andre Tider kunde han tage de Besøgende til Dammen og vise dem Svanerne, som fulgte ham rundt, naar han gik langs Bredden, eller han kunde tage dem til Stalden sigende: "Man kunde spise Middag paa Gulvet, al Ting er saa rent." Halmen var flettet i Baasene lige til Hestenes Bagdel, saa man kunde næsten sige, at de havde Tæpper. Over Baasene stod Navnet paa de to Ponier "Brownie" og "Beauty." "Mine Heste," sagde han, "er under Loven, de holder Lørdagen, jeg tager dem aldrig ud den Dag, hvad der end hænder." Men paa Søndag trak de ham til Tabernaklet.

Naturen hvilte og adspredte ham; han var spøgefuld og munter; men hans Munterhed havde altid en Mening.

"Er De kjendt med disse syndfrie Folk i Deres Land?" sagde han engang til en amerikansk Besøgende. "Jeg havde engang to af dem, som arbeidede for mig. Men tilsidst sagde jeg til dem: "I kommer sent om Morgenen og gaar tidligt om Eftermiddagen, og i Mellemtiden spolerer I mine Planter." Saa blev jeg skilt med dem, og nu har jeg to Syndere i Arbeide, og enhver Ting er i god Orden."

Vi anfører igjen fra den Besøgendes Breve, som vi allerede har benyttet:

"Efter at vi havde beseet Børnehjemmet omhyggeligt, kjørte vi over Clapham Alminding, der er beklædt med Torneblade, og gjennem Surrey til Beulah Høi. Spurgeon viste Gjæsterne sit Bregne-Anlæg, i hvilket han finder meget Behag, sin Have og sit Jordegods, sine Kjør og anden Hjord. Der er ti Kjør. Denne Afdeling staar under Fru Spurgeons

Omsorg, som fra deres Afkastning opholder en Kolportør i Nabolaget.

Vi gik omkring eller sad paa en landlig Bænk, eller i Lysthuset og samtalte. Det var ubeskrivelig yndigt at høre af ham eller Fru Spurgeon Erindringer fra tidligere Dage.

Jeg havde ikke tænkt at standse der længere end den Eftermiddag; men Spurgeon sagde: "De er ikke saa ofte her, stands nu til The." Jeg var let at overtale. Vi fik Pærer, Ferskener, Plummer og Honning, alt fra hans egen Have. Efter Aftensmaaltidet kaldtes Familjen og Tjenerne sammen til Andagt. Jeg vilde ikke have mistet denne Anledning for Nogenting. Han læste en Del af det attende Kapitel hos Lukas, som fortæller om den unge Øverste, der kom til Herren. Idet han læste, knyttede han sine sædvanlige livlige og nu og da selsomme Forklaringer til. Dette var heltigjennem en elskelig Andagtsstund.

Saa havde vi atter en Samtale. Han viste mig en liden Bog, "Norcot om Daaben," til hvilken han har føiet en Indledning. Den er oversat paa Tyrkisk, Armenisk og Bulgarisk, og som Resultat er der nu Baptister i hine Lande.

Fru Spurgeon var og saa venlig at vise mig sit Arbeidsværelse, hvor hun udfører al sin Korrespondance om Bogfondet, saavel som det lille Lager, hvor Bøgerne holdes, og hvor Pakkerne gjøres istand.

Idet jeg kom derfra, kaldte Spurgeon min Opmærksomhed hen paa nogle Billeder i Gangen, der forestiller Scener af Reformationen. Han har fire eller fem Hundrede af dem. Han finder Behag i alt som belyser og hædrer disse Herover — Calvin, Beza, Luther og de andre Herrens udvalgte Stridsmænd. Stundom udlaaner han Samlingen til Kirker som et Middel til at samle Penge.

Alt maa have en Ende. "Spurgeon-Dagen" var ogsaa

til Ende. Jeg forlod Beulah-Land og vendte tilbage til den store Stad med Tak til Gud for den Velsignelse, han havde givet Verden i disse sine Tjenere, og nedbad over dem enhver jordisk og himmelsk Velsignelse.

Senere udtalte Spurgeon et Ønske at se mig igjen, førend han drog til Mentone og jeg til Amerika. Saa reiste jeg med Glæde Onsdag den 3die November til Beulah Høi. Vi kjørte først forbi den store Alminding ved Croydon. Hele Veien var der skjønne smaa Skovpartier; Bregnerne var falmet, Træernes Løv begyndte at falde af. Dette indgød Spurgeon den Bemærkning, at Skriftens Ord, "Vi falme alle som Løvet (Esai. 64, 6) hentyder ikke til Livets Forkrænkelighed (som Ordene almindelig bruges), men til Forkrænkeligheden af vor Retfærdighed og Fromhed. Vi falme alle som Løvet, og som Vinden fører vore Misgjerninger os bort." Vi tænker, at vi er retfærdige; men snart, under Fristelsernes Tryk, falmer vor moralske Styrke, og vi feies bort for en Lidenskabernes Storm.

Bortenom Croydon ligger det Erkebiskopen af Canterbury tilhørende Palads. Spurgeon modtager hvert Aar et Kort, der giver ham Ret til at kjøre over Markerne. Da han sidst skrev og bad om at faa Kortet fornyet, lagde han ind en Konvulut adresseret simpelthen til C. H. Spurgeon; men en anden Konvulut sendtes tilbage adresseret Pastor C. H. Spurgeon og Kortet udført i samme Form. Denne lille Tildragelse er værd at lægge Mærke til, især i Forbindelse med den Omstændighed, at "Lodges Peerage and Baronage" i Kapitlet om "Titler" siger, at Dissenterpræster er ikke Geistlige og bør ikke tituleres som Pastor (adresseres med Reverend-Velærværdige) men skulde adresseres "Hr. A. B., Præst til — — Dissenter-Kapel." Jeg er glad over, at

hele Englands Primat hæver sig over dette dumme og forargelige Nonsens.

Som en videre Belysning af hans Naboers Forekommenhed kan anføres, at da Spurgeon var syg, kom Dr. Thorold, da Lord Biskop af Rochester (i hvis Dioces Upper Norwood og Croydon ligger.) Han sagde, "jeg skulde ønske at se Broder Spurgeon, dersom han ønsker at se mig, og jeg skulde ønske at bede med ham." Saasnart Spurgeon var istand til at komme ud, indbød Biskopen ham til sit Hjem for en Dag. Andre Besøgende afvistes, og de spadserede og talte og bad sammen.

Veiret, som havde været ubestemt og vaklende gjorde tilsidst op sin Mening, og Regnet begyndte at falde, saa vi maatte skynde os hjem. Vi var lidt sene til Middag; men Fru Spurgeon (en født Engel) skjendte ikke paa John Plogmand, og han paa sin Side udtalte sin Taknemmelighed til den gode Kone, som havde ladet Middagen vente paa os.

Han driver smaa Spøg med sit Afhold fra Kjød. Engang sagde han til nogle Venner ved Bordet: "Jeg vil give Eder ti Pund, dersom nogen af Eder kan bevise at Tiuren er en Plante; thi da kan jeg spise den."

Den følgende Søndags Morgen var jeg tilstede ved Gudstjenesten i Tabernaklet og standsede over til Nadverden. Da jeg nu tog ham i Haanden for at sige Farvel sagde han i sin venlige, muntre Tone:

"Dersom De vil komme herover og begynde Udgivelsen af et Blad, skal vi alle holde det."

Og det var det sidste han sagde til mig.

Beulah var ikke alene Spurgeons Hjem. Det var Midtpunktet for den underlige Virkegren, født i en lidende Kvindes Hjerte — Bogfondet. I 1864 efterat have læst det første

Mrs. Spurgeon.

Bind af Spurgeons "Foredrag for mine Studenter," udbrød Fru Spurgeon:

"Jeg ønsker, jeg kunde faa den Bog i Hænderne paa alle Præster i England."

Dertil svarede John Plogmand med sin sædvanlige fortrolige Ligefremhed:

"Hvorfor gjør Du det ikke da? Hvor meget vil Du give?"

Hans Ord satte hende i Tanker om, hvor meget hun kunde afse fra Husholdningen, eller personlige Udlæg. Resultatet var, at hun kunde skaffe netop nok til at betale for et Hundrede Eksemplarer af Bogen, og, for at bruge hendes egne Ord: "Bogfondet var begyndt." Dette Hundrede modtoges med Begjærlighed og Ansøgning for flere strømmede ind. Og der kom fra liberale Hænder Pengegaver, der snart beløb sig til et Hundrede og to og otti Pund.

I 1876 fortalte Fru Spurgeon i "Et Brev til sine Venner" offentliggjort i "The Sword & Trowel" Bogfondets Historie for det første Aar. Tre Tusen og otte og femti Bøger var givet til Præster, hvis Løn var sytti Pund, seksti Pund og endog under femti Pund. Bogfondet, der saaledes fremkom uden menneskelig Visdom, var Resultatet af guddommelig Visdom og Guds Omhu for sine Tjenere. Dersom Penge gives til Præster, er der hundrede Krav for hver Skilling, og snart er alt opbrugt; og med Undtagelse af øieblikkelig Formindskelse af Trangen er alt som før. Mandens Mulighed til Fortjeneste er ikke større, hans Sind sulter uden Bøger, hvad kan han saa andet gjøre end at sulteføde sit Folk, og de sulteføde ham igjen? Men en Gave af tidssvarende, vækkende, passende Bøger skaffer ham nyt Stof og hjælper ham at tænke. Alt dette gjør ham til en ny Mand. Folket begynder at gnide Øinene og sige, "Hvad er kommet over

Presten?" og snart føler de, at hans Løn maa forhøies. Han føder dem, og de føder ham igjen.

En Missionær fra Jamaica skrev: "Det er en Glæde at høre en af vore sorte Brødre sige: Dem Dame af den store Massa gib mig disse Bog gjennem den Forening."

En nylig ordineret Sognepræst af den engelske Kirke, som havde modtaget "Foredrag for mine Studenter" sagde, "Hvor dog Hr. Spurgeon viser frem vore slette Vaner!"

Charles Spurgeon.

Herren aabnede fortsat nye Døre, sendte nye Opraab og skaffede Midler til at imødekomme dem. En "Præst med en sygelig Kone og tre bitte smaa Børn" maatte gaa til Australien som eneste Redning for sin Faders Liv. Men hvorledes skulde han komme did? Han manglede endnu seksten Pund efter at have anstrengt alle sine Resourcer. Netop da fik John Plogmand femten Pund fra en ukjendt Ven, og Reisen kunde gjøres.

Engang da Hertugen af Shaftesbury var paa Besøg til Hr. og Fru Spurgeon, spurgte han: "Hvorledes lykkes Baptisternes Boguddeling?" Fru Spurgeon var istand til at give ham den Oplysning, at fire Hundrede Præster havde modtaget Bøger i de sidste fire Maaneder, og af disse var netop en Fjerdedel af "hendes eget Folk."

En Kapellan skriver: "Igaaraftes læste jeg næsten hele

Thomas Spurgeon.

det første Bind af "Foredrag for mine Studenter" med stor Fornøielse og Tilfredshed."

I Løbet af Aar 1880 gaves bort syv Tusen et Hundrede og fire og firti Bind og seks Tusen to Hundrede og to og seksti Prædikener. I Februar 1881, skrev Fru Spurgeon: "Der er et Stormløb af Ansøgere til Bogfondet fra Statskirkens Præster." En Sognepræst sagde: "Efter at have aabnet Eders Pakke, kunde jeg ikke undgaa at knæle ned og takke Gud, som er alle gode og fuldkomne Gavers Giver."

"En ny Kilde til Glæde i mit Arbeide er de mange Anſøgninger fra mange af Højkirkens Geiſtlige efter Gaver af Spurgeons Værker." En ſkrev: "Jeg er en ordineret Præſt i den engelſke Kirke. Jeg er anſat med en Løn af tretti Pund i to Landsbyer. Paa anden Søndag i Faſte trængte jeg en Tekſt, da jeg med en Gang erindrede Spurgeons Prædiken om "De tre Da'er" (Eſaias 6, 1—8), og holdt den ſom min Højmesſeprædiken. Flertallet at Befolkningen var ſaa tilfreds, at for de ni Søndage, jeg var der, var Kirken fuld hver Eftermiddag. Kan jeg ærbødigſt anmode om nogle Bind af Spurgeons tidligere Prædikener?"

En Miſſionær fra Veſtindien ſiger: "Prædikenerne har været en ſtor Skat for mig nu i femten Aar. Mangen en af dem har jeg ſendt igjennem min egen lille Kværn og ſaa givet den til Folket, og naar de har ſagt: "O Maſſa, det en meget go Præk," har jeg tænkt ved mig ſelv, "Ja, den burde være det, og jeg undres ikke over, at J ſynes om den!"

I 1881 gaves bort ſyv Tuſen to Hundrede og otte og nitti Bind.

Sammen med Bøgerne ſendte ofte Fru Spurgeon Pakker med Skrivematerialier. En Præſt havde modtaget en ſaadan Pakke og ſkrev: "Sikkerlig, tænkte jeg, dette er fra en, ſom kjender en Præſts Trang; thi jeg maa ofte ſkrive paa Bagen af gamle Cirkulærer og ſkjære op gamle Konvuluter for at undgaa at udgive Penge, ſom jeg har ſaa lidet af."

En anden ſkriver: "Jeg fandt Deres ſmukke Gave i Bøger, der ventede paa mig, og endſkjøndt jeg baade var træt til Legeme og nedbøiet paa Sjælen, var Synet af dem ſaa forfriſkende, at, idet jeg gjennemgik min Skat, den ene efter den anden, følte jeg, ſom om jeg maatte ſynge af Glæde, endſkjønt det var Midnat. Jeg faldt paa Knæ og takkede Gud for hans ſtore Godhed mod mig formedelſt Eder."

En Præst, der havde modtaget "Davids Skatkammer," skrev: "Jeg havde med Ørets Hørelse hørt om Bøgerne, men ventede aldrig at eie dem som en fri Gave. O Herre, jeg takker Dig! Du har kronet mig med stor Godhed og inderlig Barmhjertighed. En Betler banker paa Døren og modtager en tør Brødskive, det er Barmhjertighed. Men lille Johan faar en Skive med Smør paa. O min Sjæl, det er inderlig Godhed: Brød med Smør paa!"

I 1884 skrev Fru Spurgeon, at over tolv Tusen Præster havde faaet Gaver fra Bogfondet. Fondets Velsignelser var ikke indskrænket alene til England; men Præster i Kina, Palestina, Norge, Trinidad, Hayti, Afrika og ethvert Land fik deraf.

Og saaledes fortsatte Bogfondet at opmuntre, velsigne, oplyse og styrke. Saaledes gjorde den venlige Dame, som var dets Begynder og Ophav, idet hun vandrede gjennem Taaredalen, denne til et Kildevæld.

I de første femten Aar uddelte Bogfondet et Hundrede og to og tyve Tusen et Hundrede og ni og tyve Bind ved Siden af utallige Prædikener. Og alt dette udførte Gud ved en Invalid, der sjelden tilbragte en Dag uden Smerter.

I "The Sword & Trowel" for April 1892 skriver Fru Spurgeon under Titelen "En afbrudt Tjeneste" med Hensyn til sin Fremtidsplan om Bogfondet:

"Et skjønt Livsarbeide lagt tilside, for at den kjære, vemodige Kjærlighedsgjerning mod min elskede Mand kunde uafbrudt og ømt blive udført; først ved hans haarde Sygeleie om Vaaren og Sommeren, saa med forventningsfuld Glæde ved hans Side i de skjønne tre Maaneder i Mentone; og endelig ved Enden af den altid erindrede 31te Januar 1892, da hans Frelser ikke længere kunde undvære ham for at være blandt os, men vilde, at han skulde være med ham, hvor han

er, "at han kunde se hans Herlighed." Saadan er i Korthed Bogfondets Historie for de sidste tolv Maaneder.

En Maaneds Ophold i et af Jordens skjønneste Paradis har til nogen Del dulmet Sorgens Smerter i min Sjæl og styrket mig legemligt til fornyet Arbeide. "Jeg biede taalmodigt efter Herren, og han bøiede sig til mig og hørte mit Raab." Saa nu synes det mig, at Tiden er kommet for at optage mit Arbeide, og jeg tror, at Gud vil hjælpe mig til at opfylde mit inderlige Ønske at gjøre hans Vilje i alle Ting og tjene ham troligt indtil Døden. Saa længe, jeg har Liv, skal Bogfondet være mit Livsarbeide, og jeg haaber at blive sat istand til at forøge dets Nyttighed og sprede dets Velsignelse endnu videre, om Helbred forundes mig.

Ved den Tid, denne Oplysning offentliggjøres, vil jeg være færdig, om Gud vil, til at modtage Gaver fra alle kjære Venner, som er villig til at yde mig Hjælp i denne bethydningsfulde Tjeneste, og ligesaa at modtage Ansøgninger om Bøger fra Præster, der er ude af Stand til at kjøbe for sig selv.

S. Spurgeon.

Westwood, Beulah Hill, Upper Norwood.

16de Kapitel.

Livets Byrde.

Den 25de Februar 1885 skrev Spurgeon: "Jeg er frisk; men dette Kjæmpearbeide maa før eller senere knuse mig, — snart, dersom Vinden meget længere blæser fra øst." Men dette Kjæmpearbeides Byrder blev tappert baaret endnu i mange Aar, og hvorledes kunde det endog blive lagt tilside, naar Tabernaklet og Skolen og Børnehjemmet og Vidnesbyrdet for Sandheden og alle andre Virksomheder hvilede paa hans Skuldre?

Han var altid blevet meget forfrisket ved sine tre Maaneders Ferie i Mentone i det sydlige Frankrig ved Middelhavets Kyst. Her var han udestængt fra alle Afbrydelser, kunde bade sig hele Dagen i Solskinnet og se og føle det altid skiftende Middelhavs blaa Bølger. Han kunde læse Guds hellige Ord, kunde fylde sit Sind med dets Aand, kunde skrive for "The Sword & Trowel", kunde revidere sine Prædikener, kunde samle nogle faa Venner i sine Værelser for dagligt at bede og at læse den Hellige Skrift og for den fortrolige Fortolkning, som han fandt saadant Behag i, og kunde paa Søndag holde en mere formel Gudstjeneste. Mange Besøgende, trukket ligesom han selv, til Mentone for at søge Helbred, vil altid takke Gud for det herlige Fortrin de nød, ved at faa være en af den lille Kreds, som forenedes med ham i Gudsdyrkelse, i at aabne Guds Ord og i Brøds-Brydelsen.

I Løbet af de første Maaneder af Aar 1891 havde Spurgeon et haardt Anfald af den da herskende Influenza, forenet med den arvelige Gigt tilligemed Nyrebetændelse, der nedbrød ham i en forfærdelig Grad. Da han ved Enden af Mai var i nogenlunde Bedring, gjorde han en liden Tur til Stambourne, et af sine Barndomshjem, hvor han tilbragte nogle faa hyggelige Dage sammen med den ærværdige Hr. Beddow (en Efterkommer af hans Bedstefaders Forgjængere), og med Pastor J. C. Houchin, nuværende Præst til Stambourne. Omstaaende Billede af Hr. Spurgeon og Hr. Houchin viser os, hvor forfærdeligt Spurgeons Kræfter var udtømte, paa samme Tid, som det udtrykker hans sædvanlige Venlighed og noget af hans Viljestyrke. Men efter nogle faa Dage tvang et andet Anfald ham til at skynde sig hjem, hvor han for tre Maaneder laa under frygtelige Lidelser og ventede til sine Tider for hver Time Døden. I disse Maaneder følтes over hele Kristenheden en meget øm og hjertelig Bekymring, og daglige Beretninger om hans Tilstand læstes i Bladene. Uafbrudt Bøn opsendtes ikke alene af Tabernaklets Medlemmer, men af Kristne over hele Verden. Disse Udtryk af almindelig Deltagelse indskrænkedes ikke til Race, Troesbekjendelse eller Stilling. I mange Tilfælde opsendte Statskirkens Medlemmer og Geistlige Bønner for hans Skyld. Et af de ømmeste Udtryk af Deltagelse kom fra en ledende jødisk Rabbi.

Hr. Gladstone, der sørgede over sin Søns Død, skrev et Brev til Spurgeon, som vi sammen med Fruens Svar og Spurgeons egenhændige Efterskrift gjengiver nedenfor. Det giver en mindeværdig Udveksling af Deltagelsesudtryk mellem vor Tids to største Engelskmænd.

Min kjære Frue: I mit eget Hjem, for nærværende sorgbetynget, har jeg læst med inderlig Deltagelse de daglige Be-

Pastor Spurgeon og Hr. Houchin.

retninger om Hr. Spurgeons Sygdom, og jeg kan ikke undlade at overbringe til Dem den oprigtigste Forsikring om min Deltagelse med Dem og med ham, og om min hjertelige Beundring ikke alene for hans herlige Gaver, men endnu mere for hans hengivne og trofaste Karakter. Maa jeg ærbødigst faa anbefale baade Dem og ham for alle Tilfælde til den uendelige Rigdom af guddommelig Kjærlighed og Miskundhed og underskrive mig, min kjære Frue,

Deres trofaste
M. E. Gladstone.

Westwood, Upper Norwood, 18de Juli 1891.

Kjære Hr. Gladstone:

Deres deltagende Ord har en særskilt Betydning og Ømhed, da de kommer fra en, som netop har gaaet gjennem de dybe Vande, der nu synes at ville true mig. Jeg takker Dem inderligt for de hensynsfulde Udtryk om min elskede Mand og beder af hele mit Hjerte, at Guds Trøst maa blive Dem overflødigt til Del, ligesom den er for mig. Endskjønt vi endnu ikke kan anse vor Patient udenfor Fare, har dog Lægerne idag udsendt en mere haabefuld Beretning. Jeg føler det en Ære, at være tilladt at sige, at jeg vil altid være.

Deres taknemmelige Veninde,
S. Spurgeon.

Efterskrift: — Deres Ord er Kjærlighedens Ord, saadanne som kun de kan skrive, der har været i Kongens Land og seet meget af hans Ansigt. Min Hjertens Kjærlighed til Dem.

C. H. Spurgeon.

Guds omsorgsfulde Godhed mod sin Tjener var meget synbarlig i en Henseende. Fru Spurgeon havde i mange

Aar været næsten fuldstændig indestængt i Hjemmet. Hendes Mand sagde til Nedskriveren af disse Linjer:

"Dersom hun skulde kjøre ud en Mil, kunde hun ikke komme over det i flere Uger."

Som en Følge deraf var hun ikke istand til i mange Aar at holde sin Mand Selskab paa hans aarlige Ture til Mentone for den Hvile og Klimatforandring, han saa høiligen tiltrængte. I alle disse Aar tydede den uundgaaelige Nødvendighed for disse Ferier mere og mere paa den Ende, som altid kom nærmere.

Men da Spurgeons Styrke tiltog i den Grad, at han atter saa sig istand til at reise til Mentone, blev Fru Spurgeon styrket af Gud og istand til for første Gang at følge ham paa hans Reise. Dette var til deres fælles store Glæde. I et Brev, skrevet Søndag den 7de Februar 1892, siger Fru Spurgeon:

"Jeg ønsker at fortælle dem, hvor fuldkommen lykkelig mig Elskede var i disse tre Maaneder, som han boede her." Og hun omtalte "hans Glæde ved at bringe mig til det Sted, som han elskede saa høit og med hvilken Iver han viste mig dets skjønne Udsigter, som han frydede sig saa ved."

Det er ikke let at fatte, hvilken vemodigt ængstelig Tid det vilde have været for dem begge, dersom han dette Aar ogsaa skulde have forladt hende svag og enlig og fuld af dyb Ængstelse i Westwood, medens han blev nødsaget til at reise i Vintermaanederne til det langt bortliggende Mentone. Det var en usigelig Velsignelse, at hun kunde gaa med ham og se ham Dag for Dag "fuldkommen lykkelig," og at hun kan altid se tilbage med Taknemmelighed til Gud, som saa naadigt gav hine "tre lykkelige Maaneder" ved Enden af hans Liv, der havde været saa opfyldt med Arbeide og Prøver.

17de Kapitel.

Den fraværende Pastors Længsler.

Høsten 1891 tilbragte Spurgeon nogen Tid ved Eastbourne i Sussex ikke langt fra Beachy Head. Han vendte tilbage hjem den 16de Oktober. Beretningen om hans Hjemkomst siger: "Reisen havde ingen daarlig Virkning paa ham, og Forandringen synes at have gjort ham godt. Netop nu er hans Helbred bedre." Den næste Søndag blev følgende Brev, skrevet af ham selv, læst i Tabernaklet baade ved Morgen- og Aften-Gudstjenesten:

"Min elskede Menighed i Metropolitan Tabernakel. — Kjære Venner: Siden I alle saa paatrængende bede for mig, vilde jeg ogsaa paalægge Eder at takke paa det hjerteligste sammen med mig. Mit Ophold ved Søen har virket Undere. Jeg føler mig som en ganske anden Mand, og min Læge giver mig det Haab, at, naar jeg virkelig bliver bygget op igjen, skal jeg ikke være stort værre af de forfærdelige Lidelser, jeg har gjennemgaaet. "O, lover Herren med mig og lader os ophøie hans Navn med hverandre!" Jeg er meget, meget svag, og at gjenvinde min Styrke vil tage Tid. Den uundgaaelige lavere Temperatur er en stor Fare for mig af forskjellige Grunde, og derfor ønsker min venlige Læge, at jeg reiste herfra. Jeg haaber at reise paa Mandag den 26de. Bed om, at jeg maa med Tryghed foretage Reisen og Fru Spurgeon ligesaa. "Et Tusen Mil" er et alvorligt Ord for

saa svage Folk. "Herren vil fuldkomme, hvad der angaar mig," og naar jeg vender tilbage til Eder med Fred, skal vi holde en offentlig Taksigelse og velsigne vor helbredende Gud. Jeg overlader Eder i vor Guds Hænder. Som den levende Guds Menighed, er I som en "Stad bygget paa et Bjerg og kan ikke skjules." Eders Kjærlighed og Endrægtighed og Bøn og Tro er allesteds bekjendt.

Vil disse taale det nye Tryk, som lægges paa dem ved Pastorens Fravær og Svaghed? Jeg tror, de vil; men lad enhver se efter, at den Post, hvorpaa han eller hun staar, som deres Sted i Tjenesten, paapasses med mere end almindelig Dygtighed. Sjæle maa frelses, og Jesus blive æret, enten under den tilvante Leder, eller en anden, eller slet ingen Leder. Herren høre min Bøn for Eder, ligesom han har hørt Eders for mig! Jeg er altfor svag til at optræde offentlig, ellers vilde jeg komme og tigge, at I nu i Eders Prøvelses Time, maa findes rene som Guld, der ikke frygter den vedvarende Hede. Jeg beder Eder om at arbeide sammen med min Broder, Hr. Scott og de andre Embedsmænd i alt vort almindelige Arbeide og Tjeneste for Herren. Lad intet forsømmes.

Der kommer maaske til at blive nogle Underbalancer til at opgjøre, naar jeg vender tilbage; men lad disse blive saa smaa som muligt. Dersom Venner tog Kirkesæderne, vilde der ingen Underbalance blive. Men jeg skal ikke lade mig nedtrykke af Bekymringer. Jeg overlader Hjorden til den store Faarenes Hyrde, og derved føler jeg, at de vil blive baade ledet og næret. Herren give, at enten jeg taler eller er taus, frydes eller lider, lever eller dør, alt maa være til hans Ære og Evangeliets Fremgang. Jeg er nu en Skyldner til alle Menigheder og alle Selskabsklasser. Den Deltagelse, som hver Dag vises mig, gjør mit Hjerte ømt med Taknemmelig-

hed. Hvad er jeg? En Ting, som jeg ved, at jeg er, er at være Eders elskende Tjener i Kristo Jesu og Herrens Sendebud til mange, mange Sjæle, som aldrig saa mig, men som har læst mine Prædikener. Til Eder i Tabernaklet er jeg i meget nært Slægtskab. Gud velsigne Eder alle. — Eders ved det ene Hoved forbundne."

Mandag den 26de Oktober forlod han Hjemmet, som han havde beregnet, det Hjem, til hvilket han aldrig mere skulde vende tilbage, og ankom til Calais. Den følgende Dag fortsattes den lange Reise i en Salon-Vogn, der tilhørte Baron Rotschild, og som han venligt havde stillet til Spurgeons Afbenyttelse. Fra Paris sendtes et Telegram tilbage fra en som saa ham, der sagde: "Han lyste af Livlighed og Tak og sagde, at han havde vundet, ikke tabt, Styrke paa Reisen." Den følgende Dag telegraferede Spurgeon: "Naaede Marseilles behageligt. Hustru udtrættet. Jeg er bedre ifra Begyndelsen. Gud al Ære." I sit første Brev fra Fastlandet til Tabernaklet siger han:

"Mine kjære Venner, dersom jeg ikke skriver idag, som er Onsdag, kan jeg ikke faa Brevet frem til Eder til Søndag. Dette kunde maaske ikke vække noget Savn hos Eder; men for mig vilde det være en Engstelse, fordi det er paa en eller anden Maade blevet til en fornøielig Vane at staa i Berøring med Eder ved et ugentlig Brev.

Vær af den Godhed, at prise Gud for mig og med mig. Jeg føler ikke værre paa Grund af den lange Reise, jeg har gjort, men er forunderlig bedre. Hele Historien om min Helbredelse har været underlig; men denne sidste Del er et Stykke af samme Sort. "Han vederkvæger min Sjæl" og "læger alle mine Sygdomme." Lad Herrens Navn være lovet, som har saa megen Miskundhed mod en, der føler sin

egen Uværdighed mere end nogensinde. "Jeg var ringe, dog hjalp han mig."

Min Læge har berettet mit Tilfælde for min Ven Dr. Fitzhenry af Mentone, som er en Mand med lige stor Erfaring som Venlighed — en heldig Blanding. Ingen af Eder behøver derfor at frygte for, at jeg er langt borte fra Lægehjælp, om der skulde indtræde noget Tilbagefald af min gamle Sygdom. Men jeg forudsætter intet Tilbagefald, fordi her endog Temperaturen er ligesom Sommeren, og længere frem venter vi langt mere Varme. Det vil meget formindske Tilbøieligheden til Koldfeber.

Men min mest helbredende Medicin vil dog være Beretningen om Omvendelser i Tabernaklet. Naar Syndere omvendes og de Hellige helliggjøres, opgaar min Sol med Lægedom under sine Vinger. Dersom Herren vil virke ved Dr. Pierson og Hr. Scott og Brødrene hjemme og gjøre dem ti Gange nyttigere end jeg var i mine bedste Dage, skal jeg glæde mig med en oprigtig Glæde. "Give Gud, at alt Herrens Folk var Profeter!" O, at han vilde gjøre Brug af hver Mand og Kvinde iblandt Eder! Dem, som Herren ikke bruger staar i Fare for at blive tagen af en anden og anvendt i onde Hensigter. De, som ikke er Arbeidsbier, forvandles almindelig til døde Fluer og spolerer den søde Salve i Krukkefulde ad Gangen. Maa ingen i vor Menighed synke ned i saadan elendig Tilstand, maa vi hellere være saa velsignet at vi allesteds kan blive til Velsignelse.

Brødre og Søstre, kan I gribe en stor Anledning? Jeg tror I kan og vil. Min kjære Broder fra Amerika er ikke bleven sendt for at staa i Eders Midte i noget lidet Øiemed. Dersom I kjendte til den hele Omstændighed ved, at han kom, hvor han nu er, vilde I føle dette lige vist, som jeg gjør. Han bringer med sig guddommeligt Tilbud om stor

Velsignelse. Er vi rede til at modtage den? Er vi rede til at benytte Flodtiden? O, at hvert Medlem maa svare: "Jeg er." Beder da, om hvad I vil; tro, at I har det og gaar hen og samler det ind. Gud skuffer aldrig. Vi lukker ofte Døren igjen for os selv og nægter at gjøres rige. Lader os ikke gjøre det mere — ingen af os. Lader os ære Gud ved at modtage, hvad han staar ventende med for at give os.

Modtag enhver min sande Kjærlighed i Kristo Jesu. Elsker hverandre inderligt af et rent Hjerte. Naar min Broder, hvis Omhu har gjort min Reise mindre afskrækkende, kommer tilbage, vil han have en opmuntrende Beretning at aflægge om mig og min kjære Hustru, hvis Nærværelse syvfold forøger alle mine Glæder. Jeg er omgivet af uventede Barmhjertigheder, og vilde anmode Eder om at hjælpe mig til at udtrykke den Pris, som en Mund aldrig tilfulde kan udtale.

Mentone 5te November.

Til Tabernaklet — Elskede Venner: For at naa Eder paa Herrens Dag skriver jeg paa Torsdag. I ønsker at vide, hvorledes det gaar mig, og jeg vil afgjøre Spørgsmaalet i nogle faa Ord. Jeg er omtrent ved det samme, som da jeg forlod Hjemmet: fuld af Tillid, at som Svar paa Bøn skal jeg snart blive ganske helbredet. Jeg maa vente taalmodig i Svaghed, indtil min himmelske Fader skjænker mig igjen min Styrke. Det er ingen liden Prøve at føle Ønsket at gjøre mange Ting og paa samme Tid at føle paanyt ens Udygtighed til at gjøre det mindste Forsøg. At gaa nogle faa Skridt, at tage en liden Spadsertur, at flytte en Pakke og alle saadanne Ubetydeligheder bliver en Anstrengelse, saa at Salomons Ord opfyldes, "at Græshoppen er en Byrde." Jeg synes at kunne prædike; men naar jeg har talt med en Ven i fem Minutter, begynder jeg at føle, at jeg har talt saa

meget, som jeg vel kan formaa. Saaledes ser I, hvor svag jeg er, og, medens I takker Gud, for at han har saavidt gjengivet mig Sundhed, maa jeg igjen bede om Eders Forbønner, at min Sygdom maa aftage mer og mer og fremfor alt, at jeg intet Tilbagefald maa faa. Langt bedre er mit andet Emne.

Fra alle hører jeg, at der er en haabefuld Deltagelse vakt for den Betjening, Gud har givet Eder. Fisken holder sig rundt Baaden. Maa nu Herren gjøre Fiskerne duelige til at kaste Garnet med Visdom, og maa der blive en stor Fiskefangst. Til sine Tider er der stor Trang for Fiskeren til et Landingsgarn. Han har faaet Fisken paa Krogen, men trænger Hjælp til at trække den paa Land. Maa hvert Medlem i Menigheden blive et saadant Landingsgarn for de ærede Præster, som de hører. Nogle af Eder kjender allerede den hellige Kunst ved lang Øvelse, lad andre begynde paa den velsignede Bane. Sjæle vaagner op allesteds rundt Eder. I, Elskelige, værer selv vaagne! "Naar Du hører Lyden af Skridt paa Bakatræernes Toppe, da skal Du skynde Dig."

Jeg skriver tidligt paa Morgenen af en varm Dag med klart Solskin, og endog Tanken paa Eders hellige Sammenkomst og Eders kjærlige Omtanke om mig, gjør alt dette tifold mægtigere til at opmuntre og helbrede mig. Dersom jeg ikke havde en saadan hengiven Menighed, skulde jeg savne min største jordiske Glæde og synke under for den Nedstemthed, som den legemlige Sygdom saa let fører med sig. Min kjære Broder vil snart være hos Eder for at berette min Tilstand; men jeg er dobbelt glad ved at have min elskede Hustru som min aarvaagne Kammerat, en Glæde givet mig særdeles for denne enestaaende Trængselstime. Herren selv velsigne enhver af Eder og især dem, som tjene i Ordet og Lærdommen."

Mentone 12te November.

Elskede Venner: Jeg kan ikke berette nogen overraskende Fremgang; men jeg f ø l e r, at jeg maa være bedre, hvad end Tegnene siger. Alligevel er Følelser blot tvivlsomt Bevis. En Ting tvinger sig daglig ind paa mit Sind — nemlig, at jeg er svag som Vand, og at det er langsommere Arbeide at bygge op end at falde ned. Imidlertid maa Taalmodigheden gjøre sit fuldkomne Værk. Og vel maa jeg med Glæde undergive mig, fordi jeg modtager saadanne glædelige Beretninger om den Velsignelse, som hviler over min kjære Vens, Dr. Piersons Arbeide. Dersom intet lider ved mit Fravær, er ikke Prøven ved at være fraværende nogen Byrde. Dersom Herren vil velsigne ham, som staar i mit Sted, mere end han har velsignet mig, skal jeg glæde mig ved at være lagt tilside for en Stund. I denne Sag afhænger dog saameget af ethvert Medlem personlig. Missionsaanden brænder i Dr. Piersons Hjerte, Hr. Scott synes altid at være brændende, andre blandt Embedsmændene har Nidkjærhed for Sjælene. Maa den hele Forsamling være brændende af himmelsk Ild. Da skal vi se, at Forsamlingen og det omliggende Nabolag varmes med Deltagelse for Evangeliet, og smeltes til Omvendelse ved den guddommelige Naades Hede. Jeg føler stor Lettelse ved Vidnesbyrdet fra min Prædikestol; thi Dr. Pierson holder sig ikke tilbage fra at forsvare Sandheden og angribe falsk Lære. Fra alt, jeg kan høre, erfarer jeg at Vildfarelse er lige fripostig som nogensinde, og gives lige stort Medhold ved Omgangen af gode Mænd med dem, som hylde den. Havde jeg ikke aflagt min Protest før, skulde jeg tvinges til at gjøre det nu. "Onde Mænd og Forførere bliver værre og værre." Med Hensyn til os, I Elskede, lader os forblive i det, som den Helligaand har lært os, og maa det, som staar

skrevet i Bogen, ogsaa ved hans egen Haand skrives i alles vore Hjerter. Herren selv velsigne Eder!"

Mentone 19de November.

"Jeg har meget lidet at sige Eder denne Uge og intet, som bør give Eder Uro paa mine Vegne, endskjønt det nok kan forebygge uvise Forhaabninger. Min Fremgang er ifølge den medicinske Prøve ikke stor, alligevel holder dog Tilstanden sig i den rette Retning. Han, som opvakte mig fra Graven, kan ogsaa fremskynde Helbredelsen, om han ser det tjenligt, og dersom det ikke synes godt i hans Øine, maa jeg bede om Taalmodighed og være stille. Jeg tvivler aldrig om min endelige Helbredelse; min Tillid er bygget paa, at Herren hører Bønner, langt mere end paa noget andet. Formaningen at gjøre saa lidet som muligt, er saa ofte gjentaget, at for denne Gang adlyder jeg den og sender kun et Kort. Nær Eder og voks ved den aandelige Føde, som I modtager fra Herren ved hans Tjener."

Den 21de November blev han nødsaget til at skrive et Brev for at moderere og tugte sine Venners altfor haabefulde Forventning: "Imorges læste jeg i "Times," "at Hr. Spurgeon er i hurtig Bedring." Disse Ord udtrykker akkurat, hvad jeg i k k e gjør. Jeg har Tider af fuldstændig Afkræftelse. Jeg maa sige det med Eftertryk, at hvad Fremskridt jeg gjør, er det langsommeste af alle langsomme Ting. J e g s k a l k o m m e m i g; thi det er Indholdet af de Bønner, som vor Gud hidtil har besvaret. Men der er ingen Antydning eller Tegn paa nogen Hurtighed."

Isandhed, "Liv begjærede vi af Dig, og Du gav ham det, et langt Liv, evindelig og altid." Det var det timelige Liv, vi begjærede; Gud gav det evige.

Mentone 26de November.

"Elskede Venner: Jeg glæder mig hjerteligt over de glade Tidender, jeg modtager om den Velsignelse, som hviler over Arbeidet iblandt Eder. Jeg haaber, at Herren har kun begyndt at velsigne Eder, og staar i Begreb med at frembringe større Ting, som han hidindtil har holdt tilbage. Der er ingen Trang hos ham, gjør Eder ikke skyldig i at indskrænke Israels Hellige ved Vantro og Sendrægtighed til Gjerningen. Ak, at I alle maatte blive delagtig i den store Naade! Jeg kan ikke sige, at jeg er bedre; men saa er jeg da heller ikke værre, endskjønt jeg har været nødsaget til at holde mig inde paa Grund af Regnveir. Jeg er altid fuld af Tillid om fuldstændig Helbredelse, og derfor forsager jeg ikke i mit Hjerte, endog naar Legemet ligger under for Svaghed. Til Gjengjæld for disse tause Sabbater vil Herren give mig mange Aar til frit at tale hans Ord. Saaledes tror jeg, og saaledes beder I. Herren selv velsigne Eder alle!"

Mentone 3die December.

"Kjære Venner: Mit Hjerte glædes ved alle Tidender fra Eder; thi Herren forfriske Eder øinsynligt ved Dr. Piersons Betjening. Jeg kan kun skrive Eder en ensformig Linje eller to og udtrykke min vedvarende Kjærlighed til Menigheden ved Tabernaklet, og anraabe om Eders fortsatte Bønner saavelsom beskrive min Erfaring som Invalid, og denne er omtrent den samme som sidste Uge. Ved Siden heraf er jeg altid nærværende i Aanden med Eder ved den store Forsamling om Nadverdbordet, som saa ofte har været for mig som Himmelen hernede. Vor Herre er der iblandt os. Han kommer nærmere os, end vi kan komme hverandre; han bliver vor Føde og trænger saaledes ind i vort Væsens Inderste— nær-

mere endog end det ene Lem er forbundet med det andet i Legemet. "Jeg i dem" er Herrens Maade at udtale det. Jeg beder, at enhver af Eder maa nyde denne levende, elskende, vedvarende Forening med Eders opstandne Herre, naar I sidde ved Kongens Bord."

Mentone 10de December.

"Elskede Venner: Ethvert Budskab fra Hjemmet angaaende Arbeidet i Tabernaklet trøster mig, Eders Hjertes Endrægtighed og bedende Aand er mig en Glæde. Hvor høit jeg ønsker, at jeg kunde se Eders Ansigt og lede Eder i Bønnen til den himmelske Naadethrone. Jeg er alligevel glad over, at jeg endnu ikke staar paa Prædikestolen iblandt Eder og forsøger offentlig Bøn eller Tale; thi Rørelse skulde overvælde mig, saa jeg snart blev aldeles afkræftet. Jeg gjorde et praktisk Forsøg herpaa ved at opsende Bøn sammen med seks eller syv Venner. Jeg blev overvældet, og det tog Tid, inden jeg kunde komme til mig selv. Alligevel er Aanden redebon, og det udvortes Legeme maa snart følge paa Veien til Helbredelse; ja, jeg føler endog i Sandhed bedre og har ingen Frygt, at jeg jo i sin Tid skal blive saa stærk som før. Det staar ikke i min Magt at fremskynde min Styrke. Dette maa ske gradvis, som Herren finder Behag i at give den. Bed for mig, at Tiden ikke maa blive altfor lang. Jeg ønsker, at alle de, som tager Interesse i Tabernaklets Arbeide, ser til, at Pengemidlerne er i Orden ved Aarets Udgang. Mit Fravær har prøvet Hjemmets Sag overmaade meget, og jeg haaber, at enhver vil sørge for, at ingen Underbalance skal indtræde i nogen af Regnskaberne; thi det vilde foraarsage mig stor Sorg. Vær forsigtig gavmild netop nu, da det er den rette Tid. Vi maa aldrig tillade, at der er Trang til Midler, da vi personlig modtager saa overflødigt af Guds Naade.

Fru Spurgeon og jeg er meget lykkelige ved at have Tilladelse til at være sammen i dette solbelyste Land. Vi er begge fyldte med Taknemmelighed over, at vi er frelst for hverandre og begge taknemmelige mod Eder, fordi I erindrer os i Eders Bønner. Gud velsigne enhver!"

Mentone 17de December.

"Ihvorvel jeg ikke kan være tilstede for at tilønske Eder Aarstidens Velsignelse, vilde jeg dog ikke bruge de almindelige Ord for Gratulation; men jeg ønsker at sige fra mit Hjerte: "Jeg ønsker Eder den mest lykkelige Julehøitid!" Paa Eders Familjesammenkomster maa den største Velsignelse hvile. Maa alle Eders Børn være Herrens Børn, og maa saaledes Eders Forening i de kjødelige Baand gjøres evige ved Aandens Baand! Glæde være med Eder; men lader det være Glæden i Herren. Jeg tror, at jeg med Rette kan sige, at jeg er bedre. Hvorvidt Sygdommen er i Aftagende eller ei, kan jeg ikke sige, endskjønt jeg er bange for, at Forskjellen ikke er stor; men min Helbred idetheletaget maa dog være bedre, ellers er mine Følelser rent Bedrag. I ethvert Fald er jeg meget fuld af Haab og Pris, og jeg ønsker, at kunne staa frem og opgive Salmen 103."

Mentone 24de December.

Mine kjære Venner: For sidste Gang i Aaret 1891 skriver jeg til Eder og ved dette korte Brev sender jeg Eder min hjertelige Taknemmelighed for Eders venlige Kjærlighed til mig gjennem det Aar, som nu ender, og mine inderlige Ønsker for særskilte Velsignelser over Eder i det Aar, som snart begynder. Jeg har næsten tilendebragt otte og tretti Aar af min Betjening hos Eder, og har fuldendt syv og tretti Bind af trykte Prædikener, der var holdt iblandt Eder. Vi er ikke

trætte af hverandre. Jeg skal hilse den Dag med Fryd, da jeg atter maa faa tale med Eder. Omgivne af tusen Velgjerninger er min Svagheds Tid gjort rolig og lykkelig; men alligevel vilde det være Himlen hernede for mig at fortsætte den salige Sti af nyttig Tjeneste. At nægtes de Virksomheder, der er blevet en Del af min Natur, synes underligt; men da jeg ikke kan forandre det, og er vis paa at uendelig Visdom styrer det, bøier jeg mig for den guddommelige Vilje — min Faders Vilje.

Lægen rapporterer igjen tilfredsstillende, — det vil sige, igaar sagde han, at det var en afgjort Forbedring med Hensyn til Sygdommen, ikke ret stor, dog saa stor, som han kunde vente. Ingen hurtig Forandring kunde ventes; men Tingene gik dog meget opmuntrende. Jeg maatte være meget forsigtig for en Forkjølelse o. s. v. Det er den gamle Historie op igjen for mig. Kun Eders forbedende og fortsatte Deltagelse for mig kan gjøre mig dristig nok til at gjentage den. Oprigtigt, saa tror jeg ikke, at I taber ved mit Fravær, saa længe han sætter vor kjære Ven, Dr. Pierson, istand til at prædike, som han gjør. Der hviler en Velsignelsens Sky over Eder nu. Vend den Sky til et Velsignelsens Regn ved den troende Bøns Elektricitet. Maa Vaagenatten blive en Nat, der er værd at erindre, og maa Herren paa Aarets første Time sige: "Fra denne Dag vil jeg velsigne Eder."

Idet Spurgeon skriver til sit Tidsskrift for Januar, siger han efterat have meddelt Lægens Kjendelse, at der er en afgjort Forbedring: "Jeg er saa taknemmelig for at være ilive og for at have Forsikring om Udsigt til Helbredelse, at jeg ikke ved, hvorledes jeg skal udtrykke min Taknemmelighed til Gud, fordi han svarer sit Folks Bønner, og jeg bør vel med Glæde bøie mig for hans hellige Vilje. Jeg kan ikke rose mig af, at jeg er istand til at vente taalmodigt; men jeg vil være

stille, saalænge jeg maa. Hidtil har dog en liden ekstra Tankeanstrengelse, Skrivning eller Samtale vist mig, at jeg intet andet er end en stakkels Skabning. Mit Sinds Fred og Aands Munterhed faar mig til at føle mig frisk; men med Hensyn til Styrke kan jeg ikke bedrage mig selv med den Tanke, at jeg kan udføre nogen offentlig Tjeneste, thi endog en Bøn sammen med et halv Dusin Venner overvælder mig. Alligevel vender min naturlige Røst tilbage, og den svage Røst, som Sygdommen bragte med sig, høres ikke ofte. Veiret her er overmaade smukt Uge efter Uge, og jeg opholder mig meget i fri Luft og i det herlige Solskin, og det er Guds eget styrkende Lægemiddel for Sygdomme som min. Min Hustrus Nærværelse er ogsaa en væsentlig Ingredients i mit Bæger, som flyder over med Miskundhed."

Mentone 31te December.

"Jeg tror, jeg har Ret, naar jeg beretter en større Forandring i Sygdommen, end jeg før har kunnet omtale. Den er endnu et stort Tryk paa mig; men da den er saavidt forbedret, tror jeg, at den vil end hurtigere aftage. Hvilken Glæde det vil blive at inden en rimelig Tid kunne vende tilbage til min Prædikestol og Eder. Endnu er jeg dog ikke naaet til det Punkt. Maa nu Herren udvirke, at den Velsignelsens Sky, som hviler over Eder bryder løs i et stort tropisk Regnskyl. Dette venter jeg. Taknemmelig, mere end jeg kan udtale, for alt, som Herren har gjort og fremdeles gjør, længes jeg dog ivrigt efter mere. Tilfredsstillelse af Begjærligheden er synding, men ikke naar vi "begjærer alvorligt de bedste Gaver." Alt, som jeg kan gjøre, er at bede og vente. Herren uddele til ethvert af sine Børn en fuld Del, og maa hans gode Aand give dem, som endnu staar ved Porten, sin Naades Dragelse, saa at de

træde over den hellige Træskel denne Dag. Fred være inden vor Helligdoms Porte og Fremgang inden dens Døre. For mine Brødres og Venners Skyld vil jeg sige "Fred være i Dig!"

Mentone 7de Januar 1892.

"Mine kjære Venner: Der er intet for mig at sige, idet jeg raporterer til Hovedkvarteret, uden dette —: at jeg haaber, at den stadige og virkelige Fremgang, der var begyndt, er fortsat og vil fortsætte. Dersom en Læge nu skulde besøge mig for første Gang og undersøge min Tilstand, vilde han erklære den for et alvorligt Tilfælde; men de, som ved, hvad jeg har været, og hvormeget værre alting var før, end det nu er, maa forundre sig over mig og anse det for et udmærket godt Tilfælde. Gud være takket for alt, han har gjort for at besvare sit Folks Bønner. Lader os aldrig tvivle med Hensyn til vor Guds Trofasthed og Magt, til Forjættelserne og til Naadestolen.

Idet jeg ser tilbage paa Dødsskyggens Dal, igjennem hvilken jeg vandrede for en kort Stund siden, føler jeg, at mit Sind fastere end nogensinde griber fat i det evige Evangelium, som jeg i mange Aar har forkyndt for Eder. Vi er ikke blevet skuffet. Jesus giver Hvile til dem, som kommer til ham; han frelser dem, som tror paa ham; han indprenter sit Billede paa dem, som lærer af ham. Jeg hader den kristianiserede Vantro af den moderne Skole mere en nogensinde, da jeg ser, hvorledes den rykker bort fra det synbige Menneske dets sidste og eneste Haab. Klyng Eder til Forladelsens Evangelium ved det eneste stedfortrædende Offer, og udbred det med al Magt, enhver af Eder; thi det er det eneste Lægemiddel for blødende Hjerter.

Fred være med Eder alle, og Fred være med enhver af

Eder! Jeg hilser med inderlig Taknemmelighed min Broder, Dr. Pierson og med uskrømtet Kjærlighed hver Medhjælper, Ældste, Medlem og Arbeider. Min egen Broder efter Kjødet vaager ogsaa over alle Anstalter i vort store Arbeide. Maa Herren selv holde Vagt over alt. For Hr. Scott ønsker jeg et langt Virke og megen Fremgang, hvor Herren saa end skal lede ham hen."

Mentone 14de Januar 1892.

Mine kjære Venner: Jeg har ikke seet Lægen, siden sidst jeg skrev og har derfor kun lidet at sige om min Helbred saavidt Lægens Vidnesbyrd angaar. Vi har havt en Uges foranderligt, utrygt Veir — Dage med Regn, Mellemstunder med Vind og Timer med Kulde. Dette har holdt mig meget inde, fordi jeg ikke tør udsætte mig for en Forkjølelse, og jeg frygter derfor for, at jeg ikke har gjort stort Fremskridt, og kan neppe haabe, at jeg er fuldt saa frisk med Hensyn til min indvortes Sygdom. I andre Henseender holder jeg nok fuldt ud Stand og føler mig taknemmelig, fordi jeg er fri for Smerte og fri for Frygt med Hensyn til det endelige Resultat. Jeg haaber oprigtigt, at Eders Veirligt maa være bedre. Naar det er saa daarligt her, hvad maa det saa være hos Eder? Sneen paa Bjergene minder os om, hvad andre maa taale. Jeg ønsker, at min Helbred tillod mig at være altid hos Eder, men da dette ikke kan ske, er jeg meget taknemmelig for det Tilflugtssted, som er givet mig paa dette vel beskyttede Sted, og endog mere for den Hjertefred, som kommer over mig ved at vide, at I alle næres aandeligt ved Dr. Piersons Betjening. Maa hans saavel som hans Hustrus Sundhed vedvare under Eders trykkende Vinterveir. Vær forvisset om, at det staar vel til med mig; thi ellers vilde nok Lægen se til mig. Næste Gang, han kommer, skal jeg faa en Rapport fra ham,

og til den Tid kan I føle roligt for mig. Maa de frugtbargjørende Velsignelsens Regnskure, som jeg har seet efter, falde ned over Eder i tropisk Overflødighed, og maa ingen Del af Arbeidsmarken forblive tør. Dersom der er nogen meget bedrøvet, nedbøiet og selvanklaget Synder iblandt Eder, ønskes min særskilte Kjærlighed givet denne. Herren selv se ned fra Himmelen og udspeide saadanne særskilte Karakterer. Se Job 33, 27, 28. Jeg tror, at denne Tekst er et Budskab til en eller anden. Maa Naaden være overflødig over Eder.

18de Kapitel.

Kjærlighedens sidste Budskab. Enden. Støv til Støv.

Med sin vanlige Omsorgsfuldhed syntes Spurgeon at erindre enhver af dem, for hvis Velfærd han havde arbeidet og bedet, da han var hjemme. De Forældreløse laa ham især paa Hjerte. I den forsvundne Tid, før han var tvungen til at overvintre i Mentone, tilbragte han meget af Juledagen i Børnehjemmet og spiste Middag der. Det var hans Ønske at hans derværende unge Venner maatte nyde den hele Fylde af saadanne festlige Anledninger. Den 21de December 1891, sendte han et Brev fra Mentone til Gutterne og Pigerne, Brevet blev læst for dem ved Middagsbordet.

Mentone den 21de December 1891.

"Kjære Gutter og Piger: Jeg sender Eder alle min Kjærlighed, forsaavidt som Posten kan bære Kjærlighed for to og en halv Pence Loddet. Jeg ønsker Eder en virkelig herlig Julefest, jeg kunde have sagt "en lystig Jul," dersom vi alle var Gutter; men da nogle af os er Piger, vil jeg være proper og sige "en glædelig Jul." Fryd Eder, og føl taknemmelig til de snille Venner, som sender Penge for at holde Stockwell Børnehjem forsynet. Velsignet være deres elskende Hjerte; de lade Eder aldrig savne noget. Maa de have den Glæde at se Eder alle vokse op til gode Mænd og Kvinder. Vær ogsaa taknemmelig mod Trustierne. Disse Herrer ar-

beider altid for at ordne alt til Eders Bedste. Giv dem tre Gange tre (Hurra). Saa er der Hr. Charlesworth, Hr. Ladds og Forstandere og Forstanderinder. Enhver af dem fortjener Eders Kjærlighed og Taknemmelighed og Lydighed. De forsøger at gjøre Eder godt, forsøg at opmuntre dem alt I kan. Jeg skulde ønske, I fik en smuk Dag, saadan en, som vi har her; men om I ikke faar det, vil I dog have det varmt og hyggeligt inde. Tre Hurra for dem, som giver os de gode Ting for denne Fest. Jeg ønsker, at I for et Øieblik skal alle være stille, og takke vor himmelske Fader og vor Herre Jesus for den store Godhed, vist mod Eder og mod mig, og saa bede for mig, at jeg maa blive fuldt frisk. Fru Spurgeon og jeg sender begge vor Kjærlighed til hele Stockwell-Familjen."

Gutterne og Pigerne kom ogsaa deres fraværende Ven og hans Hustru ihu. De sendte et livligt Brev, undertegnet af den første Pige og Gut for det Aar, og ønskede Hr. og Fru Spurgeon en glædelig Jul og et lykkeligt Nytaar.

"Vi skrev ikke til Dem, da De var saa syg; men vi bad for Dem hver Dag. Det har gjort os saa lykkelig, ligesiden vi erfor, at De var i Bedring. Vi vidste ikke, hvad vi skulde sende Dem; men saa kom vi overens om at sende Dem en engelsk Blomst til at bære paa Juledagen. De har vakrere Blomster i Frankrig; men vi haaber, at De vil synes ligesaa godt om disse, da de kommer fra Deres elskende Gutter og Piger i Børnehjemmet. Vi takker den kjære Fru Spurgeon for hendes Kjærlighed til os, og vi er saa glade, for at Gud har gjort hende frisk nok til at være hos Dem i Mentone. Enhver er snil mod os, og De er vor kjæreste jordiske Ven.

Undertegnet for alle Gutterne og Pigerne,
Kate Bishop,
Earnest James Barson."

Til Jul sendte han ogsaa et meget kjærligt Brev og ønskede at Velsignelse maatte hvile over alle Familje-Sammenkomster i Menigheden.

"The Sword & Trowel" for Februar indeholdt to korte Taler holdt af Spurgeon i Mentone, en paa den sidste Aften af 1891 og en paa den første Morgen i 1892. At han var istand til at bryde den lange Taushed var en meget opmuntrende Kjendsgjerning for hans elskende Venner. Dette Haab blev ogsaa opholdt gjennem den første Del af Januar. Den 9de Januar blev han færdig med at revidere Afskriften af Prædiken Numer 2241, over Salm. 145, 7. "Han reviderede aldrig en Prædiken med større Lethed og mere Behag," fortæller hans Sekretær, Hr. Harrald. Det var den sidste Prædiken, han gjennemgik.

Vi indrykker her det sidste Fotografi, som blev taget af Spurgeon. Han var i sin Vogn den 8de Januar, da Fotografiet blev taget uden hans Vidende og senere forstørret.

Den 12te Januar tog han en Kjøretur. Den følgende Dag skrev han en Artikel for "The Sword & Trowel" om "Bibelen og den moderne Kritik." Den 17de Januar udlagde han for nogle faa Venner den 103die Salme og sluttede med Bøn. Den 20de Januar kjørte han ud, og ved sin Hjemkomst var hans Haand saa smertefuld af Gigt, at han maatte gaa tidligt tilsengs for aldrig mere at staa op. Den følgende Dag gik Gigten til Hovedet. Tirsdag den 26de Januar, var den Dag, som var bestemt til at bringe Takoffer i Tabernaklet for Pastorens delvise Helbredelse. Han dikterede for Hr. Harrald et Telegram: "Jeg og Hustru et Hundrede Pund, hjerteligt Takoffer til Tabernaklets løbende Udgifter. Kjærlighed til alle Venner," og saa faldt han i Ubevidsthed, der vedvarede det meste af den tilbagestaaende Tid. Han havde sagt til Hr. Harrald "mit Værk er endt."

Det viste sig ogsaa. Søndag den 31te Januar, en Time før Midnat, var hans Hustru, hans Broder, hans Søn og to andre kjære Venner ved hans Side, og han var ikke mere; thi Gud tog ham.

Saasnart dette blev bekjendt, belastedes Telegraftraadene med Depescher om Deltagelse fra alle Steder i Verden, deriblandt et Telegram fra Prinsessen af Wales. Nyheden naaede London Mandag Morgen den 1ste Februar. Den Dag var paa Spurgeons egen Anmodning tillyst som en særskilt Bededag for Influenzaens Aftagelse. Møder holdtes Morgen, Eftermiddag og Aften og hver paafølgende Dag den Uge.

Søndagen den 7de Februar fyldte en stor Skare Huset. Søndags Aften holdtes Nadverd og Pastorens Stol stod tom.

Torsdag den 4de Februar holdtes Begravelses-Gudstjeneste i Mentone i den skotske presbyterianske Kirke og derfra førtes Liget til London over Dieppe og New Haven. Toget ankom til Victoria Station, London, Mandag den 8de Februar Klokken elleve. Kisten af Oljetræ, bedækket med Palmegrene, der var sendt af Fru Spurgeon fra Mentone, sattes i Ligvognen, idet den store Skare stod med blottede Hoveder og overstrømmende Øine. Den Aften blev den hellige Byrde sat i Tabernaklets store Sal, med en Buste af Spurgeon ovenfor paa den nederste Tribune.

Torsdag drog en stor Skare, der ansloges til seksti Tusen, gjennem Salen og beskuede Kisten, som var dækket med Blomster og Krandse. Men det var særskilt ønsket af Menigheden og Familjen, at hans Minde skulde hædres ikke saameget med forgjængelige Blomster, som ved Gaver til det Værk, han havde elsket saa høit, til Skolen og til Børnehjemmet. Ved Kistens Side laa der Kort, hvorpaa var indskrevet Kjærlighedsudtryk fra hans nærmeste Slægtninger.

Studenterne bære Ligkisten.

Onsdag var den store Erindringsdag. Om Morgenen samledes Tabernakel-Menigheds Medlemmer, og Pastor James A. Spurgeon, for hvem ethvert Hjerte følte Deltagelse, ledede Tjenesten. Præsident Angus af Regents Park College, en forhenværende Præst til Menigheden gav nogle Erindringer fra fordums Dage tilbedste og paapegede den nærværende Pligt. Dr. Pierson læste et Brev fra Fru Spurgeon, en Del deraf har vi allerede anført: "Idag har han været en Uge i Himmelen. O, den Salighed, den overvættes Glæde, at faa skue sin Frelsers Ansigt. O, det attraaede Hjem, som ventede ham, da han forlod denne sørgelige Jord! Ikke for et Øieblik vilde vi kalde ham tilbage, ihvorvel han var mig kjærere end min Tunge kan udsige."

Dr. Pierson talte om Spurgeon som en Evangelist, som en Pastor og som en troende Kristen.

Hr. J. W. Harrald, Sekretæren, talte om de tre dyrebare Maaneder i Mentone.

I Middagsstunden holdtes et Møde af Præsteskolens Evangeliske Alliance.

Om Eftermiddagen samledes Præster og Studenter, der repræsenterede alle Dele af Kirken, i Tabernaklet. Dr. Maclaren af Manchester talte om en "Vellykket Betjenings Aand, Grundlag og Udspring." Ved Hentydning til Spurgeons Prædiken, sagde han: "Jeg tror ikke, at der findes nogen Sandhed saa dyb, at den ikke kan finde Udtryk i det engelske Sprog, saaledes som Bunyan og Spurgeon haandterede det." Domprovst Fleming talte om sit fem og tyveaarige Venskab med Spurgeon. Dr. Monroe Gibson repræsenterede den Engelske Presbyterianske Synode, for hvilken han var Formand, Dr. Herber Evans Congregationalist-Unionen, og Dr. Stephenson den Wesleyanske Konferentse. Dr. Pierson repræsenterede Amerika.

Om Aftenen var Bygningen fuldpakket af kirkelige Arbeidere af alle Kirkesamfund. George Williams, Præsident for Londons Unge Mænds Kristelige Forening, Sir Arthur Blackwood, Domprovst Palmer, Oberst Griffin (repræsenterende Baptist-Foreningen) holdt hver en indholdsrig Tale.

Det sidste Møde aabnedes Klokken 10.15 Aften. Huset var fyldt med saadanne, hvis Arbeide gjorde det umuligt for dem at være tilstede om Dagen. Hr. Sankey, Hr. Fullerton og Hr. J. Manton Smith var Talerne.

Torsdag den 11te Februar holdtes Begravelsen. Den sidste Salme, som Spurgeon havde opgivet: "Nu synker Livets Sand," blev sunget. Tale holdtes af Dr. Pierson og Bøn af Pastor Newman Hall. Kisten bares da ud. Gaderne, gjennem hvilke Processionen gik, var fyldt paa begge Sider. Klokkerne fra Sognekirkerne ringede, Værkstederne og endog offentlige Bygninger var lukkede.

Ved Stockwell Børnehjem sad Børnene paa en overtækket Tribune og betragtede de sidste Æresbevisninger mod deres Velgjører. Paa Norwood Kirkegaard holdt Pastor Archibald G. Brown, hans Elev og livsvarige Ven, en Tale med rørende Veltalenhed og bød ham Farvel. Dr. Pierson holdt Bøn. Velsignelsen blev lyst af Hans Høiærværdighed Randall T. Davidson, Lord Biskop til Rochester. Han havde til Pastor James A. Spurgeon udtalt sit Ønske at tage Del i Ceremonierne ved Graven.

Og saa forlod de ham med Bedrøvelse i hans Grav, nær Missionær Moffats sidste Hvilested, til at vente den Morgenstund, naar Gud skal bringe med sig dem, der er hensovede i Jesus.

Imidlertid holdtes Sørgegudstjenester, hvorsomhelst det engelske Sprog tales. Eiheller var Deltagelsen indskrænket til et Kirkesamfund. Intet Sted var disse Følelsens Udtryk

Spurgeons Sig i Zabernatel.

mere hjertelige og almindelige end i Amerika. I Philadelphia holdt Baptist-Prestekonferentsen Gudstjeneste paa Mandag den 8de Februar i Tabernakelkirken, idet at Presbyterianerne adjournerede sit Prestemøde, forat Medlemmerne kunde være tilstede. Taler holdtes af President H. G. Weston, Dr. Fredrik Evans og andre, og en velordet Skrivelse, skrevet af Dr. G. D. Boardman, telegraferedes til Tabernaklet i London. Et andet Møde holdtes i Memorial Kirke paa Torsdagsaften, Begravelsesdagen, i hvilket Presbyterianernes og Methodisternes Præster deltog. I New York, Boston, Chicago og i næsten alle andre Byer udtryktes den samme Anerkjendelse.

Aldrig, i Erindringen af nogen nu levende Mand, har der været saa vidtspredt og dyb Følelse udvist. Da Lincoln døde, var der ingen Oceantelegraf, og Nyhederne var ti Dage gamle, da de naaede Europa, og to Gange saa lang Tid medgik, inden Ekkoet derfra naaede tilbage til os fra den østlige Halvkugle. Nu gav Telegrafen alle Hjerter en Tanke, og den hele kristne Verden stod bøiet ved hans Grav.

Vi har forsøgt at give et sandfærdigt og, saalangt som Rum og Tid har tilladt det, et udførligt Billede af en ædel og elskelig Mand, en ophøiet Karakter, et velgjørende og guddomligt Liv. Vi gjør ikke det Krav, at vi har været upartisk, dersom man med det Udtryk forstaar det samme som ligegyldig. Læseren faar gjøre hvad Fradrag, han synes er nødvendigt, fordi vi har skrevet under Beundringens og Kjærlighedens Opfatning. Og vi bekjender det frit, at jo mere vi i disse Uger har studeret ham, jo dybere er disse Følelser blevne.

Det er med Savn at vi afslutter et Arbeide, hvori Hjertet deltog. Det synes os, som om vi gik bort fra hans Nærhed.

Vi kan føle Deltagelse med de Følelser, han erfor, da han afsluttede den sidste Side af "Davids Skatkammer."

Elskende Broder, tapre Kristi Stridsmand, trofaste Guds Tjener, Sandhedens Forfægter, Faderløses Fader, helstøbte Helt, modtag vor Hilsen, ikke vort Farvel, indtil Dagen frembryder og Skyggerne viger bort.

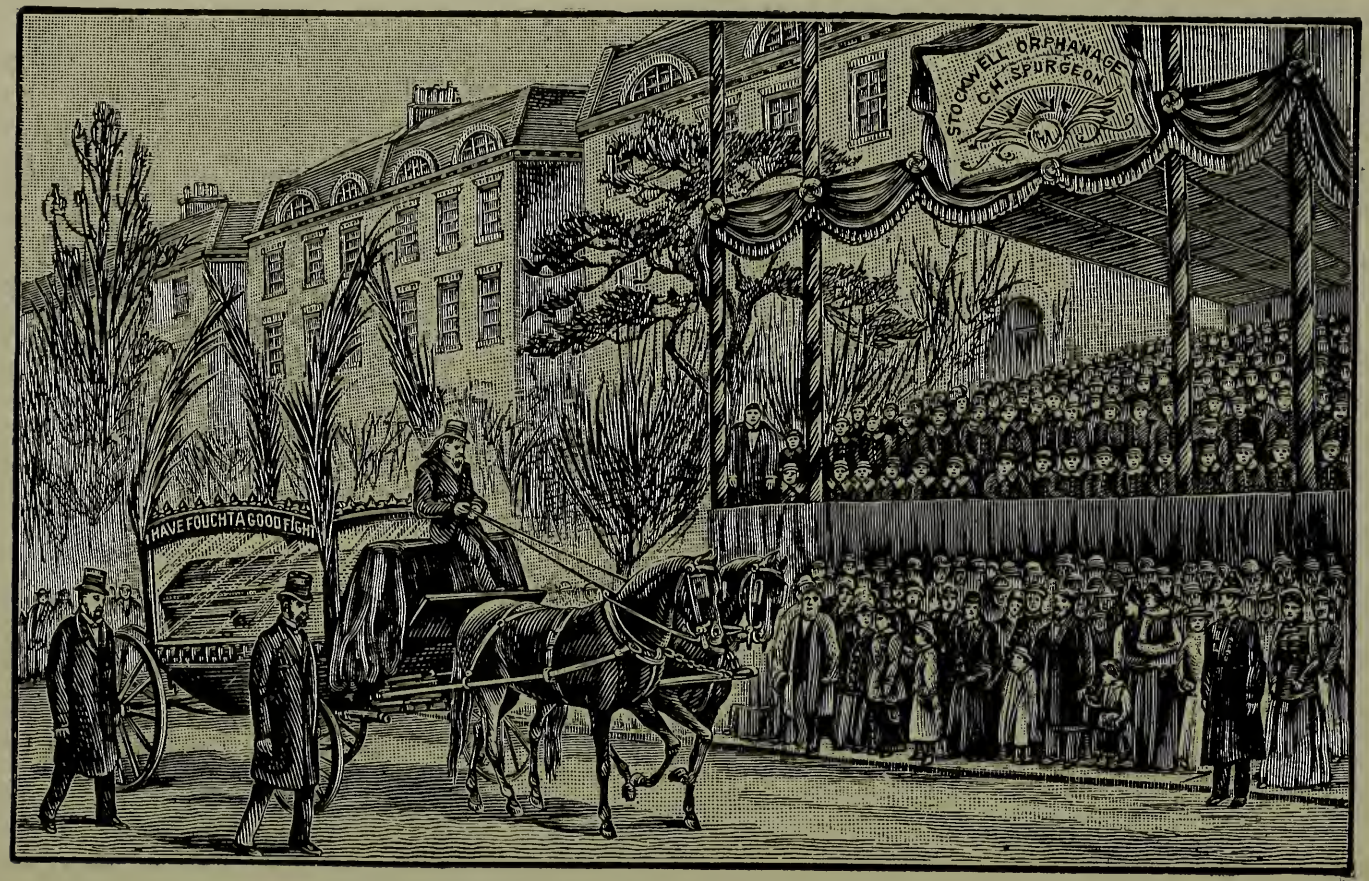

Børnehjemsbørnene synge medens Ligprocessionen passerer.

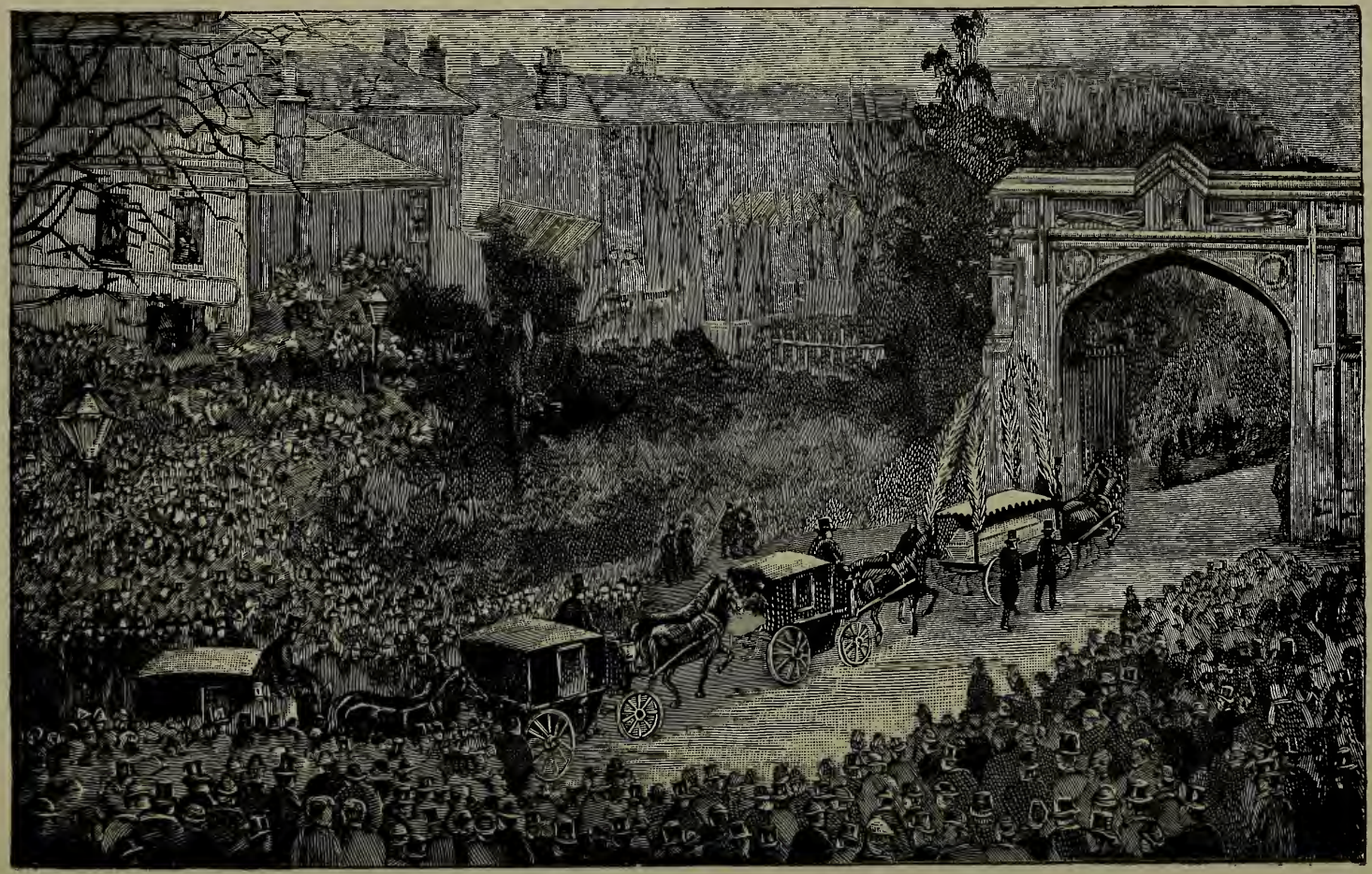

Ligprocessionen ved Indgangen til Kirkegaarden.

19de Kapitel.

Samtidens Dom.

Læseren ønsker kanske at vide, hvorledes Spurgeon var anseet af den ledende offentlige Opinion paa sin Tid. Vi tilføier nogle Stykker fra Londons Ugeblade, der repræsenterer forskjellige Anskuelser. Følgende er fra "The Spectator" (Konservativ-Unionist):

"Frikirkerne, og i Virkelighed alle Kirker, har mistet i Spurgeon en Mand af betydelig Magt, uindskrænket Indflydelse, som var udholdende og kraftigt anvendt for at gjøre godt. Han var rimeligvis den heldigste Prædikant, der nogensinde levede, for en Forsamling af Borgerlige, og det er ikke vanskeligt at forstaa hvorfor. Der er en svævende Ide, at Engelskmænd holder paa at blive skeptiske, og saalangt som det angaar de Dannede og den halvt-socialistiske Del blandt Arbeiderbefolkningen, er det for en Del sandt; men Middelklassens nedre Afdeling, det tykke Lag i det engelske Samfund, holder for det meste fast ved, om den ikke følger, den gamle Tro. Deres Medlemmer tror paa Evangeliets Forkyndelse, begrændset med skarp Forstand, og finder i dette Evangelium en tilstrækkelig Rettesnor for sit Levnet i Livets fleste Tilfælde. De ønsker derfor ikke, at deres Tro skal blive rokket, ei heller fortolket paa den skotske Maade, men blive annammet eller udtrykt klart og anvendt paa alle Livets Omstændigheder af en Prædikant med Begavelse, des større Begavelse, jo bedre, men uden nogen Originalitet i den religiøse

Tænkning. De ønsker ogsaa, og dette mest inderligt, at deres Lærer maa være en Mand, som tror paa sit Budskab, mere, end hans Tilhørere gjør; en Mand, som er synligt og umiskjendeligt oprigtig i sin Begeistring; som lever helt op til sine egne Grundsætninger og deres Ideal, og som er uafhængig nok til at straffe ethvert Tilbagefald med en vis Styrke. De fandt alle disse Betingelser i hele sin Fylde tilstede i og hos Hr. Spurgeon. Begavet med en storartet Røst, og i Besiddelse af en Theologi, som var akkurat den samme, som hans Menighed havde, øste Prædikanten udover dem Argumenter, som i ni Tilfælde af ti ikke indeholdt andet end sund Fornuft anvendt paa Religionen eller paa Livsforholdene, men som var saa passende og klart udtrykt, saa opglødet med Overbevisning, saa bekjendte og alligevel saa ny, at de gjorde paa dem, som hørte dem, hele Indtrykket af den høieste Veltalenhed. De overbeviste om de ikke netop vækkede og gjorde Tusener af almindelige Mænd, der paa en mer end almindelig Maade var udsatte for almindelige Fristelser, stærke til at modstaa disse.

Hans Engelsk var altid beundringsværdigt, skjønt det stundom ikke netop var elegant; han var en Mester i Brugen af heldige Billeder, ofte tagne fra de laveste Ting, og han vidste, hvorledes han skulde blive indtrængende og indprente en Sandhed med den vækkende Kraft, som ligger i det Uventede. Han var ingen stor Taler; men han var for sin Tilhørerskare en vækkende og overbevisende Prædikant. Indflydelsen af hans Ord var naturligvis væsentligt forstærket baade ved hans Karakter og hans Stillings Uafhængighed. Han var en meget mandig Mand, forstillede sig aldrig, skjulte aldrig noget, fremholdt sine egne Tanker, hvor upopulære de end maatte være, og afskyede alle de Nykker, som det i den senere Halvdel af dette Aarhundrede har været Skik og Brug

at føie til den kristelige Lære. Da han troede paa Velgjørenhed, udøvede han den ogsaa og gav med begge Hænder, men han troede, at man skulde arbeide for sit Levebrød og ikke være en Snyltegjæst paa Samfundet, og han hadede den moderne "Medlidenheds"-Følelse for de Letsindige og Dovne. Hans Mening om alle Slags Tiggere var udtrykt i det Tankesprog. "Der skal være Taalmodighed og Medlidenhed for Fattigdom; men for Dovenskab giv mig en Svøbe."

Hr. Spurgeon opnaaede ogsaa Uafhængighed ved sin praktiske Dygtighed. Personlig bekymrede han sig ikke om Penge, han kunde give bort som en Fyrste; men han havde den Evne, ofte saa smerteligt savnet hos Præster baade i Statskirken og Frikirken, at kunne bestyre store Pengeaffærer. Tusener kunde gives ham, og det var sikkert, ikke alene, at han ikke vilde stjæle dem — et Træk nu i Virkelighed almindeligt for engelske Religionslærere, der er betroet paa dette Punkt som intet Præsteskab i Verden har været —; men han vilde anvende Pengene viseligt, vilde ikke ødelægge dem paa Kjæpheste, men vilde kunne vise lige klart Resultatet af sine Penge som en Handelsmand ved Indkjøbet sine Varer. Hans Børnehjem er Modeller paa god Bestyrelse. Hans Uafhængighed virkede tilbage paa hans aandelige Indflydelse, enhver Tilhører følte, at hvad han sagde, sagde han, fordi han tænkte saa og af ingen anden jordisk Grund, og, forenet med hans fuldstændige Afholdenhed fra al Affektation — ved hvilket Ord vi paa dette Sted mener Udtalelsen af Ord, bare fordi de havde faaet en from Bethydning — gav hans Veltalenhed Vægt og hans Overtalelsesmagt sin Eg. Hr. Spurgeon var en stor Prædikant, først og fremst fordi han troede og havde de nødvendige Gaver til at blive en saadan; men hans Evner var øiensynligt forøget ved hans Karakter med sin Styrke og Dygtighed saavelsom dens bestemte Uafhængighed."

Følgende er fra "Speaker" (Gladstone-Liberal):

"De Æresbevisninger, som har været ydet Hr. Spurgeon af Præster af alle Anskuelsesskygger, har været saa høimodige saa vel som retfærdige, at de levne kun lidet at tillægge for dem, der holdt ham i særskilt Anseelse. Han var en stor og slaaende Personlighed, og dette havde han faaet indtrykket i sine Landsmænds Indbildning, som det ikke har lykkets nogen anden af hans Tids Kirkemænd at gjøre det. Og dette opnaaede han kun i Kraft af sin Fortjeneste og sine Egenskaber som en Præst i det Samfund, til hvilket han hørte. Hr. Spurgeon var "Pastoren ved Tabernaklet" og Lederen for den Organisation, som han gradvis havde bygget op omkring det. Det var alt. Alligevel er hans Død almindeligt anseet som et Tab for Nationen i sin Helhed, og Bladene af alle Partier og Sekter kjæmpe med hverandre om at hædre hans Minde.

Hvad var Hemmeligheden for denne Mands store Held i Livet? Udentvil var Grundvolden for Hr. Spurgens Held hans forunderlige Gave som Prædikant. Vi sagde for nogle Maaneder siden, medens han laa syg, at iblandt de fødte Talere af dette Slægtled, stod han næst til Hr. Bright. Vi ser nu, at nogle er tilbøielige til at formindske hans Evne som Taler. Det maa kun være, fordi de ikke har været "under Magikerens Trylleslav." Ingen, som har, vil tvivle paa den Kjendsgjerning, at Hr. Spurgeon var udrustet med Gaver som Taler, som neppe nogen anden Mand af hans Tid var i Besiddelse af. Ganske vist var ikke hans Veltalenhed den samme som for Exempel Gladstones eller Domprovst Liddons. Den var endog i visse Henseender forskjellig fra Brights, som den dog i det Hele taget lignede. Men af sit eget Slags var der intet, der lignede den, i nogen Kirke i dette Land. Om end Prædikanten i Tabernaklet aldrig forsøgte "at slaa paa Digterens stjernesmykkede Harpe;" om han end samvittighedsfuldt

afholdt sig fra den Veltalenhedens Flugt, som er saa kjær for de fleste Talere — saa fik han dog sin beundringsværdige Prosa til at gaa ind i de mest gjenstridige Øren. Mange Mænd gik til Tabernaklet, især i de tidlige Dage, beredt paa at gjøre Nar af ham. Faa kom derfra uden at bekjende, at de havde lyttet til en Mand, som bogstaveligt tvang dem til at lægge Mærke til alt, han sagde, og hvis lyse, enkle, billedrige og altid kraftige Udtalelser var stemt til en saadan Grundtone, at de fandt Gjenklang i hvert Øre og Indgang til hvert Hjerte.

Men andre Kirker har havt Prædikanter med en Veltalenhed, der neppe var mindre end Hr. Spurgeons. Hvoraf kommer det, at disse aldrig vandt Storbritanniens Befolknings Hjerte, som han gjorde? Domprovst Liddon, hvis Navn falder saa naturligt, naar vi taler om Veltalenhed paa Prædikestolen, Biskop Alexander, Erkebiskop Magee og mange andre kunde med Rette, naar det angaar Talegaver, have gjort Tabernaklets Præst Rangen stridig. Og alligevel indehavde ingen af dem den Plads i det engelske Liv, ja ikke engang en Plads, der kom nær hans. Vi mener ingen Forkleinelse af disse fremragende Mænd, naar vi siger, at Hr. Spurgeons Seier, hans ubestridte Held i at holde en saa stor Del af sine Landsmænds Hjerter, var udtrykkeligt en Karakterens Seier. Det var ikke blot paa Grund af hans Veltalenhed paa Prædikestolen; det var visseligt ikke paa Grund af nogen Forstandens Overlegenhed over hans Medlærere og Prædikanter, at han var betroet og anseet saa høit over dem alle. Det var paa Grund af, at det store britiske Publikum var kommet til den Overbevisning, at han var aldeles oprigtig, enkel, fordringsfri og ligefrem. Der har været Prædikanter med sjeldne Gaver i Englands og Skotlands Frikirker, som kunde samle uhyre Tilhørerskarer, hvorsomhelst de optraadte, som

havde en stor og hengiven Skare af beundrende Efterfølgere; men som aldrig kunde røre eller naa den større Offentlighed, fordi der hængte en vis Mistanke om Bedrag, eller om, at de søgte sit Eget ved dem. For de sidste tretti Aar har Spurgeon været saa fri fra den svageste Antydning til saadan Mistanke, som det var muligt for noget Menneske at være, og Mennesker har allesteds vidst, at det var sin Herre og ikke sig selv, han ønskede at tjene.

I denne hans personlige Karakters Seier og i et andet Træk i hans Livsarbeide, kan vi læse Hemmeligheden ved hans forbausende Held. Dette andet Træk var den bestemte Troskab, han viste fra først til sidst mod sine Forfædres puritanske Tro. I dette som i alt andet var hans Motto: "Helt ud!" For ham i det mindste var der ingen Higen efter nymodens Tvil, nymodens Spekulation, nye Opdagelser i Videnskaberne og den høiere Kritik. Han vaklede aldrig for et Øieblik i den Tro, at den Sandhed, han havde lært i sin Barndom, var alt. Verden idet den farer fremad, finder, at de Stjerner, som skinnede i fordums Tid med saa klar og stadig Glans, forandrer sin Stilling i Firmamentet og formørkes af de tiltagende Aar, medens nye Stjerner kommer tilsyne og tiltrækker sig den beskuende Mængdes Beundring. For Spurgeon, som for os andre, kunde nye Stjerner komme tilsyne; men for hans Sind kunde de have kun en Hensigt, en Opgave — at fornye og udvide Herligheden af hans Dyrkelses Sol. Det er stort i en tvivlende Tidsalder, eller hvad der er endnu værre, en ligegyldig og hvirvelløs Tidsalder, at møde en, hvis Tro kan modstaa alle Anløb, hvis Tillid staar ubevæget, om saa hele Verden vendte sig imod ham. Og den Troesbekjendelse, til hvilken Hr. Spurgeon klyngede sig med saadan inderlig Kjærlighed og Tillid, var den Troesbekjendelse, hvori den store Masse af det engelske Folk var under-

vist fra sin Vugge af. Er det underligt, at naar den gamle Puritanisme blev prædiket, ikke blot med saadan Veltalenhed, men med saadan inderlig Overbevisningens Varme, at Prædikanten da skulde kunne samle om sig Tusener og Titusener, som fandt i ham den Forkjæmper og Leder, for hvem de længe havde haabet og bedet? Indskrænket, bigot, uopdragen, uvidende, — alle disse Ukvemsord udslyngedes det ene efter det andet imod Hr. Spurgeon, og de gjorde ham ikke mere Skade, end den forbigaaende Luftning gjorde. Og de, som kjendte ham og kjendte hans Prædiken, kan ei forglemme, at uagtet den strenge Troskab, som han viste mod en Troesbekjendelse, der ikke længere er Verdens Tro, havde han dog et Hjerte fyldt med Kjærlighed for sine Medskabninger, med Medlidenhed for Synderen, med brændende Længsel efter, at, naar alle Tings Ende var kommen, og det store Regnskab var afsluttet, ingen Menneskesjæl, der havde været rørt af Guds Aand, maatte gaa Glip af Saligheden. Og med alt dette var han ingen "Præst." Ikke en eneste Gang var et præstehadende Folks Sympathier forstyrret ved den mindste Tilranelse af aandelig Magt fra deres Lærers Side. Han var en ligefrem Mand, som de selv, uden nogen Fordring paa kirkelig eller præstelig Magt, tilfreds med at være en Tjener for den Herre, han elskede.

Det var paa denne Maade, at den Mand, vi idag begræder, drog til sig ikke alene Beundring, men Tillid og Kjærlighed af en Samling af Mænd og Kvinder, hvis Tal ikke kan tælles, men som findes i ethvert Verdenshjørne, hvor det engelske Sprog tales. Og medens han saaledes betjente hundrede Tusener af Medskabninger Uge efter Uge paa sin egen Maade i alle aandelige Sandheder, øvede han en Indflydelse over dem, der ingen Sympathi havde med hans Tro, en Indflydelse, der neppe kan beregnes, men som altid var for det

Gode. For Øieblikket synes Tabet af ham at være uerstatteligt, ikke blot for hans Menighed, men for London og det hele Land."

Følgende er fra "British Weekly" (Evangelisk-upartisk-Frigjørelse):

"Han er faldt som et Bolværk og hans Bortgang vil for mange betyde det samme som hele Landskabets forandrede Udseende. Et Londoner Tory-Blad talte om hans Død, som om den tiltrak sig langt mindre Opmærksomhed end Cardinal Mannings Død. Hvad vidste Børnene i Skolerne, Tjenerne i Kjøkkenet, Husmænd oppe i Høilandene, de gamle Kvinder oppe i Kvistværelserne om Manning? Men alle disse — hele Nationen, thi Nationen er endnu kristen — kjendte Spurgeon. I Skotland var han endog mere anseet end i England, og i Amerika var hans Berømmelse kanske større end noget andet Sted. Hans Aar var ikke mange, da han døde; men han havde levet længe og havde bevaret til det aller sidste sin Berømmelses Glands. Var Hr. Gladstone død i Spurgeons Alder, vilde han ved denne Tid være fuldstændig forglemt. Endog som det er, var Hr. Spurgeon for et stort Flertal af sine Landsmænd en langt mere fremtrædende Skikkelse end Hr. Gladstone; det er ikke formeget at sige, at han var høiagtet fremfor alle andre Mænd.

Folkets Dom tager ofte feil; men man kan betro den til med Tiden at opdage Bedrageren. Thi Offentlighedens Øre, endskjønt meget let at naa, er forfærdelig haardt at holde. Det taler meget baade for Hr. Spurgeons Magt og væsentlige Oprigtighed, at ihvorvel han fangede det, da han kun var en Gut, har han aldrig for et Øieblik tabt det. Dette skyldtes først og fremst hans Talegaver. To Talere af første Rang er kommet tilsyne i vor Tid: Hr. Bright og Hr. Spurgeon. Hans forunderlige Røst, klar som en Sølvklokkes og

vindende som en Kvindes, hævede sig mod den bevægelige Masse, og uden Anstrengelse trængte den ind i hvert Øre. Den hjemlige støe Engelskmand med en Optræden, som om han var den velbevidste Hersker, hans aldrig feilende Beherskelse af det klare saksiske Sprog, hans Evne til ved Anledninger at hæve sig til Veltalenhedens Høider, hans medlidende Forstaaelse af sit Folks Liv og fremfor alt hans inderlige Længsel efter deres Frelse, vil ikke saa let vige fra Nationens Erindring og Hjerte. Hr. Spurgeons næsten overnaturlige skarpe Jagttagelsesevne var en stor Egenskab ved hans Indflydelse. En af hans velkjendte Naboer har aldrig været istand til at gjenkjende sine Medlemmer, fordi han ikke kan erindre Ansigter. Det er ikke hans Skyld; men det er en Ulykke. Hr. Spurgeon kunde hvilken Tid som helst, naar han stod paa Platformen, nævne enhver af sine fem Tusen Medlemmer ved Navn. Han erindrede endog Besøgende, med hvem han havde et meget ringe Bekjendtskab, og naar de kom til Tabernaklet, opdagede han dem straks. Han var temmelig sikker paa at finde en eller anden Maade at gjøre Tegn til dem, inden Gudstjenesten sluttede, stundom ved Midler, der var rare nok.

Imidlertid var han meget mere end en stor Taler. Nærværende Skribent traf engang til i seks Maaneder at opholde sig paa et Sted, hvor Bøger var en sjelden Vare og begyndte derfor paa at læse et helt Sæt af "Metropolitan Tabernakels Prædikestol" og gik igjennem alle Bind. Vi kan næsten ikke tænke os Muligheden af, at nogen skulde gjøre dette uden at modtage et dybt og varigt Indtryk. Endvidere er Prædikantens forbausende Dygtighed lige saa stor som hans Veltalenhed og Oprigtighed. I denne Henseende er han neppe vederfaret Retfærdighed. Mange taler endnu om hans "Frugtbarhed i at frembringe Kart" og sammenligner ham

medlidende med saadanne Mænd som Liddon. Der var i Virkelighed ingen Sammenligning; i ligefrem Dygtighed stod Spurgeon saalangt over Liddon, som Liddon stod over Farrar. Som en fordomsfri og kompetent Kritiker sagde Pastor H. R. Haweis for mange Aar siden: "Det er aldeles overordentlig, hvor dygtig og mægtig den store Baptist kan være indenfor sin trange Troes Grændser." Vi tror ikke, at han havde saa stort Held med sig udenfor sine Prædikener, endskjønt hans "John Plogmands" Skrifter indeholder meget kvikt Stof. I Prædikenerne er der mange Stykker, som i en virkelig almindelig Samling af engelsk Prosa ikke vilde blive udeladt, og en oplysende Aand, som neppe findes iblandt os nu.

Det kan synes at være en haard Tale, men der er ingen Tvivl om, at hans Theologi udgjorde en væsentlig Bestanddel i hans vedvarende Tiltrækningskraft. Hvorfor har Calvinismen blomstret saa overflødigt i de fugtige, lavtliggende, tætbefolkede, trængselsfulde Distrikter i Sydlondon, hvor James Wells, en fuldstændig udannet Mand, og saa høi Calvinist, at han ansaa Spurgeon som en farlig Kjætter, delte Æren med sin unge Nabo og fik en saadan Begravelse som Sydlondon aldrig havde seet før? For at begynde med, er alle Religioner for Masserne omtrent den samme. En romersk-katholsk Theolog, Fader Dalgairus, siger: "Gaa hen og prædik Eders usikre Helvede og Eders formørkede Forsoning i vore store Stæders Gader, hvormange Proselyter vil I vinde iblandt Masserne, hvis Forraadnelses Stank stiger for hver Dag mere ildelugtende til Himmelen? I fristet dem med den tvilsomme Gave, en universal Saliggjørelse, men ved at gjøre dette, tager I fra dem Trøsten af en Frelser." Hr. Spurgeon gjorde altid Saliggjørelsen til en vidunderlig, overnaturlig Ting — der blev vundet gjennem Strid og Smerte og blodbestængte Klæder.

Denne store og haardt vundne Saliggjørelse var sikker, det er, den var ikke bygget paa Skabningen, men hvilede absolut paa Gud. Den var ikke af Mennesker, ei heller af Kjøds Vilje. Spurgeons Tilhørere havde for manges Vedkommende gaaet Glip af Livets Gevinst; men Gud udvalgte dem ikke af Grunde, der leder Menneskets Valg, ellers var deres Tilstand haabløs. Deres Udvælgelse var af Naade. Og som han havde udvalgt dem, vilde han ogsaa bevare dem. De Helliges Bevarelse er en Lære uden Betydning for de fleste Kristne. Men mangen stakkels Pige med Kristi Kjærlighed og Godhed i sit Hjerte lyttede, idet hun arbeidede, indtil kun Benene var igjen i hendes Fingre, for den usle Fortjeneste, der kun holdt hende ilive, og idet at Gadens Fristelser omgav hende paa den ene Side og Flodens paa den anden — lyttede med hele sin Sjæl, naar hun hørte, at Kristi Faar kunde aldrig fortabes. Mangen stræbsom Handelsmand, fristet til Uredelighed, mangen Enke med Fattigdom og Ensomhed foran sig, løftedes opover alt, idet de blev oplyst om at igjennem og henover de Aar, som kom fyldte med Sorg og Strid, at vente paa et Sted i den triumferende Kirke.

Der er en almindelig Anskuelse, at Læren om et almindeligt Fadernavn, som den ofte forkyndes, fremspringer fra en sandere Kjærlighed og er mere trøstende end den gamle Lærdomsvei, at Gud er sine troende Børns Fader. En Mand siger: "Gud er Londons Østendes Fader," og tror, at han har udtalt en trøstende Sandhed. Hvad Spurgeon følte, var, at Guds Fadernavn maatte betyde langt mere end dette. I en Betydning er vistnok Gud den mest Fordærvedes Fader, men hvad gavner det? Før vi kan kjende Faderens Natur, maa Sønnen aabenbare det for os, og om vi vove at sige det, der er noget endnu bortom dette. At det guddommelige Hjerte gaar ud til stakkels, fortabte, gjældbundne Skabninger er et

Udtryk for det dybere Kjærlighedslag i Guds eget Væsen, og betyder noget — ja betyder alle Ting for saamange, som annammer den. Det er ikke den kolde Trøst og ubeskyttende Skygge af en tom Frase.

De aldeles Fattige — man maa erindre, at Syd-London er den fattigste Del af Hovedstaden — begynder at haabe, at Byraad og Parlament vil gjøre noget for dem. De finder det maaske saaledes; men Spurgeon gjorde lidet Væsen af slige Ting. Han lærte dem — Hovedindholdet af hans Prædiken var — at nu i Sjælens Livssamfund med Kristus skulde de have al den Glæde, de tiltrængte. En Mand, der var for vis, for erfaren til ikke at vide, hvor langsomt de Fattiges Kamp vindes, og hvor lidet deres Seier kaster af sig — han holdt fast paa Troens Glæde og Fred, som Verden hverken kan give eller borttage. Livet kunde fortsætte sin haarde, ensformige Bane af ukjendt Stræv, liden Fortjeneste, tunge Bekymringers Byrde; men over alt dette kunde der hvile et blødt og helligt Lysskjær. Det almindelige Folk hørte dette med Glæde, og det maatte de gjerne; thi det forholder sig saa. Kanske naar de faar lært Politikeren lidt bedre at kjende, vil de høre det med større Glæde end nogen Gang.

Personligt var Spurgeon meget levende berørt af den humoristiske Side af Livet — vittig, lysende, jublende. Men som ofte er Tilfældet med saadanne Naturer var hans Tanker stedse vendt til den alvorlige, pathetiske, melankolske Side af Livet. George Herberts Linjer passer godt paa ham:

"Ei at han ikke maa
Her Glædens Draaber faa;
Men lig en Fugl han ta'r en Mundfuld og ser op
Og tænker roligt paa
Den Drik, som han skal faa,
Naar han er engang skilt fra denne usle Krop.

Han dobbelt Glæde ser
Og ligesaa Besvær,
Han har to Vintre, naar alt andet har kun en,
Thi Frost og Tanker gjør,
At Læben blegner før.
Blandt al Ting frygter han en dobbelt Død alen'.

I sin Optræden var han samvittighedsfuld og endog ængstelig forekommende. I en lang Tid blandede han sig lidet i Selskabslivet, han var altfor optagen af sit forfærdelige Arbeide og sin uafbrudte Læsning. Han havde en stor Samling med Bibelfortolkninger rundt Væggene i sit Studerværelse og holdt aldrig en Prædiken uden at konsultere dem. Endskjønt hans Maade at forberede Prædikenen paa var særegen, var den dog gjennemgaaende og nøiagtig. Han legte aldrig med sit Embedes helligste Pligt.

Men vi maa lade mange Ting være usagte. Aldrig har en Mand vist sig i den kristne Kirke med saadan Erfaring; aldrig har nogen talt til saa mange af sine Medmennesker om de Ting, som hører Gud til, aldrig har de synlige Resultater af nogen Betjening været saa store. "Jeg skal aldrig mere høre din Kalden," siger vi, som kommer ihu hans uforglemmelige Røst. Men dens Ekko vil vedblive, medens Tungers Trætte farer forbi. En stor Mængde vil tænke med ærbødig og kjærlig Deltagelse paa den sørgende Enke og Sønner og den store Menighed, han forestod. Vi har alle tabt meget; men han har vundet mere. Hans Natur var lidet skikket for de mange Ting, som faldt paa ham i de sidste trykkende Aar — endnu mindre skikket for den lange Uvirksomhed, som var det Bedste, hans Læger turde haabe. Kanske det var bedre for ham, at han fik gaa op over den lysende Vei."

Tillæg.

Naar man blandt Spurgeons utallige Taler og Skrifter skal foretage Valg paa en eller to, opstiller sig den Vanskelighed, at man ikke ved, hvad man bør vælge. Alle Ting er gode nok. Alle Ting er for gode til at vrages, og derfor er det vanskeligt at vælge. Det er, som naar man sidder ved et Bord, hvor alle Retter er saa gode, at man kunde ønske at spise alt; men man ser paa Forhaand, at det ikke lader sig gjøre, og kommer derfor i samme Tilstand som Gutten, der hjemme var vandt til at faa kun det, han skulde æde op, og da han engang kom til en snil Kone, der gav ham mere Mad, end han nogensinde havde seet paa Bordet paa en Gang, begyndte at græde og sagde: "Jeg kan jo ikke æde alt dette!"

Tre Hensyn bestemte dog Valget: Først, at det ikke skulde være trykt før paa Norsk, dernæst at det paa den anden Side ikke skulde være altfor tungt, og dog paa den anden Side belyse det karakteristiske ved Manden, og endeligt, at Valget maatte være gavnligt.

Disse tre Hensyn troede vi at finde opfyldt i hans

Foredrag om Talglys.

Talglys var langt mere almindelige i mine Barndomsdage end i disse Gassens og Elektricitetens Dage. Nu viser

Faderen sine Gutter og Piger, hvorledes man kan gjøre Gas ved Enden af en Tobakspibe; men i min Tid var en Svovlstikke et Under. Vore Lys var saa faa, at de berettigede et Kvikhoved at erklære, at Ordet Luxus kom fra det latinske Ord "Lux," som betyder Lys. Det er jo sandt nok, at god Belysning er en "Luxus." Jeg kan aldrig glemme den gamle Kola, som skummelt oplyste Dagligstuen i vort gamle Hjem, ikke heller Praaserne, som var gode nok, naar der ikke gik altfor mange paa Pundet, ikke heller de støbte Lys, som blot kom ud, naar der var Selskab, eller naar man ventede nogen særskilt Personlighed. "Korte Sekser" var meget respektable Husholdningslys. Blandingslys har aldrig for mig syntes fuldt saa gode, som det gamle Slags støbt af bare Talg; men det er jo godt muligt, at jeg kan tage feil. Imidlertid har jeg ikke nogen Forkjærlighed for Blanding i Theologien, men foretrækker den uforfalskede Ting uden noget Afslag.

Engang hængte jeg uforsigtigt et Pund Talglys paa en Klædesrække. Dette Møbel blev flyttet nær Ilden, og Resultatet var en stor Talgflæk paa Gulvet, og Rak næsten uden Talg: en Lekse for os alle, til ikke at stille visse Ting saa nær en stærk Varme, at vi smelter den. Jeg frygter for, at mangen Mands gode Forsætter trænger bare det daglige Livs almindelige Varme for at faa dem til at smelte, ligesaa med smukke Bekjendelser og Skryt om Fuldkommenhed, som er saa almindelig i denne Skinnets Tidsalder.

Komiske Tildragelser.

Det var i disse Dage, at vi hørte Fortællingen om Lysestøberen, som fortalte en af sine Kunder, at "Talglys er steget." "Steget?" sagde Kunden; "alt er steget, undtagen min Løn; men hvorfor er de steget?" "Man siger, det er paa

Grund af Krigen med Rusland." "Jasaa," svarede Kunden, "det var rart; har man nu begyndt at slaa's ved Talglys?" Den Kjærring havde lidt Begreb om, hvad Statsøkonomerne kalder "Loven om Forsyning og Efterspørgsel." Kanske hun aldrig har læst "Adam Smith;" men det er meget muligt, hun var en "Smith" selv.

Det var i de Dage, at det fortaltes om en vittig Fyr, som sagde til sin Kjøbmand: "Jeg haaber, at disse Lys er bedre, end dem, jeg sidst kjøbte?" "Det ved jeg sandelig ikke, min Herre, var der nogen Feil ved dem, De kjøbte sidst?" "Feil nok," svarede han, "de brændte godt nok, indtil de var halvbrændt, saa brændte de ikke længere." Vittigheden ligger naturligvis deri, at de saa brændte k o r t e r e.

Lysekassen.

Jeg har her en Kasse indrettet for Talglys, et Skrin for disse lysende Juveler. Betragt denne Raritet nøie; thi jeg antager, at ingen af Eder har seet et saadant Stykke Møbel i Eders Hjem. Det er en Lysekasse, velgjort og net lakkeret. Her paa Ryggen har den to Hul for at hænge den paa Væggen. Den lukkes nøiagtigt, aabnes letvindt og beskytter Indholdet fra Beskadigelse. Jeg forsikrer Eder om, at jeg har i den et Antal af de allerbedste Lys fra de mest bekjendte Støbere. Vokslys, Spermlys, Palmeoljelys osv.; der kunde ikke være et bedre Udvalg, end det som jeg nu viser Eder. Lad ingen foragte denne Udstilling; her har vi baade Egenskab, Skjønhed og Fuldkommenhed og nok af hver. Men sæt, at vi var uden Gas i dette Værelse, og at jeg saa bare foreviste dette Skrin og dets Indhold og sagde: "Her er Glands! I trænger ikke til elektrisk Belysning, dette Skrin skaffer fuldstændig Belysning for denne store Forsamling!" Saa vilde

I svare: "Men vi ser ikke noget bedre ved Deres berømte Belysning. Lysene er lukket ned i Kassen og giver ikke et eneste Lysglimt." Deri ser jeg en Lighed med mange Kirker. Vi kunde lettelig finde Samfund af kristne Mennesker, som er indelukket i sig selv og uden Guds Aands levende Ild. Hvad godt gjør de?

Dør af Agtværdighed.

Dette er en meget respektabel Lysekasse, ikke sandt? Den kunde vanskelig være mere respektabel. Ligesaa er derborte en meget respektabel Menighed. Meget dannet og udvalgt. Præsten er en "Mand med megen Dannelse og høie Ideer." Han kan forvanske en Tekst saa godt som nogen. Han trak idetmindste fem Heste til Kirken sidste Søndag. Man siger, det ta'r stor Dygtighed til at trække en Hest til Kirke. Med Hensyn til hans Tilhørere, da er de "Flødens Fløde." Ved I ikke, at Doktoren og Bryggeren og Advokaten og Auktionæren alle bivaaner kun den mest agtværdige Kirke? Naar man har en Dr. med., en Dr. theol., en Dr. phil., to rige Enkefruer, en Oberst, en Raadmand og en Professor, saa lønner det sig for en Fyr at besøge den Kirke for den selskabelige Stillings Skyld, som saaledes bliver ham til Del.

Folket er saa overvættes agtværdige, at de ikke kjender hverandre, og vilde aldrig tænke paa at hilse paa hverandre. De er saa afsondrede, at de flyder omkring i agtværdig Afsondrethed, lig saamange Isbjerge i Atlanterhavet. Familjerne træder ind ad Gangene med den fuldstændigste Sømmelighed, og de vandrer ud af Gangene med den mest udsøgte Anstændighed. De kan hjælpe sig uden Varme, Broderkjærlighed, Sympathi og Samvirken, for deres store Agtværdighed er nok for alle Savn. De kan naturligvis ikke gjøre mere;

thi det koster dem al deres Tid, Evne, Tanke og rede Penge for at opretholde deres høie Agtværdighed. Ligesom Herren i den velbørstede Hat, er det ikke at undres over, at de ser saa ophøiede ud; thi de giver sin hele Tænkning til det.

Indtagende Forskjellighed.

Jeg ser foran mig en stor Samling af Talglys. Forskjelligheden er tiltrækkende og opmuntrende. Jo flere, jo lysteligere, og især er det sandt om saadanne berømmelige og berømte Lysgivere som disse. Vi antager nu, at vi har en storartet Illumination. Med saamegen Belysning behøver vi ikke at beklage Solens Nedgang. Men er det saa? Jeg for min Del er ikke bedre faren paa Grund af alle disse lovende Lys; er I? Jeg sætter Brillerne paa; men det gjør det ikke bedre. Jeg kan intet se, og alligevel er her Talglys nok og i Overflod. Dette er ingen Hemmelighed; Lysene er ikke tændte, og saalænge de ikke er tændte, fordriver de ikke Mørket. Naaden er nødvendig til at gjøre Gaverne nyttige i Guds Tjeneste.

Lad os se lidt nærmere paa vor Lyssamling. Her er et, som jeg skulde antage, idetmindste er en Erkebiskop. Dette er en Doktor i Theologien, disse er Herremænd, disse Kjøbmænd, og disse er kultiverede "Individer;" men uden Lyset fraaven er de alle lige unyttige.

En storartet Praase.

En stakkels omvendt Gut i et Værksted er til større aandelig Nytte, end et Parlament af uigjenfødte Mænd. Jeg introducerer en tændt Praase, og I kan se mere ved d e t t e ringe Lys, end ved alle de andre. Ringe Dygtighed, tændt ved Guds

Aands Lys, vil gjøre større Ting, end de ti Talenter uden Guds Kraft. En levende Hund er bedre end en død Løve; en nidkjær men uvidende Kristen kan være værd mere end tyve livløse Filosofer.

Heri ligger stor Opmuntring, kjære Venner, fordi om I engang faar Lys, vil det sprede sig fra den ene til den anden uden nogen Grændse. Denne ene brændende Talgpraase vilde være nok til at sætte hundrede andre Lys ibrand. Den kan endog tænde et langt bedre Lys, end den selv er. Ild er en af disse Ting, som man aldrig kan beregne, hvad den kan gjøre. Dens Udbredelse kan ikke beregnes i Mile, naar den engang faar godt Tag og drives for Vinden. Gudsfrygt i en Hytte kan komme til at oplyse et helt Folk. Dersom Guds Kirke skulde blive reduceret til et Menneske, kunde den inden en utrolig kort Tid blive en Skare.

Hvorledes et Lys tænder et andet.

Der er en virkelig apostolisk Sukcession i Naadens Rige. Embedet giver Navnet, men Naaden giver Virkeligheden. Ved Hr. Jays Jubilæum fortalte Timothy East af Birmingham, hvorledes en tankeløs ung Mand ved William Jays ungdommelige Betjening blev omvendt og blev Præst. Ved denne Mands Prædiken blev Timothy East selv ledet til Omvendelse, og atter ved en Prædiken af East blev John Williams paavirket. Williams blev Sydhavsøernes Apostel og døde Martyrdøden paa Erromanga. Se, hvorledes Lyset gaar fra Jay til en anden, fra denne Anden til East, fra East til Williams og fra Williams til de Vilde paa Sydhavsøerne.

Nogle underlige Bøger.

Et lige interessant Familjetræ kan man forfølge med Hensyn til Bøger, som her er fortalt om Guds levende Vidner.

En gammel og udslidt puritansk Traktat laantes af en fattig Mand til Baxters Fader. Den kaldtes Bunyans Forsætter. Ved at læse denne Traktat virkede den Helligaand til Omvendelse paa Richard Baxters Hjerte.

Baxter skrev "De Helliges evige Hvile," den velsignedes til Doddridges Omvendelse. Han skrev "Opgang og Fremskridt," der atter blev Midlet til Legh Richmonds Omvendelse, og han skrev "Forpagterens Datter," der er bleven oversat i over femti Sprog og har ledet til Tusenders Omvendelse. Hvormange der saa af disse igjen har skrevet Bøger eller Traktater, som har bragt andre til Jesus, kan alene Evigheden berette. Vi kan aldrig beregne vore Handlingers Virkninger. Vi kan stryge en Fyrstikke, og fra den lille Flamme kan hele Gaden blive oplyst. Giv Lys til din nærmeste Nabo, og det kan være den nærmeste Vei til at oplyse det tyvende Aarhundrede, eller til at bringe Evangeliet til Kina, eller til at omstøde Nutidens populære videnskabelige Fetichdyrkelse. En Straale fra din Kjøkkenlampe kan ved naturlig Fremskriden fra den ene til den anden komme til at oplyse det sidste menneskelige Slægtled, som skal leve paa Jorden. Saaledes kan ogsaa Øieblikkets Ord blive Tidsalderens Lys, hvormed Menneskene skarevis kan komme til at se sin Herre og Frelser. Lad dit Lys skinne, og hvad Følgen bliver, skal du se herefter.

"Jeg saa et Lys."

Da jeg sent om Høsten en Torsdagsaften kom fra et Møde paa den anden Side af Dulwich, laa min Vei til Toppen af Herne Høien. Jeg kom frem over Sletten, fra hvilken Bakkerne hæver sig brat paa den Vei, jeg gik. Medens jeg kom kjørende paa Lavmarken, saa jeg et Lys foran mig, og da jeg kom nær Bakken, saa jeg, at Lyset saa smaat gik op-

over Bakken og efterlod sig en Stjernerække. Denne Række af nystøbte Stjerner blev igjen og antog Formen af en Lampe efter den anden. Den naaede fra Sletten til Bakkens Top. Jeg saa ikke Manden, som tændte Lamperne. Jeg kjender intet til hans Navn, hans Alder eller hvor han bor; men jeg saa Lysene, han havde tændt, og disse blev tilbage, naar han forsvandt. Som jeg kjørte opover, tænkte jeg med mig selv: O, hvor inderligt jeg ønsker, at mit Liv maa anvendes til at lyse en Sjæl efter den anden til det evige Liv. Jeg vilde gjerne selv være skjult saameget som muligt, medens jeg gjør det, og vilde saa forsvinde i den evige Glands deroppe, naar min Gjerning er endt.

Den Kjerte, jeg holder i Haanden, er ikke i sig selv noget rart Belysningsmiddel; men den har dog frembragt herligt Lys i Værelset ved at antænde de andre. Andreas var ikke saa stor Personlighed; men han kaldte sin Broder Peter og bragte ham til Jesus, og Peter var en hel Hær i sig selv. Bryd dig ikke om, hvor ubetydelig en Kjerte du er; brænd kun, skin det bedste, du formaar, og Gud vil velsigne dig. Du kan opnaa store Resultater trods din Skrøbelighed.

De ukjendte Store.

Den, som kaldte John Owen, er glemt. Jeg kunde gjerne sige, han var aldrig kjendt. Han var en liden Kjerte; men hvilket stort Lys han tændte! Hine hellige Kvinder, der sad og talte sammen i Solskinnet i Bedford, blev en Velsignelse for John Bunyan; men vi kjender ikke Navnet paa nogen af dem. Allesteds har de ukjendte været benyttet af Herren som Redskaber til at antænde dem, der skinner som Stjerner i hans Kirke.

I Guds Tjeneste finder vi vort Væsens største Fylde.

Den faar den Døde til at tale, og den faar den Levende til at øve sin Indflydelse over hele Landet. Vore Forfædre likte Gaader. Jeg kan ikke netop sige, at de altid var saa kvikke; men der var Mening i dem. Her er en: Hvad er det, hvoraf tyve gaar i en Kande, men en fylder en hel Lade? Tyve utændte Lys vilde neppe fylde en Krukke; men naar et er tændt, vil det fylde en hel Lade med Lys, eller om det er uforsigtigt behandlet, vil det fylde den med Ild og Røg. Hvad er et Menneske? Men et Guds Menneske, hvad er ikke det? Vor Indflydelse kan oplyse Verden og skinne ned igjennen Tiderne, dersom den Helligaands Ild faar antænde os.

Den urette Lysestage.

Her er et Talglys, som aldrig endnu har givet Lys, og kommer aldrig til at gjøre det, som det nu er. Hør nu Grunden, hvorfor det ikke lyser. Det er saa uheldigt, at det aldrig finder en passende Stage, hvor det kan staa ret op og opfylde Hensigten, det var gjort for. Lad os forsøge at hjælpe det. Her er en vakker Kirkelysestage, og vi sætter det i den. Skinner det? Nei. Skal vi sætte det paa en mindre ophøiet Plads? Det skinner ikke bedre. Nu vil vi sætte det i denne Sølvstage, udført med den mest fuldkomne Kunst. Det lyser ikke det mindste Gran bedre. Hverken høi eller lav Plads kan gjøre en Mand til, hvad han ikke er.

Jeg kjender Mennesker, som ikke gjør noget Gavn, hvor du sætter dem; men efter deres Tro ligger ikke Skylden hos dem, men i deres Omgivelser.

Ingen Kirke god nok for ham.

Jeg kunde vise Eder en Broder, som ikke ser sig istand til at gjøre noget Godt, fordi alle Menigheder er saa skrøbelige.

Han var engang hos os; men han lærte at kjende os forgodt, og blev forbitret over vor Dogmatisme og Smagløshed. Saa gik han til Independenterne, der har saameget mere Dannelse, Dybde og Frihed. Der blev han træt, af hvad han kaldte kold Værdighed. Han vilde have mere Ild, og beærede derfor Methodisterne med sin Gunst; men desværre, han fandt heller ikke dem at være de brændende Zeloter, han havde tænkt sig, og derfor vokste han forbi baade dem og deres Lærepunkter og forenede sig med vore høiagtede Venner, Presbyterianerne. Disse var imidlertid altfor høie og tørre for ham, derfor hældede han en Tid til Swedenborgianerne og vilde vist have sluttet sig til dem, havde ikke hans Kone ført ham ind blandt Episkopalerne.

Her vilde han vist have opnaaet at blive Kirkeværge; men han var ikke tilfreds, og ikke ret længe efter hørte jeg, at han havde landet iblandt de "Eksklusive Brødre." Der forlader vi ham nu i det Haab, at han maa føle sig bedre i de nye Rækker end i de gamle. "Naturens Gang kunde ei længer gaa." Dersom han ikke nu er kommet iblandt elskende, forenede Folk, hvor skal han saa finde dem? Men alligevel venter jeg, at ligesom Adam faldt ud af Paradiset, saaledes vil ogsaa han tilslut falde fra sin høie Stand.

En rullende Sten.

Den minder mig om en god Mand, som ombyttede sine religiøse Anskuelser saa ofte, at jeg engang spurgte ham: "Hvad er De nu?" Han fortalte mig det og gik sin Vei. Men da jeg mødte ham næste Gang og gjorde samme Spørgsmaal, var han noget andet. Ved vort næste Møde blev min høiagtede Broder fortrydelig over, at jeg atter spurgte: "Hvad er De nu?" Han bestraffede mig derfor; men da jeg lidt ubod-

færdigt gjentog Spørgsmaalet og gik paa ham lidt, fik jeg høre, at han virkelig var indtraadt i et andet Samfund, siden sidst jeg saa ham. Hvilken Ynk det dog er, at Menighederne er saa slette, at naar en Mand har gaaet igjennem dem alle, han ikke kan finde en eneste, som svarer til hans Forventninger. Dersom nogle af disse Brødre kommer til Himmelen paa denne deres ensomme Vei, kommer de til at fylde den nedre Himmel med Antallet af dem, som ikke bliver tvungne til at holde dem Selskab.

Dette Billede leder mig ogsaa til at spørge, om I nogen Gang blev bekjendt med den unge Mand, der ikke som Lærling kan tjene Gud; men som skal gjøre forunderlige Ting, naar han engang har udtjent sin Tid. Ja, han trænger kun til at blive sat i en anden Lysestage. Saa tror nu ialfald han; men vi ved bedre. Naar han engang har tjent sin Tid og er bleven Svend, vil han udsætte med sine store Nyttighedsplaner, indtil han bliver Mester og kan begynde for sig selv. Desværre, naar en er bleven Mester, maa han udsætte med dem, indtil han har fortjent Penge og kan trække sig tilbage fra Forretningen. Saaledes ser du, kan ikke Lyset skinne; men det tilskriver han altid denne eller hin Omstændighed eller Lysestagen! Lysestagen staar imidlertid ikke til at laste.

Et Lys, som passer paa alle Stager.

Stakkels Ole Udafplads tror, at han burde have været en Oliver Cromwell; men da denne Karakter ikke er paa rette Sted i dette Aandens Aar, kan ikke stakkels Ole blive Cromwell, og derfor finder han sig ikke tilrette. Vorten over Øiet og andre Cromwells Mærketegn er altsaa fuldstændig tabt i hans Tilfælde. Han kan jo ikke udvikle sit Geni, da han ingen

Kong Karl og Prins Rupert har. Den passende Lysestage er ikke tilstede, og saa kan ikke dette vakre Lys faa skinne.

Her er en meget simpel Ting, — Fields Talglys, der passer i alle Stager. Det er meget hensigtsmæssigt. I ser, at paa Grund af den nedre Endes Tilspidsning, passer Lyset i alle Stager, store saavelsom smaa. En Mand af dette Slags gjør sig nyttig i alle Stillinger. I Fattigdom er han tilfreds, i Rigdom er han ydmyg. Sæt ham i en Landsby, saa underviser han de Uvidende, sæt ham i Staden, saa opsøger han de Faldne. Dersom han kan prædike, saa gjør han det, og overstiger det hans Evne, saa underviser han i Søndagsskolen. Han gjør som den hellige Missionær Brainerd, dersom han ikke kan omvende en Stamme, saa er han endog paa Dødssengen villig til at lære et stakkels Barn Bogstaverne. Det er en stor Ting ikke alene at være skikket for alle Stillinger, men endog at være istand til at behandle alskens Folk.

At ride alle Slags Heste.

Evnen at kunne skikke sig med de høie og lave, lærde og ulærde, nedstemte og lystige er ikke en liden Gave. Dersom vi ligesom Nelson kan lægge vort Skib Side om Side med Fiendens og uden Forsinkelse kom i Kamp, kan vi gjøre stort Hærværk. Vis mig den Mand, som kan benytte alle Slags Samtaler og alle Emner for at indprente en frelsende Sandhed paa Hjerte og Samvittighed. Den, som kan ride en vel afrettet og sadlet Hest, han gjør det godt; men den, som kan springe paa Prærens vilde Hest og ride denne uden Sadel, er et Geni. "Alle Ting for alle" er, ret forstaaet, en Udtalelse, som er den store Hedningeapostel vel værdig, og er det ogsaa for alle dem, der efter ham søger at fange Sjæle for Herren.

Det er ynkeligt at se, naar en Mand er for stor for sin

Stilling, ligesom somme Talglys er for visse Lysestager. Kjender ikke jeg nogle Herrer i Embeder, som er saa aldeles for smaa for dem, at de ikke har Rum til at gjøre den mindste Nytte i dem. Gjør dem ikke et Spørgsmaal, dersom Du ikke ønsker at blive levende opædt. Paa den anden Side er det ikke vakkert at se smaa Talglys med Papir snøret om Enden for at holde dem i Stagen, ligesom det ikke er vakkert at se en liden Mand, der er udstoppet for at fylde op et stort Embede.

Arbeid hvorsomhelst.

Nogle Mænd i høie Stillinger er som en liden Gut paa en høi Hest — de trænger en stor Portion Holdfast. Vær skikket for din Stilling, eller find en Stilling, som du er skikket for. Det er ingen stor Opdagelse at faa et Talglys til at passe i en Stage; men Resultatet er meget tilfredsstillende. Endskjønt Udtrykket: "Den rette Mand paa rette Sted" siges at være en Tautologi, liker jeg det dog, og bedst af alt liker jeg at se det i det virkelige Liv. Forsøg at gjøre Dig skikket for hvadsomhelst, som kommer i din Vei.

Hjertelig Tjeneste, fremkommet af rene Motiver, er behagelig for Gud, endog naar Personer med Dannelse og Smag har Grund til at finde Feil ved dens Mangler. Dersom vi ikke kan aflægge vort Vidnesbyrd for Evangeliet i gramatikalsk Sprog, skulde vi være taknemmelige for, at Gud velsigner de mest uslebne Ytringer. Naar du er ude i Vedskuret for at gjøre lidt Snedkerarbeide og trænger Lys, finder du stundom paa dette Middel for at faa sætte Lyset ud af Haanden. Her er den storartede Opfindelse, hvori dine Undersøgelser almindeligt ender.

En rar Lysestage.

I ser, at jeg har sat Lyset i en Ølflaske, og det giver ligesaa godt Lys, som om det stod i en pleteret Lysestage. Her er et meget populært Redskab og det er baade bekvemt og billigt. Hvem vilde have imod det, naar han var i Mørket og havde Hastværk? Har du ingen bedre Lysestage, gaar denne meget godt an. Hvor ofte bruger ikke Herren Redskaber, som har svært liden eller endog slet ingen Uddannelse? Hvor nyttig har han ikke vidst at gjøre de Ting, som er foragtet! Men paa samme Tid, dersom det var overladt til mig at vælge, hvad Slags Lysestage, jeg vilde have det Lys sat i, som skulde lyse mig tilsengs, skulde jeg naturligvis ikke gjøre Modstand mod en bedre Stage. Ja, jeg vilde ikke engang sætte mig imod, at Lyset stod i en Sølvstage.

For Brug vilde jeg heller have et brændende Talglys i en Ølflaske, end en Sølvstage med et slukket Lys i, eller et Lys, som ikke kunde tændes. Hvem vilde sætte sig imod at undgaa den smeltende og dryppende Talg og heller haandtere et Redskab, som ikke vilde skidne hans Hænder? En smuk og skinnende Ting er en varig Glæde.

Den ulykkelige Lysesluker.

Har I nogengang hørt om et Menneske, der for ramme Alvor forsøgte at gjøre den dumme Ting, som jeg nu for Spøg holder paa at gjøre? Jeg har et Talglys her, og jeg ønsker at tænde det. Hvad skal jeg gjøre?

Foran mig ser jeg et tændt Lys, der brænder klart, og jeg skal tage Ild fra det for at antænde dette. Det lykkedes ikke. Hvordan kan det hænge sammen, at det slog saa skammeligt feil? Men jeg har et meget vedholdende Sind og skal give

det et fuldt Forsøg. — Det lykkes mig ikke at tænde mit Talglys, og I ler ad mig og hviskер, at jeg maa være mer end almindeligt dum naar jeg forsøger at tænde et Talglys, medens Lysesluk-keren sidder paa. Jeg gir det op.

Tror I ikke, at svært mange gaar til Kirken med Slukkeren paa for at høre Præsten prædike? Lyt til den unge Dame derborte: "Ja, jeg kan naturligvis gaa og høre paa ham, Anne Maria, siden du endelig ønsker det; men jeg er sikker paa, at jeg vil ikke synes om ham." Ligner ikke hun Talglyset med Slukkeren paa? Hvorfor vor navnløse Ven ikke synes om Prædikanten, har hun ikke fortalt os; men sandsynligvis bliver hendes Fordomme stærkere, jo mindre hun ser sig istand til at forklare dem. Fordom er en blind og døv Dommer, der dømmer i Sagen uden at have seet eller hørt noget Vidne. "Hæng dem først og Vidnesbyrdet siden," er en af hans vise Regler. Kom ihu det gamle Vers om urimelige Fordomme:

"Jeg liker Dem ikke, Pastor Fell,
Men Grunden kan jeg ei fortæl';
Dog en Ting ved jeg og ved saa vel,
At jeg ikke liker Dem, Pastor Fell."

Netop; det er en ualmindelig god Slukker.

Vor unge kvindelige Ven udviser Uvidenhedens Fordomsfuldhed; men der er ogsaa en Fordumsfuldhed, som kommer af Lærdom, og denne er en meget afgjørende Slukker. Dr. Taylor fra Norwich sagde engang, at han havde læst Bibelen, — jeg tror, det var ti Gange — uden at finde Kristi Guddom i den. Den ærlige John Newton bemærkede: "Ja, om jeg ti Gange skulde forsøge at tænde et Lys med Slukker paa, vilde det ikke lykkes." Gjør engang op din Mening om at fornægte en Troesartikel eller et Bud, og du kunde ikke se den, om saa Gud skulde skrive den i en Solstraale for dine Øine. Spark

imod Sandheden, og alle Argumenter for den vil synes, som om de ingen Tilværelse havde. Lad Fordom af hvilken Slags som helst dække dit Sinds Lys, og hvad du end gjør bagefter, er der ingen Sandsynlighed for, at du kommer til at modtage Lyset. Der er ingen saa døve som de, der ikke vil høre.

Aarvaagne Tilhørere.

Den eneste Omstændighed, under hvilken jeg er villig til at vise Overbærenhed med Fordumsfuldhed, er, naar Afsky for mig faar Folk til at agte mere nøiagtig paa, hvad jeg har at sige. Dersom de under en Prædiken vil holde sig vaagne for at finde Feil, er jeg villig til at tilgive Hensigten af Agtelse for Handlingen. Af alle Djævle er Søvnagtighedens Djævel værst. Han søger hen til Gudshusene, og det er ikke let især i varmt Veir at jage ham bort. Jeg frygter meget for, at mit Folk skulde blive saa vant til mig, at de ligesom Mølleren kan sovne saameget hurtigere ved Kvernstenernes Sur; — jeg mener saameget hurtigere paa Grund af min Stemmes Lyd.

Det berettes, at Slagtere har for Vane at gjøre sit Arbeide med Talglyset fæstet paa denne Maade til Panden. Da jeg ikke er iblandt dem, "som slagter sit eget Kjød," faar I undskylde, om jeg ikke har udført dette paa den orthodokse Maade. Der er en gammel Fortælling om en af dem, der havde tabt sit Talglys og gik rundt hele Boden og ledte efter det ved Skinnet af det Lys, han havde fæstet til Panden. Det er naturligvis fortalt kun som Spøg, og maa have været en meget latterlig Tildragelse. Jeg erindrer en gammel Herre, som meget besværligt kunde se uden Briller, og som gik Huset op og ned og ledte efter Brillerne, idet han saa gjennem dem.

Lyset paa Panden.

Parabelen er denne: Et Menneske, der er fuld af Angst og Tvil om sin personlige Naadestand, leder efter de indvortes Naadevirkninger ved Lyset af den Naade, han allerede er i Besiddelse af. Han er forfærdelig ængstelig, fordi han ikke kan finde noget Mærke paa Naadens Frygt og Angst i sit Sind. Han er bedrøvet, fordi han er ikke bedrøvet. Han angrer paa, at han ikke kan angre. Han har Lyset fæstet til Panden og ser ved Skinnet af dette Lys, og alligevel søger han efter det selvsamme Lys, foruden hvilket han ikke kunde se at søge. Mangen Gang begræder et Menneske, at det intet føler, paa samme Tid, som det er knust af Smerte over, at det ikke føler Smerte, som det skulde.

Nogle synes at have en særskilt Evne til at vægre sig for at give Lys til sine Medmennesker. Jeg har kjendt Mennesker, der næsten sætter sin Ære i at trække sig tilbage endog for sine egne Børn. "Jeg har aldrig talt til ham om Religion," var den selvtilfredse Bekjendelse af en gammel Bekjender angaaende sin Søn. Nogle af dem trækker sig langt tilbage i Mørket forat undgaa at deltage i noget Arbeide. Indbydelse til Dannelse af en Begravelsesforening begyndte med de Ord: "Saasom mange finder det vanskeligt at begrave sig selv." Desværre, jeg kjender mange Mennesker, der begraver sig selv meget letvindt, og det er et af mine uafbrudte Arbeider at drage dem ud af sine Dovenskabs Grave. Jeg var bare tilfreds, at de vilde svare paa mit Raab og ikke ligge i sine Ligkister og knurre over, at jeg forstyrrer dem.

Endelig maa jeg drage frem denne mørke Lygte. Her er et Lys, som er kommet i en Lygte af nogenlunde Agtværdighed. Idetmindste var den for længe siden agtværdig, og selv nu

vilde I ikke have seet dens sørgelige Tilstand, hvis ikke Lyset var i den.

Feilene viser sig.

Saasnart du sætter Lyset ind, viser Lygtens Mangler sig. Ligedan er det ogsaa med menneskelige Karakterer. Mangen Mand vilde ansees for en noksaa bra Fyr, dersom han bare ikke bekjendte Kristendommen; men hans aabne Bekjendelse af Kristendommen fæstede alles Øine paa ham, og hans mange Skrøbeligheder kom med engang tilskue for alle Tilskuere. Den, som forener sig med en Menighed og tager paa sig Kristi Navn, gjør Krav paa en høiere Stilling end andre, og dersom han ikke er sin Bekjendelse tro, mærkes hans Utroskab, og det med Rette. Hvorofte ser vi ikke, at en uomvendt Mand kan stjæle en Hest; men en Kristen maa ikke saameget som se over Gjerdet paa den. Det, som man lukker Øinene for i et Verdensmenneske, er en fæl Misgjerning hos en Kristen. Det er ikke mere end naturligt og retfærdigt, at man skulde vente, at store Bekjendere skulde være bedre end andre. Det er unddgaaeligt, at Lyset, som er i dem, skulde fremvise alle deres Feil og Sprækker.

Brødre, lader os ikke sætte vort Lys i en skidden Lygte, ikke heller vor Religion i en tvilsom Karakter. Jeg har hørt om en Præst, der var en god Prædikant, men han kjøbte en Paryk af en af sine Tilhørere og glemte at betale for den. Det er en slet Vane. Ikke at betale er værst; men endog at være sen er forkasteligt. Da Barbereren kom hjem fra Kirken, sagde han: "Det var en deilig Tale; men hans Paryk spolerede den. Jeg syntes om hans dybe Fortolkninger; men ak, den Paryk! Vil han aldrig betale for den Paryk?" En Ven, som hørte mig fortælle denne Historie, bemærkede, at Parykken sad fast i Mandens Strube.

Overensstemmelsens Juvel.

Lader os betale for vore Parykker, dersom vi bruger saadanne Ting, og lader os se efter, at der intet andet er paa vor Person eller Karakter, som bringer Evangeliet i Vanrygte. Jeg har hørt om en underlig Prædikant, om hvem man sagde, at han prædikede saa godt og levede saa slet, at naar han var paa Prædikestolen, ønskede de, at han aldrig maatte komme ned fra den, og naar han var udaf Prædikestolen, forandrede de Sind og ønskede med Bedrøvelse, at han aldrig maatte komme paa den igjen.

I denne Lygtes Tilfælde vilde lidet eller intet Lys gives dersom det ikke var for dens Sprækker og Revner. Lyset strømmer udaf de knuste Steder. Tror I ikke, at mange fromme Menneskers Sygdomme og Skrøbeligheder netop har været til deres bedste, og at det guddommelige Lys har skinner igjennem Revnerne i deres Lerhytter? Skinner ikke disse Lysbærere ofte bedre paa Grund af Sygdom? Nogle Præster prædiker bedre paa Grund af sine Trængsler. Ønsker ikke, at Eders Præst skal blive syg eller faa Trængsler; men jeg kan ikke undgaa den Tro, at Præsternes Trængsler er den bedste Del af deres Opdragelse. En, som var kritisk anlagt ligeoverfor Prædikener, pleiede at sige: "Har Præsten været syg i Løbet af de sidste seks Maaneder? Hvis ikke, er ei hans Prædiken værdt at høre."

En gammel skotsk Kvindes Mening.

En gammel skotsk Kvinde fandt, at da hendes Præst mistede sit Syn, saaat han ikke kunde læse sine gamle tørre Concepter, blev han nødsaget til at prædike frit. Kanske var hun lidt grusom, da hun sagde: "Priset være Gud. Det vilde

have været godt, om han havde mistet sit Syn tyve Aar tilbage." Efter hendes Mening var de Prædikener, som kom fra hans Hjerte, saa meget bedre end dem, som han læste fra de saftløse Papirer, at for hende var den gode Mands Tab en Vinding. Dersom Du paa nogen Maade kan meddele en herligere Erfaring og saaledes give Trøst til andre derved, at Dit Legeme bliver ligt en sønderbrudt Lygte, saa tak Gud derfor. Lykkelige er vi, om vore Tab bliver andres Vinding. Saalænge vore Sjæle lyser med en helligere Glands, vil vi rose os af vore Skrøbeligheder.

Hædret blandt Kvinder være Florence Nightingales Minde! Hendes Navn og Berømmelse gav Stødet til Bevægelsen for at faa uddannede Sygepleiersker, der har baaret saa herlige Frugter ved at bringe Trøst og Lindring til Tusener. Vore unge Damer, der indvier sit Liv til denne hellige Gjerning, fortjener al den Opmuntring, vi kan give dem. Gud velsigne Eder, I milde Natlys!

Vort Natlys sætter vi i Vand for at gjøre det aldeles sikkert. Vi gjør vel i at beskytte os mod vor Stillings personlige Fare; endog naar vi gjør det Gode, maa vi være paa Vagt, saa vi ikke falde i Fristelse.

Natlys.

Natlys gjøres saa, at de brænder kun et vist Antal Timer og ikke længere. Saaledes ogsaa vi. Maa I længe lyse og sprede Hygge til dem, som omgiver Eder! Men enten Eders Timer bliver faa eller mange, maa I brænde stadigt indtil Enden. Kan vi kun udføre vor Opgave, er det længe nok. Maa ingen af os satte Ild paa en uret Maade, blusse op i et skjændigt Rygte, fylde Luften med en uren Lugt og saa slukne i Mørket, førend vor halve Gjerning er udført!

Der er endnu Rum for nye Slags Talglys, og det skulde ikke undre mig, om denne Vare endnu engang blev Gjenstand for lige store Reklamer, som Sæben er for nærværende. I andre Lande, som for Exempel paa Amerikas Nordvestkyst har Talglysene en enestaaende Originalitet; thi der brænder man en Fisk, en Art Smelte, der vokser indtil en Fod i Længde og er meget fed. Vi antager, at Smelten lugter, naar man stikker et Rør eller et Stykke Bark igjennem den og gjør et naturligt Lys af den. Dette Lys maa nok være temmelig fiskeagtig; men saa er ogsaa alt andet i de Regioner, og derfor gjør det vel ikke saa stort.

Ildfluer og Sankthansorme.

I Kina og Ostindien er der en Lysflue; men endskjønt den bær Navnet, formoder jeg ikke, at den opfylder samme Hensigt som et Talglys. Vi har hørt om, at man har læst ved Belysningen fra Sankthansorme langs Gjerderne; men vi tvivler paa, at almindelige Typer kunde læses ved det Lys. Sankthansorme minder os om de fleste Bibelfortolkere, om hvilke Young siger:

> Fortolkerne hvert dunkelt Sted undgaar,
> Mens Solen selv en klar Belysning faar.

Ildfluer kunde hjælpe os bedre; thi de er som levende Lamper. De vakte vor Beundring, da vi saa dem for første Gang ved de italienske Indsøer. Natlyset er en alvorlig Trøster om Nætterne. Maa det vare længe, inden nogen iblandt Eder lærer at kjende dets Værd i de lange Smertens Timer.

Her er et Talglys, der er saa godt, som et Talglys godt kan vente at blive. Lyset er klart og rent. Efter almindeligt Sprogbrug er dette Talglys fuldkommet og giver et

klart Skin. Men alligevel, naar I lærer at kjende det bedre, vil I faa en anden Mening om det. Det udgiver sort Røg paa samme Tid, som det giver klart Lys. Her er et Stykke blankt Tinblik. Hold det over Talglyset, saa vil Du se, at det giver noget ganske andet end bare Lys. Der blir naturligvis intet andet paa Blikpladen, end det, som kommer fra Lyset.

Vil nu en af Eder være saa snil at stryge med sin Finger først over Blikpladen, og saa berøre sin Næsetip eller Pande med Fingeren? Jeg kan ikke overtale nogen iblandt Eder til at gjøre Forsøget? Men dersom nogen af Eder gjorde det, vilde han bevise for os alle, at det bedste Talglys giver ikke ublandet Lys. Jeg er blevet fortalt, at et Menneske kan blive fuldkommen. Ganske vist burde vi være det, og jeg haaber, at efter Bibelens Sprogbrug mange er det. Men dersom alle Slags Prøver var anstillet paa dem, vilde en vis Grad af Ufuldkommenhed komme tilsyne hos de reneste Helgener. Det er som gamle Hr. Trapp siger: "Vi er kanske fuldkomne, men ikke fuldkommen fuldkomne." Naaden gjør os fuldkomne efter vort Slags; men først i Herligheden skal den sidste Syndens Levning blive aldeles udrenset.

Jeg ønsker ikke at være som denne Blikplade og kun bruges til at aabenbare andres Feil, naar det var saameget bedre, at de var ubemærket. Nogle Titteperer har den Gave at opdage gode Mænds Skrøbeligheder. Jeg ønsker ikke deres Talent. Idet de bruges dertil, gaar det dem, som det er gaaet denne Blikplade: de bli'r sodet selv. Forsøg ikke at efterligne den.

I den næste Lignelse har I en enfoldigere Paaminder om de Skrøbeligheder, som Mennesket er underlagt. Et Talglys trænger en Lysesaks, og Mennesket trænger Revselser, fordi de er begge Skrøbeligheden underlagte. I Salo-

mons Tempel var Lysesakse og Skaaler; men de var alle af Guld.

Lysesakse af Guld.

Guds Bestraffelser gjøres i Kjærlighed, saa skyldes ogsaa vore at gjøres: hellige Formaninger i Kjærlighedens Aand er Lysesakse af Guld. Brug aldrig andre og brug ogsaa disse med Forsigtighed, saaat Du ikke slukker ud Flammen, som det jo er Din Hensigt at forbedre. Straf aldrig i Vrede. Behandle ikke smaa Feil, som de var store Forbrydelser. Ser Du en Flue paa Din Søns Pande, saa forsøg ikke at dræbe den med en Slægge; thi Du kunde let dræbe Gutten ogsaa. Gjør den nødvendige men vanskelige Irretesættelsens Gjerning paa den viseste og venligste Maade, saa at det Gode, Du tilsigter, kan opnaaes.

Det var en afskyelig Vane, slemme Gutter havde at pudse Lyset og saa aabne Lysesaksen og lade Røgen og Lugten ud. Lysesaksene er gjort udtrykkelig i den Hensigt at pudse Lyset, ved at knibe af det afbrændte Rak og saa slukke Skaret ved at trykke det i Saksen og saaledes forebygge den modbydelige Røg; men uskikkelige Unger af det forargelige Slags satte Lysesaksen vidt aaben og fyldte hele Værelset med den afskyelige Lugt. Saaledes gjør nogle, som hører om en Broders Feil, de bekjendtgjør dem og synes at finde en Fornøielse i at fylde Nabolaget med ildelugtende Rygter. Jeg beder Eder, gjør ei det. Dersom der er noget galt med Lyset, saa tag det forsigtigt, puds det med Forstand og luk den forargelige Gjenstand forsigtigt inde.

Forunderligt at Hemmeligheden kom ud.

Lader os være tause om de Ting, som vilde sætte en Kristens Karakter i Vanrygte. Hold en slet Nyhed hemmelig,

og gjør ikke som hin unge Dame, der indbød et Dusin Venner for at hjælpe hende at holde Tingen hemmelig, og forunderlig nok, den kom ud alligevel. Kom ihu, at en vakker Dag kan Du selv fortjene Fretteſættelſe; ſom Du da ſkulde ønſke, at denne maatte gives kjærligt og hemmeligt, ſaa hold nu Dine Formaninger indenfor den ømme Kjærligheds hellige Kreds. At formane i inderlig Kjærlighed er vanſkeligt; men vi maa ſætte det ſom vort Maal, indtil vi opnaar at gjøre det med Færdighed. Kom ihu: Guld-Lyſeſakſe, intet uden Guld. Kaſt bort hine forruſtede gamle Ting — hine ukjærlige bidende Bemærkninger. De gjør mere Skade end Gavn og er ikke ſømmelige Ting at haandtere for den Herres Jeſu Tjenere.

Se, hvorledes dyrebart Stof ſpildes, naar det ikke pudſes! Der er en Tyv i Lyſet, og ſaa begynder det at ſprude og rinde bort, iſtedetfor at hengive ſit Legeme til Belysning. Det er ſørgeligt, naar et kriſtent Menneſke har ſlette Vaner eller ſkumle Henſigter.

Spildte Liv.

Vi har ſeet mange ſkjønne Liv ſpildt ved Hengivenhed til Vin. Det kom aldrig til virkelig Drukkenſkab; men det nedſatte Manden og ødelagde hans Indflydelſe. Ligedan er det med et haſtigt Sind, en ſtolt Opførſel eller en Hang til at finde Feil. Hvormange vilde ikke være ſtorartet nyttige, naar det ikke var for nogen uſſel Feil, der hindrer dem. Verdslighed løber af med mangen Mands Evner; Kjærlighed til Fornøielſer gjør ſtore Render i hans Tid; hans Lyſt til Feſtlighed og glimrende Selſkaber berøver ham Anledningen til at tjene Herren. For nogle løber Politikens Hede af med al den Nidkjærhed, de ſkulde have viet Religionen, og i

andre Tilfælde gjør ren Daarskab og Overdaadighed et forfærdeligt Skaar i de Evner, som tilhørte Herren. Du ser, der er Ild og der er Lys; men der er ogsaa noget andet, noget fremmed og skadeligt i Virksomhed, og det maa borttages. Dersom dette er din Stilling, maa Du nok begjære, at Herren vil pudse Dig, endog om Operationen medfører Smerte. Vær sikker paa, at vi har ingen Livskraft at bortkaste, og enhver Ting, som formindsker vor indviede Styrke, er et Rov fra Gud.

Det sprudende Lys.

Her er et sprudende Lys. Du kan tænde det; men det synes at spytte paa Dig og skjænde, som om det var i slet Humør. Bryd Dig ikke om det, det er bare en smuk Maade, det har, som snart gaar over, og saa brænder det behageligt bagefter. — Vi havde engang iblandt os en god Broder — det er nu flere Aar siden, og han er nu for langt borte fra os til at lastes;— han gav altid og gav liberalt; men han tog altid fuld Erstatning for sine Penge ved Knurren. Han syntes, der var saa altfor meget Tiggeri; han syntes, at saadanne Ting burde skaffes tilveie paa en anden Maade; han syntes, — ja, Sandheden var, at han syntes at være fuld af misfornøiede Tanker; men han sluttede altid med at sige: "Ja, der er ogsaa min Del." Det gjorde mig ondt for ham; thi han var virkelig god.

Dersom nogen af Eder har den Vane at sprude, skulde jeg ikke raade ham til at anvende stor Flid paa at forøge den, den er ikke smuk og anbefaler slet ikke et Menneske til sin Omgangskreds. Naar et Talglys har været saa længe i Kjælderen, at det er blevet fugtigt, kommer det til at spytte og sprude lidt; men der er ingen Grund, hvorfor Du og jeg skulde være i Kjelderen, indtil vi blev syge af Tungsindighed.

Lad os heller opholde os paa Husets Solside, saa skal vi brænde og skinne med en hyggelig Klarhed. Jeg haaber, at vi ikke er skaaret af saadan Tværved, eller født som Atilla til at være "Menneskehedens Svøbe." Jeg formoder, at det ta'r alle Slags Mennesker for at gjøre en Verden; men jo færre der er af den brummende Graabjørns Slægt, jo bedre er det for dem, som skal leve med dem.

Kroniske Knurrere.

Vort sprudende Lys er nu kommet over sin Svaghed, idet at den fugtige Flæk er udbrændt, og naar du og jeg kommer til vor Tværheds Halvtime, lad os da søge at komme over den saa snart som muligt, og imidlertid holde os for os selv, medens den varer, saa at ingen skal vide, at vi har furtet. Gaa ind i dit Knurrekammer og kom over den; eller endnu bedre, gaa ind i dit Lønkammer og overvind den.

Vi har seet en høflig Indretning hos nogle Tobakshandlere for at give Ild til de Forbigaaende. Dette kan tjene som en Antydning for os selv for høiere Hensigter. Dersom vi kjende den guddommelige Sandhed, lad os da altid være rede til at meddele den og ved vor vindende Maade uafbrudt sige: "T a g I l d!" Lad os være tilgjængelige med Hensyn til aandelige Ting. Saa skal vi snart se, hvorledes andre kommer og henter Lys hos os. Vi kjender Folk, til hvem ingen i Nødens Time vil finde paa at tale. Lige saa snart vilde man falde paa at gjøre en Tornebuske til Hovedpude. Dersom Folk, de ikke kjendte, skulde komme og trænge sine personlige Sorger ind paa dem, vilde de mødes med en af disse "Gjennemborere," som skuer En gjennem fra Top til Taa og gjør, at En visner paa samme Tid. Paa den anden Side er der ogsaa Ansigter, der er levende Advertissement, hvori

læses: **God Bekvemmelighed for Mand og Sorg.** Du er sikker paa at finde en Ven der.

"Tag Ild."

Visse Mennesker er som Sikkerhedshavne, hvorhen alle Skibe i Nød vender sig hen. Naar Du ønsker at spørge Veien paa Gaden, skyr Du instinktmæssigt den opstyltede vigtige Herre, og fremsætter Dit Spørgsmaal for Manden med det venlige Smil og aabne Ansigt. I vor Kirke har vi Venner, der synes at sige til alle: Tag Ild! Maatte deres Antal høiligen forøges!

Dette Lys er vendt op og ned, og det kan ikke vare længe, førend det slukker sig selv. Naar den dyriske Natur i vore Hjerter faar herske over den aandelige, kan den hellige Flamme ikke længe holdes ilive. Naar Verden er øverst og de evige Ting nederst i vore Hjerter, staar et helligt Liv i stor Fare.

Naar Forstanden knuser Følelserne, er Sjælen ikke i en ret Tilstand. Det er nødvendigt snart at faa Tingene rettet, ellers indtræder de værste Følger. Vor Bøn til Gud skulde altid være, at dette ikke maa hændes os, og naar vi ser, at andre staar i Fare derfor, da skulde vi fyldes med bedende Omsorg for, at de ved Guds Haand maa blive vendt i en ret og straalende Stilling.

At spilde Talgen.

Somme Mænd, der ikke er aldeles oprigtige, spilder meget af sin Indflydelse. Om saadanne kunde vi gjerne bruge det gamle og aflægse Ord: Talgspildere. Det er sørgeligt at bortkaste Livet paa skadelig eller unyttig Maade.

Her er et Talglys, som ser meget imponerende ud. Dets

Omfang er som en Aldermands. Man venter store Ting af en saa omfangsrig Belysser. Se paa Størrelsen. Men naar jeg tænder det, er dets lysende Kraft meget liden. Kan I se noget Lys komme fra det? Det er i Sandhed en Stjerne af den mindste Størrelse. Vi har her den meste Talg og det mindste Lys. Sandheden er, at kun den mindste Del af Talgen, netop den omkring Midtpunktet nogensinde smelter. Dette gjør en liden Brønd med varmt Fedt; men det øvrige er saa haardt og koldt, som om der ingen brændende Væge var i Midten. Saaledes er det med Mennesker med større Evner end Hjerte; den største Del bruges slet ikke.

Mangen stor og lærd Præst, med et stort Kvantum latinsk og græsk Talg er til svært liden Nytte, fordi hans Dygtighed ikke opvarmes af Hjertet. Hans største Del forbliver kold. Mangen stor Rigmand med Rigdommens Fedme lader sig aldrig gjennemvarme. Man kan smelte ham saa langt som en eller to Skillings Værd, men kommer aldrig til hans Tusener; de berøres ikke. En delvis Hengivelse er en tvilsom Ting, men hvormeget har vi ikke netop heraf! Det, som tiltrænges, er „overflødig Naade," for at smelte hele Menneskets og gjøre hver Del af ham bøiet og skikket for Guds store Hensigt, at give Verden Lys.

En Tordens Søn.

Det, som er af største Betydning, er at have stort nok Hjerte. Jeg har lagt Mærke til, at Talere gjør Indtryk paa Tilhørerskaren mere i Forhold til deres Hjerte end i Forhold til deres Hoved. Jeg var engang nærværende ved et Møde, hvor en virkelig solid og belærende Taler var istand til at magnetisere os alle, saa at efter et halvt Minut mere skulde vi alle have været sødt indslumret. Hans Tale var saa god

som Guld og lige tung. Han fulgtes af en Mand, som var „helt tilstede," hvad der var af ham. Han var saa energisk, at han knuste en Stol og fik os alle til at trække vore Fødder til os af Frygt for, at han skulde falde paa vore Ligtorne. Hvor han vækkede Folk op! Gallerierne applauderede ham. Jeg ved ikke, hvad han sagde, vidste det ikke dengang; men det var mærkværdigt. Et Hurtigtræn med seksti Mil i Timen er som intet mod den Taler. Han strøg forbi os som — ja, som slet ingenting. Han mente, hvad han sagde, og vi følte, at han fortjente Applaus for sine nidkjære Hensigter. Han var Fyr og Flamme og vi vilde for en Tid glæde os i hans Skin.

Krudt trænger Kugler.

Jeg fremholder ham ikke som et efterfølgelsesværdigt Eksempel, thi i Krig trænger man Kugler ligesaavel som Krudt, men jeg kunde ikke undgaa at se, at et varmt Hjerte vil seire, hvor en kold Tyngde intet kan udrette. Min Ven var som Skoflikkerens Talglys med to Rak. Hans Blus var meget stort i Forhold til Talgen.

Under vort Arbeide med at gjøre godt maa vi ikke lade vor Lærdom forblive kold og unyttig. Dr. Manton var en af de bedste Prædikanter, da han var baade belærende og enfoldig. Ved en Anledning, da han talte for en Forsamling af Storfolk, anvendte han ganske naturligt en lærdere Stil end ellers var hans Sædvane. Han følte sig haardt bestraffet, da en fattig Stakkel tog ham i Præstekjolen og beklagede, at ihvorvel han ofte var blevet opbygget ved hans Prædiken, havde han denne Gang intet faaet. Ilden havde ikke været saa stærk, som Talgen havde været kold. Det er en forfærdelig Ting, naar Tilhørerne under en Prædiken har mere Brug for en

Ordbog end for sin Bibel. En Prædikant kan dynge Bøger baade paa sit Hoved og paa sit Hjerte, indtil ingen af Delene kan arbeide. Giv mig da heller en enthusiastisk Salvationist, der bærer et brændende Vidnesbyrd, end en af Eders højlærde Filosofer, der taler med kold Anstand.

Sikkerhedslygten.

Her er, hvad Eders fornuftige Tante ude paa Landet pleiede at give Eder med, naar Sengetiden kom, under Eders Besøg til det gamle Hjem. I sagde: "Tante, hvad skal jeg bruge dette Bur til? Er dette Talglys fra Forstanden, siden det trænger til at lukkes ind saa trangt?" "Nei," svarede hun, "vi har havt unge Folk her, som har været saa slemme, at de har læst paa Sengen, og I ved, hvor farligt det er. De kunde jo sætte Ild i Omhænget, og hele Huset kunde brænde og al Eders Onkels Eiendom gaa op i Luer og hele Landsbyen fortæres.

Derfor satte jeg Lyset i denne Lygte for at forebygge saadan Tildragelse."

Men efter al Tantes Forklaring syntes I ikke om hendes indestængte Lys, og jeg undrer mig paa, om I ikke tog det ud af sit tillukkede Fængsel og læste om blot ganske lidt ved det klare Lys. Unge Folk er saa uforsigtige! Nu er det vist meget ønskeligt at være forsigtig baade i hvad man siger og gjør. I alle Sammenkomster er det godt at være forsigtig i sin Optræden. Men kan man ikke være forsigtig uden at formindske Hyggelighedens Lys?

Kan man ikke være forsigtig uden at være mistænksom? Her er lige saa god Sikkerhedslygte som hint mørke Fængsel, men den er blank og lysende.

Sukker imod Eddike.

Lad Forsigtigheden altid være parret med Venlighed. Staa paa Vagt, men se ikke ud, som om du havde svælget en Pot Eddike. Vaag imod Synd, men udryd ikke alt, som kan gjøre Livet lyst og lykkeligt. Sluk ikke Lyset af Frygt for at brænde ned Huset.

Med Hensyn til at være paa Vagt mod Bedragere, som søger din Gavmildhed, brug sund Fornuft, men ikke Haardhed. Jeg vilde heller nu og da blive taget ved Næsen, som man siger, end altid være mistænksom. Man synes ikke om at gaa baade Nat og Dag i Staalharnisk; af og til liker man at tage Hjelmen af og lægge Hovedet paa Puden. Det kan have sin Nytte at blive narret nu og da, saa at vi kan se hvor svag man er — jeg mener de klogeste iblandt os.

Denne aanden Sikkerhedslygte, der er saa venlig og blank, er mit Ideal. Her har vi Forsigtighed uden Bekymring, Klogskab uden Skummelhed. Saaledes være det ogsaa med os, at vi har dødeligt Had til al Synd, men Lyst til alt, som er frydefuldt, glædeligt og rent.

Her er et Timeglas og et Talglys. Og som Glasset rinder og Lyset brænder, mærker vi, hvorledes Tiden forsvinder. I de gamle puritanske Prædikestole pleiede der at være et Timeglas, og man ventede, at Prædikanten skulde prædike, saalænge Sanden randt i Timeglasset, hvilket jo var akkurat en Time.

En langtrukken Broder.

En humoristisk Prædikant havde ved en Anledning naaet bare til "attende," da Timeglasset randt ud, og da han havde tretti Afdelinger at tale om, vendte han Instrumentet om og sagde: "Brødre, lader os tage et Glas til!" Naar vi hører

om den Tidslængde, Eders Forfædre opgav for at høre paa Prædikener, burde I skamme Eder over al den Knurren over lange Prædikener og blive villige til at tage op hver Smule af den stakkels Skillings Værd, som I nu tillader os at give Eder i en kort Trekvarters Time. Enten vi taler eller hører, haster Tiden fremad. Snart er vort Livs Sand udrundet. Ligesom Jorden, idet den dreier sig om sin Akse, fører os uimodstaaeligt med sig, saaledes føres vi uimodstaaeligt fremad ved Tidens Løb. Hvor den flyver for en middelaldrende Mand! Hvor frygtelig er Farten for den Gamle! Vi kan sige det samme om Timerne som om Keruberne: "enhver havde seks Vinger." Dersom alt er fæstet ved Troen paa den Herre Jesus, behøver vi ikke at ønske, at det skulde være anderledes; thi jo hurtigere Tiden gaar, jo snarere er vi hjemme hos Gud vor Fader.

Vi føler, idet vi betragter det minkende Lys og den rindende Sand, at vi idetmindste ikke har nogen Tid, der behøver at dræbes. Den, vi har, er altfor liden for vore høie og hellige Øiemed. Vi trænger ikke Kort eller Tærning eller Theater til Tidsfordriv; vor Tid driver fra os altfor hurtigt uden saadanne Midler. De, som nu dræber Tiden, vil snart finde, at Tiden dræber dem, og da vil de gjerne give Verdener, om de kunde, forat vinde en eneste Time tilbage. Kom ihu Dronning Elisabeths sidste Øieblikke, og vær saa omhyggelig i at bruge hver Time, som om I ingen anden Time ventede.

Om at brænde Lyset fra begge Ender.

Det næste Billede er en Advarsel og ikke et Eksempel. I har ofte hørt det sagt om den og den, at han "brænder sit Lys fra begge Ender." Ødelanden spilder baade Kapital og

Rente, og ved at forsømme sin Gjerning og ødelægge sine Midler paa kostbare Fornøielser, brænder han Lyset fra begge Ender. De Lastefulde forbruger ikke alene sin daglige Kraft, men trækker ogsaa paa sit Legemes Fremtid, saa at naar nogle faa Aar er endt, er de gamle Mænd og Kvinder længe før Tiden. Vogt Eder for at brænde Lyset fra begge Ender. Det fortæres hurtig nok, om man kun brænder det fra en Ende; thi Eders Livs og Styrkes Kapital er strengt begrændset.

Dersom der er nogen her tilstede, som synder baade til høire og til venstre, lad ham afstaa derfra og ikke have saadan forfærdelig Hast paa sin Vei til evindelig Fordærvelse. Lad dette Talglys kaste sit Lys over Eders Overdaadigheds Daarskab, og maa saa den forlorne Søn vende hjem, førend hans Lys er udbrændt. Saa I nogen Gang, at et Lys blev saa ufornuftigt brugt? I kjender ingen af Eders Omgivelser, der er saa gal; men ser I Eder rundt i den vide Verden, vil I finde Tusener bortødslet og Menneskeliv forkortet ved at brænde Lyset fra begge Ender.

Nogle fromme Mennesker er meget urimelige mod sine Præster og Lærere og ønsker, at de skal arbeide sig tildøde. Mangen en duelig Guds Tjener er tabt for Kirken ved at brænde sit Lys fra begge Ender.

Lys-Meteorer.

Dette Lys er kommet frem paa en ond Tid. Jeg har her en Flaske med en sort Substans, som skal falde paa Lysets Blus. Naar jeg fortæller Eder, at denne Flaske indeholder en Slump Filspaaner, vil I med en Gang spaa, at de vil slukke Lyset.

Lad os se, hvad der vil hænde! Naa! Istedetfor at slukke Lyset, gjør jeg, at Lyset opfører sig, som aldrig Talglys før

har gjort! Her har vi jo et Fyrværkeri, som, om det end ikke kan sammenlignes med Crystal Paladsets, dog har en Herlighed af et eget Slags. Tror I ikke, at ofte, naar Satan forsøger ved Sladder at kaste Støv paa den Kristne, han kun udretter, at den Kristne skinner saameget klarere. Han var Lys før; nu funkler han og udsender en Herlighed og Skjønhed, som vi aldrig troede fandtes hos ham; thi dette kunde aldrig komme fra ham, medmindre han var blevet anfaldt af Fristelser, Prøver og aandelige Vanskeligheder. Gud give, at det maa blive saa med os i al vor Trængselstid! Maa vi vende Staalets Filspaaner til Lysstraaler!

Samlet Glands.

Vi vil nu slutte, som de gjør ved Friluftsfester — med en stor Forevisning af Fyrværkeri.

Her er nu mange Talglys, der forener sine Straaler; men de hviler alle paa en Grundvold og lyser med forenet Glands. Kan de ikke forestille Kristi Kirke i dens Mangeartethed, Forskjellighed og Enhed? Disse Talglys staar alle paa en Bordfod, de giver alle den samme Belysning; men alligevel er de af forskjellige Sorter, Størrelser og Kulører. Var man langt borte, vilde de se ud som blot et Lys. De er mange og dog blot et. Jeg traf engang til at sige, at ingen kunde afgjøre, hvem der var forenede Presbyterianere, hvem der var Frikirke, hvem som var Wesleyanere, eller Primitive, eller Salvationister, eller Baptister osv. Men en stærk gammel Baptist forsikrede mig om, at de "Dyppede" gav det bedste Lys.

En anden sagde, at Presbyterianerne var i det hele taget støbt i den bedste Form. En tredie troede, at den engelske Kirke var det reneste Voks. Jeg fortalte dem, at nogle Bap-

tiſter trængte til en ny Daab (Baptisme). Fri-Kirkerne vilde ikke blive værre, om de blev lidt mere faſte i Troen, og endog Methodiſterne kunde forbedre ſine Methoder. Det fornemſte Spørgsmaal var Beſiddelſen af Guds ene Lys og Ild, den guddommelige Sandheds Flamme. De, ſom ſkinner af Guds Naade, er alle et i Kriſto Jeſu.

Hvad Herlighed der vil blive i den ene Kirke, naar alle dens Lemmer ſkinner, og alle er et! Maa den Dag ſnart oprinde! Amen.

Har jeg ikke bevist, at der er en hel Verden af Belysning i et Talglys?

Luther-Prædiken.

Holdt ved 400-Aars Jubilæet i Exeter Hall.

Thi i Kristo Jesu gjælder hverken Omskjærelse eller Forhud, men Troen, som er virksom ved Kjærlighed. Gal. 5, 6.

Paulus feier her med engang bort al Fortrøstning til Religionens ydre Ting, som er en saa almindelig Fristelse til alle Tider. Omskjærelsen var for Jøderne en stor Ting, og de fortrøstede sig ofte paa den; men Paulus erklærer, at den gjælder ikke. Der kunde være andre, der glædede sig over, at de ikke var Jøder; men Paulus erklærer, at deres Forhud gjælder ikke mere end det Modsatte. Visse Ting, som staar i Forbindelse med Gudsfrygt, er udvortes, og er alligevel nyttige paa sit Sted, især er dette Tilfælde med Daab, Nadverd, at møde sammen til Gudstjeneste, Læsning af Ordet og offentlig Bøn og Taksigelse. Disse Ting er rigtige og nyttige; men paa ingen af dem maa vi bygge vort Salighedshaab, og denne Tekst feier dem alle bort og siger udtrykkeligt, at de gjælder ikke, dersom vi gjør dem til Grundvold for vor Fortrøstning.

Paa Luthers Tid havde en overtroisk Tillid til disse ydre Anordninger overskygget Troen paa Evangeliet. Ceremonier var forøget i saadan overflødig Mængde, at den enkle og enfoldige Saliggjørelses Vei var skjult. Der trængtes en kraftig Sjæl, som baade saa Sandheden selv og kunde vise den til andre. Da Gud opreiste Martin Luther, der fødtes for fire Aarhundreder siden, bar han et vældigt Vidnesbyrd mod Salig-

gjørelse ved udvortes Skikke og ved Presterænkers Kraft, og paastod, at Saliggjørelsen er ved Troen, og at Guds Kirke er et Samfund af Præster, idet at hver Troende er en Præst for Gud.

Guds Præsteskab.

Om Luther ikke havde fremholdt det, vilde Læren have været lige sand; thi denne Forskjel mellem Præsteskab og Lægfolk har ingen Grund i Skriften, som kalder de Hellige "Guds kleros", Guds Præsteskab eller Arv. Atter læser vi: "I er et aandeligt Præstedømme." Hvert Menneske, som tror paa den Herre Jesus Kristus, er salvet til at udføre det kristelige Præstedømme, og behøver derfor ikke at bygge sin Fortrøstning paa en anden, da vi ser, at en saakaldt Præst ikke er mere end et andet Menneske. Hvert Menneske er ansvarligt for Gud for sin egen Del. Enhver maa læse og randsage Skriften for sig selv, tro for sig selv, og naar han er frelst, opofre sig selv som et levende Offer til Gud ved Jesus Kristus, som er vor Bekjendelses eneste Ypperstepræst. Saa meget om den negative Side af vor Tekst, der er fuld af Advarsel i denne formalistiske Tidsalder.

Det første Vidnesbyrd af vor store Reformator, gjaldt en Synders Retfærdiggjørelse for Gud ved Troen paa Jesus Kristus og ved den alene. Han kunde paa en passende Maade have taget som sit Motto: "I Jesus Kristus gjælder hverken Omskjærelse eller Forbud; men Troen, som er virksom i Kjærlighed." I Augustiner-Klostret i Wittenberg var han meget ængstet og oprørt i sit Sind, og der læste han i en gammel latinsk Bibel denne Tekst: "Den Retfærdige skal leve ved Troen." Det var for ham en ny Sandhed, og ved dette Middel tændtes til nogen Grad et nyt Lys i hans Sjæl; men saadan var hans Opdragelses Fordom og saadan var Omgivel-

sernes Mørke, at han endnu haabede at finde Frelse ved udvortes Gjerninger.

Lang Faste.

Han fastede derfor saa længe, at man fandt ham besvimet af Hunger. Han var overmaade nidkjær i at erholde Saliggjørelse ved Gjerninger. Tilsidst gjorde han en Pilegrimsreise til Rom, og haabede der at finde alt, som var helligt og styrkende; hans Søgen var frugtesløs, men han fandt alligevel mere, end han saa efter. Paa den udskregne Pilati Trappe, medens han holdt paa at klatre opad den paa sine Knæ, lød atter Teksten fra Wittenberg som et Tordenskrald i hans Øren: "Den Retfærdige skal leve ved Troen."

Han stod op og gik ned Trappen for aldrig mere at krybe op ad den. Lænken var brudt; Sjælen var frigjort. Luther havde fundet Lyset, og herefter var det hans Livsgjerning at sprede dette Lys udover Folkene, idet han for stedse raabte: "Den Retfærdige skal leve ved Troen." Den bedste Mindetale, som jeg kan holde over denne Mand, er at prædike den Lære, som han holdt saa dyrebar, og J, som endnu ikke er frelste kan bedst hjælpe mig ved at tro denne Lære og bevise dens Sandhed for Eders eget Vedkommende. Maa den Helligaand virke dette i mangfoldige af Eder.

I. Lader os da først spørge: Hvad er denne Tro?

Vi taler altid om den; men hvad er den? Naarsomhelst jeg taler om den, er jeg bange for snarere at fordunkle end at forklare den.

Fortælling om Bunyan.

Der er en Fortælling om Bunyans Pilegrims Vandring. Den fromme Thomas Scott, Bibelfortolkeren, skrev Anmærkninger til den, da han syntes, den var vanskelig at forstaa, og

han ønskede derfor at gjøre den klarere. En gudfrygtig Husmand i hans Menighed havde Bogen, og Konen læste i den, idet Præsten kom ind. Han sagde til hende: "Ja saa, jeg ser, De læser Bunyans Pilegrims Vandring. Forstaar De den?" Hun svarede meget troskyldigt: "Ja, vist, min Herre; Bunyan forstaar jeg meget godt, og jeg haaber, at jeg nok en Gang bliver istand til at forstaa Deres Forklaringer." Jeg er bange for, at I skulde komme til at sige til mig, naar jeg slutter: "Jeg forstaar, hvad Tro er, som den fremstilles i Bibelen, og en Dag kan jeg kanske være istand til at forstaa Prædikantens Forklaring af den." Advaret herved vil jeg nu tale saa enfoldigt, som jeg kan.

Først altsaa maa vi komme ihu, at Tro er ikke blot, at man holder fast paa en Troesbekjendelse. Det er meget ret at sige: "Jeg tror paa Gud Fader, almægtig, Himmelens og Jordens Skaber," osv. til Enden; men Du kan gjentage alt dette og ikke være en Troende efter Skriftens Forstaaelse af Ordet Tro. Endskjønt Bekjendelsen er sand, er det dog et Spørgsmaal, om den er sand for Dig. Det vilde være det samme for Dig, om det Modsatte var sandt; thi Du stikker Sandheden bort, som naar man lægger et Papir i en Ledike, og det har ingen Indflydelse paa Dig. "En meget ren og ret Bekjendelse," siger Du; "en meget ren og ret Lære," og saa lægger Du den til at sove. Den har ingen Indflydelse paa Dit Hjerte eller Dit Liv. Du maa ikke indbilde Dig, at det at bekjende en rettroende Troesbekjendelse er det samme som Tro paa Kristus. En sand Troesbekjendelse er af flere Grunde ønskelig; men om den forbliver en død, uvirksom Ting, kan den ikke bringe Dig Frelse. Tro er at tro Sandheden; men den er ogsaa mere.

En nødvendig Distinktion.

Atter, Troen er ikke blot Tro paa, at der er en Gud, ihvorvel vi maa have denne ogsaa; thi vi kan ikke komme til Gud, uden at vi "tror, at han er til, og at han bliver Deres Belønner, som søger ham." Vi skal tro paa Gud — at han er god, salig, sand og ret, og at han derfor er at fortro sig til, sætte Tillid til og prisværdig. Hvadsomhelst Gud siger, behøver man ikke at tvivle paa, men tro paa ham.

Du ved, hvad det er at tro paa en Mand, ikke sandt? At tro paa en Mand er at følge ham, sætte Tillid til ham, at modtage hans Raad. Ligeledes tror Troen paa Gud — tror ikke blot, at han er til, men finder Hvile i hans Væsen, i hans Søn, i hans Forjættelser, i hans Pagt, i hans Ord, i alt, han er. Troen sætter en levende og elskelig Tillid til sin Gud i alle Ting. Især maa vi tro paa, hvad Gud har aabenbaret i Skriften — at det er visseligt og sandeligt et sikkert og ufeilbarligt Vidnesbyrd, som kan annammes uden noget Spørgsmaal. Vi annammer Faderens Vidnesbyrd om Jesus og agter paa det, som paa et Lys, der skinner paa et mørkt Sted.

Troen maa især tro paa ham, som er Hovedsummen og Indholdet af hele denne Aabenbaring, Jesus Kristus, som blev Gud i menneskeligt Kjød, at han kunde gjenløse vor faldne Natur fra alle Syndens Onder og opreise den til evig Lykkalighed. Vi tror Kristus og tror paa ham, idet vi modtager ham paa Grund af det Vidnesbyrd, Gud har givet om sin Søn, at han er en Forsoning for vore Synder. Vi antager Guds uudsigelige Gave og modtager Jesus som vort alt i alle.

Dersom jeg skulde betegne den saliggjørende Tro med et Ord, maatte jeg sige, at den er Tillid. Det er saaledes at

tro paa Gud, og saaledes at tro paa Kristus, at vi fortrøste os selv og al vor evige Skjæbne i en forsonet Faders Hænder.

II. For det andet vil vi nu betragte, hvorfor Troen er valgt som Saliggjørelses Vei.

Jeg vil minde Eder om, at om vi end ikke kunde svare paa dette Spørgsmaal, vilde det ingen Forskjel gjøre; thi da Herren har bestemt Troen som Naadens Vei, er det ikke for os at angribe hans Valg. Tiggere maa ikke være Vælgere; lad os tro, dersom Herren har saaledes beskikket det.

Ingen Hjælp for fordums Mangler.

Men vi kan til nogen Del besvare dette Spørgsmaal. For det første er det klart, at ingen anden Vei er mulig. Det er ikke muligt for os at blive frelst ved vor Fortjeneste; thi vi har allerede brudt Guds Lov, og kan ved fremtidig Lydighed, da vi allerede paa Forhaand skylder den, ikke betale gammel Gjæld.

Om bestandigt Taaren flød,
Ifver aldrig jeg afbrød —
Alt for Synden nok ei var;
Du alene Frelse har.

De gode Gjerningers Vei er tilmuret ved vore forrige Synder, og den er sikker paa at blive endnu mere ufremkommelig paa Grund af vore fremtidige Synder. Vi burde derfor glæde os over, at Gud har anbefalet for os den aabne Troes Vei.

Gud har udvalgt Troens Vei, for at Saliggjørelsen kunde blive af Naade. Dersom vi maatte gjøre noget for at frelse os, var vi sikker paa at tilskrive en vis Grad af Fortjeneste til vore Gjerninger, vore Følelser, vore Bønner, vore Almisser, og vi vilde saaledes trække en Del fra Guds ublandede Naade. Men Saliggjørelsen kommer

fra Gud som ren Barmhjertighed — som en Handling af uforskyldt Venlighed og Godhed, og Herren vil derfor lægge den kun i Troens Haand, fordi Troen anmasser sig intet som Fortjeneste. Troen fralægger sig med et Ord al Tanke om Fortjeneste, og Herren vælger derfor af Naade at lægge sin Kjærligheds Skat i Troens Haand.

Hovmod korsfæstet.

Atter er Saliggjørelsen ved Tro, for at vi ikke skal rose os; thi dersom vor Frelse kommer paa Grund af vore Gjerninger, eller vore Følelser, er vi sikre paa at rose os; men er den ved Troen, kan vi ikke rose os. "Hvor er saa vor Ros? Den er udelukket. Ved hvilken Lov? Gjerningernes? Nei; men ved Troens Lov." Troen er ydmyg og tilskriver Gud al Ære, Troen er sanddru og bekjender, at den skylder Guds overvættes Naade Alt.

Jeg takker Gud, som har valgt denne Troens Vei; thi den er saa passende for fattige Syndere. Mange iblandt os i Aften vilde aldrig blevet frelst, dersom Frelsen var beredt kun for de Gode og Retfærdige. Sæt, at Du var i Din sidste Dødsstund, hvilke gode Gjerninger skulde Du da udføre? Hin døende Røver fandt det at være en heldig Omstændighed, at han ved Troen kunde forlade sig paa den korsfæstede og før Solnedgangen være med ham i Paradis. Troen passer altid for Syndere og især for døende Syndere. I visse Henseender ved vi, at vi alle er i den Tilstand, og nogle af os i særskilt Forstand; thi hvem af os ved, at han skal se Morgendagens Gry?

Atter takker jeg Gud, fordi Saliggjørelsens Vei er ved Troen; thi derved er Veien aabnet for den mest Uvidende. Hvilken herlig Theologi, vi faar nu for Tiden, dyb Tænkning kalder man det. De gaar saa dybt ned i sit Emne og rører

op saameget Mudder fra Bunden, at Du kan ikke se dem, og de kan ikke se sig selv. Ja, jeg antager, at Lærere af en vis Skole ikke ved engang selv, hvad de taler om. Dersom nu Frelsen kun skulde være mulig for de Lærde ved at læse gjennem store Bind, hvad vilde der saa blive af Masser af Sjæle i Bow og Bethnal Green og Seven Dials?* Dersom Evangeliet bestod af en Masse Lærdom, hvorledes skulde de ulærde blive frelst? Men nu kan vi gaa til enhver af dem og sige: "Jesus døde."

"Der er Liv for et Blik paa den Korsfæstede,
Der er Liv nu paa Stunden for Dig."

III. For det tredie skal jeg nu slutte paa en Maade, som passer for denne Luthers Mindefest. I har hørt en hel Del om, at Luther prædikede Frelse ved Troen alene. Lad os nu vende os til Luthers Liv og se, hvad Luther selv forstod dermed. Hvad Slags Tro udviste Luther selv, som den, ved hvilken han blev retfærdiggjort?

Først ledede Troen i Luthers Tilfælde ham til en aaben Bekjendelse af sin Tro. Luther ventede ikke at gaa til Himmelen opad Bagtrappen, som saa mange unge Mænd venter at gjøre. I ønsker at være Kristne i det Skjulte forat undgaa Korsets Forsmædelse. Luther nægtede ikke at bekjende Kristus og tage Korset op og følge ham. Han vidste, at den, som tror med sit Hjerte, skal ogsaa bekjende med sin Mund, og dette gjorde han da ogsaa paa en tapper Maade. Han begyndte at lære og prædike den Sandhed, som havde oplyst hans egen Sjæl. En af hans Prædikener mishagede Hertug Georg af Saksen; men da den frelste en Dame af høi Rang, bekymrede ikke dette Luther. Han var ikke den Mand, som vilde skjule Sandheden, fordi det var farligt at bekjende

* Nogle af Londons usleste Strøg. O. A.

den. Det koſtede ham noget at ſtaa tappert frem for et rent og enfoldigt Evangelium; men han troede, at Vidnesbyrdet var værdt mere, end det koſtede.

"Uden Penge og for Intet."

Livets Flod er ſaa fri ſom nogen Flod, der løber til Havet, og hele Verden maa gjerne bøie ſig ned og drikke. Luther ønſkede, at Folket ſkulde have fri Adgang til Bibelen. Han var ikke altid ſaa overvættes høflig i ſin Tale; han var for alvorlig dertil, han talte fra Hjertet, han var bare Ild og hans Ord var ſyvfold glødet.

Han troede, at Frelſen kunde erholdes "uden Penge og for Intet," og han ſkjulte ikke ſin Overbevisning. Han ſpigrede ſine Theſer paa Kirkedøren, hvor alle kunde læſe dem. Naar Aſtronomerne trænger Navn for en ny Konſtellation paa Himmelen, lad den da kaldes "Hammer og Spiger." I, ſom ingen Bekjendelſe vil aflægge, lad da denne Mands aflagte Tro beſkjemme Eder!

Hans djærve Forſvar for Sandheden gjorde ham høiligen forhadt paa ſin Tid med en Bitterhed, der endnu ikke er uddød. Det har altid været ſaa og vil altid blive ſaa. Lys har intet Samfund med Mørke, ei heller vil Olje forenes med Vand; der er intet Samfund mellem Kriſtus og Belial. Luther vilde ikke ofre ſin Overbevisning for Menneſkers Berømmelſes Skyld. Han følte, at han var ret, og gik fremad og ſtandſede ikke forat beregne Følgerne. Forhaanelſe, Ondſkab, endog det mørke Fængſel kunde ikke vende ham af fra ſit Maal, ei heller ryſte hans hellige Mod.

Henvendelſe til unge Mænd.

Unge Mænd, jeg ved ikke, hvad Eders Ønſkers Maal er; men jeg haaber, at I ikke ønſker at være bare Spaaner i Sup-

pen, der ingen Smag giver. Jeg har ingen Længsel efter den Stilling. Jeg ved, at dersom jeg ikke har nogen, der bittert hader mig, kan jeg heller ikke have nogen, der inderligt elsker mig, og derfor er jeg forberedt paa at have begge Dele. Naar Mænd med det rette Hjerte finder ærlig Sandhedskjærlighed hos en Mand, raaber de: "Han er vor Broder!" Naar saa Mænd med urette Hjerter svarer: "Ned med ham!" takker vi dem for den ubevidste Hyldest, de derved giver til Karakterens Fasthed. Intet Guds Barn skulde søge Verdens Bifald. Luther gjorde det sandelig ikke. Han behagede Gud, og det var nok for ham.

Hans Tro var ogsaa af det Slags, at det drev ham til en hjertelig Ærbødighed for det, som han troede var den Hellige Skrift. Jeg synes ikke, at han altid var vis i sin Dom om, hvad Bibelen indeholder; men alligevel var Skriften for ham den høieste Domstol. Dersom nogen efter Bogen havde overbevist ham om Vildfarelse, vilde han med Glæde have tilbagekaldt; men det var ikke deres Hensigt, de sagde bare: "Han er en Kjætter, fordøm ham eller tving ham til at tilbagekalde."

En Nar som Klient.

For dette Krav firede han ikke et Øieblik. Desværre i vor Tid sætter et stort Antal Mænd sig op til at være sine egne inspirerede Forfattere. Jeg er bleven fortalt, at hver Mand, som er sin egen Sagfører, har en Nar som sin Klient, og jeg tror, at dersom nogen stiller sig op til at være sin egen Frelser eller sin egen Aabenbaring, hænder netop samme Ting. Denne indbildske Tanke svæver i Luften nu for Tiden. Enhver holder paa at udspekulere sin egen Bibel. Ikke saa med Luther. Han elskede den hellige Bog. Han kjæmpede ved dens Hjælp. Den var hans Stridsøkse og hans Krigsvaa-

ben. Skriftens Ord antændte hans Sjæl; men han forkastede Traditionen. Han vilde ikke bøie sig for Melanchton, Zvingli eller Calvin eller hvemsomhelst, hvor lærd og from han maatte være; men han tog sin personlige Tro fra Skriften, og ifølge dens Lys fulgte han Herrens Ord. Maatte der være mange Luthere paa dette Sted!

Den næste Ting, som jeg ønsker at bemærke, er hans Troes inderlige Daadrighed. Luther troede ikke, at Gud skulde gjøre sit eget Arbeide, saa at han kunde gaa hen i Dovenskab. Langt ifra. En Discipel sagde engang til Muhamed: "Jeg vil slippe min Kamel løs og lide paa Forsynet." "Nei," sagde Muhamed, "forlad Dig paa Forsynet; men bind Din Kamel med Forsigtighed." Dette lignede Oliver Cromwells puritanske Befaling: "Tro paa Gud, men hold Krudtet tørt." Luther troede bedre end de fleste Mennesker paa at holde Krudtet tørt. Hvor han arbeidede! Med Pen, med Mund, med Haand, han var virksom langt over, hvad vi kan tro.

Mange Mænd i et.

Han syntes at være en Mand med mange Hænder. Han udførte Arbeide, som vilde have krævet hundrede mindre Mænds Styrke. Han arbeidede, som om alle Ting var afhængig af hans Arbeide, og faldt saa tilbage i hellig Tillid paa Gud, som om han intet havde gjort. Dette er en Tro, som frelser et Menneske baade i dette Liv og det tilkommende.

Atter, Luthers Tro var overflødig rig paa Bøn. Hvilke Paakaldelser de var! De, som hørte dem, fortæller os om hans Taarer, hans Kamp, hans hellige Argumenter. Han gik ind i sit Lønkammer med tungt Hjerte og forblev der en Time eller to, og kom saa ud syngende: "Jeg har seiret, jeg har seiret!" "Ak," sagde han en Dag, "Jeg har saa meget at gjøre idag, at jeg kan ikke hjælpe mig

med mindre end tre Timers Bøn." Jeg tænkte, at han vilde sige: "Jeg kan ikke ofre endog et Kvarters Tid til Bøn;" men han forøgede sin Bøn, som han forøgede sit Arbeide. Det er den Tro, som frelser — Troen, som holder fast ved Gud og overvinder ham ved Bønnen i Enrum.

Hertuger formaaede ikke at standse ham. Hans Tro frelste ham aldeles fra Menneskefrygt. Hertug Georg skulde standse ham. "Skal han?" spurgte Luther. "Om der regnede Hertug Georger, vilde jeg gaa." Han blev advaret mod at gaa til Worms: thi han vilde komme i Fare. "Om der er saa mange Djævle i Worms, som der er Stene paa Hustagene, vil jeg dog derhen." Og han var der, som I alle ved, og viste sig som en Mand, baade for Evangeliet og for sin Gud. Han fortroede sig ikke til noget Menneske, men satte sin Tro til Gud, ublandet og enfoldigt. Hertuger, Keisere, Doktorer, Kurfyrster var som Intet for Luther, naar de stod Herren imod. Maatte det være saaledes med os ogsaa.

Hans Tro var saadan, at han satte alt paa Spil for Sandheden. Der var ingen Udsigt til, at han nogensinde skulde komme levende tilbage fra Worms. Han var ganske sikker paa at blive brændt ligesom Johan Huß, og det er et Under, at han undgik den Skjæbne. Netop hans Tapperhed bragte ham Sikkerhed for Faren. Han beklagede, at han vel desværre ikke skulde faa Martyrdommens Krone, men den Tro, som er rede til at dø for Jesus, boede i hans Hjerte. Den, som under saadanne Omstændigheder søger at frelse sit Liv, skal miste det; men den, som mister sit Liv for Kristi Skyld, skal finde det i det evige Liv.

Religion og Glasskab.

Dette var den Tro, som gjorde Luther til en Mand mellem Mænd, og som frelste ham fra det affekterede

præstelige Væsen. Jeg ved ikke, hvorvidt I beundrer det, som anses at være en meget ophøiet Religion; den har sin Skjønhed, men er ikke til stor Nytte; den burde altid holdes i Glasskab; thi den er afpasset for Storstuen og religiøse Møder, men vilde ikke være paa sin Plads i Fabrikken eller i Gaardsarbeidet. Nu var Luthers Religion saadan, at han kunde tage den med sig hjem, til Bordet ligesaavel som paa Prædikestolen. Hans Religion var en Del af hans daglige Liv, og dette Liv var frit, aabent, tappert og uden Baand.

Det er let at finde Feil ved ham, naar man betragter ham fra det superfine Standpunkt; thi han levede i en ærlig Aabenhed. Det vækker min inderlige Beundring, naar jeg tænker paa denne Mands hjertelige Aabenhed. Det undrer mig ikke, at endog de ugudelige Tyskere beundrer ham; thi han er helt igjennem en Tysker og helt ud en Mand. Naar han taler, tager han ikke Ordene ud af sin Mund og ser paa dem og spørger Melanchton, om de gaar an; men han træffer haardt og har allerede talt et Dusin Sætninger, førend han tænker paa, om de er polerede eller ikke. Han er aldeles ligegyldig overfor al Kritik og taler, hvad han tænker og føler. Han er rolig, fordi han føler sig hjemme. Er han ikke allesteds i sin Faders Hus? Er det ikke hans rene og enkle Hensigt at tale Sandheden og gjøre Ret?

Luthers huslige Liv.

Jeg liker Luther med Hustru og Børn. Jeg liker at se ham med sin Familje og sit Juletræ, idet han spiller sin Musik med lille Hans Luther paa Knæet. Jeg holder af at høre ham synge en liden Salme med Børnene og fortælle sin vakre Gut om Hestene med Guldbidsler og Sølvsadler i Himmelen. Troen har ikke berøvet ham hans Manddom, men helliggjort den for de ædleste Hensigter. Luther levede og rørte sig ikke,

som om han var en blot og bar Geistlig, men som en Broder i vor fælles Menneskeslægt.

I kan lige saa godt tilsidst vide, Brødre, at de største Geistlige maa æde Brød og Smør ligesom andre Folk. De lukker sine Øine, før de sovner ind, og aabner dem om Morgenen, netop som andre Mennesker. Dette er den rene Sandhed, ihvorvel visse opstyltede Herrer skulde ønske at faa os til at tvile paa det. De føler og tænker som andre Mænd. Hvorfor skulde det synes, som om de ikke gjorde det? Er det ikke en god Ting at æde og drikke til Guds Ære og vise andre Mennesker, at almindelige Ting kan helliges ved Guds Ord og Bøn? Hvad gjør det, om vi ikke bruger Ordensdragt og saadanne Ting? Den bedste Ordensdragt paa Jorden er fuldstændig Indvielse til Herrens Gjerning, og dersom en Mand lever ret, gjør han alle Klædninger til Ornater og alle Maaltider til Sakramenter og ethvert Hus til et Tempel. Alle vore Timer er kanoniske, alle vore Dage Helligdage, hvert Aandedræt Røgelse, hvert Pulsslag Musik for den Høieste.

Luthers Gavmildhed.

Man fortæller os, at Luther forkastede gode Gjerninger. Det er sandt, at han ikke vilde tillade gode Gjerninger at nævnes som Saliggjørelsens Midler; men af dem, som bekjendte Tro paa Jesus, krævede han helligt Liv. Luther var rig paa Bøn og Gavmildhed. Hvilken Almissegiver Luther var! Jeg er bange for, at han ikke efterlevede Det ordnede Velgjørenheds-Selskabs Principer. Naar han gaar paa Gaden, og Betlere omringer ham, tømmer han sine Lommer for dem. To Hundrede Kroner er netop kommet ind, og ihvorvel han har en Familje rundt sig, raaber han: "To Hundrede Kroner! Jeg er bange for, at Gud giver mig min Del her i Livet." "Her," siger han til en fattig Em-

bedsbroder, "tag Halvten. Og hvor er de fattige? Bring dem ind. Jeg maa blive skilt med dette!"

Jeg er bange for, at hans Katharina blev stundom tvungen til at ryste paa Hovedet; thi det kan nok siges med Sandhed, at han ikke altid var den mest økonomiske Husholder. I at give Almisser stod han ikke tilbage for nogen, og i alle Livets Pligter stod han langt over sin Samtid. Ligesom alle Mennesker havde han sine Feil; men da hans Fiender altid slaar paa den Streng og endog gaar langt forbi Sandheden, er det ikke nødvendigt for mig at opholde mig med hans Skrøbeligheder. Jeg skulde bare ønske, at Luthers Nedrivere var halvten saa gode som han. Al Ære for dette ophøiede Liv ske Herren alene!

Tilslut: Luthers Tro var en Tro, der hjalp ham under saadanne Kampe, som sjelden omtales. Jeg formoder, at et Menneske aldrig havde større Sjælekamp end Luther. Han havde sine store Høider og mørke Dyb. Stundom steg han op til Himmelen og sang sine Halleluja, atter var han nede i Dybet med sine "Misserere." Han var legemligt haardt angrebet af Sygdomme, som jeg ikke her behøver at nævne; og stundom maatte han holde sig stille i flere Maaneder, idet han blev saa martret og plaget af Smerter, at han ønskede, han kunde dø. Hans Smerter var skrækkelige, og vi undrer paa, hvorledes han kunde udholde dem, som han gjorde. Men bestandigt mellem hvert Anfald var Luther oppe igjen og prædikede Guds Ord. Hine forfærdelige Kampe med Djævelen vilde have knust ham, var det ikke for hans Tro. Det synes, som om Djævelen stedse angreb ham, og han angreb ogsaa stedse Djævelen. I denne forfærdelige Tvekamp faldt han altid tilbage paa sin Herre, og, idet han satte sin Tillid til den Almægtige, slog han Satan paa Flugt.

Unge Mænd! det er min Bøn, at en Luther maa fremstaa fra Eders Rækker. Med hvilken Glæde vilde de Troende byde ham velkommen! Jeg, som er mere en Calvins end en Luthers Efterfølger, og meget mere en Jesu Efterfølger end af nogen af disse, skulde glæde mig over at se en Luther til paa denne Jord.

Gud velsigne Eder, Brødre, for Kristi Skyld. Amen.

Anekdoter af og om Spurgeon.

Ved Pastor N. C. Brun.

De, som havde Anledning til at høre Spurgeon enten paa Tale- eller Prædikestol, og de, som har læst hans Prædikener saavelsom nærværende Levnetsbeskrivelse, har lagt Mærke til den særegne Gave, han havde til ved Fortællinger fra Livet at belyse, hvad der ellers vilde være dunkelt for Tilhørerne. Skulde man samle alle Anekdoter, han fortalte, vilde man ikke alene faa en stor Bog, men et ganske anseeligt Bibliothek. Derfor kan naturligvis nærværende korte Slutningskapitel ikke gjøre Krav paa mere, end kun at give Læseren et ufuldstændigt Indblik i denne Side af hans Karakter. Almindeligt passer Fortællingen saaledes ind i Emnet, han behandler, at man delvis maa anføre dette for at kunne se Pointet i Fortællingen.

Til Belysning om den rette Forberedelse til Herrens Tilkommelse fortalte han engang følgende om

Den mørke Dag i Ny England.

Der er en velkjendt Historie i Ny England om en forunderlig mørk og dunkel Dag, som indtraf der for omtrent et Hundrede Aar siden og rakte over Staterne Massachusetts og Connecticut, en Dag, der endnu omtales i Historien som "den mørke Dag," da Solens Lys langsomt forsvandt som under en Solformørkelse. Connecticuts Legislatur traf ved den

Tid at være samlet, og for at anføre en amerikansk Skribent, "da Legislaturmedlemmerne saa det uventede og uforklarlige Mørke indbryde, blev de som alle andre grebne af den almindelige Frygt og Rædsel. Mange antog, at den yderste Dag, Dommedag, var kommet, og i denne almindelige Rædselstime stod et Medlem op og foreslog, at man skulde adjournere. Øieblikkelig stod der op en gammel puritansk Lovgiver, Davenport af Stamford, og sagde:

"Dersom den sidste Dag er kommen, ønsker jeg at findes paa min Plads og i Udførelsen af min Pligt; af den Grund foreslaar jeg, at Lys bringes ind, saaat Huset kan fortsætte sin Gjerning."

Denne gamle Davenport var en vis Mand. Hvad kunde andre Senatorer have foreslaaet, der kunde passe bedre for Anledningen? Dersom det havde været den yderste Dag, vilde de da været mere beredt ved at gaa til sine Hjem og vente der i Dovenskab? Eller vilde det have seet bedre ud, dersom de havde løbet ud paa Gaden og staaet der med aaben Mund og gabet op mod Skyerne? Hvad var bedre end at være færdig for hvadsomhelst, der maatte indtræffe, og saa vente, hvor Pligten bød en at være?

Vi tror jo fuldt og fast paa Kristi anden Tilkommelse og paa den anden Sandhed, at han kan komme i den Time, vi ikke tænker; men hvad Forskjel gjør det? Hvad er denne Aabenbarings praktiske Nytte? Skal vi saa lægge tilside de Ting, som umiddelbart angaar os, forat forsøge at gjennemskue Fremtidens uigjennemtrængelige Mørke? Skal vi forvandle os til Stjernekigere og Forudsigere? Skal vi anvende vor Tid i unyttig Forundring og tænke, at hver Gang vi hører Krig eller Rygte om Krig og læser om Jordskjælv her eller der, saa er det et ufeilbarligt Tegn paa, at Verdens Ende er nær? Der har jo været Krig og Rygte om Krig og alle

de andre Tegn mangfoldige Gange, og endnu fortsætter Verden sin vante Gang.

Nei; lad os heller hengive os mere fuldstændigt til Herrens Husholdnings presserende Trang; Lad os skaffe frem fra hans Skatkammer nye og gamle Ting, fortsætte med at give vore Medtjenere sin Næring, byde de trætte Vandrere velkommen, og enten da Mesteren kommer ved Hanegal eller Midnat, gjør det kun ganske lidet for os. Vi skal byde ham velkommen, naarsomhelst han kommer, og han vil møde os med Glæde; thi "salig er den Tjener, hvem hans Herre finder saaledes at gjøre, naar han kommer."

Hr. Davenport af Stamford havde udentvil en fast Tillid til den Herre Jesus. Hans Tro var bygget paa hans første Tilkommelse, og derved havde han modtaget den Salighed, Jesus er kommen for at give; og da han saaledes var friet fra al Frygt og Rædsel, delte han ikke nu den almindelige Forfærdelse, ei heller drog han nogen Slutning fra det uventede og uforklarlige Mørke. Himmelen kunde falde; men han boede over Himlene, og i Stilhed og Hvile var hans Styrke.

Paa den anden Side viste hans Tro sig i Gjerning; hans Forretning var hans Religion og hans Religion var hans Forretning. Han troede, at han var kaldet af Gud til at sidde i Connecticuts Legislatur, og derfor sad han der; han ønskede bare Lys for at se, hvad han gjorde. Han holdt paa at udføre det, som var ret, han sad der for at stemme for Retfærdighed og Sandhed, og om hans Herre kom, vilde han staa op fra sit Sæde og sige: "Her er jeg paa den Plads, Du ønskede, at jeg skulde indtage."

Jeg erindrer, hvorledes jeg engang skulde hilse paa en af vore Medlemmer, en Søster, der styrede sit Hus med Visdom. Hun var i smaa Omstændigheder, og da jeg standsede udenfor

hendes Hus, holdt hun paa at skure sin Dørtrappe. Hun stod op fra sit Arbeide og fremførte Undskyldninger for, at jeg fandt hende med opbrættede Ærmer; men jeg bad hende ikke at fremkomme med Undskyldninger, fordi hun gjorde sin Pligt, og udtrykte det inderlige Haab, at naar vor Herre kom, han maatte finde os i samme Tilstand. Dersom hun havde vidst af, at jeg vilde komme, er det meget muligt, at hun havde ført sig sin bedste Kjole og havde sat sig til at vente i det lille Stadsværelse; men jeg skulde ikke været nær saa tiltalt ved hendes forberedte Udseende, som ved at finde hende i Udførelsen af hendes hverdagslige Pligter.

Den mest passende Tilstand for Døden og Dommen at finde os i er, at vi er nidkjære i Mesterens Gjerning, brændende i Aanden, tjenende Herren. Tiderne er meget mørke, bring Lysene ind og lad Forsamlingen fortsætte sin Forretning.

Den almindelige Hang hos Menneskene til at vække Tvivl og at fremkomme med "dybsindige Spørgs..aal" imod Guds Ord og om de deri forekommende for os uløselige Gaader, satte Spurgeon i en Tale i sit rette Lys ved følgende Udtalelser om

At fremsætte Spørgsmaal.

I disse Dage er en barnlig, enfoldig Tro et Særsyn; men en ganske almindelig Ting derimod er at intet tro og tvivle paa Alting. Tvivlene er saa mangfoldige som Blaabær, og alle Hænder og Læber bærer Mærke af dem. For mig synes det underligt, at Mennesker skal lede efter Vanskeligheder mod sin egen Frelser. Dersom jeg var dømt til Døden, men havde en svag Antydning om Naade, er jeg vis paa, at jeg ikke vilde sætte min Forstand i Virksomhed for at finde Grunde imod min Benaadning. Det vilde jeg overlade til

mine Fiender at gjøre, medens jeg skulde beskjæftige mig i en ganske anden Retning.

Dersom jeg holdt paa at drukne, vilde jeg heller gribe efter et Straa, end skyve fra mig et Redningsbelte. At anføre Grunde mod sit eget Liv er et Slags velberegnet Selvmord, som kun en fuld Mand vilde gjøre sig skyldig i. At argumentere imod sit eneste Haab er, som naar en Mand afhugger den Gren, hvorpaa han sidder, og saaledes fælder sig selv. Hvem anden end en Idiot vilde gjøre det? Alligevel synes mange at være ivrige Advokater for sin egen Fordærvelse. De gjennemsøger Bibelen for at finde alle afskrækkende Steder, og naar de saa har gjort det, vender de sig til Fornuften, Filosofien og Fritænkeriet forat stenge Døren for sin egen Næse. Dette er isandhed en daarlig Forretning for en forstandig Mand.

Mange nu fortiden, som vanskeligt kan komme bort fra religiøse Tanker, sætter sig selv istand til at tilbagetrænge Samvittighedens ubehagelige Tryk ved at trætte om Aabenbaringens store Sandheder. Store Hemmeligheder maa nødvendigvis forekomme i Guds Bog; thi hvorledes kan den uindskrænkede Gud tale saaledes, at alle hans Tanker skal forstaaes af det indskrænkede Menneske? Men det er Daarskabens Højdepunkt at komme i Diskussion om disse dybe Tanker, indtil man sætter tilside de klare, frelsende Sandheder for Diskussionens Skyld.

Det minder mig om de to Filosofer, der diskuterede om Maden og gik hungrige fra Bordet, medens en almindelig Landmand borte i Hjørnet ingen Spørgsmaal gjorde, men brugte Kniv og Gaffel med stor Flid og gik tilfreds sin Vei. Tusener glæder sig nu i Herren, idet de som smaa Børn modtager Evangeliet, medens andre, der altid ser eller opfinder Vanskeligheder, er saalangt som nogensinde fra Salighedens Haab.

Jeg kjender meget skikkelige Mennesker, som har bestemt sig til aldrig at komme til Kristus, førend de kan forstaa, hvorledes Læren om Udvælgelse er forenelig med Evangeliets frie Indbydelse. Jeg kunde ligesnart bestemme mig til ikke at æde en Bid Brød, førend jeg kunde forstaa, hvorledes Gud opholder mit Liv, og alligevel maa jeg æde forat leve.

Sandheden er, at vi alle ved fuldstændig nok allerede, og at den virkelige Mangel hos os er ikke Mangel paa Lys i Hovedet, men paa Sandhed i Hjertet; vi trænger ikke Hjælp til at komme over Vanskeligheder, men Naade til at hade Synden og søge Forsoning.

Paa dette Punkt lad mig tilføie en Advarsel imod at prøve paa at tilintetgjøre Guds Ord for sig selv eller for andre. Ingen Vane er mere sjælefordervende. Det er koldblodig, foragtelig Uforskammethed at sætte sig ned og søge at rette paa sin Skaber, og det tjener til at gjøre Hjertet haardere end den nedre Kværnsten. Jeg kjender en, som brugte Pennekniven paa sin Bibel, og det var ikke længe, før han havde opgivet al sin forrige Tro. Ærefrygtens Aand er sund, men den uforskammede Kritik over det indblæste Ord ødelægger alle rette Følelser overfor Gud.

Dersom nogensinde et Menneske føler sin Trang til en Frelser efter at have behandlet Skriften med en hovmodig kritiserende Aand, vil han i de fleste Tilfælde finde, at hans Samvittighed staar iveien og hindrer ham fra at erholde Trøst, idet den minder ham om den ugudelige Behandling, han før har gjort Skriften til Gjenstand for. Det bliver vanskeligt for ham at søge Trøst i de samme Skriftsteder, som han før har behandlet med Ringeagt eller endog ganske tilsidesat som ikke værd noget Hensyn. I hans Nød synes nu det hellige Ord at le ad hans Elendighed. Naar Nødens Time kommer, nægter de Kilder, som han forhen tilstoppede med

Stene, at yde Vand for hans Tørst. Vogt dig, naar Du foragter Skriften, at Du ikke støder fra Dig den eneste Vei, som kan hjælpe Dig i Lidelsens Stund.

En vis tysk Hertug havde for Skik at befale sin Tjener til hver Morgen at læse et Kapitel i Bibelen for sig. Naar der forekom noget, som ikke stemte med hans Opfatning, udbrød han med Strenghed: "Hans, stryg det ud."

Tilsidst engang blev det længe, inden Hans begyndte Læsningen. Han bladede gjennem Bogen, indtil hans Herre raabte: "Hans, hvorfor læser Du ikke?"

Hans svarede: "Der er næsten ingen Ting igjen, min Herre. Det er alt udstrøget."

Den ene Dag løb nemlig hans Herres Sind i en Retning, den næste i en anden, og hver Gang blev et nyt Sted udstrøget, indtil der intet var igjen til at trøste og styrke ham. Lad os ikke forsøge ved en saadan kritiserende Fremgangsmaade at modstaa vor egen Frelse. Vi kan komme til at trænge disse Forjættelser, der nu synes saa unødvendige, og de Dele af Bibelen, som har været mest angrebne af Vantroen, kan endnu vise sig som de mest nødvendige for vort eget Liv. Lad os derfor vaage over den uskatterlige Bibelbog og ikke opofre en eneste Linje af den.

Hvad har vi igrunden at gjøre med uløselige Spørgsmaal, medens Sjæle er i Fare? Den Vei, paa hvilken vi kan blive frelste fra Synd, er klar nok. Ingen Veifarende, end ikke Daarer, skal fare vild paa den. Gud har ikke gjækket os med en Frelse, vi ikke kan forstaa. **Tro og lev** er et Bud, som endog Barnet kan forstaa.

Istedetfor at trætte om Skriften, vil den Mand, som ledes af Guds Aand, med engang træde i Forbindelse med den Herre Jesus. Da han ser, at Tusener af skikkelige, forstandige Mennesker — Mennesker endog med den bedste Karakter

— sætter sin Tillid til Jesus for alle Ting, vil han gjøre ligesaa og dermed være færdig med alle videre Hindringer. Da har han begyndt et Liv, der er værdt at leve, og bliver skilt fra al Frygt. Nu kan han begynde at gaa frem fra Klarhed til Klarhed, fra Kraft til Kraft, og vokse i Kjærlighed til den Herre Jesus. Hvorfor skulde ikke Du, min Læser, gjøre det samme? O, at Du vilde gjøre det nu!

En Slagter i Newark, New Jersey, modtog et Brev fra sit gamle Hjem i Tyskland. Brevet oplyste, at han var bleven Arving ved en Slægtnings Død til en betydelig Pengesum. Han holdt netop paa at skjære op en Gris, da Brevet kom. Saasnart han havde læst det, kastede han sit skidne Forklæde og standsede ikke forat se Flesket forvandlet til Pølser, men forlod Bod, Kniv, Slagterbænk og alt og traf Forberedelser for at reise hjem til Tyskland. Kan Du laste ham for det? Eller vilde Du, at han skulde standse i Newark ved sin Slagterbænk?

Her ser Du Troens Virkning. Slagteren troede det, som blev ham fortalt, og han handlede strax. Han var en forstandig Mand!

Gud har sendt sine Budskab til Menneskene og fortæller dem de glade Saliggjørelses Tidender. Naar en Mand tror denne glade Tidende, modtager han Velsignelsen, som saaledes forkyndes ham, og han skynder sig at gribe den. Dersom han isandhed tror, vil han med engang gribe Kristus med alt, hvad han giver, vende sig fra sine onde Veie og begynde paa Vandringen til den himmelske Stad, hvor den fulde Velsignelse skal nydes. Han kan ikke blive hellig forsnart, eller slutte med Syndens Vei fortidligt. Dersom et Menneske virkelig kunde se, hvad Synden er, vilde han fly fra den, som fra en dræbende Slange, og glæde sig ved at blive befriet fra den ved Jesus Kristus.

Der siges i den 129de Salme: "De skulle blive som Græs paa Tagene, der er hentørret, førend man oprykker det." En god Fortolkning over dette Sted læste jeg her om Dagen i "South London Press" for den 25de Mai. Bladet siger i sin humoristiske Paragraf: "Uanseet det fugtige Veir kommer ikke Græsavlingen paa Wandsworth Bro til at blive slaaet iaar." Dette angaar naturligvis en Bro, hvorpaa der er liden Færdsel. Græsset bliver naturligvis ikke slaaet, fordi det har ikke Jordsmon dyb nok til at vokse i, og har derfor intet Værd.

En Bro er jo vistnok ikke et Hustag; men i Fattigdom paa god Jord er de lige. Det er derfor en god Forklaring paa Teksten. Evangeliets Modstandere er mangfoldige; men de kommer aldrig til noget, de bliver altid forvirret, inden de faar sine Theorier velbefæstet. Forskjellige Slags Fritænkere vokser frem hurtigt som Græsset om Vaaren paa Tagene og er forsvundet næsten ligesaa hurtigt, og endog de faa, som har bestaaet lidt længere, er tilsidst forsvundne næsten uden at have efterladt noget Mærke efter sig.

Flere af hans Fortællinger gaar ud paa at belyse Synden i dens forskjellige sørgelige Farver. I denne Henseende var han ikke altid nøie paa, om Fortællingen maatte anses stødende. Stundom synes han endog at have lagt an derpaa. Og unægteligt er det, at Synden selv derved blev mere frastødende og kom frem i sit rette Lys. Følgende om Pynt fortjener tænkende Menneskers Overveielse:

Damers Pynt.

Paulus siger hos Timotheus (1 Tim. 2, 8.): Jeg vil, at Kvinderne skulle pryde sig med sømmelig Klædning, osv. Den ellevte April blev der i en Retssag, anlagt af Modehandlerinde Madam Rosalie imod en Herre, der var Eiendomsbesid-

der, forat tvinge ham til at betale en Gjæld, der var stiftet af hans Kone, fremsat i Vidnesbyrdene, at fra 2,500 til 10,000 Dollars om Aaret kunde anses som en rimelig Sum for en Kvinde, der bevægede sig i godt Selskab, at anvende paa sin Beklædning. Herrens Kone modsagde med Foragt den Udtalelse, at den første Sum var tilstrækkelig. Damen er en Invalid, har aldrig været ved Hoffet og er ikke i Selskabslivet; men alligevel stod hun i stor Gjæld til sin Modehandlerinde.

Er det da en Sandhed, at saa stor Sum ansees nødvendig for at klæde en stakkels Menneskeskabning, da maa isandhed det gamle Romeriges Luksus holde paa at trænge sig ind i vort elskede Land. Gud give, at det ikke ogsaa i vort Tilfælde maa være Tegnet paa Nationens Undergang! Kvinder burde tage mere Hensyn til de Fattiges og Lidendes Trang, end at ødsle sine Midler saa unyttigt. Et Tæppe lagt paa nogen fattig, gammel Kvindes Seng, vilde være større Prydelse for en Dame, end alle de Blonder, et Hertugdømme kunde kjøbe. Og alligevel er det sandt — men forkynd det ikke i Gath! — en Dame kan ikke klædes under 10,000 Dollars Aaret!

Den eneste Undskyldning, vi kan finde for enkelte Kvinders Udstyr er, at de maa anse sig selv saa frygtelig stygge. Hvilken forfærdelig Vanskabning hun dog maatte være forat behøve 10,000 Dollars Aaret til at skjule det! Dersom saadanne Mennesker bedømmer sin Mangel paa personlig Skjønhed retfærdigt, maa de lide under en forfærdelig Masse Stygdom. Tænk, ti til tyve Familjer kunde komfortabelt opholdes paa en Sum, der saaledes kastes unyttigt bort. Som Sagerne nu staar blandt vore Agerdyrkere i visse Distrikter, kan firti Familjer, der nu eies af en eller anden Fader Hodge som hans Slaver, ernæres og endda blive nok tilovers for Hodge selv af de 10,000. Man taaler ikke at tænke paa det!

Og alligevel er der Kvinder, som bekjender sig til Gudsfrygt, der ikke er lykkelige, indtil Hovedet er udstyret i alskens Galskab og Legemet klædt i den mest moderne Stads. De tænker lidet paa, hvormeget de fornedrer sig selv og bedrøver Guds Helligaand.

At en tilgivet Synderinde skal udstyre sig i Verdensmenneskets straalende Klædninger kaster Mistanke over hendes Naadestand. Dersom Hjertet nogensinde var fornyet, vilde hun, kunde hun udsmykke sig som en Jesabel?

Det er tungt at tænke paa en Herrens Discipelinde, der bortødsler sin Eiendom paa sin personlige Udsmykning. Holder virkelig den ydmyge Jesus Selskab med Mennesker, der anvender Timer ved Speilet forat tilberede, om ikke tilbede, sit eget Kjød? Kan saadan Overdaadighed og saadan nøiagtig Overensstemmelse med den nyeste Mode være behagelig for Herren? Nei, sandelig ikke!

Forat forklare den dovne, uvirksomme Kristendom, med hvilken saa mange Bekjendere er besængt, ytrede han engang:

Det religiøse Dovendyr.

En amerikansk Avis har følgende i sin Spalte for Vittigheder og Smaafortællinger: "En Søndagsskolegut i Mayville, Kentucky, blev spurgt af Bestyreren, om hans Fader var en Kristen? "Jo, min Herre," svarede Gutten; "men han arbeider ikke meget med det."

I alt formange Tilfælde kunde vist det samme Svar gives; thi store Masser har Navn af, at de lever, endog de er døde, og Kjærligheden er bleven kold i mange. Frelsen kommer vist ikke med vort Arbeide; men den er Frelse fra Ledighed. Vi frelses ikke, fordi vi er ivrige; men dersom en ikke er ivrig, er der stor Grund til at frygte for hans Frelse.

Kjender Du en Kristen, som aldrig indfinder sig til Hverdagsgudstjenesten og kommer blot en Gang paa Søndag? "Han arbeider ikke meget med det." Kjender Du en Bekjender, der ikke deltager i Søndagsskolen, Traktatuddelingen, Sygebesøg eller nogen anden nyttig Gjerning? "Han arbeider ikke meget med det." Kjender Du en Mand, som giver lidet eller intet til Herrens Gjerning, forsømmer Familjeandagt, aldrig siger et Ord for Herrens Sag og aldrig beder om Sjæles Frelse? "Han arbeider ikke meget med det." Det er godt muligt, at han er den bedste Dommer over sin Religion og ikke anser den værd nok til at bruge Flid for.

Jeg hørte engang en, som sagde, at hans Religion kostede ham kun en Krone om Aaret, hvortil en Ven svarede, at han troede, det var mere, end den var værd, og i nærværende Tilfælde har vi Ret at antage, at Mandens Religion var daarlig, naar "han ikke arbeidede meget med den."

Vor Herre foreskiller ikke for os den Kristnes Liv som en deilig Hvile, men som en Strid og Stræben. Han byder os, at "stræbe alvorligt for at komme ind gjennem den trange Port," og han antyder aldrig for os, at vi kan komme ind til Hvilen, dersom vi ikke villigen bærer hans Aag. Troen frelser os; men det er den Tro, som er virksom i Kjærlighed. Al vor Frelse er virket i os af Herren, baade det at ville og at udrette; men vi skal forarbeide vor Saliggjørelse med Frygt og Bæven. Det vil vi ogsaa ved hans Naade gjøre.

Hvormegen Skade et Menneske kunde gjøre ved sin Esterladenhed i at gjøre sin Pligt, viste han engang ved følgende Fortælling om

Den forsømmelige Ingenior.

Prædikeren siger 9, 18, at en Synder fordærver meget godt. Disse Ord belyses udmærket ved følgende Fortælling

fra et amerikansk Blad: "Et Oljetog paa firti Oljevogne kjørte ind paa et tungt Godstog nær Slatington, Pensylvania. Ingeniøren paa dette havde anseet sig nødsaget til at standse Toget for at kjøle af en overhedet Aksel; men Føreren havde undladt at sende nogen ud for at advare ankommende Tog. Flere Mennesker blev dræbt og omtrent firti lemlæstet — alt paa Grund af en Mands Skjødesløshed.

Midt i det flammende Oljehav, under Skriget fra de brændende Mænd og Kvinder, mellem de forkullede Levninger af de ulykkelige Offere, fornemmer vi, hvor stor Elendighed, der kan opstaa fra en liden Forsømmelse, og hvor meget andres Skjæbne afhænger af en Mands Handlinger. Har vi det sande Syn for vort eget Ansvar? Har vi nogen Gang alvorlig betænkt, at vort eget Liv kan have Indflydelse paa andre for godt eller ondt baade for Tid og Evighed? Vi kan maaske ingen ond Hensigt have; men alligevel kan vor Skjødesløshed eller Ligegyldighed være lige dræbende for udødelige Sjæle, som om vi vare letsindige Spottere.

Moralsk Dyd uden at være forenet med sand Gudsfrygt, kan give vore Børn det Syn, at Gudsfrygt er unødvendig; thi var ikke deres Fader en udmærket Mand, og alligevel var han uomvendt? Saaledes kan Slægt efter Slægt blive holdt i aandelig Død ved et Argument hentet fra dens Religionsløshed, der i alle andre Henseender var en ædel Karakter. Hvem iblandt os skulde ønske det? Endog om vi haaber, at vi selv er frelste, skulde det vække i os alvorlige Bekymringer, dersom vi ikke fører andre til Herren. En Sjæleforderver faar tilsidst en forfærdelig Dom, og den, som ikke gjør sit Bedste for at frelse sine Medmennesker, skal ikke holdes uskyldig for Herren.

Den blandt saa mange Mennesker udbredte og saa sørgeligt almindelige Sladdersyge blev ofte behandlet baade i Prædiken og i Foredrag. Engang fortalte han følgende om

De forgiftede Naale.

Jeg saa i Museet i Venedig et Instrument, som en af de gamle italienske Tyranner havde brugt for at skyde forgiftede Naale i de for hans hensynsløse Ondskab udsatte Undersaatter. Jeg kom derved til at tænke paa Nyhedskræmmere og hemmelige Sladderhanker, og ønskede, at deres skadelige Gjerning maatte faa en brat Ende. Deres Vaaben, som for det meste bestaar af Insinuationer, Skuldertræk og Hvisken, synes være ligesaa ubetydelige som Naale; men Giften, som de fører med sig, er dødelig for mangens gode Navn og Rygte.

Nogle fortalte engang den elskværdige Digter Tasso, at en ondskabsfuld Fiende talte ondt om ham til hele Verden. "Lad ham vedblive," sagde Tasso, "hans Ondskab gjør ikke mig noget ondt. Hvormeget bedre er det ikke, at han taler ondt om mig til hele Verden, end at hele Verden skulde tale ondt om mig til ham."

Et Sidestykke til dette Tassos besindige Svar finder vi i Spurgeons eget Svar om

At stænke Smuds.

"Dersom Du gaar paa Gaden," sagde han, "og uartige Smaagutter skulde finde Fornøielse i at kaste Søle paa Dig, vilde det være det ufornuftigste, Du kunde gjøre, at standse der og forsøge at tørre den af. Lad Mudret sidde, indtil det tørker, saa falder det af af sig selv, eller er i det mindste lettere at faa af. Standser Du derimod med engang og tørker, gnider Du det kun mere indi og udover Tøiet og resikerer endog at faa mere af samme Slags.

Saaledes ogsaa med Sladder, gaa Du Din Vei, og lad det sidde paa, til det tørker."

Sladder.

Pastor B. Jacobs af Cambridgeport kunde, naar det var

nødvendigt, straffe paa en meget eftertrykkelig Maade, endskjønt hans Karakters Mildhed altid traadte frem i den Maade, hvorpaa Straffen udførtes. Nogle unge Damer talte en Dag i hans Hjem om en af sine Veninder. Idet han traadte ind i Værelset, hørte han saadanne Egenskaber som "sær," "rar" osv., tillagt nogen Person. Han spurgte, hvem de talte om, og blev fortalt, hvem det var. Hvortil han svarede:

"Ja, hun er en rar ung Dame, hun er en meget rar ung Dame. Jeg anser hende for eneståaende."

Derefter lagde han til:

"Man har aldrig hørt hende tale ilde om en fraværende Veninde."

Bestraffelsen glemtes ikke af dem, som fik den.

Ved Kaffeselskaber, Dorcasmøder og andre Sammenkomster øver man ofte en saadan Karakterens Sønderlemmelse, at det er vanskeligt for nogen at faa beholde sit gode Navn og Rygte. Naturligvis prøver man ofte sine Knive paa Præsten, Præstens Frue, Præstens Børn, Præstefruens Hat, Præstedatterens Kjole, hvor mange nye Baand, hun har brugt i de sidste seks Maaneder og saa videre i det Uendelige. Der er ogsaa visse Personer, som aldrig er saa lykkelige, som naar de er "bedrøvet i sit Hjerte" over at maatte fortælle Præsten, at Hr. A. er en Slange i Græsset, at han tager aldeles Feil i sit gode Omdømme om Hr. B. og Hr. C., og at de har hørt "ganske almindeligt," at Hr. D. og hans Kone ikke kan forliges.

Saa kommer en lang Sørgetale om Fru E., der har sagt, at hun og Fru F. har hørt, at Fru G. sagde til Fru H., at Fru J. skulde have sagt, at Hr. K. og Frøken L. skulde nu gaa ud af Menigheden og gaa over til Past. M., fordi den gamle N. havde sagt noget til unge O. om Frøken P.

Lyt aldrig til saadanne Folk. Gjør som Admiral Nelson

gjorde, naar han satte sit blinde Øie til Kikkerten og erklærede, at han ikke kunde se Signalet og derfor maatte fortsætte Slaget. Vend ligeledes det døve Øre til.

Især for en Præst er det nødvendigt ikke at lægge Mærke til saadanne Insekters Summen, undtagen de da skulde surre saa høit og saa længe om en Person, at Sagen begynder at blive alvorlig. Da er det godt at trække dem frem og tale med dem med oprigtigt Alvor. Forsikre dem om, at Du nu er nødsaget til at faa Kjendsgjerningerne klart frem, og siden din Hukommelse ikke er god, da Du har mange Ting at tænke paa, og da det er nødvendigt at være nøiagtig i saadanne alvorlige Sager, saa maa de være gode at skrive ned, hvad de siger, saa at Du kan have Sagen klart for Dig og faa Anledning til nøiere at overveie den. Madam Klage vil ikke gjøre det; hun har stor Modbydelighed for at skrive klare og bestemte Udsagn. Hun ønsker helst at hviske ganske frit.

Jeg ønsker hjerteligt, at nogen Maade maatte findes, hvorved Sladder kunde standses; men jeg formoder, at det vil aldrig hænde, saalænge den menneskelige Slægt forbliver, hvad den er. Thi Apostelen Jakob fortæller os, at "alle Slags Dyr og Fugle og Slanger og endog Søuhyrer kan tæmmes af Menneskene; men Tungen kan ingen tæmme, den er et uregjerligt Onde fuld af dødelig Forgift." Men hvad, der ikke kan kureres, saar taales, og den bedste Maade at taale det paa, er ved ikke at lytte til det.

Over en af vore gamle Borge havde en af dens fordums Eiere indskrevet disse Linjer:

De siger.
Hvad siger de?
Lad dem sige!

Ømskindede Personer skulde lære dette Motto udenad. Byens Snak er aldrig Opmærksomhed værd, og Du skulde

ingen Interesse vise for den uden ved at sørge over den Ondskab og Hjerteløshed, som derved kommer tilsyne.

At dræbe en And for at faa en Fjær.

Mayord siger i sin "Enfoldige Prædikant": "Dersom Du skulde se en Kvinde ifærd med at dræbe en Gaardbrugers Ænder og Gjæs for at faa en Fjær, vil Du paa samme Tid se en Person, der gjør netop, hvad vi gjør, naar vi taler ondt om nogen, kun for den Fornøielse, det giver at tale om nogen. Thi den Fornøielse, vi føler, er ikke værdt en eneste Fjær, og den Smerte, vi foraarsager, er ofte større, end den et Menneske føler ved Tabet af sin Eiendom." Præster skulde indtage nogle Ord i sine Prædikener nu og da om dette Emne, især naar der intet særskilt Sladder er i Omløb, og det kunde være til Gavn for de mere fornuftige, for de andre nærer jeg intet Haab.

Fremfor alt tag aldrig Del i Nyhedskræmmeriet selv og bed ogsaa Kone og Børn at afholde sig derfra. Somme Mænd er altfor snakkesalige og minder mig om hin unge Mand, som blev sendt til Sokrates for at lære Veltalenhed. Da han blev forevist for Filosofen, talte han saa uafbrudt, at Sokrates forlangte dobbelt Honorar.

"Hvorfor skal De kræve dobbelt af mig?" spurgte den unge Mand.

"Fordi," sagde Sokrates, "at jeg maa lære Dig to Videnskaber: den ene, hvorledes Du skal tie, og den anden, hvorledes Du skal tale."

Den første Videnskab er mere vanskelig, men sæt Dig for at lære den fuldkommen, ellers kommer Du til at lide meget og foraarsage Forargelse uden Grændse.

Hvorledes Synden umærkeligt virker paa Mennesket

viste han ved følgende Fortælling: "I Haverne i Hampdon Court vil man lægge Mærke til, hvorledes mange store Træer er blevne overmandet og dræbt ved forfærdelige Omslyngninger af Vedbende, der har slynget sig om dem ligesom Slangerne omkring den ulykkelige Laocoon. Det er umuligt at opløse Slyngningerne, de er for kjæmpemæssige og haardt sammenvundne, og for hver Time trækker de smaa Rødder mere og mere bort af Træets Liv. Men alligevel var der en Tid, da Vedbenden var kun en svag Spire, der blot bad om en ringe Hjælp til at faa klyve opad. Var det den Gang blevet nægtet, vilde Træet aldrig faldt som et Offer for den; men gradvis har den ubetydelige Usling vokset i Styrke og Hovmod og tilsidst faaet aldeles Overtaget, og det store Træ er blevet et Rov for den krybende, snigende Ødelægger.

Moralen heraf er altfor klar til at trænge vidtløftig Omtale. Med Bedrøvelse erindrer jeg mange ædle Karakterer, der er blevne ødelagt ved snigende Vaner. Drik har i mange Tilfælde været saadan Vedbende. Se til, kjære Læser, at ingen langsomt voksende syndig Vane overvinder Dig. Mennesker, der dræbes ved langsom Forgift, dræbes lige sikkert som de, der tager Arsenik.

Hans Udtalelser om den døde Overleveringstro under Overskrift:

Theologien burde ikke være forstenet Skrift,

fortjener baade at læses og at erindres: "Petrarks Værker siges at have ligget saalænge oppe i Taget af St. Markus Kirken i Venedig, at de er blevet forvandlet til Sten. Ved hvilken Proces dette er foregaaet, siger Vidnet ikke. For mange Menneskers Vedkommende kan det nok synes, som om Guds Ord er blevet forstenet; thi de modtager det som en

haard, livløs Tro, en Sten, hvorpaa de kan hvæsse sine Stridsdolke, en Anstødsstedssten for unge Begyndere i Kristendommen, en Mølleſten til at knuse sine Modstanderes Hoveder med, som det gik Abimelek ved Thebes.

Et Menneske maa have god Fordøielse for at kunne næres ved somme Mænds Theologi; ingen Saft, ingen Sødme, intet Liv; bare streng Nøiagtighed og tør Forklaring. Forkyndt uden Ømhed og diskuteret uden Kjærlighed kommer Evangeliet fra saadanne Mænd heller som en Sten fra en Slynge, end et Brød fra Faderens Bord.

Unødvendigt brækker man sine Tænder paa Smaastenene i den systematiske Theologi, medens Sjæle sulter ihjel. At forvandle Stene til Brød var en af de Fristelser, der forelagdes Mesteren; men hvormange af hans Tjenere bukker ikke under for den Fristelse at forvandle Brød til Stene, hvilket er meget værre.

Gaa din Vei, spekulative Theolog, til Stenbryderiet og hug Sten for Hr. Adamsøn, og staa ikke iveien for tjenende Aander, der ønsker at nære Guds Husfolk med levende Brød. Guds indblæste Ord er for os Aand og Liv, og vi kan ikke fordrage, at J ombanner det til store Monolither eller aandelige Stenhauge, — ophøiede, men kolde, majestætiske, men livløse; langt heller vil vi have det som vor Husholdningsbog, vor dyrebareste Ven, som den Fattiges Raadgiver og Ven."

At Spurgeon ikke satte stor Pris paa Rigdom, har vi allerede erfaret ved Læsningen af hans Levnetsbeskrivelse. Hans egne Tanker om den fremgaar af følgende Udtalelser om

Rigdommens Farer.

En Gang, da jeg for over Col D'Obbia, sank Mulæslet ned i Sneen og kunde ikke komme op igjen, inden dens Læs

blev løftet af; men da kravlede det sig op af Hullet og fortsatte sin Reise. Det mindede mig om, hvorledes Sømænd gjør det, naar de kaster Lasten overbord for at frelse Skibet, og leder os til at tænke paa Farerne for den Kristne, der er nedtynget med jordiske Eiendele, og den vise Maade, hvorpaa den himmelske Fader ofte losser af for dem ved forskjellige Tab, saaat de kan sættes istand til at fortsætte sin Vandring til Himmelen og ikke synke dybere i det kjødelige Sinds Sne.

Jeg gik engang i en Have, og idet jeg saa mig rundt blev jeg var et lavt Træ, der var tungere belastet med Frugt end de øvrige. Ved nærmere Undersøgelse fremgik det, at Træet var bøiet ned lige til Jorden og afbrudt ved Tyngden af sin Skat. "Ak," sagde jeg, idet jeg betragtede Træet, "her ligger en, som er bleven ruineret ved sin Rigdom."

Paa min Spadsertur naaede jeg en Hyrde, der beklagede Tabet af et Faar, som jeg saa laa sønderrevet og dødt ved hans Fødder. Paa Spørgsmaalet om, hvad som feilede, fortalte han mig, at en fremmed Hund havde angrebet Faareflokken, at de øvrige Faar var kommet derfra ved at krybe gjennem et Hul i Gjærdet, men at den nu døde Væder havde mere Uld end de andre, at han altsaa ikke kunde slippe gjennem Hullet, og at altsaa Hunden havde grebet ham. "Her er atter en," sagde jeg, "som er ruineret ved sin Rigdom."

Henimod Slutningen af min Vandring mødte jeg en Mand, som kom kravlende paa to Træben.

"Fortæl mig," sagde jeg, "hvorledes De, stakkels Mand, mistede Deres Ben."

"Vel, min Herre," sagde han, "i mine yngre Dage var jeg Soldat. Sammen med nogle faa Kammerater angreb jeg Fienden og overvandt ham, og saa begyndte vi at læsse paa os Byttet. Mine Kammerater var tilfreds med lidet; men jeg tog paa mig saa stor Byrde, som jeg kunde bære.

Vi blev forfulgt, mine Kammerater undkom; men jeg blev indhentet og blev saa frygteligt saaret, at jeg kun beholdt Livet ved at ofre mine Lemmer. Det var daarligt gjort; men det er forsent at angre paa det nu."

"Ak, min Ven," tænkte jeg, "ligesom Frugttræet og det sønderrevne Faar, kan Du ogsaa regne Din Ulykke fra Din Rigdom. Det var Din Rigdom, der voldte Din Ruin."

Naar jeg ser saamange Rige, som jeg gjør, der bekymrer sig saameget om sine Legemer og saa lidet om sine Sjæle, ynker jeg dem af mit Hjertes Grund og tror, at der bliver ligemange ruineret ved Rigdom som ved Fattigdom. "De, som ville blive rige, falder i Fristelser og Snarer og i mange daarlige og skadelige Lyster, der fører Menneskene til Ødelæggelse og Fordærvelse." Den Bøn, som derfor passer baade for mig og Dig, er denne: "Giv mig ikke Fattigdom eller Rigdom; men uddel til mig mit bestikkede Brød; jeg kunde ellers blive mæt og fornægte Dig og sige: Hvo er Herren? eller blive fattig og stjæle og tage Guds Navn forfængelig."

Om den almindelige Udsættelse af sin Omvendelse, hvori saamange Mennesker gjør sig skyldig, fortalte han følgende om

Skibet "Central Amerika."

Erindrer nogen af Eder, da Skibet "Central Amerika" gik tilbunds? Det var i en daarlig Forfatning, havde sprunget læk og holdt paa at synke og havde derfor heiset Nødflag. Et Skib kom i Nærheden, og Kapteinen paa dette spurgte gjennem Raaberten: "Hvad feiler?" "Vi er i en daarlig Stilling, holder paa at synke, bliv hos os indtil Morgenen!" var Svaret. Men Kapteinen paa Redningsskibet sagde: "Lad mig tage Deres Passagerer ombord nu!" "Lig ved Siden til imorgen," var Svaret, som kom tilbage. Engang til raabte Kapteinen: "Det er bedre, De lader mig tage Passagererne

ombord nu." "Lig ved til imorgen," var det endelige Svar, som kom gjennem Raaberten. Omtrent halvanden Time efter savnedes Lanternerne, og endskjønt man ingen Lyd havde hørt, var Skibet med alle ombord gaaet ned i det bundløse Dyb. O, uomvedte Venner, for Guds Skyld sig ikke: "Vent til imorgen." Idag, endnu idag, hører Guds Røst!

Frelse i Kristus.

Jeg læste nylig i Bladene en Belysning af Frelsens Vei. En Mand var i en spansk Ret bleven dømt til at skydes; men da han var en amerikansk Borger og ved Siden deraf Engelskmand af Fødsel, lagde de to Nationers Konsuler sig imellem og erklærede, at de spanske Autoriteter ingen Ret havde til at fuldbyrde Dommen. Deres Protest var imidlertid ikke stærk nok, og hvad tror I saa, at de gjorde? De viklede ham ind i sine Flag, de skjulte ham med Stjernebanneret og Union Jack, og saa traadsede de Bødlerne. "Fyr nu et Skud, om I tør; thi dersom I gjør det, bryder I med de Nationer, disse Flag repræsenterer, og I vil bringe disse to Rigers samlede Styrke over Eder."

Der stod Manden, og foran ham stod Soldaterne, og endskjønt et eneste Skud kunde have endt hans Liv, var han alligevel ligesaa umulig at saare, som om han var beskyttet af tredobbelte Staalplader. Ligesaa har Jesus taget min stakkels skyldige Sjæl fra det Øieblik, jeg lærte at tro paa ham, og har svøbt den ind i det røde Flag, farvet med det forsonende Offerlams Blod, og førend Gud kan fordærve min eller nogen andens Sjæl, som er svøbt i Forsoningens Klæde, maa han fornærme sin Søn og vanære hans Offer, og det vil han aldrig gjøre, velsignet være hans Navn!

Det fortælles, at for nogle Aar siden seilede et Skib langs Sydamerikas Østkyst, og man lagde Mærke til dets Nødsig-

naler. Et andet Skib spurgte, hvad som feilede og fik det Svar, at man holdt paa at dø af Tørst.

"Træk op Vand da, I er i Amazonflodens Munding!" var Svaret. Der var godt Drikkevand til alle Sider; de havde intet andet at gjøre, end bare at øse, og alligevel holdt de paa at omkomme af Tørst, fordi de troede sig omringet af Saltvand. Hvor ofte er ikke Menneskene i Uvidenhed om Guds Naade! Hvor bedrøveligt er det ikke, at de skal omkomme paa Grund af Uvidenhed! Jesus er nær den, som søger, endog naar han omtumles paa Tvivlens Bølger. Synderen behøver bare at bøie sig ned og drikke og leve; men alligevel holder han paa at forgaa, som om Frelsen var vanskelig at finde.

Jeg har hørt om en vis Præst, at han altid pleiede at bære en liden Bog med sig. Der var bare tre Blade i den lille Bog, og for at sige Sandheden, indeholdt den ikke et Ord. Det første Blad var sort Papir, sort som Blæk; det andet purpurfarvet, og det tredie var hvidt uden en Flæk. Dag efter Dag saa han paa denne forunderlige Bog, og tilsidst fortalte han Meningen med den:

"Her er det sorte Blad, det er min Synd og Guds Vrede, som mine Synder har fortjent. Jeg ser og ser og ser, og tænker, at det ikke er sort nok til at forestille mine Synder, endskjønt det er saa sort, som sort kan blive. Det røde Blad minder mig om det frelsende Offer og det dyrebare Blod, og jeg glæder mig ved at se paa det og græde og se igjen. Det hvide Blad forestiller min Sjæl, som den er tvættet i Jesu Blod og gjort saa hvid som Sne." Den lille Bog indeholdt en herligere Mening, end mangt et stort Bind.

Evangeliets Indbydelse.

Dersom en Mand er indkaldt til Vidne i Retssalen, hører han ikke før sit Navn nævne, end han begynder at trænge sig

frem til Vidnebænken, selv om han befinder sig i den modsatte Ende af Salen. Ingen siger om ham:

"Hvorfor trænger denne Mand sig frem her?" eller om nogen skulde sige: "Hvem er De?" vilde jo det være et tilfredsstillende Svar:

"Mit Navn blev raabt."

"Men De er jo ikke rig; De har ingen Guldring paa Fingeren?"

"Nei; men det er ikke det, som er nødvendigt for mig for at komme frem. Mit Navn blev raabt."

"Men, min Herre, De er ikke en Mand med noget Navn, Berømmelse eller Karakter."

"Det gjør intet; jeg blev kaldt, slip mig frem."

Gjør altsaa Vei alle Tvivl, al Frygt. Gaa af Veien, I Afgrundens Djævle; Kristus kalder Synderen. Synder, kom; thi endskjønt Du intet har, der kan anbefale Dig, er der alligevel skrevet: "Den, som kommer til mig, vil jeg ingenlunde støde ud."

Efter disse faa Fortællinger af Spurgeon vil vi nu slutte med nogle om ham selv, tildels ogsaa fortalte af ham selv. Først da denne fra hans Barndom:

Et vanskeligt Spørgsmaal.

Medens jeg var en ganske liden Gut, var jeg hos Bedstefar, hvor jeg ogsaa før havde opholdt mig i mine tidligere Aar. Som Skik var, læste jeg i Bibelen ved Familjeandagten. Engang, idet jeg læste et Sted i Johannes Aabenbaring, hvor der tales om den bundløse Afgrund, standsede jeg og sagde:

"Bedstefar! hvad kan dette betyde?"

Bedstefar svarede venligt, men utilfredsstillende. "Saa, saa, Barn, læs videre!"

Jeg var alligevel bestemt paa at faa en Forklaring og valgte derfor det samme Sted Morgen efter Morgen, endog Søndag indbefattet, og stansede altid ved det samme Vers for at gjøre det samme Spørgsmaal.

Tilsidst overgav den Gamle sig paa Naade og Unaade ved at spørge:

"Vel, min Kjære, hvad er det, Du ikke forstaar?"

Jeg havde ofte seet Kurve med skrøbelig Bund, hvilke idet de blev brugt, blev bundløse, saaat Frugten faldt igjennem og paa Jorden.

Her var altsaa Knuden: "Dersom Afgrunden var bundløs, hvor blev det saa af alle dem, som faldt igjennem og kom ud ad det nederste Dyb." Denne Gaade forstyrrede vistnok denne Gang Familjeandagten og maatte udsættes til en senere Leilighed.

Om sin egen Retfærdighed

i Ungdommen fortæller han et Sted, naar han siger: Ekkornet i sit Staaltraadbur er altid i Bevægelse, men kommer ikke videre. Dette minder mig om mine egenretfærdige Forsøg efter Salighed. Men det stakkels lille Dyr er ikke nær saa træt af sine Anstrengelser, som jeg var af mine. Den stakkels Kludesamler i Paris, der søger at fortjene sit Levebrød ved at plukke skidne Filler udaf Hundehuse og Rendestene, opnaar langt mere Hygge ved sit Arbeide end jeg ved mit.

Dickens's Hest, der kun var istand til at staa opreist ved aldrig at spændes fra Skjækerne, var et Billede baade paa Styrke og Skjønhed i Sammenligning med mit udmagrede Haab, der holdtes oppe med Forsætter og Forskrifter. De Elendige, som var fordømt til Galleierne i de gamle franske Kongers Dage, og hvis eneste Løn for uafbrudt Arbeide var Piskeslag fra Opsynsmanden, var i en lykkeligere Stilling end

jeg under Lovens Trældomsaag. Slaveri i Gruber, hvor Solen aldrig skinner, maa være at foretrække for Angstelserne, en Sjæl føler, der drives frem af en vaagnet Samvittighed for at finde Salighed ved egen Fortjeneste.

Nogle Martyrer blev indestængt i et Fængsel, som har Navnet Lidenro, jeg erindrer godt dette Fængsels Jernport. Jernlænker er smertelige nok; men hvad er den Smerte imod, naar Jernet trænger ind i Sjælen? Fortæl os ikke om de Saaredes og Døendes Vridninger paa Slagmarken; somme af os, naar vort Hjerte var sønderknust ved Lovens Skud, vilde have regnet Saar og Død for et glædeligt Bytte.

O velsignede Frelser! hvor salig var den Time, naar dette Sjælens frygtelige Midnatsmørke blev forvandlet ved den tilgivende Kjærlighed til et venligt Daggry!

Cowley fortæller, at "en Herre i vor sidste Krig, idet Fienden omringede hans Kvarter, blev taget til Fange og senerehen dræbt, blot fordi han ventede for at faa paa sig et Skjærf og sin Paryk; han vilde fly som en Standsperson, eller ogsaa ikke, og døde som en ædel Martyr for Ceremonier og Pyntelighed." Stakkels Daare! og alligevel var han ikke saa uforstandig som den, der venter, indtil han er iført sin egen Retfærdigheds Pjalter, førend han vil komme til Jesus. Han dør som Martyr for Hovmod og Egenretfærdighed.

Om ham som Prædikant er der naturligvis en hel Del Fortællinger, dels af ham selv, dels af andre. Han fortæller saaledes om

Den hjælpende Kritiker

som følger: Medens jeg prædikede i Surrey Gardens pleiede en ukjendt Kritiker med stor Dygtighed at sende mig en ugentlig Fortegnelse over alle mine Feiltagelser i Udtale og andre Talefeil. Han underskrev aldrig sit Navn, og det var min

eneste Grund til Klage over ham; thi han satte mig i stor Gjæld til sig, som jeg saaledes aldrig kan faa betalt. Jeg griber derfor denne Anledning til at udtrykke min Taknemmelighed til ham, for ved venligt Sind og tilsyneladende oprigtigt Ønske at forbedre mig, skrev han ned med uefterigivelig Nøiagtighed enhver af mine formentlige Feil. Med Hensyn til nogle Rettelser tog han selv Feil; men han havde Ret i de fleste Tilfælde, og hans Anmærkninger satte mig istand til at se og undgaa mange af mine Feil.

Jeg ventede regelmæssigt paa hans Rettelser og haaber, at jeg er betydeligt bedre paa Grund af dem. Dersom jeg havde brugt samme Sætning en Søndag eller to forud, vilde han sige: "Se, samme Udtryk i saadan Prædiken," angivende Numer og Pagina. Han bemærkede ved en Leilighed, at jeg gjorde for hyppig Brug af Ordene:

"intet i min Haand jeg har,"

og tilføiede, "at vi er blevet gjort nok opmærksom paa Deres Hænders Tomhed" osv. Muligvis vilde mangen ung Mand være blevet modløs, om ikke opbragt over saa streng Kritik; men han vilde heri have handlet meget ufornuftigt, da han herved vilde have bortkastet en meget værdifuld Hjælp til sin Forbedring.

For en Mand, der ikke alene taler gjennemsnitlig seks Gange i Ugen; men hvis tre eller fire Prædikener eller Foredrag kom ugentlig i Aviserne, gjaldt det at finde nye Emner. Hvorledes han fandt dem? Han sagde selv engang meget betegnende,

At de kom svævende i Luften,

og saa fangede han dem og gjemte dem i et Hjørne i sit Hoved for at benytte dem, som Anledning krævede. Hans Maade at forberede en Prædiken paa, var som Regel at tage

Lørdagsaften til Forberedelse af Søndagsformiddags Prædiken, og Søndags Aftens Prædiken blev almindeligt forberedt paa Søndags Eftermiddag. Han satte sig ned og tænkte over nogle af de Themaer, som havde "svævet i Luften," og naar han da havde valgt et, samlede han de nødvendige Bøger rundt sig, saadanne, som kunde belyse det Emne, der havde "grebet ham stærkest," for at bruge hans eget Udtryk. Han sagde engang: "Jeg er ofte omgivet af en hel liden Hær af Tekster, der alle tigger om Antagelse og siger "mig, mig, tag mig, prædik om mig," saaat jeg ofte ikke foretager det endelige Valg før Klokken ti om Aftenen."

Hvorledes hans Sind var optaget af Prædikener, viser følgende Fortælling om hans

Midnats Prædiken.

"Ved en vel ihukommet Leilighed slog alle Tekster feil. Det var den rareste Erfaring, jeg har gjort; Klokken blev ti, elleve, tolv, og endnu havde jeg intet Emne at tale over paa Formiddagen. Tilsidst kom min Hustru ind i Værelset, lagde sin Haand paa min Skulder og sagde: "Er det ikke bedst at gaa tilsengs? Prøv, hvad nogle Timers Søvn vil gjøre." Jeg fulgte hendes Raad og gik til Hvile. Omtrent Klokken otte om Morgenen sprang jeg udaf Sengen med den noget ubehagelige Erindring, at jeg endnu intet Emne havde. Idet jeg gik udaf Værelset, spurgte hun: "Hvor skal Du gaa?" Jeg svarede: til Studerværelset, naturligvis.

Idet jeg mærkede et underligt Smil i hendes Ansigt, spurgte jeg om Grunden. "Den vil Du finde, naar du kommer did," svarede hun. Da jeg kom til Bordet, fandt jeg til min store Forundring en Tekst skrevet i min egen Haandskrift og ligesaa Tanker og Afdelinger spredt omkring. Om dette havde jeg ikke den svageste Erindring; men ved at læse, hvad

jeg havde skrevet, kom den hele Tankerække tilbage, og jeg fandt, at jeg havde en Prædiken.

En svag Anelse om Sandheden begyndte at opgaa for mig; men jeg skyndte mig til hende for at faa Forklaring. "Omtrent Klokken to," sagde hun, "stod Du op og gik ned i Værelset, og jeg fulgte efter. Tilsyneladende sov Du trygt. Du satte Dig imidlertid til Bordet, tog Papir og Pen og begyndte at skrive. Jeg vilde ikke forstyrre Dig, saa sad jeg altsaa og ventede. Du tænkte og skrev en Times Tid, stod resolut op fra Stolen, gik ovenpaa igjen og tilsengs og sov, til Du nu stod op." Jeg holdt den Prædiken, og den var ikke væsentlig værre end mine sædvanlige.

En historisk Stok.

I sit Hjem havde han en Stok, der var Mage til den, han almindeligt brugte. Om denne fortalte han følgende: Da jeg først begyndte at prædike i New Park Street Kirke, gjorde de store Forsamlinger det saa kvælende varmt, at jeg næsten ikke kunde prædike, og mange Kvinder bares besvimet ud. Jeg bad om, at Vinduerne skulde aabnes; men Diakonerne i Udøvelsen af sin høie Myndighed sagde nei. Næste Søndagsaften befalte jeg en Mand at aabne dem, før Gudstjenesten begyndte; men de blev atter paa deres Befaling lukket. Følgende Søndags Morgen fandtes mange af hine Vinduer at være systematisk og hemmelighedsfuldt istykker rundt hele Bygningen. Stor var Vreden og grundig Undersøgelsen over denne Handling. Det blev aldrig aabenbaret, men muligvis havde man sin Mistanke, da jeg slet ikke lagde Skjul paa, at jeg havde aflagt et Besøg i Bygningen om Aftenen. Men denne gamle Stok var ansvarlig for det. Da de muligvis tænkte, at samme Ting kunde hænde igjen, blev Vinduerne for Fremtiden sat under min Kontrol."

Saa rigt som Emnet er, kan man dog ikke vedblive i det Uendelige. Den venlige Forlægger siger, at Bogen allerede er større, end Løftet fremholdt, og det er derfor nødvendigt at slutte. Men en bedre Slutning ved ikke jeg at give paa et Arbeide, der nu i tre Maaneders Fristunder er blevet en alt kjærere Sysselsættelse, end med

Sidste Ord af hans sidste Prædiken.

"Min Tid er endt, endskjønt jeg havde meget mere at sige. Jeg kan kun bede Herren at forunde Eder at tro paa ham. Dersom jeg aldrig mere skulde have den Glæde at tale for min Herre her paa denne Jord, skulde jeg ønske at aflægge, som min sidste Bekjendelse, dette Vidnesbyrd: Intet uden Troen kan frelse dette nittende Aarhundrede; intet uden Troen kan frelse England; intet uden Troen kan frelse den nuværende vantro Kirke; intet uden en fast og sikker Tro paa den gamle, herlige Lære om Naade og om en evigt levende uforanderlig Gud kan bringe tilbage til Kirken igjen en fuld Fremgangens Flod, og gjøre Kirken til Folkenes Befrier og Overbringer til Kristus; intet uden Troen kan frelse Eder og mig. Herren give Eder, Brødre, Naade at kunne tro i den allerhøieste Grad for sit Navns Skyld! Amen."

Ende.

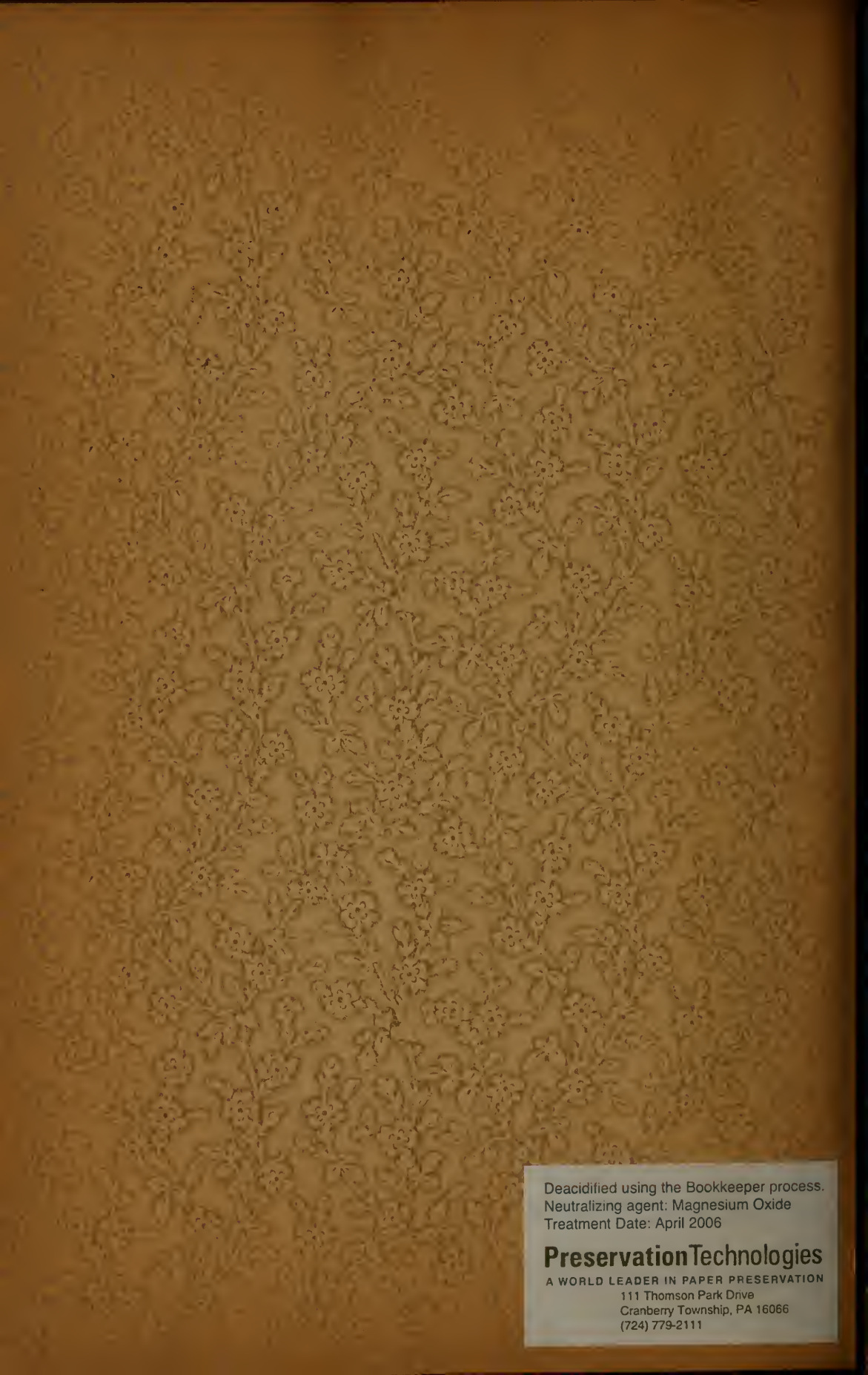

Deacidified using the Bookkeeper process.
Neutralizing agent: Magnesium Oxide
Treatment Date: April 2006

PreservationTechnologies
A WORLD LEADER IN PAPER PRESERVATION
111 Thomson Park Drive
Cranberry Township, PA 16066
(724) 779-2111

LIBRARY OF CONGRESS
0 017 648 159 6